

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ -
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΣΠΥΡΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2005

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ -
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	5
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ.....	10
1.1. ΦΟΡΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	10
1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.....	12
1.2.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ.....	12
1.2.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.....	14
1.2.3. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ.....	15
1.3. ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	15
1.3.1. ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	15
1) Συστήματα ασφάλισης με βάση την απασχόληση.....	16
2) Γενικά ή καθολικής κάλυψης συστήματα.....	16
1.3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ.....	17
1) Διανεμητικό σύστημα.....	17
2) Κεφαλαιοποιητικό σύστημα.....	18
1.3.3. ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ.....	19
1.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	20
2. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	21
2.1. ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	22
2.2. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	24
2.2.1. Η ΣΤΑΘΕΡΗ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	24
2.2.2. Η ΑΝΕΡΓΙΑ.....	25
2.2.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΡΙΣΜΟΣ.....	26
2.2.4. ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	26
2.2.4.1. Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.....	26

2.2.4.2. Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ.....	27
2.2.5. ΤΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	28
2.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	29
3. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	30
3.1. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	30
3.2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ.....	33
1) Πολιτικές βελτίωσης της απασχόλησης.....	33
2) Πολιτικές αντιμετώπισης του ζητήματος της δημογραφικής γήρανσης.....	34
3) Πολιτικές μείωσης των δαπανών υγείας.....	36
3.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	36
4. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	38
4.1. Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΙΚΑ.....	39
4.1.1. ΤΑ ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΙΚΑ.....	39
4.1.1.1. Αιτίες δημιουργίας της κρίσης.....	39
4.1.1.2. Αιτίες διατήρησης και μεγέθυνσης της κρίσης.....	41
4.1.2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ - ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	41
4.1.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΚΑ.....	43
4.2. ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ (Ο.Γ.Α).....	47
4.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ.....	47
4.2.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΤΟΥ ΟΓΑ.....	49
4.2.3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΓΑ.....	50
4.3. Η ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Β.Ε.....	53
4.3.1. ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ.....	53
4.3.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΤΟΥ Τ.Ε.Β.Ε.	53
4.3.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Β.Ε.....	55
4.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	57
5. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	59
5.1. Ο Ν. 2084/92 ΚΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ.....	60
5.2. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	

3029/02.....	65
5.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	69
6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ.....	70
6.1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	70
6.1.1. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ.....	71
6.1.2. ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	72
6.1.3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	73
6.1.4. ΕΠΙΒΟΛΗ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΝΕΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ.....	74
6.1.5. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ.....	75
6.1.6. ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ.....	76
6.1.7. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	77
6.2. ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ	79
6.2.1. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	79
6.2.2. ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ.....	80
 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	 81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Ν. 2084/92	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Ν. 3029/02	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

	Σελ
1: Διαχρονική εξέλιξη της αναλογίας συνταξιούχων προς ασφαλισμένους του ΙΚΑ.....	42
2: Εξέλιξη συνταξιούχων ΙΚΑ κατά κατηγορία σύνταξης (σε ποσοστά %)...	43
3: Εξέλιξη εσόδων και δαπανών του ΙΚΑ (σε χιλιάδες Δρχ).....	44
4: Κατηγορίες εσόδων του ΙΚΑ (σε ποσοστά).....	45
5: Κατηγορίες εξόδων του ΙΚΑ (σε ποσοστά).....	46
6: Εξέλιξη του αριθμού συνταξιούχων προς ασφαλισμένους του ΟΓΑ.....	49
7: Εξέλιξη εσόδων και δαπανών του ΟΓΑ (σε χιλιάδες Δρχ).....	51
8: Κατηγορίες εσόδων του ΟΓΑ (σε ποσοστά).....	51
9: Κατηγορίες εξόδων του ΟΓΑ (σε ποσοστά).....	52
10: Εξέλιξη του αριθμού των συνταξιούχων προς τους ασφαλισμένους του Τ.Ε.Β.Ε.....	54
11: Συνταξιούχοι ΤΕΒΕ κατά κατηγορία σύνταξης το έτος 2002 (σε ποσοστά).....	55
12: Εξέλιξη εσόδων και δαπανών του Τ.Ε.Β.Ε (σε χιλιάδες δρχ).....	55
13: Κατηγορίες εσόδων του Τ.Ε.Β.Ε. (σε ποσοστά).....	56
14: Κατηγορίες εξόδων του Τ.Ε.Β.Ε. (σε ποσοστά).....	57

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Δ.Ν.Τ.	:	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Ε.Α.Α.	:	Εθνική Αναλογιστική Αρχή
Ε. Ε.	:	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Π.Ε.	:	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΙΚΑ	:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών
ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ	:	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών
Λ.Α.Φ.Κ.Α.	:	Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης
ΝΑΤ	:	Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο
Ο.Α.Ε.Δ.	:	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΓΑ	:	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Ο.Η.Ε.	:	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Ο.Σ.Α.	:	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΚΑ	:	Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης
ΤΑΠΑΕ-ΕΘΝΙΚΗ	:	Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρείας - Εθνική
ΤΑΠ-ΕΤΒΑ	:	Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού - Εθνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης
ΤΑΠ-ΙΛΤ	:	Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού - Ιονικής Λαϊκής Τράπεζας
ΤΑΠ-ΟΤΕ	:	Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού - Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΤΕΒΕ	:	Ταμείο Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας
ΤΣΕΑΠΓΣΟ	:	Ταμείο Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών και Συνεταιριστικών Οργανώσεων
ΤΣΠ-ΑΤΕ	:	Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού - Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος
ΤΣΠ-ΕΤΕ	:	Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού - Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος
ΤΣΠ-ΗΣΑΠ	:	Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού - ΗΣΑΠ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε στα πλαίσια των πτυχιακών εργασιών του τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας Πρόνοιας, της Σχολής Διοίκησης Οικονομίας, του Τ. Ε. Ι. Καλαμάτας.

Αντικείμενο της εργασίας είναι η κρίση που αντιμετωπίζει η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα και τα μέτρα που έχουν υλοποιηθεί ή προτείνονται για την υπέρβαση της κρίσης.

Αφορμή αποτέλεσε ο γενικότερος προβληματισμός που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια σχετικά με το μέλλον του συστήματος στην Ελλάδα, την ικανότητα του δηλαδή να είναι οικονομικά βιώσιμο και κοινωνικά ανταποδοτικό, εφόσον συνεχιστούν οι οικονομικές - πληθυσμιακές τάσεις και δεν αυξηθούν οι πόροι των ταμείων.

Σκοπός της εργασίας είναι να αξιολογηθεί η κατάσταση του ασφαλιστικού συστήματος στη χώρα μας και να διερευνηθεί η βιωσιμότητά του. Για το λόγο αυτό περιγράφονται οι εξωγενείς και ενδογενείς αιτίες που διατηρούν και μεγεθύνουν την χρηματοοικονομική κρίση στην Ελλάδα και εξετάζεται η πορεία του συστήματος, μέσα από την περιγραφή της σχέσης εσόδων – δαπανών καθώς και της αναλογιστικής σχέσης των τριών μεγαλύτερων ασφαλιστικών φορέων ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΤΕΒΕ. Επίσης αναλύονται και παρουσιάζονται οι κυριότερες ασφαλιστικές παρεμβάσεις των νομοθετικών διατάξεων 2084/92 και 3029/02 που περιλαμβάνονται στην παρούσα μελέτη και διερευνώνται οι προϋποθέσεις και οι τρόποι αντιμετώπισης των ανεπαρκειών και των αδυναμιών του ασφαλιστικού συστήματος για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η ανασκόπηση κυρίως βιβλιογραφίας (μελέτες, άρθρα, προτάσεις κλπ) καθώς και η μελέτη αναφορών, εκθέσεων, άρθρων από το διαδίκτυο. Επίσης μελετήθηκαν ενημερωτικά στοιχεία από διάφορες εφημερίδες και περιοδικά που σχετίζονταν με την κατάσταση στα ασφαλιστικά

ταμεία αλλά και με μέτρα ή παρεμβάσεις που έλαβαν χώρα. Τέλος αναζητήθηκαν, μελετήθηκαν και επεξεργάστηκαν σημαντικά στοιχεία από πρωτογενείς πηγές (Φύλλα της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως – Νομοθετικές διατάξεις: Ν. 2084/92 και Ν. 3029/02) που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση των μέτρων που ελήφθησαν στην χώρα μας καθώς και στατιστικά στοιχεία από τους κοινωνικούς προϋπολογισμούς, της τελευταίας δεκαπενταετίας, (Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) για την περιγραφή των οικονομικών και ασφαλιστικών εξελίξεων στα ταμεία.

Η εργασία είναι δομημένη σε έξι κεφάλαια. Μετά την παρούσα εισαγωγή, στο *πρώτο κεφάλαιο* περιγράφεται η εξελικτική πορεία μετάβασης από τους κλασικούς φορείς κοινωνικής προστασίας στα σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής ασφάλειας, προσδιορίζεται εννοιολογικά το περιεχόμενό τους και περιγράφονται ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά οργάνωσης και λειτουργίας τους.

Στο *δεύτερο κεφάλαιο* παρουσιάζονται τα διαρθρωτικά και κοινωνικοοικονομικά αίτια που επηρεάζουν και μεγεθύνουν την χρηματοοικονομική κρίση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα.

Στο *τρίτο κεφάλαιο* περιγράφεται η κοινωνικο – ασφαλιστική πολιτική που υλοποιήθηκε σε ορισμένα από τα κράτη μέλη της κοινότητας σε συνδυασμό με τις προτάσεις που διατυπώθηκαν από την επιτροπή της Ε. Ε. για την κοινωνική προστασία, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κρίση.

Στο *τέταρτο κεφάλαιο* περιγράφεται η οικονομική κατάσταση (εξέλιξη εσόδων – δαπανών, βασικές κατηγορίες εσόδων και δαπανών) των τριών αντιπροσωπευτικότερων φορέων κοινωνικής ασφάλισης ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΤΕΒΕ καθώς και η εξέλιξη της αναλογιστικής τους σχέσης προκειμένου να εκτιμηθεί η χρηματοοικονομική δυναμική τους καθώς και η μελλοντική τους βιωσιμότητα.

Στο *πέμπτο κεφάλαιο* εξετάζεται και αναλύεται το περιεχόμενο της ασφαλιστικής πολιτικής των νομών 2084/92 και 3029/02 για την υπέρβαση της κρίσης, ενώ τέλος στο *έκτο κεφάλαιο* διατυπώνονται προτάσεις και μέτρα για την αποκατάσταση της

οικονομικής ισορροπίας και την αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου, για την πολύτιμη βοήθεια με συμβουλές, παραινέσεις και υλικό, ώστε να καταστεί δυνατή η εκπόνηση της εργασίας αυτής:

- Στον κο Α. Παρασκευόπουλο, επίκουρο καθηγητή του Τ. Ε. Ι. Καλαμάτας και εισηγητή του θέματος της εργασίας μου.
- Στην οικογένεια μου και όλους όσους βοήθησαν για την ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Οι άνθρωποι από την γέννησή τους μέχρι και το τέλος της ζωής τους, έχουν ανάγκη προστασίας από διάφορους κοινωνικούς κινδύνους που αμφισβητούν και αντιστρατεύονται την οικονομική και κοινωνική τους ασφάλεια. Οι κίνδυνοι μπορούν να διακριθούν σε αυτούς που σχετίζονται με την διατήρηση της ανθρώπινης ύπαρξης και την φυσική αδυναμία των ατόμων να αναπαραχθούν όπως (π.χ. αναπηρία, γήρας, ατυχήματα, ασθένειες, γέννηση) καθώς και σε κινδύνους συνυφασμένους με την κοινωνική, πολιτισμική και οικογενειακή ζωή του ατόμου όπως (π.χ. ανεργία, εκπαίδευση, επαγγελματικές ασθένειες, θάνατος του προστάτη της οικογένειας, φυσικές καταστροφές, οικονομική κρίση, αύξηση των μελών της οικογένειας κλπ).

Η κοινωνική προστασία για να μπορέσει να καλύψει αυτούς τους κινδύνους θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο την υλική διασφάλιση του ατόμου και της οικογένειάς του αλλά και την επιδίωξη υψηλότερου επιπέδου απασχόλησης και οικονομικής ενίσχυσης και την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υγείας. Έτσι κοινωνική προστασία θα μπορούσε να οριστεί *το σύνολο των βοηθειών που χορηγούνται σ' ένα άτομο και του επιτρέπουν να εξασφαλίσει μια ευπρεπή ζωή για τον ίδιο και την οικογένειά του απέναντι σε κοινωνικούς κινδύνους*¹.

1.1. ΦΟΡΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

¹ Σκουτέλης, Γ., *Κοινωνικές Ασφαλίσεις: ανάπτυξη και κρίση*. Κέντρο Κοινωνικών Επιστήμων Υγείας, Αθήνα, 1990, σελ. 13-14.

Η κοινωνική παρέμβαση με σκοπό την εξασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας του ατόμου λόγω της έλλειψης οργανωμένων και θεσμοθετημένων σχημάτων κοινωνικής ασφάλισης, εκδηλώθηκε διαχρονικά μέσω διαφορετικών θεσμών / μορφών.

1.1.1. Η οικογένεια θεωρείται ο πρώτος φορέας προστασίας από τους κοινωνικούς κινδύνους. Η αμοιβαία συμπαράσταση των μελών της οικογένειας εξασφάλιζε όχι μόνο ψυχική ηρεμία αλλά και υλική βοήθεια αφού υπήρχε αναδιανομή πλούτου μεταξύ τους.

1.1.2. Η ιδιωτική φιλανθρωπία είναι μια άλλη μορφή κοινωνικής προστασίας, η οποία αναπτύχθηκε όταν άρχισαν να εξαντλούνται οι οικονομικοί πόροι της οικογένειας. Οι άνθρωποι και κυρίως οι πλούσιοι είχαν ηθική υποχρέωση, σύμφωνα και με την θρησκεία, να φιλοξενήσουν και να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα μειονεκτούντα άτομα (φτωχούς, ανάπηρους, ηλικιωμένους κλπ), σε περιπτώσεις ανάγκης².

1.1.3. Η κοινωνική πρόνοια, συνέπεια των κοινωνικών εξελίξεων περί εκτεταμένης κρατικής παρέμβασης για την αναπαραγωγή του ατόμου, πήρε τη θέση της ιδιωτικής φιλανθρωπίας. Είχε σα σκοπό την προστασία των ατόμων χωρίς επαρκείς πόρους βιοπορισμού με τη χορήγηση σε αυτούς των αναγκαίων παροχών για την κάλυψη των βασικών αναγκών συντήρησης και περίθαλψης.

1.1.4. Η αμφιβολία και η αβεβαιότητα για το ρόλο του κράτους καθώς και η ικανοποίηση που έδινε στο άτομο η ικανότητα αυτοπροστασίας του ενίσχυσαν το ρόλο του ίδιου του ατόμου. Έτσι αναπτύχθηκε μια άλλη μορφή κοινωνικής προστασίας η *αποταμίευση*³.

1.1.5. Άλλη μορφή προσωπικής ασφάλισης είναι η *ιδιωτική ασφάλιση*. Στα πλαίσια της εκβιομηχάνισης των δυτικά ανεπτυγμένων χωρών, γύρω στα τέλη του

² Ωστόσο όμως, το έργο των φιλανθρωπικών εκδηλώσεων θεωρήθηκε ανεπαρκές και επιλεκτικό, αφού η επιλογή των ατόμων και οι τρόποι αντιμετώπισης των κινδύνων στηριζόταν σε ατομικές-υποκειμενικές κρίσεις.

³ Βασική όμως προϋπόθεση αυτής της μορφής, ήταν η ύπαρξη υψηλών εισοδημάτων, διότι σε διαφορετική περίπτωση τα άτομα θα έπρεπε να στερούνται τα αναγκαία μέσα που εξασφάλιζαν την καθημερινή τους επιβίωση.

18^{οο} αιώνα και στις αρχές του 19^{οο}, δημιουργήθηκαν οι πρώτοι ιδιωτικοί ασφαλιστικοί οργανισμοί οι οποίοι ανέλαμβαναν την κάλυψη των αναγκών και την προσφορά υπηρεσιών στους ασφαλισμένους τους, επιδιώκοντας ωστόσο κερδοσκοπικούς στόχους.

1.1.6. Τα ταμεία αλληλοβοήθειας ανήκαν και αυτά στην ιδιωτική πρωτοβουλία του ατόμου για την αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων, διέφεραν όμως από τις ιδιωτικές ασφαλίσεις διότι δεν επεδίωκαν οικονομικούς στόχους. Κύρια χαρακτηριστικά αυτών των φορέων ήταν η εθελοντική δημιουργία κεφαλαίου από εισφορές των μελών που ανήκαν σε όμοιες επαγγελματικές κατηγορίες και καλύπτονταν αμοιβαία σε περίπτωση κινδύνων.

1.1.7. Με τον καιρό καταβλήθηκε προσπάθεια να δημιουργηθεί μια άλλη μορφή κοινωνικής προστασίας απαλλαγμένη από τις όποιες ατέλειες των προηγούμενων φορέων. Έτσι δημιουργήθηκε η *κοινωνική ασφάλιση*. Τα κράτη ανέλαβαν την οργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών και των οργανισμών ώστε να καλύπτονται υποχρεωτικά όλα τα άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες πληθυσμού ή επαγγελματικές ομάδες, αφού συντρέξουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

1.2.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις εμφανίζονται για πρώτη φορά στη Γερμανία στα τέλη του 19^{οο} και στις αρχές του 20^{οο} αιώνα από τον Bismark⁴, ο οποίος ουσιαστικά θέτει τις βάσεις των σύγχρονων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

⁴ Μεγάλος Πρώσος πολιτικός (1815-1898), υπουργός του Γουλιέλμου Α΄ βασιλιά της Πρωσίας, Αρχικαγκελάριος της αυτοκρατορίας.

Οι δεκαετίες του 1880 και 1890 στη Γερμανία χαρακτηρίζονταν από την εμφάνιση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των εργατικών κινητοποιήσεων αλλά και από την αύξηση της δύναμης των σοσιαλιστών. Ο Bismark ανήσυχος για αυτές τις εξελίξεις με το διάγγελμα του το 1881, έδωσε μια σύγχρονη αντίληψη για το κράτος σύμφωνα με την οποία έπρεπε όχι μόνο να προφυλάσσει τα δικαιώματα των πολιτών αλλά και να προάγει θετικά την ευημερία όλων των μελών του⁵. Μετά από αυτό το διάγγελμα ακολούθησαν οι νόμοι του 1883 για την ασφάλιση ασθένειας, του 1884 για τα εργατικά ατυχήματα, του 1889 για την ασφάλιση γήρατος και αναπηρίας, του 1911 για την ασφάλιση θανάτου και του 1927 για την ασφάλιση ανεργίας. Έτσι ουσιαστικά δημιουργήθηκαν οι κοινωνικές ασφαλίσεις, οι οποίες υιοθετήθηκαν και καθιερώθηκαν μεταγενέστερα και σε άλλες χώρες.

Τα βασικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών ασφαλίσεων στις περισσότερες χώρες ήταν: προστασία των εργαζομένων έναντι των ασφαλιζόμενων κινδύνων με έσοδα που προέρχονταν κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των ιδίων ή των εργοδοτών τους αλλά και από την κρατική επιχορήγηση, ο υποχρεωτικός χαρακτήρας τους, αποτελούνταν από ειδικά ταμεία στα οποία συγκεντρώνονταν τα έσοδα από εισφορές κάθε επαγγελματικής κατηγορίας, στηρίζονταν στην αρχή της αλληλεγγύης αφού ο καθένας κατέβαλε εισφορές για να εξασφαλιστούν παροχές σε αυτούς που είχαν ανάγκη καθώς και στην αρχή της αναλογίας μεταξύ εισφορών-παροχών και μισθού του εργαζομένου.

Επομένως, *κοινωνικές ασφαλίσεις* θα μπορούσαν να οριστούν τα συστήματα κανόνων που ρυθμίζουν ποια οικονομικά μέσα (ασφαλιστικές παροχές) πρέπει να χορηγήσει ένας δημόσιος συνήθως οργανισμός (ασφαλιστικός φορέας) στα πρόσωπα που υπάγονται σ' αυτόν (ασφαλισμένους), εφόσον συμπληρώνουν τις αναγκαίες χρονικές και οικονομικές προϋποθέσεις (χρόνο ασφάλισης, ασφαλιστικές εισφορές) και κινδυνεύουν από μείωση εισοδημάτων ή αύξηση των δαπανών τους (ασφαλιστικούς κινδύνους)⁶.

⁵ Υφαντόπουλος, Γ., «Το Κράτος Πρόνοιας και η συνταξιοδοτική πολιτική στην Ελλάδα, στις χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ», π. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, αρ. 73 Α, 1990, σελ. 200.

⁶ Κρεμαλής, Κ., *Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων*, Σάκκουλα, Αθήνα, 1985, σελ.21.

1.2.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Η έκφραση κοινωνική ασφάλεια χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά ως όρος το 1935 στις ΗΠΑ, αργότερα το 1939 στη Ν. Ζηλανδία, στη Σοβιετική Ένωση και σε άλλες χώρες αλλά βασικός εκφραστής του όρου κοινωνική ασφάλεια ήταν ο Beveridge⁷ στην Αγγλία.

Ο Beveridge επηρεασμένος από την οικονομική κρίση του 1929-30 αλλά και από τις θεωρίες του Keynes⁸, προχώρησε στην υιοθέτηση μιας σειράς προτάσεων⁹ στο ιστορικό Beveridge Report που υποστήριζαν ένα σύστημα καθολικής ασφάλειας του πληθυσμού.

Η κοινωνική ασφάλεια δεν αποτελεί ορισμό γενικά αποδεκτό ούτε μπορεί να ερμηνευτεί με συγκεκριμένο τρόπο. Θα μπορούσε ίσως να οριστεί ως το σύνολο μέτρων εκείνων που αποσκοπούν να πραγματοποιήσουν τους εξής στόχους:

- εξασφάλιση απασχόλησης και ικανοποιητικού εισοδήματος
- εξασφάλιση ιατρικής και υγειονομικής περίθαλψης
- εγγύηση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης

Στο άρθρο 22 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ τον Φεβρουάριο του 1948, ορίστηκε ότι «κάθε άνθρωπος, ως μέλος της κοινωνίας, έχει δικαίωμα για κοινωνική ασφάλεια, έχει αξίωση να γίνονται σεβαστά τα αναγκαία για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά

⁷ Ο λόρδος Beveridge, ανώτατος λειτουργός της Αγγλικής κυβέρνησης, δημοσιεύει το 1942 την αναφορά του, η οποία είναι το συμπέρασμα της μελέτης που του ανατέθηκε από την ίδια την κυβέρνηση σε μια προσπάθεια να επιλυθούν τα προβλήματα επιβίωσης και αναπαραγωγής των κατοίκων της Αγγλίας.

⁸ Κέινς (1883-1946). Περίφημος Άγγλος οικονομολόγος, που σπούδασε στο Πανεπ. του Κέιμπριτζ. Σαν οικονομολόγος καταπολέμησε την αντιπληθωριστική πολιτική (του περιορισμού δηλ της ζήτησης). Διαμόρφωσε τη θεωρία της ενεργού ζήτησης και υποστήριξε ότι ο δημόσιος τομέας με τις κρατικές και κοινωνικές δαπάνες μπορεί να πετύχει υψηλό επίπεδο απασχόλησης και να ικανοποιήσει τη ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες (εκπαίδευση, υγεία, πρόνοια).

⁹ Σκουτέλης, Γ., *Κοινωνικές Ασφαλίσεις: ανάπτυξη και κρίση*, ό.π., σελ. 29-30.

δικαιώματα, όπως διαμορφώνονται από τη χώρα του και τη διεθνή συνεργασία, ανάλογα πάντα με την οργάνωση και τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους»¹⁰.

1.2.3. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Είναι γεγονός ότι επικρατεί μια εννοιολογική σύγχυση μεταξύ των όρων κοινωνική ασφάλεια, κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική πρόνοια οι οποίες μπορεί να μοιάζουν επιφανειακά, το περιεχόμενο τους όμως διαφέρει ουσιαστικά.

Η κοινωνική ασφάλεια αντιστοιχεί σε ένα καθολικό σύστημα κοινωνικής προστασίας που επιτυγχάνεται μέσω των τεχνικών της κοινωνικής ασφάλισης και της κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίες συνθέτουν το σύνολο της κοινωνικής ασφάλειας, δηλαδή, αποτελούν τα υποσυστήματα ενός ευρύτερου συνόλου.

Η κοινωνική ασφάλιση καλύπτει ένα μέρος του πληθυσμού, ορισμένες κοινωνικο-επαγγελματικές κατηγορίες έναντι τυποποιημένων κινδύνων όπως (ασθένεια, γήρας, αναπηρία, ανεργία, θάνατος), εφόσον προηγουμένως έχουν καταβληθεί εισφορές.

Η κοινωνική πρόνοια καλύπτει το σύνολο του πληθυσμού και συγκεκριμένα τα άτομα χωρίς επαρκείς πόρους βιοπορισμού παρέχοντάς τους τόσο βοήθεια σε χρήμα όσο και βοήθεια σε είδος, αποβλέποντας στην κάλυψη των βασικών αναγκών διαβίωσής τους καθώς και στην ευρύτερη κοινωνική τους συμμετοχή.

1.3. ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

1.3.1. ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

1) Συστήματα ασφάλισης με βάση την απασχόληση

¹⁰ Αμίτσης, Γ., *Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας*. Παπαζήσης, Αθήνα, 2001, σελ. 36.

Στα συστήματα που ανήκουν στην κατηγορία αυτή οι υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης παρέχονται από αυτόνομους φορείς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου για να καλυφθούν οι ανάγκες συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων¹¹. Η χρηματοδότηση των συστημάτων αυτών γίνεται με εισφορές που συγκεντρώνονται από τους εργαζόμενους και τους εργοδότες. Επίσης, η κυβέρνηση συμμετέχει συχνά στην χρηματοδότηση μέσω κρατικών ή κοινωνικών πόρων. Η δημιουργία, ωστόσο, κοινωνικών ανισοτήτων αποτελεί ένα σημαντικό μειονέκτημα των συστημάτων αυτών.

Τα συστήματα αυτά προσομοιάζουν περισσότερο με τη φιλοσοφία του συστήματος **Bismark**, το οποίο βασιζόταν στην αρχή των αυτόνομων και αυτοδιοικούμενων επαγγελματικών ασφαλιστικών φορέων που χρηματοδοτούνταν από εισφορές εργαζόμενων και εργοδοτών και παρείχαν ασφάλιση έναντι των κινδύνων καθώς και συντάξεις στα μέλη κάθε επαγγελματικής ομάδας¹².

Παράλληλα βέβαια με τα συστήματα επαγγελματικής ασφάλισης έχουν αναπτυχθεί σε αρκετές χώρες και συστήματα συμπληρωματικής κάλυψης (**επικουρική ασφάλιση**) που προϋποθέτουν οπωσδήποτε την απασχόληση και την καταβολή εισφορών, τα οποία εξασφαλίζουν πρόσθετες παροχές και ενισχύουν την κάλυψη των ατόμων από ασφαλιστικούς κινδύνους.

2) Γενικά ή καθολικής κάλυψης συστήματα

Στα συστήματα της κατηγορίας αυτής η ασφάλιση δεν παρέχεται από αυτόνομους φορείς αλλά από την κρατική εξουσία και επεκτείνεται σε ευρύτερα πληθυσμιακά επίπεδα χωρίς διακρίσεις τάξης ή επαγγέλματος. Τα συστήματα αυτά εξασφαλίζουν σε άτομα με πολύ χαμηλά εισοδήματα ένα κοινωνικά αποδεκτό όριο διαβίωσης, παρέχοντας τόσο χρηματική βοήθεια (επιδόματα κλπ) όσο και βοήθεια σε είδος (νοσοκομειακή, φαρμακευτική περίθαλψη). Τα συστήματα αυτά χρηματοδοτούνται

¹¹ Καλύπτονται δηλαδή μόνο τα άτομα τα οποία έχουν καταβάλλει τις εισφορές τους σε συγκεκριμένα ταμεία. Το ύψος των παροχών δεν είναι ομοιόμορφο αλλά εξαρτάται από τη διάρκεια και το ύψος των εισφορών καθώς και από το ύψος του μισθού.

¹² Υφαντόπουλος, Γ., «Το Κράτος Πρόνοιας και η συνταξιοδοτική πολιτική στην Ελλάδα, στις χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ», ό.π. σελ. 200-201.

κατά κανόνα με γενικά φορολογικά έσοδα από τον κρατικό προϋπολογισμό και δευτερευόντως από έμμεσους φόρους και κοινωνικούς πόρους¹³.

Αυτού του τύπου τα συστήματα υποστηρίζουν την ιδέα του συστήματος του **Beveridge**, όσον αφορά την καθολικότητα του πληθυσμού και την παροχή σε όλους τους πολίτες ανεξάρτητου εισοδήματος ικανοποιητικής ασφαλιστικής προστασίας.

1.3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ

Οι ασφαλιστικοί κίνδυνοι των ατόμων καλύπτονται από δυο βασικά συστήματα ασφάλισης: το *διανεμητικό* και το *κεφαλαιοποιητικό*.

1) Διανεμητικό σύστημα

Στο σύστημα αυτό η αναπλήρωση του εισοδήματος είτε λόγω απουσίας από την εργασία-ασθένεια είτε λόγω γήρατος, αναπηρίας, ανεργίας ή οικογενειακών υποχρεώσεων, χρηματοδοτείται από έσοδα που προέρχονται απ' τις εισφορές που καταβάλουν οι εν ενεργεία ασφαλισμένοι. Αυτό σημαίνει ότι για παροχές π.χ. σύνταξης η παρούσα γενιά ασφαλισμένων χρηματοδοτεί την απερχόμενη γενιά. Στην περίπτωση του κλάδου ασθένειας το ύψος των εισφορών καθορίζεται με βάση τις ανάγκες μιας χρονικής περιόδου για την κάλυψη των δαπανών υγείας. Είναι, δηλαδή, ένα σύστημα αλληλεγγύης των γενεών (*αναδιανεμητικό σύστημα*), αφού μεταβιβάζεται εισόδημα από το ενεργό εργατικό δυναμικό στους δικαιούχους παροχών.

Πλεονεκτήματα που παρουσιάζει το σύστημα είναι:

- ενίσχυση της ιδέας της κοινωνικής αλληλεγγύης, αφού τα νέα και υγιή άτομα καλύπτουν τις ανάγκες των πασχόντων και
- εξουδετέρωση της νομισματικής υποτίμησης μιας και οι εισφορές υπολογίζονται στο αναπροσαρμοζόμενο κάθε φορά επίπεδο εισοδημάτων.

¹³ Τέτοιου είδους συστήματα εφαρμόζονται στη Νέα Ζηλανδία και στις σκανδιναβικές χώρες, όπως επίσης και στην Αγγλία που εκτός από την υιοθέτηση συστήματος καθολικής κάλυψης του πληθυσμού διατηρεί και σύστημα ασφάλισης που συνδέεται με την απασχόληση.

Σημαντικά, επίσης είναι και τα *μειονεκτήματα* του όπως:

- επιδείνωση της λειτουργίας των ασφαλιστικών οργανισμών λόγω των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων
- αναπροσαρμογή των ασφαλιστικών εισφορών για την κάλυψη των νέων ασφαλιστικών απαιτήσεων
- έλλειψη αποθεματικών για την κάλυψη έκτακτων αναγκών κλπ.¹⁴

2) Κεφαλαιοποιητικό σύστημα

Στο σύστημα αυτό οι ασφαλιστικές εισφορές των ασφαλισμένων κεφαλαιοποιούνται και σχηματίζουν ένα μεγάλο αποθεματικό, το οποίο αρχίζει να ρευστοποιείται μετά από ένα χρονικό διάστημα υπό την μορφή χρονικών προσόδων σε περίπτωση κινδύνου. Το σύστημα αυτό έχει καθαρά **ανταποδοτικό/επενδυτικό** χαρακτήρα, αφού υπάρχει άμεση ανταποδοτική σχέση μεταξύ των εισφορών και των παροχών των ασφαλισμένων για την κάλυψη των ασφαλιστικών τους αναγκών. Οι περισσότεροι ιδιωτικοί ασφαλιστικοί οργανισμοί βασίζονται σε αυτό το σύστημα.

Πλεονεκτήματα αυτού του συστήματος είναι:

- εξασφαλίζονται μεγάλα αποθεματικά τα οποία μπορούν να εγγυηθούν την καταβολή παροχών σε περιόδους οικονομικής κρίσης
- οι εισφορές είναι σταθερές για μεγάλα χρονικά διαστήματα όσο διατηρείται η ισορροπία μεταξύ εσόδων και δαπανών κοινωνικής ασφάλισης
- εξασφαλίζονται μεγαλύτερες παροχές, μιας και το ποσό που συγκεντρώνεται από τις καταβαλλόμενες εισφορές προσαυξάνεται λόγω ανατοκισμού.

Μειονεκτήματα που παρουσιάζει είναι:

- τα μεγάλα αποθεματικά που συγκεντρώνονται, χρησιμοποιούνται σε μη παραγωγικούς σκοπούς
- οι εισφορές υπολογίζονται με βάση τις μελλοντικές ανάγκες που όμως είναι δύσκολο να καθοριστούν για μεγάλα χρονικά διαστήματα και
- έλλειψη αλληλεγγύης και ενδιαφέροντος για τον συνάνθρωπο.

¹⁴ Κρεμαλής, Κ., *Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων*, ό.π., σελ.134.

1.3.3. ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Οι κίνδυνοι που καλύπτονται γενικά στα σύγχρονα κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα περιλαμβάνουν: α) το γήρας, την αναπηρία και το θάνατο, β) την ασθένεια και την μητρότητα, γ) το εργατικό ατύχημα, δ) την ανεργία και ε) τα οικογενειακά βάρη. Οι κίνδυνοι αυτοί καλύπτονται από αντιστοίχους κλάδους ή και φορείς ασφάλισης.

Οι κίνδυνοι αυτοί χρηματοδοτούνται κατά κανόνα με έσοδα προέρχονται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των ασφαλισμένων, των εργοδοτών και την κρατική συμμετοχή με τακτικές επιχορηγήσεις ή κοινωνικούς πόρους, και σπάνια από προσόδους από αξιοποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων.

Η χρηματοδότηση των συντάξεων *γήρατος, αναπηρίας και θανάτου* γίνεται από τρεις πηγές: την εισφορά ασφαλισμένων, των εργοδοτών και την κρατική επιχορήγηση. Στα γενικά ή καθολικής κάλυψης συστήματα βασική πηγή χρηματοδότησης αποτελούν, αποκλειστικά και μόνο, τα γενικά φορολογικά έσοδα του κράτους. Αντίθετα τα συστήματα στα οποία οι παροχές συνδέονται με την απασχόληση χρηματοδοτούνται από τις εισφορές των ασφαλισμένων και των εργοδοτών τους αλλά και από την κρατική επιχορήγηση.

Η χρηματοδότηση του *κλάδου υγείας* γίνεται με εισφορές των ασφαλισμένων και των εργοδοτών. Στις χώρες αντίθετα που λειτουργεί Εθνικό Σύστημα Υγείας, το κράτος επωμίζεται το σύνολο ή το μεγαλύτερο τουλάχιστον μέρος με προσφυγή στα γενικά φορολογικά έσοδα.

Τα *οικογενειακά επιδόματα* χρηματοδοτούνται κατά το μεγαλύτερο μέρος ή το σύνολο σχεδόν από εργοδοτικές εισφορές αλλά και με γενικά φορολογικά έσοδα του κράτους, ενώ τέλος πηγές χρηματοδότησης των *επιδομάτων ανεργίας* αποτελούν οι εισφορές των ασφαλισμένων και των εργοδοτών καθώς και η κρατική επιχορήγηση. Κατά κανόνα το συνολικό ασφάλιστρο κατανέμεται ισόποσα ανάμεσα στους ασφαλισμένους και τους εργοδότες, ενώ σε ορισμένες χώρες το ασφάλιστρο καταβάλλεται μόνο από τους τελευταίους.

1.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ανάγκη προστασίας των ανθρώπων από διάφορους κοινωνικούς κινδύνους, που αμφισβητούν και αντιστρατεύονται την ύπαρξη τους και την φυσική ικανότητά τους να αναπαραχθούν (π.χ. ασθένειες, θάνατος, αναπηρίες, γήρας) καθώς και από κινδύνους που σχετίζονται με την κοινωνική και οικογενειακή εξέλιξη των ατόμων (π.χ. διασφάλιση εργασίας και ικανοποιητικού εισοδήματος, οικονομική κρίση, αύξηση των μελών της οικογένειας, θάνατος του προστάτη της οικογένειας, εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υγεία κλπ) αποτέλεσε τον βασικότερο λόγο για την ανάπτυξη των κοινωνικών ασφαλίσεων, οι οποίες με το πέρασμα των χρόνων μετεξελίχθηκαν από κλασσικούς φορείς κοινωνικής προστασίας στα σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής ασφάλειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα υπό την επιρροή των συνεχώς μεταβαλλόμενων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών που επηρεάζουν την ανάπτυξη της, έφτασε σταδιακά στη σύγχρονη ωριμότητα γνωρίζοντας αλλεπάλληλες μεταλλαγές. Στο σκέλος των δαπανών οι μακροχρόνιες εξελίξεις σηματοδεύτηκαν από την ένταξη νέων προγραμμάτων, την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των ήδη υπάρχοντων, τη διεύρυνση του κύκλου των δικαιούχων, την αναβάθμιση και επέκταση των παροχών σε είδος, τις ευνοϊκότερες προϋποθέσεις χορήγησης παροχών κλπ.

Η περίοδος, μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 70', χαρακτηριζόταν από υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, από συνεχή αύξηση της απασχόλησης, από θεαματική αύξηση των γεννήσεων (baby-boom) καθώς και από επαρκή χρηματοδοτικά έσοδα από εισφορές και φορολογία που επέτρεψαν την άνετη κάλυψη των διευρυνόμενων κοινωνικών δαπανών. Τα τελευταία χρόνια όμως, παρατηρούνται αισθητές διαφοροποιήσεις, οικονομικές ανισορροπίες και χρηματοδοτική ανεπάρκεια, δημιουργώντας έτσι ένα γενικό προβληματισμό για το μέλλον του συστήματος.

Η κρίση που αντιμετωπίζει η κοινωνική ασφάλιση σχετίζεται με το δημοσιονομικό πρόβλημα και συγκεκριμένα με την επιδείνωση του οικονομικού ισοζυγίου που οφείλεται στην εκτεταμένη αύξηση των δαπανών σε σχέση με την υστέρηση των εσόδων (χρηματοοικονομική κρίση).

Τα βασικά αίτια που επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν την χρηματοοικονομική ισορροπία και την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, προκαλώντας την έντονη αμφισβήτηση για τη μελλοντική βιωσιμότητά της είναι: α) διαρθρωτικά και β) κοινωνικοοικονομικά

2.1. ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η χρηματοοικονομική κρίση της κοινωνικής ασφάλισης οφείλεται σε μια σειρά διαρθρωτικών συντελεστών που σχετίζονται με την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία του συστήματος και οι οποίοι δημιούργησαν και συνεχίζουν να διατηρούν τα προβλήματα που έχουν ήδη εκδηλωθεί.

Από την άποψη αυτή σημαντικό παράγοντα αποτελεί η πολυδιάσπαση και ο κατακερματισμός της κοινωνικής ασφάλισης σε επαγγελματικούς κλάδους, με αποτέλεσμα τον υψηλό αριθμό των ασφαλιστικών ταμείων. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί προβλήματα συντονισμού μεταξύ κεντρικής διοίκησης και ασφαλιστικών οργανισμών, υψηλές διοικητικές δαπάνες, ανεπάρκεια και ανισότητες στους χρηματοδοτικούς πόρους και παροχές, πολύπλοκη και πολλές φορές αντιφατική νομοθεσία και αδυναμία ορθολογικής οργάνωσης (έλλειψη μηχανοργάνωσης, γραφειοκρατικές διαδικασίες κλπ).

Παράλληλα η αναποτελεσματική διαχείριση των πόρων λόγω των περιοριστικών νόμων που δεν επιτρέπουν στα ασφαλιστικά ταμεία να αξιοποιούν πλήρως τα περιουσιακά τους στοιχεία, η εκτεταμένη καταστρατήγηση της ασφαλιστικής νομοθεσίας και των κανονισμών των ασφαλιστικών οργανισμών που οδηγεί στην ευρεία αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων λόγω γήρατος, στην αύξηση των παράνομων συντάξεων αναπηρίας, στην θέσπιση ιδιαίτερα ευνοϊκών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, στην εξαιρετικά ελαστική χορήγηση αδειών απουσίας από την εργασία για λόγους υγείας κλπ, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή κρατική χρηματοδότηση και την αύξηση της εισφοροδιαφυγής που αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιβάρυνσης της αποδοτικότητας της Ελληνικής οικονομίας, συνέβαλλαν

στον περιορισμό της χρηματοοικονομικής ενίσχυσης του συστήματος και στην ταχεία αύξηση των δαπανών για συντάξεις και υγειονομική περίθαλψη.

Στην αναποτελεσματική διαχείριση των πόρων συνέβαλλε καθοριστικά, η αφαίμαξη από το κράτος των περιουσιακών στοιχείων και των αποθεματικών της κοινωνικής ασφάλισης για γενικότερους αναπτυξιακούς σκοπούς, με αποτέλεσμα να αναπτυχθούν σχέσεις εξάρτησης από το τραπεζικό σύστημα που αποδυνάμωσαν τις προϋποθέσεις βιωσιμότητας του συστήματος.

Συγκεκριμένα το κράτος δεν επέτρεψε στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης να αυτοδιαχειρίζονται τα αποθεματικά τους σε μια μεγάλη και δύσκολη από άποψη δυνατοτήτων αξιοποίησης περίοδο, αντίθετα τους υποχρέωσε να τα καταθέτουν στην Τράπεζα της Ελλάδος με πολύ χαμηλό ύψος επιτοκίου. Το βασικότερο όμως αρνητικό αποτέλεσμα ήταν ότι το κράτος δεν επέστρεψε ποτέ στα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης όχι μόνο τους τόκους αλλά ούτε και τα συσσωρευμένα κατατιθέμενα κεφάλαια, ενώ από την άλλη τους ανάγκασε να συνάπτουν υψηλότοκα δάνεια για την κάλυψη των ελλειμμάτων τους, γεγονός που επιβάρυνε την οικονομική κατάσταση της κοινωνικής ασφάλισης. Έτσι σημαντικό τμήμα των εσόδων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης δεσμεύονταν κατά τρόπο, που να μην πραγματοποιούνται από τα ταμεία επενδύσεις υψηλών αποδόσεων.

Επίσης σημαντικό πρόβλημα που σχετίζεται με την εσωτερική λειτουργία του συστήματος, είναι το πρόβλημα της ηθικής βλάβης. Η ηθική βλάβη που προκαλείται τόσο από τη πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς (**προκλητή ζήτηση**), οδηγεί σε υπερκατανάλωση υπηρεσιών υγείας επιβαρύνοντας κατά πολύ το κόστος των ασφαλιστικών συστημάτων.

Η ηθική βλάβη του καταναλωτή οφείλεται: **α)** στην έλλειψη πρόληψης που μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο εμφάνισης του ιατρικού προβλήματος, με συνέπεια να αυξάνεται η ζήτηση για υπηρεσίες δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας, **β)** στην αβεβαιότητα από την οποία διακατέχονται οι ασθενείς για την κατάσταση της υγείας τους και **γ)** στην έλλειψη αυτοσυγκράτησης διότι το κόστος κατά τη στιγμή της κατανάλωσης είναι μηδενικό και ο

ασθενής δεν επιβαρύνεται άμεσα αφού το ασφαλιστικό του ταμείο αναλαμβάνει να καλύψει το κόστος¹⁵.

Από την άλλη η αύξηση του αριθμού των γιατρών σε συνδυασμό με την υψηλή εξειδίκευση το κύρος και την αξιοπιστία που χαρακτηρίζει τον ιατρικό κλάδο και την μονοπωλιακή δύναμη που κατέχει στο να προσδιορίζει τις ανάγκες αλλά και τη προσφορά υπηρεσιών υγείας, είναι βασική αιτία της προκλητής ζήτησης των γιατρών.

Επίσης η αδυναμία των γιατρών να διαγνώσουν με βεβαιότητα τα αποτελέσματα της θεραπείας τους, είναι μια άλλη βασική αιτία της προκλητής ζήτησης. Αυτό γίνεται καθαρά για λόγους αυτοπροστασίας του ιατρικού σώματος (αμυντική ιατρική)¹⁶. Επίσης, η άγνοια του κόστους αυξάνει ακόμη περισσότερο την υπερπροσφορά υπηρεσιών υγείας από τους γιατρούς.

Τέλος η ισχυρή θέση της φαρμακευτικής βιομηχανίας και των προϊόντων που παράγει λόγω της καθοριστικής συμβολής τους στην εξασφάλιση της υγείας, ενθαρρύνει την προκλητή ζήτηση για φαρμακευτικά προϊόντα, αυξάνει δραματικά τις δαπάνες υγείας και κατά συνέπεια επιβαρύνει το οικονομικό έλλειμμα της κοινωνικής ασφάλισης.

2.2. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

2.2.1. Η σταθερή επιδείνωση των δημογραφικών δεδομένων και συγκεκριμένα, η αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης χάρη στα υψηλότερα πρότυπα διαβίωσης και τις καλύτερες ιατρικές θεραπείες, η μείωση του ρυθμού γεννητικότητας σε ποσοστά κάτω από τα επιτρεπτά που απαιτούνται για πλήρη αντικατάσταση του σημερινού πληθυσμού λόγω της μείωσης του αριθμού των γάμων, ενισχύουν την δημογραφική γήρανση και επηρεάζουν αρνητικά τη μελλοντική βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Η γήρανση

¹⁵ Ο μηχανισμός της αυτοσυγκράτησης θα μπορούσε να λειτουργήσει, μόνο, αν συμμετείχε στο κόστος ο ίδιος ο καταναλωτής και η ασφαλιστική του κάλυψη δεν ήταν πλήρης.

¹⁶ Πισιμίσης, Θ., *Οικονομική της Υγείας*. Σημειώσεις διδασκαλίας ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα, 1995, σελ 28.

επιδεινώνει την αναλογιστική σχέση εργαζομένων / συνταξιούχους η οποία σήμερα κινείται σε κρίσιμα επίπεδα (περίπου 2 εργαζόμενοι χρηματοδοτούν 1 συνταξιούχο) και επιδρά κυρίως στη πλευρά των δαπανών, αφού μειώνεται η συνολική παραγωγικότητα του πληθυσμού και παράλληλα μειώνεται ο αριθμός του μελλοντικού ενεργού πληθυσμού.

2.2.2. Ανεργία

Η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανεργίας καθώς και η μείωση της απασχόλησης επηρεάζουν διττά την κοινωνική ασφάλιση περιορίζοντας τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές, λόγω μείωσης του συνολικού απασχολούμενου πληθυσμού και αυξάνοντας τις δαπάνες για παροχές επιδομάτων ανεργίας λόγω της αύξησης των ανέργων.

Οι παράγοντες που οξύνουν το πρόβλημα της ανεργίας είναι: **α)** *Η επιταχυνόμενη τεχνολογική πρόοδος που συμβάλει στην πλήρη αυτοματοποίηση της παραγωγής καθώς και η αδυναμία άμεσης προσαρμογής της χώρας στις νέες τεχνολογικές μεταβολές*¹⁷.

β) *Η αναπροσαρμογή των εργοδοτικών εισφορών επιβαρύνει το κόστος παραγωγής. Με την αύξηση του κόστους παραγωγής υποσκάπτεται η ανταγωνιστικότητα των εγχωρίων προϊόντων τόσο στην εσωτερική όσο και στην ξένη αγορά. Η πτώση της εγχώριας παραγωγής και η μείωση των εξαγωγών, οδηγεί σε απώλεια θέσεων εργασίας και στην διεύρυνση κατά συνέπεια της ανεργίας.*

γ) *Η έλλειψη χρηματοοικονομικών κινήτρων από το κράτος (π.χ. μείωση φορολογικών βαρών, χρηματικές επιδοτήσεις κλπ) για δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή επέκταση των ήδη υπαρχόντων ώστε σταδιακά να αυξηθούν οι ανάγκες για πρόσληψη νέου εργατικού δυναμικού, οδηγεί σε επιχειρηματική στασιμότητα και συνεπώς όξυνση της ανεργίας*

¹⁷ Η ανεργία π.χ. στην Ευρώπη οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στον εκτοπισμό των εργαζόμενων από τη νέα τεχνολογία και στην αδυναμία απασχόλησης τους σε άλλες επιχειρήσεις ή κλάδους που παλιότερα ήταν εντάσεως εργασίας, όπως π.χ. η αυτοκινητοβιομηχανία όπου η εισαγωγή νέων τεχνολογιών περιόρισε τη συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα στη διαμόρφωση της παραγωγής.

2.2.3. Οικονομική κρίση και πληθωρισμός

Η διεθνής οικονομική κρίση μετά το 1975 λόγω της απότομης ανόδου των τιμών του πετρελαίου, της έλλειψης πρώτων υλών, της αντικατάστασης εργατικού δυναμικού με μηχανές υψηλής τεχνολογίας κλπ, επηρέασε αρνητικά και την οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται χαμηλοί ρυθμοί αύξησης του παραγόμενου προϊόντος, σημαντική άνοδος των τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες, αύξηση της ανεργίας, του ποσοστού της φτώχειας και των ασθενειών, αύξηση των δαπανών για ασφαλιστικές παροχές και αδυναμία ανεύρεσης νέων πόρων για την ενίσχυση της κοινωνικής ασφάλισης.

Επίσης, οι πληθωριστικές τάσεις που εμφανίζονται προκαλούν αύξηση του κόστους των ασφαλιστικών παροχών τόσο στον κλάδο της υγείας, όσο και στον κλάδο των συντάξεων μειώνοντας την πραγματική αξία των αποθεματικών της κοινωνικής ασφάλισης, ενώ η καθιέρωση χαμηλών ρυθμών ετήσιας αύξησης των μισθών προκαλεί περιορισμό των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές. Έτσι ενώ τα έσοδα δεν αυξάνονται λόγω πληθωρισμού γιατί οι αυξήσεις στους ονομαστικούς μισθούς υστερούν τόσο χρονικά όσο και σε ποσοστό σε σχέση με τις αυξήσεις των τιμών σε φάρμακα, εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες υγείας κλπ, οι δαπάνες αυξάνονται σε μεγάλο βαθμό επιδεινώνοντας το οικονομικό έλλειμμα της κοινωνικής ασφάλισης.

2.2.4. Αύξηση του συνολικού κόστους των προγραμμάτων κοινωνικής ασφάλισης

Η ραγδαία αύξηση του κόστους των προγραμμάτων κοινωνικής ασφάλισης, δημιουργεί μεγάλο οικονομικό βάρος στην κοινωνική ασφάλιση, αφού μειώνονται τα έσοδα των ασφαλιστικών οργανισμών για να καλυφθούν οι αυξανόμενες υγειονομικές και συνταξιοδοτικές δαπάνες

2.2.4.1. Η ραγδαία αύξηση των δαπανών υγείας

Οι δαπάνες υγείας καθόλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου παρουσιάζουν εντυπωσιακή άνοδο ανακτώντας όλο και υψηλότερο μέρος του ΑΕΠ κάθε ανεπτυγμένης χώρας.

Τρεις είναι οι βασικές κατηγορίες δαπανών υγείας: *οι ιατρικές, οι νοσοκομειακές και οι φαρμακευτικές δαπάνες*¹⁸. Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών υγείας στην Ελλάδα αλλά και στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, απορροφά η νοσοκομειακή περίθαλψη λόγω του εύρους, της μεγάλης εξειδίκευσης αλλά και του υψηλού κόστους των παρεχόμενων ιατρικών πράξεων και υγειονομικών φροντίδων και ακολουθούν με μικρότερο ποσοστό οι εξωνοσοκομειακές και οι φαρμακευτικές δαπάνες¹⁹. Η αύξηση αυτή των δαπανών υγείας οφείλεται:

α) στην αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες υγείας λόγω της αυξανόμενης δημογραφικής γήρανσης. Το κόστος που προκαλούν τα άτομα ηλικίας άνω των 65ετων έχει αποδειχθεί ότι είναι κατά μέσο όρο 4 φορές μεγαλύτερο από εκείνο των ατόμων 15-65 ετών, ενώ το κόστος των υπερηλίκων είναι 6 μέχρι 10 φορές μεγαλύτερο

β) στην αυξημένη ζήτηση λόγω αλλαγής του επιδημιολογικού προτύπου. Ο νέος τρόπος ζωής, η μόλυνση του περιβάλλοντος λόγω αύξησης της ακτινοβολίας, των βιομηχανικών ρύπων, η εξάπλωση των ιών από λάθος πειραματικούς χειρισμούς και ελλιπή μέτρα προφύλαξης, άλλαξαν το επιδημιολογικό προφίλ. Εκτός όμως από τις μολυσματικές ασθένειες, εμφανίζονται σε μεγάλο βαθμό και οι χρόνιες ασθένειες (καρδιοπάθειες, εγκεφαλοπάθειες, νεοπλάσματα κλπ)

γ) η εξέλιξη του συστήματος υγείας συντέλεσε επίσης στην αύξηση της ζήτησης για υγειονομικές υπηρεσίες μέσω της βελτίωσης της προσπελασιμότητας, της μείωσης των περιφερειακών ανισοτήτων σε συνδυασμό με τη πρόοδο στον τομέα των μεταφορών, καθώς και της αύξησης της διαθεσιμότητας σε γιατρούς, κλίνες, θεραπευτικά κέντρα, φάρμακα κλπ

δ) η επιστημονική πρόοδος που σημειώθηκε στον τομέα της ιατρικής καθώς και η προσήλωση της σε πολύπλοκα ιατρικά προβλήματα μεγάλης διάρκειας και υψηλού κόστους, συνέβαλαν στην αύξηση των δαπανών υγείας

2.2.4.2. Η αύξηση των δαπανών για συντάξεις

¹⁸ Βέβαια για να υπολογιστούν οι συνολικές δαπάνες υγείας θα πρέπει να συμπεριληφθούν και οι δαπάνες για τη δημόσια υγεία, οι δαπάνες για πρόληψη, οι δαπάνες για έρευνα και επενδύσεις, οι λειτουργικές δαπάνες.

¹⁹ Σούλης, Σ., *Οικονομική της Υγείας*. Παπαζήσης, Αθήνα, 1998, σελ. 166-169.

Οι δαπάνες για συντάξεις παρουσιάζουν έντονα αυξητική τάση στην Ελλάδα, προκαλώντας πρόσθετες δαπάνες στην κοινωνική ασφάλιση, οι οποίες επιβαρύνουν δραματικά το χρηματοδοτικό έλλειμμα. Οι λόγοι αύξησης των δαπανών για συντάξεις είναι :

α) η παράταση της διάρκειας ζωής των συνταξιούχων λόγω των ευνοϊκότερων συνθηκών διαβίωσης αλλά και της επιστημονικής προόδου της ιατρικής

β) η τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων που υλοποιείται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή²⁰

γ) η αύξηση των αναπηρικών συντάξεων λόγω αύξησης των εργατικών ατυχημάτων που προκαλούν ολική ή μερική αναπηρία στους εργαζόμενους

δ) η αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων αναπηρίας εξαιτίας της καταχρηστικής εφαρμογής των ασφαλιστικών νόμων και κανονισμών και της παράνομης χορήγησης συντάξεων αναπηρίας σε άτομα που δεν συμπληρώνουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την θεμελίωση σύνταξης καθώς επίσης και οι ελαστικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης (πρόωρη αποχώρηση από την εργασία, μειωμένα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης κλπ).

2.2.5. Τα φαινόμενα παραοικονομίας

Τέλος σημαντικός παράγοντας διεύρυνσης του δημοσιονομικού ελλείμματος της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα είναι τα φαινόμενα παραοικονομίας, κυρίως όμως η εισφοροδιαφυγή ή η παράνομη απασχόληση προσωπικού π.χ. αλλοδαπών λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων, των υψηλών κατώτατων ημερομισθίων αλλά και των αυξημένων υποχρεώσεων που επιβάλλει η εργατική νομοθεσία. Οι παραπάνω λόγοι αποθαρρύνουν τη νόμιμη απασχόληση και αναγκάζουν τις επιχειρήσεις είτε να απασχολούν ανασφάλιστους εργαζόμενους είτε να καθυστερούν την εξόφληση των οφειλομένων, προκείμενου να προασπίσουν την βιωσιμότητα και τα κέρδη τους.

²⁰ Εκτός από την Ελλάδα, τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή εφαρμόζεται και άλλες χώρες, όπως το Βέλγιο, Δανία, Βρετανία, ενώ στην Ολλανδία, Γαλλία και Γερμανία οι συντάξεις αναπροσαρμόζονται βάσει των μισθών των εργαζομένων.

Όλα αυτά βέβαια οφείλονται στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, στην οργανωτική και λειτουργική ανεπάρκεια των μηχανισμών έλεγχου, είσπραξης των φόρων, στις ελαστικές προϋποθέσεις τήρησης των νόμων ή επιβολής ποινών στους παραβάτες. Απαιτείται εκσυγχρονισμός στην οργάνωση και τη λειτουργία του συστήματος χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες πληροφορικής με σκοπό την ταχύτερη και ορθολογική είσπραξη των νομοθετημένων εσόδων.

2.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά από την περιγραφή των παραπάνω αιτιών προκύπτει ότι η κρίση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, οφείλεται τόσο σε εξωτερικούς παράγοντες που συνδέονται με την οικονομική και κοινωνική διάρθρωση της χώρας (αύξηση της ανεργίας, γήρανση του πληθυσμού, μείωση του ρυθμού γεννητικότητας, οικονομική στασιμότητα, πληθωρισμός) όσο και σε εσωτερικούς παράγοντες που αναφέρονται ιδιαίτερα σε οργανωτικές, λειτουργικές και χρηματοοικονομικές αδυναμίες.

Ωστόσο όμως, η επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και κυρίως η μείωση του ποσοστού απασχόλησης σε συνδυασμό με την σταδιακή αύξηση του προσδόκιμου ορίου επιβίωσης των ηλικιωμένων και τη μείωση της γεννητικότητας (εμφάνιση μελλοντικά ελλειμμάτων εργατικού δυναμικού), αποτελούν τις βασικότερες αιτίες που διατηρούν και μεγεθύνουν το μέγεθος του χρηματοοικονομικού προβλήματος της κοινωνικής ασφάλισης και αμφισβητούν τη μελλοντική βιωσιμότητά της λόγω της άμεσης αρνητικής επίδρασής τους στη σχέση εσόδων – δαπανών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

3.1. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το δημοσιονομικό πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς αποδυναμώνει τον θεσμό και αναγκάζει τις χώρες της Ευρωπαϊκής κοινότητας να υιοθετήσουν πολιτικές ή να εφαρμόσουν μια σειρά μέτρων για την επίλυση του προβλήματος. Τα μέτρα είναι σύμφυτα με τη φιλοσοφία διεθνών οργανισμών (ΟΟΣΑ και ΔΝΤ) και προσανατολίζονται σε κατευθύνσεις, όπως άντληση νέων πόρων για την ενίσχυση των εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης, δραστικό περιορισμό των δαπανών υγείας, αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, αύξηση των απαιτούμενων ετών ασφάλισης κλπ.

Τα μέτρα που έλαβαν κατά καιρούς οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης για την ενίσχυση των χρηματοοικονομικών εσόδων και την μείωση των δαπανών, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το οικονομικό βάρος της κοινωνικής ασφάλισης, αποσκοπούσαν:

- Στην αναπροσαρμογή του ποσοστού της ασφαλιστικής εισφοράς τόσο στους εργαζόμενους, όσο και στους εργοδότες για το σύνολο των ασφαλιστικών κλάδων. Σε ένα μικρό πάντως αριθμό χωρών μειώθηκε το ποσοστό της εργοδοτικής εισφοράς προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής και των εξαγωγών και να αντιμετωπισθεί η ανεργία.
- Σε αναπροσαρμογή των ανώτατων ασφαλιστέων αποδοχών. Σε αρκετές χώρες αυξήθηκε το ανώτατο όριο των αποδοχών που υπάγονται σε εισφορές, ενώ σε άλλες

χώρες όπως π.χ. το Βέλγιο καταργήθηκε το ανώτατο όριο²¹ και ασφαλιστές θεωρούνται πλέον όλες οι αποδοχές ενισχύοντας έτσι τα χρηματοδοτικά έσοδα των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

- Στην επέκταση της ασφαλιστικής επιβάρυνσης σε περισσότερες κατηγορίες προγραμμάτων, όπως παρακράτηση από τις συντάξεις και τα επιδόματα ανεργίας ποσοστού για τη χρηματοδότηση π.χ. του κλάδου υγείας.
- Στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην κάλυψη του κόστους ορισμένων προγραμμάτων των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων, όπως π.χ. της νοσοκομειακής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

Πιο συγκεκριμένα, στο Βέλγιο επεκτάθηκε το όριο ηλικίας για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος των γυναικών από τα 60 στα 65 χρόνια, αναπροσαρμόστηκε το ασφάλιστρο που καταβάλλονταν από τους ασφαλισμένους, ενώ μειώθηκαν οι εισφορές εργοδοσίας για την κοινωνική ασφάλιση προκειμένου να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Η απώλεια αυτή των εσόδων αναπληρώθηκε με προσαύξηση του συντελεστή στο φόρο προστιθέμενης αξίας που βάρυνε τα είδη πολυτελείας²².

Στη Γαλλία, εκτός από τις συντάξεις και τα επιδόματα ανεργίας που υπερέβαιναν το ελάχιστο ημερομίσθιο υπήχθησαν σε παρακράτηση για την χρηματοδότηση του κλάδου υγείας. Η ίδια χώρα επίσης, διπλασίασε το ποσοστό φόρου επί των ασφαλειών αυτοκινήτου από 6% σε 12%, για να ενισχυθούν τα έσοδα του κλάδου ασφάλισης υγείας.

Στην Ιταλία, παρατηρήθηκε αύξηση της εισφοράς των εργαζόμενων στη φαρμακευτική περίθαλψη, ενώ καταργήθηκε η επιδότηση για το πρώτο παιδί σε πολλές κατηγορίες.

²¹ Προβόπουλος, Γ., *Μακροοικονομικές Όψεις του Χρηματοδοτικού Προβλήματος*, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα, 1987, σελ. 66.

²² Προβόπουλος, Γ., *Μακροοικονομικές όψεις του χρηματοδοτικού προβλήματος*, ό.π., σελ. 66-67.

Στην Ισπανία, αυξήθηκε ο ελάχιστος χρόνος υπηρεσίας και καταβολής εισφορών που απαιτούνταν για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος από 10 σε 15 χρόνια.

Στην Αγγλία, αυξήθηκε το ποσοστό της ασφαλιστικής εισφοράς τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών, καταργήθηκε το επίδομα γέννησης, κηδείας και χηρείας και παράλληλα θεσμοθετήθηκαν αυστηρότεροι όροι για τη χορήγηση του επιδόματος αναπηρίας.

Στην Γερμανία, αυξήθηκε το ποσοστό συμμετοχής των ασθενών (ασφαλισμένων ή συνταξιούχων) σε περίπτωση νοσηλείας σε δευτεροβάθμιες μονάδες υγείας ή για εξωνοσοκομειακή περίθαλψη, θεσπίστηκε πρόωρη συνταξιοδότηση με 65% της σύνταξης, παρακρατήθηκε από τις συντάξεις ένα ποσοστό ως ασφάλιστρο για την χρηματοδότηση του κλάδου υγείας, ενώ ανεστάλη η καταβολή επιδομάτων σε μερικά απασχολούμενους που συμμετείχαν σε εργατικές κινητοποιήσεις²³.

Προτείνονται επίσης μέτρα όπως διεύρυνση της κρατικής συμμετοχής με προσφυγή σε γενικά ή ειδικά φορολογικά έσοδα, θεσμοθέτηση της τριμερούς χρηματοδότησης, δίκαιη κατανομή των κοινωνικών πόρων και εξισορρόπηση της σχέσης ανάμεσα στις προσφερόμενες υπηρεσίες και τη χρηματική συμμετοχή του κάθε ατόμου, λήψη θεσμικών ρυθμίσεων για την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής, της εισφοροκλοπής και της παράνομης απασχόλησης ανασφάλιστου προσωπικού, καθώς και πολιτικές για την αύξηση της απασχόλησης.

Με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αυξάνεται ο αριθμός των υπόχρεων καταβολής εισφορών καθώς και η αναλογία των ασφαλισμένων σε σχέση με τους δικαιούχους παροχών. Σε περιόδους με μειωμένη γεννητικότητα και παρατεταμένη διάρκεια ζωής, αντί να ενθαρρύνεται η τάση για πρόωρη έξοδο από την εργασία θα πρέπει να αυξάνονται τα κίνητρα για παραμονή στην παραγωγική διαδικασία. Έτσι εφαρμόζονται μέτρα, όπως αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, αύξηση των ελάχιστα απαιτούμενων ετών υπηρεσίας για συνταξιοδότηση, επιδότηση όσων εργαζόμενων παραμένουν στην εργασία τους πέραν της κανονικής ηλικίας

²³ Ρομπόλης, Σ., *Κοινωνική Ασφάλιση: Η διαρκής κρίση και οι προοπτικές*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1991, σελ. 83-84.

συνταξιοδότησης, ελεγχόμενος ρυθμός αποχώρησης από την εργασία ανάλογος με τη δημογραφική κατάσταση που επικρατεί κλπ.

3.2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως βασικός συντελεστής συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των χωρών της κοινότητας για τη διαμόρφωση μιας πανευρωπαϊκού επιπέδου στρατηγικής για την κοινωνική προστασία στη βάση των νέων κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων, όπως δημογραφική γήρανση, ανεργία, οικονομική αναποτελεσματικότητα, υψηλές ιατροφαρμακευτικές και συνταξιοδοτικές δαπάνες, υψηλός πληθωρισμός που επιδεινώνουν τη χρηματοοικονομική κρίση της κοινωνικής ασφάλισης, προτείνει μέτρα ή πολιτικές για την ενίσχυση των εσόδων και την εξασφάλιση της χρηματοοικονομικής βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Οι προτάσεις αυτές προκύπτουν από ανακοινώσεις ή εκθέσεις της επιτροπής της Ε.Ε για την κοινωνική προστασία που διατυπώθηκαν κατά καιρούς, όπως *Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της κοινωνικής προστασίας στην Ε.Ε* (1997), *Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας* (1999), *Προς μια Ευρώπη για όλες τις ηλικίες* (1999), *Μελλοντική εξέλιξη της κοινωνικής προστασίας από μακροπρόθεσμη σκοπιά: ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις* (2000) κλπ και επικεντρώνονται σε:

1) Πολιτικές βελτίωσης της απασχόλησης

Σύμφωνα με την επιτροπή το πρόβλημα μπορεί να περιοριστεί μέσω της αύξησης της απασχόλησης και κατά συνέπεια των συνολικών καταβαλλόμενων εισφορών. Για το λόγο αυτό προτείνονται μια σειρά πολιτικές που σκοπό έχουν να αυξηθεί η

απασχόληση, να περιοριστεί το ποσοστό των ανέργων και να μειωθούν οι κοινωνικές δαπάνες και το βάρος τους στους κοινωνικούς προϋπολογισμούς. Συγκεκριμένα:

- Τα συστήματα φορολόγησης και κοινωνικών παροχών οφείλουν να αυξάνουν τα κίνητρα προς την απασχόληση. Ενδεικνυόμενα μέτρα είναι: η μείωση του φορολογικού βάρους ειδικότερα αυτού επί των κερδών των εργοδοτών ώστε να υπάρξουν κίνητρα για επέκταση ή ίδρυση νέων παραγωγικών μονάδων, για απασχόληση κλπ και άντληση πρόσθετων πόρων από νέες μορφές φορολογίας (π.χ. περιβαλλοντικούς ή ενεργειακούς φόρους) για την κάλυψη των δημοσιονομικών απωλειών. Προτείνεται επίσης ενθάρρυνση της δεύτερης επαγγελματικής δραστηριότητας, έμμεση μη μισθολογική στήριξη του εισοδήματος των εργαζόμενων όπως π.χ. παροχή δημόσιας φροντίδας στα παιδιά των εργαζόμενων γονέων κλπ.
- Μετάβαση από παθητικές σε ενεργητικές μορφές απασχόλησης και προσφορά ενεργούς βοήθειας στους εργαζόμενους ή αναζητούντες εργασία, μέσω της επένδυσης στη δια βίου κατάρτιση καθώς και της εφαρμογής προγραμμάτων μετεκπαίδευσης και επανακατάρτισης των μακροχρόνια ανέργων σε ειδικότητες που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας.
- Η αύξηση των κινήτρων για ίδρυση και λειτουργία νέων επιχειρήσεων με τη μείωση των γενικών δαπανών, των διοικητικών εμποδίων, του εργοδοτικού κόστους, μπορεί να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης και να ενισχύσει τα έσοδα της κοινωνικής ασφάλισης από ασφαλιστικές εισφορές.
- Αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση με ταυτόχρονη πρόβλεψη για περιπτώσεις διακοπής της εργασίας λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων καθώς και διευκόλυνση της επιστροφής τους στην εργασία χωρίς να απαιτείται η μετεκπαίδευση και η επανακατάρτισή τους με νέα προσόντα και νέες ειδικότητες.

2) Πολιτικές αντιμετώπισης του ζητήματος της δημογραφικής γήρανσης

Η μείωση του συνταξιοδοτικού βάρους που προκαλεί η δημογραφική γήρανση μπορεί να επιτευχθεί με:

- Υιοθέτηση ευέλικτων συστημάτων συνταξιοδότησης, χορήγηση κινήτρων και προσπάθεια διατήρησης των ηλικιωμένων εργαζόμενων για περισσότερο χρόνο στην παραγωγική διαδικασία και αντιστροφή της τάσης για πρόωρη συνταξιοδότηση με μέτρα, όπως αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης και αύξηση του ορίου των απαιτούμενων εισφορών για την καταβολή σύνταξης, ώστε να ελαττωθεί η χρηματοδοτική πίεση που ασκείται στα συνταξιοδοτικά συστήματα και να προληφθεί η μελλοντική εμφάνιση ελλειμμάτων εργατικού δυναμικού.

Η διατήρηση των ηλικιωμένων εργαζόμενων στην παραγωγική δραστηριότητα, δηλ το μοντέλο της ενεργού γήρανης²⁴, μπορεί να αποβεί χρήσιμο τόσο στους ίδιους όσο και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Η παράταση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση μεγάλων αποταμιεύσεων, με την προϋπόθεση ότι θα αποφευχθούν οι αυξημένες δαπάνες σε άλλους τομείς.

- Ενθάρρυνση της δημιουργίας ιδιωτικών κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων συμπληρωματικών προς τα βασικά αναδιανεμητικά συστήματα, όπου η απόδοση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποκτά μεγαλύτερη σημασία ως καθοριστικός παράγοντας του επιπέδου διαβίωσης των ηλικιωμένων και μείωσης του βάρους των δαπανών των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων, για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς τους.

- Η πτώση του ρυθμού γεννητικότητας που συμβάλλει σταδιακά στην μείωση του συνολικού πληθυσμού και στην εμφάνιση σημαντικών ελλειμμάτων εργατικού δυναμικού, προτείνεται να αντιμετωπιστεί με την αύξηση της εισροής οικονομικών μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων καλά ειδικευμένων εργαζόμενων από τρίτες χώρες.

- Κατάργηση των εμποδίων και των αντικινήτρων που τίθενται για τη δημιουργία οικογένειας και την ανατροφή παιδιών (π.χ. ανεπάρκεια θέσεων εργασίας και ικανοποιητικού εισοδήματος, ασθένειες, μειωμένες επιδοτήσεις στα νέα ζευγάρια, πληθωρισμός, αυξημένες δαπάνες υγείας κλπ). Έτσι θα βελτιωθούν οι προϋποθέσεις αναπαραγωγής και θα αυξηθεί ο ρυθμός γεννητικότητας, εξασφαλίζοντας τόσο τη

²⁴ Σακελλαρόπουλος, Θ., *Υπερεθνικές Κοινωνικές Πολιτικές την εποχή της Παγκοσμιοποίησης*, ό.π., σελ. 211-212.

μελλοντική εμφάνιση εργατικού δυναμικού όσο και τη μελλοντική χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Επίσης προτείνουν τη διαμόρφωση φιλικών εργασιακών χώρων προς την οικογένεια και δημόσιων πολιτικών που θα συνδυάζουν τις επαγγελματικές με τις οικογενειακές ευθύνες.

3) Πολιτικές μείωσης των δαπανών υγείας

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος της αύξησης των δαπανών υγείας, η επιτροπή προτείνει:

- Επικέντρωση κυρίως στην πρόληψη των ασθενειών και την προαγωγή της υγείας και λιγότερο στην καταστολή των ασθενειών. Αυτό μπορεί να μειώσει σημαντικά το υψηλό κόστος που συνεπάγεται για την κοινωνική ασφάλιση, η νοσοκομειακή και φαρμακευτική περίθαλψη.
- Εισαγωγή στοιχείων αγοράς όπως αύξηση της συμμετοχής των ασφαλισμένων στο κόστος των ιατρικών πράξεων, στο κόστος της νοσοκομειακής και φαρμακευτικής περίθαλψης καθώς και σε προγράμματα των ιδίων των δικαιούχων.
- Η εισαγωγή του ανταγωνισμού μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας με την ύπαρξη κατάλληλων εγγυήσεων ώστε ν' αποκλεισθούν φαινόμενα όπως π.χ. επιλογή κινδύνων, μπορεί όχι μόνο να βελτιώσει τις υπηρεσίες υγείας αλλά και να μειώσει το κόστος των παροχών.

3.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επομένως από την περιγραφή των μέτρων που υλοποιήθηκαν στις χώρες της κοινότητας προκύπτει ότι τα μέτρα αυτά προσανατολίστηκαν στις εξής κατευθύνσεις:

- Στην παράταση της συμμετοχής των εργαζομένων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην παραγωγική διαδικασία.
- Στην μείωση των υψηλών δαπανών που συνεπάγονται για τα ασφαλιστικά συστήματα οι παροχές ασθένειας τόσο σε χρήμα όσο και σε είδος με την αύξηση της επιβάρυνσης των ασφαλισμένων, των συνταξιούχων ακόμα και των ανέργων στο κόστος της νοσοκομειακής, εξωνοσοκομειακής, φαρμακευτικής περίθαλψης αλλά και με την άσκηση περιοριστικής πολιτικής στα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα αναπηρίας κλπ.
- Στον περιορισμό του προβλήματος της ανεργίας με τη μείωση σε ορισμένες χώρες των εισφορών των εργοδοτών ή με την ενίσχυση των κινήτρων για πρόωρη έξοδο από την εργασία ηλικιωμένων ατόμων.
- Στην ενίσχυση των εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης είτε μέσω της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενων και εργοδοτών, είτε μέσω της άντλησης νέων πρόσθετων πόρων από την εισαγωγή νέων μορφών φορολογικής επιβάρυνσης.

Εκτός όμως, από τα μέτρα που υλοποιήθηκαν στις χώρες της κοινότητας και οι προτάσεις της επιτροπής της Ε. Έ. για την κοινωνική προστασία προσανατολίστηκαν στις τρεις βασικές αιτίες διατάραξης του οικονομικού ισοζυγίου: ανεργία, δημογραφική γήρανση και υψηλό κόστος δαπανών υγείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κρίση στην κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα, όπως έχει προαναφερθεί, είναι σύνθετη. Χαρακτηρίζεται από μια σύζευξη των εξωτερικών παραγόντων που μεγεθύνουν την χρηματοοικονομική κρίση με τους εσωτερικούς παράγοντες που σχετίζονται με την λειτουργία του συστήματος.

Στο κεφάλαιο αυτό, περιγράφεται η οικονομική και ασφαλιστική κατάσταση των τριών μεγαλύτερων ασφαλιστικών φορέων ΟΓΑ, ΤΕΒΕ αλλά κυρίως του ΙΚΑ, προκειμένου να εκτιμηθεί και να διερευνηθεί η χρηματοοικονομική δυναμική των ταμείων και η διατήρηση της βιωσιμότητάς τους στο μέλλον.

Από την ανάλυσή τους προκύπτει, ότι η κρίση στην κοινωνική ασφάλιση εμφανίζεται περίπου στις αρχές της δεκαετίας του 80' όταν δημιουργείται σημαντικό έλλειμμα στον κυριότερο φορέα κοινωνικής ασφάλισης, το ΙΚΑ. Συγκεκριμένα όπως προκύπτει κατά την εξεταζόμενη περίοδο, το έλλειμμα του ΙΚΑ διατηρείται σε υψηλά επίπεδα από το 1981 μέχρι και το 2001.

Αντίθετα η οικονομική κατάσταση του ΟΓΑ σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της περιόδου 1991-2000, δεν παρουσιάζει προβλήματα αφού ακόμα και τα ελλείμματα των ετών 1991 και 1997 υπερκαλύπτονται από τα πλεονάσματα μεταγενέστερων ετών. Πλεονασματική επίσης είναι και η κατάσταση στο ΤΕΒΕ, για την ίδια περίοδο, παρά τα ελλείμματα των ετών 1997 και 2001.

4.1. Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΙΚΑ

4.1.1. ΤΑ ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΙΚΑ

Η ανισορροπία στο οικονομικό ισοζύγιο του ΙΚΑ οφείλεται τόσο σε παράγοντες (εσωτερικούς-εξωτερικούς) που δημιούργησαν το έλλειμμα όσο και σε παράγοντες, οι οποίοι διατήρησαν και μεγέθυναν το μέγεθος του.

4.1.1.1. Αιτίες δημιουργίας της κρίσης

- Το ΙΚΑ καθόλη την μεταπολεμική περίοδο εξελίχθηκε σε φορέα άσκησης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Οικονομική πολιτική ασκήθηκε με την μείωση των ασφαλιστικών εισφορών στις βιοτεχνικές, βιομηχανικές, μεταλλευτικές, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ενώ η κοινωνική πολιτική εκδηλώθηκε με την συνταξιοδότηση ομογενών από την Αίγυπτο, Τουρκία, Ρουμανία, την συνταξιοδότηση ορισμένων κατηγοριών ασφαλισμένων προνοιακού χαρακτήρα καθώς και την επέκταση του δικαιώματος συνταξιοδότησης με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις.

- Μια από τις βασικότερες αιτίες μείωσης εσόδων του ΙΚΑ ήταν ο τρόπος αξιοποίησης των αποθεματικών. Συγκεκριμένα το ΙΚΑ υποχρεώθηκε από το κράτος (Α.Ν. 1611/1950) να καταθέτει υποχρεωτικώς (ατόκως και με πολύ χαμηλό επιτόκιο²⁵) τα ετήσια κεφαλαιακά πλεονάσματά του στην Τράπεζα της Ελλάδος, που με τη σειρά της υποχρεωνόταν να τα διαθέτει μέσω των εμπορικών Τραπεζών στην Ελληνική βιομηχανία και το Ελληνικό εμπόριο ή για να καλύψει έκτακτες και μη ανάγκες του κρατικού προϋπολογισμού. Έτσι, αντί η παραγωγική διαδικασία να χρηματοδοτεί το ΙΚΑ και την κοινωνική ασφάλιση γενικότερα, διαπιστώνεται το αντίθετο.

²⁵ Πέτρουλας, Π., Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. και Ξυδέας, Ε., *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του ΙΚΑ*. Αθήνα, 1993, σελ. 48-49.

- Ένας άλλος επίσης σημαντικός παράγοντας που συνέβαλλε στην διαμόρφωση του ελλείμματος ήταν ότι ενώ το επιτόκιο καταθέσεων ήταν πολύ χαμηλό, το ΙΚΑ δανείζονταν από το τραπεζικό-πιστωτικό σύστημα με υψηλό επιτόκιο 18,5% για την κάλυψη των ελλειμμάτων και των τοκοχρεολυτικών υποχρεώσεων του²⁶.
- Σημαντική αύξηση των δαπανών προκάλεσε επίσης η ελαστικοποίηση των προϋποθέσεων παροχής πλήρους ή μειωμένης σύνταξης. Η καθιέρωση π.χ. της 35ετίας το 1978 κατέβασε το όριο ηλικίας προς συνταξιοδότηση από το 65^ο έτος στο 58^ο. Το μέτρο αυτό επιτάχυνε την έξοδο από την παραγωγική διαδικασία ατόμων που είχαν συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο των 10.500 ημερομίσθιων και κατά συνέπεια αύξησε το κόστος για παροχές συντάξεων.
- Η ταχεία άνοδος του ποσοστού των συνταξιούχων (γήρατος, αναπηρίας) την περίοδο 1978-1980 εξαιτίας της έλλειψης αρμόδιων ελεγκτικών υγειονομικών επιτροπών, των ευνοϊκών προϋποθέσεων για απονομή σύνταξης αναπηρίας (1500 ημέρες εργασίας ή 5 έτη εργασίας ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας), της καταχρηστικής απονομής συντάξεων αναπηρίας σε άτομα με προχωρημένη ηλικία αλλά και της αναγνώρισης ως συντάξιμου χρόνου του χρόνου στράτευσης και συμμετοχής στην Εθνική αντίσταση προκάλεσε σημαντική επιβάρυνση στο ίδρυμα²⁷.
- Επίσης, σημαντική αύξηση των δαπανών προκάλεσε η δυνατότητα παράλληλης απασχόλησης των συνταξιούχων γήρατος. Σύμφωνα με την ρύθμιση αυτή οι συνταξιούχοι είχαν διπλά οφέλη αφού αφενός μεν απολάμβαναν σύνταξη και μισθό, αφετέρου δε η παράταση της απασχόλησης τους προσέφερε την ευκαιρία να βελτιώσουν αργότερα το ποσό της σύνταξης τους.
- Επίσης σοβαρές ήταν οι αδυναμίες που εμφάνισε η ακολουθούμενη διαδικασία βεβαίωσης και εισπραξης των ασφαλιστικών εισφορών, προκαλώντας σημαντική επιβράδυνση στο ρυθμό ανόδου των εσόδων του ιδρύματος. Το κυριότερο πρόβλημα εντοπιζόταν στην εξακρίβωση των πραγματικών αποδοχών και της

²⁶ Τα δάνεια που όφειλε π.χ. το ΙΚΑ κατά το έτος 1987 ανέρχονταν στο ύψος των 250 δις δρχ, ενώ κατά το ίδιο έτος το ύψος των τοκοχρεολυτικών υποχρεώσεων ανέρχονταν σε 99,5 δις δρχ.

²⁷ Προβόπουλος, Γ., *Η Κρίση στην Κοινωνική Ασφάλιση: Το πρόβλημα του ΙΚΑ*. ΙΟΒΕ, Αθήνα, 1985, σελ. 46-47.

διάρκειας της απασχόλησης, την εξακρίβωση δηλαδή της ασφαλιστέας ύλης, λόγω της μειωμένης αποτελεσματικότητας του μηχανισμού επικόλλησης των ενσήμων.

4.1.1.2. Αιτίες διατήρησης και μεγέθυνσης της κρίσης

Παράλληλα με τις αιτίες που συνέβαλλαν στην δημιουργία του ελλείμματος του ΙΚΑ υπάρχουν και αιτίες που σχετίζονται με την γενικότερη κοινωνική και οικονομική κατάσταση της χώρας, οι οποίοι συμβάλλουν στην διατήρηση και την μεγέθυνση του.

Από την άποψη αυτή η επιδείνωση των δημογραφικών δεδομένων αλλά κυρίως η οικονομική κρίση αποτελούν τις βασικότερες αιτίες διόγκωσης του ελλείμματος. Η αύξηση του ορίου ζωής των συνταξιούχων συμβάλλει στην αύξηση των δαπανών για συντάξεις και υπηρεσίες υγείας, ενώ η μείωση του ρυθμού γεννητικότητας σε συνδυασμό με την μείωση του ποσοστού απασχόλησης και την μείωση του παραγόμενου προϊόντος ελαχιστοποιεί τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές.

Στην διατήρηση και την μεγέθυνση του ελλείμματος συμβάλλουν επίσης οι αυξημένες δαπάνες για συντάξεις και υπηρεσίες υγείας εξαιτίας της αύξησης των εργατικών ατυχημάτων, της καταστρατήγησης της ασφαλιστικής νομοθεσίας (π.χ. παράνομες αναπηρικές συντάξεις), της μόλυνσης του περιβάλλοντος, της τεχνολογικής προόδου στην ιατρική αλλά και η εισφοροδιαφυγή που συνεπάγεται σημαντική διαρροή πόρων για το ίδρυμα.

4.1.2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ - ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ

Από την μακροχρόνια εξέλιξη του αριθμού των ασφαλισμένων και συνταξιούχων προκύπτει ότι τόσο ο αριθμός των ασφαλισμένων όσο και ο αριθμός των συνταξιούχων αυξάνονται, αλλά ο ρυθμός αύξησης των ασφαλισμένων είναι μικρότερος από τον ρυθμό αύξησης των συνταξιούχων που είναι συγκριτικά, σημαντικά υψηλότερος.

Επίσης όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα η πορεία της αναλογιστικής σχέσης διαγράφει έντονα ανησυχητική τάση, αφού έχει ήδη κατεβεί (1:2,15 το 2003)

σε επίπεδα κάτω του 1:4, που με διεθνή κριτήρια θεωρείται ως λογικό όριο. Η επιδείνωση της αναλογίας αυτής η οποία αντανακλά και τη σχέση εσόδων / δαπανών οφείλεται σε πολλές αιτίες, όπως ωρίμανση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, γήρανση του πληθυσμού, βελτίωση των όρων ζωής και κυρίως ανεργία μακράς διάρκειας και όπως φαίνεται επηρεάζει σημαντικά την μακροχρόνια βιωσιμότητα του ΙΚΑ μιας και η επιδείνωση αυτής της σχέσης συνεπάγεται μειωμένα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές και αυξημένες δαπάνες για παροχές συντάξεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Διαχρονική εξέλιξη της αναλογίας συνταξιούγων προς ασφαλισμένους του ΙΚΑ

Έτος	Ασφαλισμένοι	Συνταξιούχοι	% Μεταβ. Ασφαλ.	% Μεταβ. Συνταξ.	Συνταξ./ Ασφαλ.
1975	1.055.000	275.129	-	-	1:3,83
1980	1.410.000	354.085	33,64 %	28,7 %	1:3,98
1985	1.615.000	471.723	14,53 %	33,20 %	1:3,42
1990	1.760.000	624.866	9 %	32,46 %	1:2,81
1995	1.830.000	755.066	3,97 %	20,83%	1:2,42
2000	1.886.000	847.495	3,06 %	12,24 %	1:2,22
2003	1.920.000	890.000	1,80 %	5,01 %	1:2,15

Πηγή: Πετρούλας, Π., Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. και Ευδέας, Ε., *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του ΙΚΑ*, ό.π., σελ. 28-29.

Πηγή: Σολωμός, Γρ., *Η Κοινωνική Ασφάλιση σε Μετάβαση: Απολογιστικά δεδομένα της πενταετίας 1994-98*, Λιβάνη, Αθήνα, 1999, σελ. 267.

Πηγή: Κοινωνικός προϋπολογισμός 2003

Όσον αφορά τους συνταξιούχους, οι περισσότεροι ανήκουν στην κατηγορία σύνταξης λόγω γήρατος σε ποσοστό περίπου (κατά μ.ο. 51%) και ακολουθούν με μικρότερο ποσοστό οι συνταξιούχοι θανάτου (ποσοστό περίπου κατά μ.ο. 26%) και οι συνταξιούχοι αναπηρίας (με ποσοστό περίπου κατά μ.ο. 23%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εξέλιξη συνταξιούχων ΙΚΑ κατά κατηγορία σύνταξης (σε ποσοστά %)

Έτος	Γήρατος	Γήρατος %	Αναπηρίας	Αναπηρίας %	Θανάτου	Θανάτου %
1970	122.733	52,31	48.170	22,35	54.611	25,34
1980	162.141	45,79	93.707	26,46	98.237	27,74
1985	216.746	45,95	129.550	27,46	125.427	26,59
1990	312.802	50,06	157.174	25,15	154.890	24,79
1995	411.489	54,50	154.818	20,50	188.759	25,00
2002	505.793	58,10	137.005	15,73	227.648	26,15

Πηγή: Σολωμός, Γρ., *Η Κοινωνική Ασφάλιση σε Μετάβαση: Απολογιστικά δεδομένα της πενταετίας 1994-98*. ό.π., σελ. 267.

Πηγή: Κοινωνικός προϋπολογισμός 2003

4.1.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΚΑ

Από τα στατιστικά στοιχεία εσόδων-δαπανών του ΙΚΑ, όπως αυτά δημοσιεύονται στους κοινωνικούς προϋπολογισμούς των τελευταίων 20 ετών και συνυπολογίζοντας όλες τις προαναφερόμενες αιτίες διαπιστώνεται από το 1981 και μετά σημαντική υστέρηση των εσόδων και ταυτόχρονη βαθμιαία αύξηση των δαπανών, κυρίως όμως των συντάξεων.

Ενώ την περίοδο 1975-79 υπήρχε πλεόνασμα, την περίοδο 1981-1991 τα έξοδα αυξήθηκαν με μεγαλύτερο ρυθμό από τα έσοδα με αποτέλεσμα την δημιουργία του ελλείμματος και την διατήρησή του σε υψηλά επίπεδα (189 δις δραχμ. περίπου το 1989). Από το 1991-1996 το έλλειμμα μειώνεται σημαντικά (το 1996 ήταν περίπου 1 δις δραχμ.). Το 1998 το έλλειμμα παρουσιάζει την μεγαλύτερη αύξηση (περίπου 221 δις δραχμ.), ενώ από το 2001 και μετά μειώνεται ξανά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Εξέλιξη εσόδων και δαπανών του ΙΚΑ (σε γιλιάδες Δρχ)

Έτος	Έσοδα	Έξοδα	Αποτέλεσμα	(%) Μεταβολή εσόδων	(%) Μεταβολή εξόδων
1975	18.973.748	18.868.031	105.717	-	-
1977	34.690.404	29.130.172	5.560.232	+ 82,8	+ 54,3
1979	56.408.443	53.828.317	2.580.126	+ 62,06	+ 84,78
1981	84.016.318	94.907.844	-10.891.526	+ 48,9	+ 76,31
1983	138.797.254	175.674.223	-36.876.969	+ 65,2	+ 85,09
1985	221.028.920	291.945.773	-70.916.853	+ 59,2	+ 66,18
1987	369.410.387	428.419.895	-59.009.508	+ 67,13	+ 46,74
1989	406.577.085	595.803.060	-189.225.975	+ 10,06	+ 39,06
1991	763.556.739	785.424.396	-21.867.657	+ 87,08	+ 31,82
1993	1.181.931.367	1.197.826.087	-15.894.720	+ 54,84	+ 52,50
1996	1.584.119.342	1.585.306.274	-1.186.932	+ 34,02	+ 32,34
1998	1.945.537.316	2.166.636.750	-221.099.434	+ 22,81	+ 36,66
2001	2.323.568.203	2.378.679.941	-55.111.738	+ 19,43	+ 9,78

Πηγή: Πέτρουλας, Π., Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. και Ξυδέας, Ε., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του ΙΚΑ, ό.π., σελ. 31-32.

Πηγή: Προβόπουλος, Γ., Η Κρίση στην Κοινωνική Ασφάλιση: Το πρόβλημα του ΙΚΑ, ό.π., σελ. 37.

Πηγή: Κοινωνικοί Προϋπολογισμοί ετών 1991-2001

Σύμφωνα με τα στοιχεία των κοινωνικών προϋπολογισμών οι εισφορές των ασφαλισμένων και *κυρίως* των εργοδοτών, αποτελούν τις κυριότερες κατηγορίες εσόδων του ΙΚΑ καθόλη την εξεταζόμενη περίοδο και ακολουθεί με μικρότερο ποσοστό η κοινωνική εισφορά και η συμμετοχή του κράτους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κατηγορίες εσόδων του ΙΚΑ (σε ποσοστά)

Έτος	Εισφορές Ασφαλισμένων	Εισφορές Εργοδότη	Κοινωνική Εισφορά	Συμμετοχή κράτους	Πρόσοδοι Περιουσίας	Λοιπά Έσοδα
1975	33,81	60	5,67	-	0,41	0,12
1979	34,63	63,45	0,15	-	1,70	0,07
1983	35,17	60,91	3,73	-	0,13	0,05
1987	31,4	51,34	15,9	-	0,11	1,15
1991	28,47	45,88	25,36	-	0,24	0,04
1993	31,71	48,54	17,85	-	0,13	1,76
1996	31,32	47,48	12,53	4,09	1,05	3,49
1998	31,14	49,88	12,59	2,98	0,33	3,06
2001	32,91	53,12	0,13	13,06	0,40	0,35

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικών προϋπολογισμών 1991-2001

Πέτρουλας, Π., Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. και Ξυδέας, Ε., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του ΙΚΑ, ό.π., σελ. 36.

Το ποσοστό των εισφορών των ασφαλισμένων στα συνολικά έσοδα παρουσιάζει την μεγαλύτερη αύξηση το έτος 1983 (κατά 35,17%), ενώ το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής τους εμφανίζεται το 1991 (28,47%). Από την άλλη οι εργοδότες συμμετέχουν με το μεγαλύτερο ποσοστό (63,45%) το 1979, ενώ από το 1979 και μετά το ποσοστό συμμετοχής των εργοδοτών κινείται σε επίπεδα περίπου στο 50%.

Η δεύτερη κατά σειρά πηγή εσόδων είναι η κοινωνική εισφορά η οποία από το 1987 και μετά αυξάνεται σε βάρος του μεγέθους των ασφαλιστικών εισφορών, χωρίς όμως να γίνεται η κύρια πηγή εσόδων. Παρουσιάζει την μεγαλύτερη συμμετοχή της (25,36%) το 1991, ενώ η μικρότερη συμμετοχή της (0,13%) ήταν το 2001 λόγω της μεγάλης συμμετοχής του κράτους στα συνολικά έσοδα με ποσοστό 13,06%.

Η βασικότερη αιτία αύξησης των δαπανών του ΙΚΑ είναι οι αυξήσεις στις παροχές **συντάξεων**, οι οποίες απορροφούν και το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των εξόδων (περίπου κατά μ.ο. 70%), ακολουθούν οι παροχές ασθένειας και οι δαπάνες διοίκησης με μικρότερο ποσοστό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κατηγορίες εξόδων του ΙΚΑ (σε ποσοστά)

Έτος	Παροχές συντάξεων	Παροχές πρόνοιας	Παροχές ασθένειας	Δαπάνες διοίκησης	Λοιπές δαπάνες	Δαπάνες περιουσιακών στοιχείων
1975	56,38	-	37,63	4,67	1,28	0,04
1979	64,03	-	32,43	3,44	0,05	0,04
1983	69,47	-	23,10	2,21	5,19	0,04
1987	71,54	-	18,9	2,34	7,16	0,02
1991	76,15	-	17,53	2,68	3,61	0,01
1993	73,82	-	21,64	3,31	1,18	0,03
1996	70,97	-	24,81	3,21	0,95	0,04
1998	70,09	1,50	23,29	4,07	0,87	0,12
2001	73,59	-	23,26	2,18	0,93	0,02

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από κοινωνικούς προϋπολογισμούς

Πετρούλας, Π., Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. και Ξυδέας, Ε., *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του ΙΚΑ*, ό.π., σελ. 37.

Το ποσοστό των δαπανών του ΙΚΑ για συντάξεις στα συνολικά έξοδα, αυξάνεται ταχύτατα από το 1975 μέχρι και το 1991 όπου απορροφούν και το μεγαλύτερο ποσοστό (76,15%), ενώ από το 1993 και μετά οι συντάξεις εξακολουθούν να κυμαίνονται σε υψηλά ποσοστά άνω του 70%. Αντίθετα, το ποσοστό των παροχών ασθένειας στα συνολικά έξοδα περιορίζεται σημαντικά για την περίοδο 1975-1991 (από 37,63% σε 17,53%), αλλά από το 1993 και μετά καταλαμβάνουν ποσοστό άνω του 20% των συνολικών εξόδων.

Το ποσοστό των δαπανών διοίκησης στα συνολικά έξοδα, καθόλη την εξεταζόμενη περίοδο, κυμαίνεται από 2,18% μέχρι 4,67%. Οι λοιπές δαπάνες κυμαίνονται από 0,05% μέχρι 7,16%, οι παροχές πρόνοιας συμμετέχουν με ποσοστό 1,50% το 1998, ενώ οι δαπάνες περιουσιακών στοιχείων είναι μηδαμινές.

4.2. ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ (ΟΓΑ)

4.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Ο ΟΓΑ, από τα πρώτα κιόλας χρόνια της λειτουργίας του μέχρι και σήμερα, χαρακτηρίζεται από μια εξελικτική πορεία μετάβασης σε ένα νέο ασφαλιστικό καθεστώς.

Από το 1961 που ιδρύθηκε ο ΟΓΑ με το νόμο 4169/1961 μέχρι και το 1986 συνέχιζε να λειτουργεί στα πλαίσια και στη φιλοσοφία της αρχικής του ρύθμισης, αφού χορηγούσε υποτυπώδεις μάλλον παροχές (χαμηλές συντάξεις, επιδόματα, νοσοκομειακή περίθαλψη) χωρίς να καταβάλλονται εισφορές. Έτσι ο χαρακτήρας του θα μπορούσε να χαρακτηριστεί περισσότερο προνοιακός παρά κοινωνικοασφαλιστικός²⁸.

Θετική εξέλιξη αποτέλεσε σε πρώτη φάση ο ν. 1745/87 ο οποίος καθιέρωσε το θεσμό της πρόσθετης ασφάλισης των αγροτών. Ο νόμος αυτός, καθιερώνοντας την ανταποδοτική σύνταξη, θεωρήθηκε ως μια θετική ρύθμιση για το μέλλον της ασφάλισης των αγροτών. Στην ασφάλιση του κλάδου αυτού, οι ασφαλισμένοι κατέβαλλαν εισφορές για να λάβουν πρόσθετες συντάξεις, ενώ το ποσό της πρόσθετης σύνταξης ήταν ανάλογο των ετών ασφάλισης και καταβολής εισφορών²⁹.

Την σημαντικότερη όμως εξέλιξη σχετικά με το μέλλον του οργανισμού αποτέλεσε ο ν. 2458/97, ο οποίος καθιέρωσε ένα νέο καθεστώς για τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ. Σύμφωνα με το νέο νόμο συνίσταται στον ΟΓΑ αυτοτελής Κλάδος Κύριας Ασφάλισης Αγροτών του οποίου η λειτουργία άρχισε από 1-1-98, ενώ από την

²⁸ Οι βασικές πηγές εσόδων για την χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής προστασίας των αγροτών προέρχονταν από άμεσους και έμμεσους φόρους που βάρυναν τον αστικό πληθυσμό, από τέλη χαρτοσήμου σε πωλήσεις γεωργικών ή άλλων προϊόντων αλλά και σε εισαγόμενα αγαθά, από εισφορές στις πωλήσεις καπνού, από κοινωνική εισφορά υπέρ ΟΓΑ καθώς και από κρατικές επιχορηγήσεις.

²⁹ Μάτης, Α. και Δρακόπουλος, Β., *Απασχόληση και Ασφάλιση στον Αγροτικό τομέα της Ελλάδας*. ΙΣΤΑΜΕ, Αθήνα, 1999, σελ. 171.

ημερομηνία αυτή καταργήθηκε ο κλάδος πρόσθετης ασφάλισης αγροτών και ο νέος κλάδος αναγνωρίστηκε ως καθολικός διάδοχος αυτού³⁰.

Με το νόμο αυτό, ο ΟΓΑ εισέρχεται σε μια νέα θεσμική πραγματικότητα που δεν έχει καμία σχέση με τον προνοιακό χαρακτήρα που είχε στο παρελθόν. Ο ΟΓΑ μετεξελίσσεται πλέον σε έναν σύγχρονο ασφαλιστικό οργανισμό με τον οποίο εισάγεται σταδιακά η πλήρης ανταποδοτικότητα στην ασφάλιση, πολλαπλασιάζονται οι παροχές, ενώ οι προϋποθέσεις χορήγησης παροχών είναι ευνοϊκότερες³¹.

Συγκεκριμένα οι βασικότερες αλλαγές του νέου νόμου είναι:

- Με το νέο νόμο καθιερώνονται 7 ασφαλιστικές κατηγορίες αντί των τριών που υπήρχαν μέχρι τότε, επί των ποσών των οποίων υπολογίζονται οι εισφορές για σύνταξη και ασθένεια.
- Κάθε χρόνο η Βασική και η Πρόσθετη σύνταξη θα αυξάνονται σύμφωνα με το ποσοστό μεταβολής του δείκτη τιμών καταναλωτή, ενώ η Κύρια σύνταξη θα αυξάνεται σύμφωνα με το ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημόσιων υπαλλήλων.
- Μειώνονται οι χρονικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος από 25 σε 15 χρόνια ασφάλισης.
- Καθιερώνεται ελάχιστο ποσό σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο ή ατύχημα εκτός εργασίας, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσό της σύνταξης που αντιστοιχεί σε 15 έτη ασφάλισης καθώς και ελάχιστο ποσό σύνταξης λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος κατά την απασχόληση, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσό της σύνταξης που αντιστοιχεί σε 20 χρόνια ασφάλισης στην 1^η ασφαλιστική κατηγορία.
- Χορηγούνται συντάξεις στη σύζυγο ή στο σύζυγο και τα παιδιά σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου η συνταξιούχου.

³⁰ www.oga.gr. ΟΓΑ, Δεκέμβριος 2004.

³¹ Στην πρώτη μεταβατική περίοδο ο νέος νόμος διατηρεί ουσιαστικά τρία ασφαλιστικά καθεστάτα, αφού ο συνταξιοδοτούμενος θα λαμβάνει σύνταξη που θα αποτελείται από το άθροισμα α) της Κύριας σύνταξης, β) της Πρόσθετης και γ) της Βασικής σύνταξης. Η Βασική σύνταξη από το 2003 και μετά θα μειώνεται σταδιακά κατά 4% ετησίως μέχρι το 2026 οπότε και θα μηδενιστεί.

- Προσαυξάνονται οι συντάξεις με επιδόματα συζύγου (10%) και παιδιών (8%) για το πρώτο παιδί, (10%) για το δεύτερο παιδί και (12%) για το τρίτο και άνω παιδιά.
- Καθιερώθηκε η διαδοχική ασφάλιση η οποία επιτρέπει στους ασφαλισμένους να συνυπολογίζουν τον χρόνο ασφάλισης τους στον κλάδο Κύριας ασφάλισης, με τον χρόνο ασφάλισης που είχαν πραγματοποιήσει ή θα πραγματοποιήσουν σε άλλα ταμεία ασφάλισης ή το αντίθετο.

4.2.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΤΟΥ ΟΓΑ

Από την εξέλιξη του αριθμού των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων την περίοδο 1991 μέχρι το 2000 προκύπτει ότι οι ασφαλισμένοι μειώνονται συνεχώς (από 1.172.000 άτομα το 1991 σε 1.117.000 το 2000) με μεγαλύτερη μείωση την περίοδο 1997-1998 (ποσοστό 1,48%), ενώ αντίθετα οι συνταξιούχοι αυξάνονται συνεχώς (από 735.000 το 1991 σε 812.000 το 1999) με μεγαλύτερη αύξηση την περίοδο 1998-1999 (κατά 5,72%) και εξαίρεση την περίοδο 99-00 όπου παρουσιάζεται μείωση (κατά 1,11%).

Η αναλογιστική σχέση συνταξιούχων / ασφαλισμένους κυμαίνεται σε σταθερά χαμηλά επίπεδα (από 1:1,59 το 1991 σε 1:1,39 το 2000). Η διατήρηση της σχέσης αυτής σε χαμηλά επίπεδα οφείλεται κυρίως: στην μαζική μετακίνηση νέων ατόμων από την περιφέρεια προς τα αστικά κέντρα για αναζήτηση εργασίας, η οποία συμβάλλει στην μείωση του αγροτικού πληθυσμού (φαινόμενο της αστικοποίησης) και στην δημογραφική γήρανση λόγω της υπογεννητικότητας αλλά και της ταυτόχρονης αύξησης του ποσοστού των ηλικιωμένων ατόμων που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα της οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Εξέλιξη του αριθμού συνταξιούχων προς ασφαλισμένους του ΟΓΑ

Έτος	Ασφαλισμένοι	Συνταξιούχοι	% Μεταβολής Ασφ.	% Μεταβολής Συνταξ.	Συνταξ./ Ασφαλ.
1991	1.172.000	735.000	-	-	1:1,59

1993	1.160.000	742.000	- 0,68	0,95	1:1,56
1995	1.151.000	744.000	- 0,77	0,26	1:1,55
1997	1.142.000	754.000	- 0,78	1,34	1:1,51
1998	1.125.000	768.000	- 1,48	1,85	1:1,46
1999	1.131.000	812.000	0,53	5,72	1:1,39
2000	1.117.000	803.000	-1,24	-1,11	1:1,39

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικών προϋπολογισμών 1991-2000

Πηγή: Μάτης, Α. και Δρακόπουλος, Β., Απασχόληση και Ασφάλιση στον Αγροτικό τομέα της Ελλάδας, ό.π., σελ. 168.

4.2.3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΓΑ

Η οικονομική κατάσταση στον ΟΓΑ φαίνεται να είναι πλεονασματική καθόλη σχεδόν την εξεταζόμενη περίοδο, παρά την διατήρηση της αναλογιστικής σχέσης σε χαμηλά επίπεδα. Το 1991 ο οργανισμός παρουσιάζει έλλειμμα αλλά από το 1991 και μετά τα έσοδα στον ΟΓΑ αυξάνονται με μεγαλύτερο ρυθμό από τα έξοδα με αποτέλεσμα τη δημιουργία σημαντικού πλεονάσματος. Το 1997 η κατάσταση στον ΟΓΑ παρουσιάζει επίσης αρνητικό αποτέλεσμα, λόγω του ότι τα έξοδα είναι αυτά που αυξάνονται με σημαντικά ανώτερο ρυθμό από τα έσοδα. Από το 1998 όμως και μετά με την καθιέρωση του νέου κλάδου Κύριας Ασφάλισης αγροτών, ο οργανισμός εμφανίζει σημαντικό πλεόνασμα λόγω της σημαντικής αύξησης των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές³².

³² Τα έσοδα από καταβολές ασφαλισμένων σχεδόν τριπλασιάστηκαν σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια φτάνοντας στα 95.200 εκατ. δρχ., ποσό αρκετά υψηλό για να καλύψει τις δαπάνες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Εξέλιξη εσόδων και δαπανών του ΟΓΑ (σε γιλιάρδες Δρχ)

Έτος	Έσοδα	Έξοδα	Αποτέλεσμα	(%) Μεταβολή εσόδων	(%) Μεταβολή εξόδων
1991	207.972.857	210.581.863	- 2.609.006	-	-
1993	342.561.008	328.721.643	13.839.365	+64,71%	+56,10%
1995	502.055.677	475.610.670	26.445.007	+46,55%	+44,68%
1997	619.985.000	627.900.000	- 7.915.000	+19,02%	+32,01%
1998	700.495.000	655.450.000	45.045.000	+12,98%	+4,38%
2001	917.938.241	870.734.634	47.203.607	+31,04%	+32,84%

Πηγή: Κοινωνικοί προϋπολογισμοί

Πηγή: Μάτης, Α. και Δρακόπουλος, Β., *Απασχόληση και Ασφάλιση στον Αγροτικό τομέα της Ελλάδας*, ό.π., σελ. 150.

Η βασικότερη κατηγορία εσόδων του ΟΓΑ με την υψηλότερη συμμετοχή στα συνολικά έσοδα είναι η **κρατική επιχορήγηση** και ακολουθεί με μικρότερο ποσοστό η **κοινωνική εισφορά**. Και οι δυο μαζί αποτελούν περίπου το 90% των συνολικών εσόδων του οργανισμού. Η τρίτη κατά σειρά πηγή εσόδων είναι οι εισφορές των ασφαλισμένων, οι οποίες από το 1998 και μετά καταλαμβάνουν σημαντικό ποσοστό στα συνολικά έσοδα του οργανισμού εξαιτίας της μεταβολής του ασφαλιστικού καθεστώτος. Οι πρόσοδοι περιουσίας συμμετέχουν με ποσοστό που κυμαίνεται από 2,30 μέχρι 3,64%, ενώ το ποσοστό των λοιπών εσόδων είναι μηδαμινό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Κατηγορίες εσόδων του ΟΓΑ (σε ποσοστά)

Έτος	Εισφορές Ασφαλισμένων	Κοινωνική Εισφορά	Κρατική συμμετοχή	Πρόσοδοι Περιουσίας	Λοιπά Έσοδα
1991	7,69	30,1	59,9	2,30	0,005
1993	6,20	22,1	68	3,64	0,017
1995	7,52	22	67,48	2,96	0,014
1997	6	25,80	65,30	2,90	0,004
1998	13,50	22,50	61,20	2,70	0,016
2001	8,17	13,20	76,11	2,50	0,003

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικών προϋπολογισμών

Σε ότι αφορά τις δαπάνες, οι παροχές του ΟΓΑ για *συντάξεις και ασθένεια* αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος στο σύνολο των δαπανών. Συγκεκριμένα το ποσοστό των παροχών για συντάξεις κυμαίνεται (από 60,55% μέχρι 73,23%). Αντίθετα το ποσοστό των παροχών ασθένειας κυμαίνεται (από 24,28% μέχρι 37,34%). Το ποσοστό των δαπανών διοίκησης κυμαίνεται (από 1,42% μέχρι 2,20%), ενώ αντίθετα το ποσοστό των παροχών πρόνοιας, των λοιπών δαπανών και των δαπανών περιουσίας είναι μηδαμινό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Κατηγορίες εξόδων του ΟΓΑ (σε ποσοστά)

Έτος	Παροχές συντάξεων	Παροχές πρόνοιας	Παροχές ασθένειας	Δαπάνες διοίκησης	Λοιπές δαπάνες	Δαπάνες περιουσιακών στοιχείων
1991	73,23	0,59	24,28	1,85	0,003	0,02
1993	60,55	0,43	37,34	1,63	0,004	0,02
1995	64,02	0,50	34,02	1,42	0,004	0,02
1997	65,31	0,54	31,85	2,20	0,02	0,049
1998	69,44	0,61	27,84	2,02	0,03	0,04
2001	71,75	0,46	26,06	1,69	0,003	0,007

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από κοινωνικούς προϋπολογισμούς των αντιστοιχών ετών

4.3. Η ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Β.Ε.

4.3.1. ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Το Ταμείο ασφαλίσεως Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος έχει δυο κλάδους ασφάλισης: α) τον κλάδο συντάξεων για να χορηγεί συντάξεις γήρατος-αναπηρίας στους ασφαλισμένους και θανάτου στα μέλη της οικογένειας του και β) τον κλάδο ασθένειας για νοσοκομειακή περίθαλψη, ιατρικές φροντίδες και χορήγηση φαρμάκων τόσο στους ίδιους όσο και στα μέλη της οικογένειας τους.

Στο ταμείο ασφαλιζονται υποχρεωτικά όλοι οι επαγγελματίες ή βιοτέχνες που ασκούν επάγγελμα σε πόλεις, κωμοπόλεις και χώρια άνω των 2000 κατοίκων, ανεξάρτητα με ποια μορφή λειτουργεί η επιχείρηση, αν δηλαδή είναι ατομική ή είναι εταιρία (Ανώνυμη, Ομόρρυθμη, Ετερόρρυθμη, Ε.Π.Ε κλπ). Στην Ανώνυμη Εταιρία ασφαλιζονται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εφόσον είναι μέτοχοι με ποσοστό 5% τουλάχιστον³³.

4.3.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΤΟΥ Τ.Ε.Β.Ε.

Από την διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων του Τ.Ε.Β.Ε., την περίοδο 1991-2001, προκύπτει ότι οι ασφαλισμένοι παρά την μείωση που παρουσιάζουν τις περιόδους: 1991-1993 (κατά 0,21%), 1995-1997 (κατά 0,61%) και 1998-1999 κατά 1% αντίστοιχα, αυξάνονται (από 505.557 το 1991 σε 560.112 το 2001), ενώ αντίθετα οι συνταξιούχοι παρουσιάζουν *συνεχή* άνοδο (από 124.823 το 1991 σε 169.722 το 2001). Τόσο οι ασφαλισμένοι όσο και οι συνταξιούχοι παρουσιάζουν την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξησή τους τη περίοδο 1993-1995 (με 7,86% και 10,6% αντίστοιχα).

³³ Παπαδάκη, Μ., Αντωνοπούλου, Θ., «Θέματα κοινωνικής ασφάλισης και παροχών του Τ.Ε.Β.Ε.», στο Δουλκέρη, Τ., (επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1993, σελ. 137.

Επίσης, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα η αναλογιστική σχέση συνταξιούχων προς ασφαλισμένους παρουσιάζει συνεχή πτώση. Συγκεκριμένα από 1:4,05 που ήταν η σχέση το 1991 μειώνεται σε 1:3,30 το 2001. Ωστόσο όμως η σχέση αυτή εξακολουθεί να διατηρείται σε ικανοποιητικά επίπεδα. Οι λόγοι που συντέλεσαν στην μείωση της σχέσης αυτής ήταν: οι κατά καιρούς θεσπισθείσες διατάξεις υπέρ ορισμένων κοινωνικών ομάδων που αποσκοπούσαν στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής, αυξάνοντας τον αριθμό των συνταξιούχων (Ν.1543/85 για τους Πολιτικούς Πρόσφυγες, Ν. 1539/85 για τους συμμετέχοντες στην Εθνική Αντίσταση) καθώς και οι περιοριστικές διατάξεις που δεν έδιναν την δυνατότητα επέκτασης της ασφάλισης των επαγγελματιών και βιοτεχνών σε ολόκληρη την Ελλάδα³⁴, μειώνοντας τον ρυθμό αύξησης των ασφαλισμένων. Επίσης, η γήρανση του πληθυσμού και η βελτίωση των όρων ζωής συντελούν στην διατήρηση και στην μεγέθυνση του αριθμού των συνταξιούχων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Εξέλιξη του αριθμού των συνταξιούχων προς τους ασφαλισμένους του Τ.Ε.Β.Ε

Έτος	Ασφαλισμένοι	Συνταξιούχοι	% Μεταβολή Ασφ.	% Μεταβολή Συνταξ.	Συνταξ./ Ασφαλ.
1991	505.557	124.823	-	-	1:4,05
1993	504.476	128.617	- 0,21	3,03	1:3,92
1995	544.130	142.242	7,86	10,6	1:3,82
1997	540.770	150.790	- 0,61	6,00	1:3,58
1998	545.000	156.800	0,78	3,98	1:3,47
1999	539.509	159.896	- 1	1,97	1:3,37
2001	560.112	169.722	3,81	6,14	1:3,30

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικών προϋπολογισμών αντιστοίχων ετών

Το 2002 σύμφωνα με στοιχεία του κοινωνικού προϋπολογισμού του 2003, από το σύνολο των συνταξιούχων του Τ.Ε.Β.Ε., οι συνταξιούχοι γήρατος αποτελούσαν το 50%, ακολουθούν οι συνταξιούχοι θανάτου με 36,5%, ενώ οι συνταξιούχοι αναπηρίας κατελάμβαναν το μικρότερο ποσοστό με 13,5%.

³⁴ Παπαδάκη, Μ., Αντωνοπούλου, Θ., «Θέματα κοινωνικής ασφάλισης και παροχών του Τ.Ε.Β.Ε.», στο Δουλκέρη, Τ., (επιμ.), Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, ό.π., σελ. 141.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Συνταξιούγοι ΤΕΒΕ κατά κατηγορία σύνταξης το έτος 2002 (σε ποσοστά)

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Γήρατος	86.189	50%
Θανάτου	63.140	36,5%
Αναπηρίας	23.269	13,5%
Σύνολο	172.598	100%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικού προϋπολογισμού 2003

4.3.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Β.Ε.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που περιέχονται στους κοινωνικούς προϋπολογισμούς, η χρηματοοικονομική κατάσταση στο Τ.Ε.Β.Ε. είναι θετική για την περίοδο 1991 μέχρι το 1995. Το 1997 όμως, η κατάσταση αλλάζει αφού τα έξοδα αυξάνονται με ταχύτερο ρυθμό από τα έσοδα με αποτέλεσμα τη δημιουργία ελλείμματος (4.306.041.000 δρχ), το οποίο ωστόσο υπερκαλύπτεται από τα σημαντικά πλεονάσματα των προηγούμενων ετών. Το 1998 τα έσοδα αυξάνονται με μεγαλύτερο ρυθμό από τα έξοδα, κυρίως λόγω της αύξησης των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές αλλά και της αύξησης της κρατικής επιχορήγησης στα συνολικά έσοδα. Το 2001 όμως, η πλεονασματική κατάσταση του ταμείου μετεξελίσσεται σε αρνητική λόγω της σημαντικής αύξησης που παρουσιάζουν τα έξοδα, με αποτέλεσμα την εμφάνιση του μεγαλύτερου ελλείμματος (20.273.814.000 δρχ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Εξέλιξη εσόδων και δαπανών του Τ.Ε.Β.Ε (σε γιλιάδες δρχ)

Έτος	Έσοδα	Έξοδα	Αποτέλεσμα	(%) Μεταβολή εσόδων	(%) Μεταβολή εξόδων
1991	114.026.010	105.919.487	8.106.523	-	-
1993	183.939.159	168.118.515	15.820.644	+61,40%	+58,72%
1995	215.992.515	200.189.803	15.802.712	+17,42%	+19,07%

1997	302.818.292	307.124.333	-4.306.041	+40,19%	+53,41%
1998	355.806.208	343.631.809	12.174.399	+17,49%	+11,88%
2001	469.870.720	490.144.534	-20.273.814	+32,05%	+42,63%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικού προϋπολογισμού

Οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων του Τ.Ε.Β.Ε. είναι οι *καταβολές των ιδίων των ασφαλισμένων* οι οποίες κυμαίνονται σε πολύ υψηλά ποσοστά (από 69,6% μέχρι 75,54%) όπως και *η κοινωνική εισφορά* το ποσοστό της οποίας κυμαίνεται (από 15,16% μέχρι 28,13%), ενώ ακολουθούν με μικρότερο ποσοστό η συμμετοχή του κράτους, τα λοιπά έσοδα και οι πρόσοδοι περιουσίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Κατηγορίες εσόδων του Τ.Ε.Β.Ε. (σε ποσοστά)

Έτος	Καταβολές Ασφαλισμένων	Κοινωνική Εισφορά	Συμμετοχή κράτους	Πρόσοδοι Περιουσίας	Λοιπά Έσοδα
1991	69,6	28,13	-	0,88	1,32
1993	75,2	22	-	2,59	0,14
1995	71,52	21,37	-	3,97	3,11
1997	74,25	16,50	3,63	3,01	2,59
1998	73,80	15,79	4,21	2,12	4,05
2001	75,54	15,16	4,37	1,06	3,86

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικών προϋπολογισμών 1991-2001

Από τις δαπάνες, *οι παροχές συντάξεων και οι παροχές ασθένειας* αποτελούν τις κυριότερες κατηγορίες δαπανών του Τ.Ε.Β.Ε.. Συγκεκριμένα οι δαπάνες για συντάξεις απορροφούν το μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο των εξόδων που κυμαίνεται (από 71,20% μέχρι 80,57%), ενώ ακολουθούν με μικρότερο ποσοστό που κυμαίνεται (από 13,62% μέχρι 22,61%) οι παροχές ασθένειας. Οι δαπάνες διοίκησης κινούνται σε σταθερά επίπεδα (περίπου 4,5%). Το μεγαλύτερο ποσοστό των παροχών πρόνοιας παρατηρείται το 2001 (ποσοστό 6%), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής των λοιπών δαπανών στα συνολικά έξοδα παρατηρείται το 1993 (ποσοστό 4,52%). Το ποσοστό συμμετοχής των δαπανών περιουσίας είναι αμελητέο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Κατηγορίες εξόδων του Τ.Ε.Β.Ε. (σε ποσοστά)

Έτος	Παροχές συντάξεων	Παροχές πρόνοιας	Παροχές ασθένειας	Δαπάνες διοίκησης	Λοιπές δαπάνες	Δαπάνες περιουσιακών στοιχείων
1991	80,57	-	13,62	4,90	0,87	0,02
1993	72,48	-	18,24	4,36	4,52	0,38
1995	75,32	0,02	19,17	4,48	0,73	0,27
1997	71,79	-	22,61	4,84	0,67	0,06
1998	71,26	3,05	20,30	3,11	2,16	0,08
2001	71,20	6,00	17,89	4,03	0,70	0,14

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων κοινωνικών προϋπολογισμών 1991-2001

4.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά από την περιγραφή της οικονομικής κατάστασης στα τρία ασφαλιστικά ταμεία, διαπιστώνεται ότι από το 1980 και μετά η ισορροπία ανάμεσα στα έσοδα και τις δαπάνες που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του ΙΚΑ, είναι ιδιαίτερα ασταθής και μάλιστα με τάση διεύρυνσης. Η ταχεία άνοδος των δαπανών για συντάξεις ιδίως από το 1975 και μετά καθώς και η ανησυχητική πορεία που διαγράφει η αναλογιστική σχέση, η οποία έχει κατέβει κάτω από το λογικό όριο του 1:4 (1: 2,15 το 2003), ερμηνεύουν την οικονομική ανισορροπία και τον έντονο προβληματισμό για το μέλλον του ιδρύματος.

Αντίθετα, στον ΟΓΑ η σχέση εσόδων – δαπανών είναι κατά κύριο λόγο πλεονασματική καθολη την εξεταζόμενη περίοδο, παρά την διατήρηση της αναλογιστικής σχέσης σε πολύ χαμηλά επίπεδα (από 1:1,59 το 1991 σε 1:1,39 το 2000). Η βιωσιμότητα του οργανισμού δεν διαταράσσεται αφενός μεν διότι βασική πηγή χρηματοδότησης και τελικός εγγυητής της πλεονασματικής λειτουργίας του ΟΓΑ είναι το κράτος, αφετέρου δε η καθιέρωση το 1998 του νέου κλάδου Κύριας

Ασφάλισης αγροτών ενισχύει σημαντικά την χρηματοδότηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές.

Τέλος, όσον αφορά την οικονομική κατάσταση του ΤΕΒΕ δεν φαίνεται να προκύπτουν σημαντικά προβλήματα προς το παρόν, διότι η αναλογιστική σχέση ασφαλισμένων προς συνταξιούχους παρά την μείωσή της (από 1:4,05 το 1991 σε 1:3,30 το 2001), εξακολουθεί να διατηρείται σε ικανοποιητικά επίπεδα που διασφαλίζουν την πλεονασματική λειτουργία του ταμείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια το ασφαλιστικό πρόβλημα έχει ανακηρυχθεί σε πρωταρχικό πρόβλημα της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Η ανισορροπία στο ισοζύγιο ικανοποίησης των κοινωνικο-ασφαλιστικών αναγκών αλλά κυρίως η αύξηση του ελλείμματος των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και ιδιαίτερα του ΙΚΑ σε συνδυασμό με τον ιδιαίτερο ρόλο που διαδραματίζουν στην αναπαραγωγή των ατόμων και της ίδιας της κοινωνίας, θέτει ως πρωταρχικό στόχο της οικονομικής πολιτικής τη μείωσή του.

Για το σκοπό αυτό οι εκάστοτε κυβερνήσεις της χώρας προχώρησαν, μέσω ασφαλιστικών νόμων, σε παρεμβάσεις και μέτρα που επιδίωκαν να επιλύσουν το οικονομικό πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης.

Ειδικότερα, οι ασφαλιστικοί Νόμοι 2084/92 και 3029/02, στους οποίους επικεντρώνει το ενδιαφέρον της η παρούσα μελέτη, αποτέλεσαν τις δυο βασικότερες νομοθετικές ρυθμίσεις της τελευταίας 15ετίας ως προς την κατεύθυνση αυτή. Ο Νόμος 2084/92 «Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις», αποτέλεσε την πρώτη ουσιαστική προσπάθεια να τοποθετηθεί το ασφαλιστικό σύστημα σε μια υγιή χρηματοδοτική βάση προκειμένου να εξασφαλιστούν οι αναγκαίοι πόροι για την αντιμετώπιση της χρηματοοικονομικής κρίσης του συστήματος, ενώ ο Νόμος 3029/02 «Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης» προχώρησε σε θεσμικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις καταλυτικές για τη μελλοντική λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης, κυρίως όμως του ΙΚΑ.

5.1. Ο Ν. 2084/92 ΚΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ

Στις αρχές της δεκαετίας του 90', η κατάσταση στην κοινωνική ασφάλιση ήταν αρνητική και το οικονομικό πρόβλημα έντονο. Η αύξηση του ποσοστού της ανεργίας από 4,2% του ενεργού πληθυσμού το 1984 σε 9,3% το 1992, οδήγησε στην μείωση του αριθμού των νέων εργαζόμενων που εισέρχονται στο σύστημα και στη μείωση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές, ενώ η αρνητική εξέλιξη της γήρανσης του πληθυσμού συνέβαλλε στην αύξηση του αριθμού των δικαιούχων σύνταξης και στην επιδείνωση της καταλυτικής για τη μελλοντική λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης αναλογιστικής σχέσης ασφαλισμένων προς συνταξιούχους (από 3,17 το 1980 σε 2,45 το 1990)³⁵.

Εξαιτίας της κατάστασης αυτής, η κυβέρνηση της Ν. Δημοκρατίας ψηφίζει το 1992 το νόμο 2084 περί «*Αναμόρφωσης της Κοινωνικής Ασφάλισης*». Ο νόμος αυτός ουσιαστικά αποτέλεσε το βασικό κορμό πάνω στον οποίο στηρίχθηκαν και οι μεταγενέστεροι ασφαλιστικοί νόμοι.

Βασική επιδίωξη του νόμου αυτού ήταν η χρηματοοικονομική ενίσχυση των εσόδων του ΙΚΑ και γενικότερα της κοινωνικής ασφάλισης και η διατήρηση της αναλογιστικής σχέσης ασφαλισμένων / συνταξιούχων σε ικανοποιητικά επίπεδα που θα απέτρεπαν περαιτέρω αύξηση του ελλείμματος με πολιτικές όπως αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών, επιβάρυνση της επικουρικής ασφάλισης με θέσπιση πρόσθετων ειδικών εισφορών, παράταση των συνταξιοδοτικών ορίων ηλικίας, αύξηση των ελάχιστων απαιτούμενων ετών υπηρεσίας για τη θεμελίωση σύνταξης, διαφοροποίηση στον τρόπο υπολογισμού των συντάξεων, μείωση του ποσού των συντάξεων κλπ.

Πιο συγκεκριμένα, οι κυριότερες παρεμβάσεις του Ν. 2084/92 (βλ. παράρτημα 1) για την χρηματοοικονομική ενίσχυση του ΙΚΑ αλλά και της κοινωνικής ασφάλισης ήταν οι εξής:

³⁵ Ρομπόλης, Σ., «Δημογραφικές Εξελίξεις και Κοινωνική Ασφάλιση», στο Κοντογιώργης, Γ. & Ταπεινός, Γ. (επιμ.), *Η Ελληνική κοινωνία στο τέλος του 20^{ου} αιώνα*. Παπαζήσης, Αθήνα, 1995, σελ. 171.

□ Θεσπίστηκε η κρατική συμμετοχή στη χρηματοδότηση του κλάδου σύνταξης για τους ασφαλισμένους από 1-1-93 και μετά σε ποσοστό 10% επί των συνολικών εισφορών καθώς επίσης και στον κλάδο ασθένειας σε ποσοστό 3.80%. Έτσι η συνολική εισφορά στον κλάδο σύνταξης ορίστηκε ως εξής: 2/9 οι εργαζόμενοι δηλαδή ποσοστό εισφοράς 6,67%, 4/9 οι εργοδότες ή 13,33% και 3/9 το κράτος ή 10%, ενώ στον κλάδο ασθένειας 2,55% εισέφεραν οι ασφαλισμένοι, 5,10% οι εργοδότες και 3,80% το κράτος.

□ Επιβλήθηκε πρόσθετη ειδική εισφορά για επικουρική ασφάλιση στους ασφαλισμένους μισθωτούς που υπάγονται στα Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα και θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης νωρίτερα από τους λοιπούς ασφαλισμένους, σε ποσοστό 2% επί των αποδοχών τους (1,25% οι ασφαλισμένοι και 0,75% οι εργοδότες).

□ Αυξήθηκαν οι ελάχιστες απαιτούμενες ημέρες ασφάλισης για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από 4050 σε 4500 ημέρες ή (15) έτη ασφάλισης, ενώ μειώθηκε κατά 1/200 (ή 0,5%) για κάθε μήνα το ποσό της σύνταξης των ασφαλισμένων που συνταξιοδοτούνταν πρόωρα, μέχρι τη συμπλήρωση του απαιτούμενου ορίου ηλικίας.

□ Για την διαπίστωση της αναπηρίας των ασφαλισμένων θεσπίστηκαν ειδικές υγειονομικές επιτροπές, οι οποίες ήταν αρμόδιες για τον έλεγχο και την παρακολούθηση των προϋποθέσεων απονομής των συντάξεων αναπηρίας (δηλαδή διαπίστωση των αιτιών, της έκτασης και της διάρκειας της σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας).

□ Διαφοροποιήθηκε ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης των ασφαλισμένων αφού για τον προσδιορισμό της λήφθηκε υπόψη το σύνολο των μηνιαίων αποδοχών της τελευταίας πενταετίας, αντί της διετίας που ίσχυε πριν το νόμο 2084, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης που είχε πραγματοποιήσει ο ασφαλισμένος εντός της χρονικής αυτής περιόδου, ενώ το ποσό της μηνιαίας σύνταξης ορίστηκε σε ποσοστό 1,714%.

□ Μειώθηκε κατά 1/3 το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης στους συνταξιούχους που ανελάμβαναν οποιαδήποτε απασχόληση³⁶, ενώ διακόπηκε η καταβολή της σύνταξης στους συνταξιούχους λόγω αναπηρίας που το εισόδημα τους από την απασχόληση ήταν μεγαλύτερο από το εισόδημα υγιών απασχολούμενων. Επίσης επιβλήθηκε στους συνταξιούχους 12μηνη αναστολή της σύνταξης λόγω παράλειψης δήλωσης νέας απασχόλησης ή παροχής ανακριβών πληροφοριών προς τους φορείς συνταξιοδότησης.

□ Επιβλήθηκε από 1-1-93 αύξηση της εισφοράς κλάδου σύνταξης για τους ασφαλισμένους σε φορείς κύριας ασφάλισης του ιδιωτικού τομέα σε ποσοστό 2,75%³⁷ (1,83% οι εργοδότες και 0,92% οι εργαζόμενοι) οριζόμενη συνολικά σε ποσοστό 20%, ενώ το ποσοστό εισφοράς κλάδου ασθένειας-μητρότητας σε είδος αυξήθηκε κατά το ίδιο χρονικό διάστημα σε ποσοστό 0,90% (0,60% οι εργοδότες και 0,30% οι εργαζόμενοι) οριζόμενη συνολικά σε ποσοστό 6,45%.

□ Αυξήθηκαν ανά 6 μήνες κάθε έτος τα όρια ηλικίας των από 1-1-93 ασφαλισμένων του ιδιωτικού τομέα, μέχρι της συμπλήρωσης του 65^{ου} έτους για τους άνδρες και του 60^{ου} έτους για τις γυναίκες.

□ Χορηγήθηκαν κίνητρα στους ασφαλισμένους του ιδιωτικού τομέα για παραμονή στην εργασία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα είτε με προσαύξηση της σύνταξης κατά 1% για κάθε επιπλέον έτος πέραν των 4.500 ημερών ασφάλισης, είτε με προσαύξηση της σύνταξης κατά 1/50 για κάθε έτος ασφάλισης πέρα των 35 ετών στους λοιπούς ασφαλισμένους.

□ Θεσπίστηκε μέχρι 31-12-97 ειδική εισφορά στους συνταξιούχους των φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, πλην ΟΓΑ και ΝΑΤ, ως εξής: για ποσό σύνταξης μέχρι 100.000 δρχ ποσοστό 1%, για τμήμα σύνταξης από 100.001-200.000 δρχ ποσοστό 2%, για ποσό σύνταξης από 200.001-300.000 δρχ ποσοστό 3%, για το

³⁶ Σε περίπτωση απασχόλησης συνταξιούχου χωρίς αναστολή της σύνταξης, ο αντίστοιχος χρόνος ασφάλισης δεν λαμβάνονταν υπόψη για προσαύξηση της σύνταξης ή συνταξιοδότηση από άλλο φορέα.

³⁷ Η αύξηση αυτή σε συνδυασμό με την αύξηση κατά 3% (2% οι εργοδότες και 1% οι εργαζόμενοι) που είχε επιβάλλει ο ν. 1976/91, διαμορφώνοντας την εισφορά κλάδου σύνταξης από 14,25% σε 17,25%, επιβάρυνε σημαντικά τόσο τους εργαζόμενους όσο και τους εργοδότες προκαλώντας την έντονη αντίδραση τους.

τιμήμα σύνταξης από 300.001-400.000 δρχ ποσοστό 4% και για ποσό σύνταξης από 400.001 δρχ και άνω ποσοστό 5%.

□ Για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων της κοινωνικής ασφάλισης, θεσπίστηκε εφάπαξ εισφορά 10% επί των χρηματικών διαθεσίμων και των χρεογράφων που κατατέθηκαν στην Τράπεζα της Ελλάδος ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα, κατά την 31-12-1991, από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

□ Συστήθηκε ειδικός λογαριασμός με τίτλο “Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης” (Λ.Α.Φ.Κ.Α.) με σκοπό την οικονομική ενίσχυση ελλειμματικών φορέων. Πόροι του λογαριασμού ήταν οι κοινωνικοί πόροι, η εισφορά 10% υπέρ κοινωνικής ασφάλισης από τους τόκους καταθέσεων αλλά και η ειδική εισφορά των συνταξιούχων.

Ωστόσο όμως η πολιτική του Ν. 2084/92 παρά την εισπρακτική της λογική, δεν διακρίθηκε ουσιαστικά από μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που συνδέονται με την εσωτερική λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης. Στόχος της ήταν η χρηματοοικονομική ενίσχυση των εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης και η μείωση του συνταξιοδοτικού βάρους που προκαλεί η γήρανση του πληθυσμού, μέσα από την αύξηση των εισφορών, των ορίων ηλικίας, των ετών υπηρεσίας και την μείωση των παροχών. Οι βασικότερες αδυναμίες της πολιτικής του νόμου 2084/92 ήταν:

- Η ανεπαρκής συμμετοχή του κράτους στην χρηματοδότηση του ΙΚΑ και της κοινωνικής ασφάλισης, γενικότερα, παρά την θεσμοθετημένη υποχρέωσή του για αντίστοιχη ενεργοποίηση (μη τήρηση της νομοθετημένης κρατικής εισφοράς ποσοστού 10%).
- Επιδείνωση των παροχών-συντάξεων και σταδιακή υποβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των ασφαλισμένων και συνταξιούχων εξαιτίας της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών, των ορίων ηλικίας, των ετών ασφάλισης αλλά και της μείωσης του ποσού της σύνταξης.
- Διατήρηση της πολλαπλότητας και του κατακερματισμού του ασφαλιστικού συστήματος, εξαιτίας της έλλειψης οποιασδήποτε ασφαλιστικής παρέμβασης για

ομαδοποίηση ή συγχώνευση ασφαλιστικών ταμείων σε ομοειδείς επαγγελματικές κατηγορίες ή κλάδους ώστε να περιοριστεί ο υψηλός αριθμός τους και να βελτιωθεί η οργάνωση και η διοίκηση τους.

Παράλληλα με τις αδυναμίες αυτές, ο Ν. 2084/92 δεν προώθησε την αυτοτελή αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ασφαλιστικών οργανισμών, δεν λήφθηκαν μέτρα για την πλήρη καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής και δεν δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την ενίσχυση της γεννητικότητας. Επίσης, η αύξηση όχι μόνο των εισφορών των εργαζόμενων αλλά και των εργοδοτών συνέβαλλε στην ελαχιστοποίηση των κινήτρων για πρόσληψη νέων εργαζομένων και στην όξυνση του προβλήματος της ανεργίας.

5.2. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3029/02

Το 2002 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ σε μια προσπάθεια να επιλυθεί το ασφαλιστικό πρόβλημα, ψηφίζει στη Βουλή το Ν. 3029/02 (βλ. παράρτημα 2) περί «Μεταρρύθμισης του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης».

Σύμφωνα με το νόμο αυτό εν αντιθέσει με το νόμο 2084/02, θεσπίζονται νέες ρυθμίσεις και προϋποθέσεις συνταξιοδότησης για τους ασφαλισμένους όπως η θέσπιση της 37ετίας ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας ή η δυνατότητα θεμελίωσης σύνταξης από το ΙΚΑ με την συμπλήρωση 3.500 ημερών ασφάλισης και του 65 έτους, στους ασφαλισμένους εκείνους που δεν δικαιούνται σύνταξη από οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό³⁸ καθώς και ευνοϊκότερες ρυθμίσεις όπως συνυπολογισμό του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας για την συμπλήρωση των 10.500 ημερών που απαιτούνται για την θεμελίωση πλήρους σύνταξης στα 58 έτη αλλά και δυνατότητα συνταξιοδότησης με μειωμένη σύνταξη κατά 1/267 σε όσους έχουν πραγματοποιήσει 35 έτη ασφάλισης και έχουν συμπληρώσει το 55 έτος της ηλικίας τους.

Επίσης, βελτιώνεται ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης αφού αντί των αποδοχών της τελευταίας πενταετίας πριν την συνταξιοδότηση, λαμβάνονται υπόψη οι μέσες αποδοχές των 5 (καλύτερων) ετών που επιλέγει ο ασφαλισμένος εντός της τελευταίας δεκαετίας³⁹, βελτιώνεται το ποσοστό μείωσης της σύνταξης γήρατος, λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης, αφού από το πόσο της πλήρους μηνιαίας σύνταξης αφαιρείται (όχι το 1/200 αλλά το 1/267) για κάθε μήνα που υπολείπεται του προβλεπόμενου ορίου για χορήγηση πλήρους σύνταξης. Επίσης βελτιώνεται το ποσοστό αναπλήρωσης μισθού (ποσοστό σύνταξης) από 1,714% σε 2% για κάθε έτος ασφάλισης, ενώ για

³⁸ Η διάταξη αυτή ωστόσο έχει μεταβατικό χαρακτήρα και ισχύει από 1-1-2003 μέχρι 31-12-2007, ενώ το ποσό της σύνταξης δεν θα υπερβαίνει τα 2/3 ούτε θα υπολείπεται του 1/2 του κατώτατου ορίου σύνταξης.

³⁹ Σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος δεν έχει πραγματοποιήσει κατά τα 5 επιλεγέντα έτη, 1000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας, συνυπολογίζονται και οι αποδοχές ημερών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου μέχρι τη συμπλήρωση 1000 ημερών εργασίας. Έτσι με τη βελτίωση αυτή ο ασφαλισμένος μπορεί να καταταγεί σε υψηλότερη ασφαλιστική κλάση και να τύχει βελτιωμένης σύνταξης. Η ρύθμιση εφαρμόζεται για τις αιτήσεις συνταξιοδότησης που θα υποβληθούν από 1-1-05.

κάθε έτος προαιρετικής παραμονής πέραν των 35 ετών ασφάλισης που πραγματοποιείται από το 65 μέχρι το 67 έτος το ποσοστό αυξάνεται κατά 3%.

Εκτός όμως, από τις λεγόμενες «παραμετρικές»⁴⁰ αλλαγές σε σχέση με το Ν. 2084/92, ο νόμος για την «Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης» εισάγει 3 θεσμικές αλλαγές οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα, σημαντικές για τη μελλοντική λειτουργία του συστήματος και την ενίσχυση της χρηματοδότησης του.

Βασική επιδίωξη της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης είναι η μείωση του υψηλού αριθμού των ασφαλιστικών ταμείων και η δημιουργία ενός ισχυρού, ενιαίου ασφαλιστικού φορέα όλων των εργαζομένων. Παράλληλα όμως με αυτή την πολιτική επιδιώκει να εξασφαλίσει ουσιαστικότερη συμμετοχή του κράτους στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να διασφαλιστεί η πλεονασματική λειτουργία της.

Οι 3 θεσμικές αλλαγές του Ν. 3029/02 σε σύγκριση με το Ν. 2084/02, είναι:

1. Η έναρξη της διαδικασίας ενοποίησης των ταμείων σε έναν ευρύτερο φορέα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα συντονισμού και διοικητικής λειτουργίας που δημιουργούνται από την πολλαπλότητα και τον κατακερματισμό του συστήματος σε επαγγελματικά ταμεία.

Σύμφωνα με το Ν. 3029/02, το ΙΚΑ μετονομάζεται σε ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών) και σε αυτό προβλέπεται να ενταχθούν μέχρι 1-1-2008 τα ταμεία: ΤΑΠ-ΟΤΕ, ΤΣΠ-ΗΣΑΠ, ΤΣΠ-ΕΤΕ, ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΑΠ-ΙΛΤ, ΤΑΠ-ΕΤΒΑ, ΤΣΕΑΠΓΣΟ και ΤΑΠΑΕ-ΕΘΝΙΚΗ⁴¹.

⁴⁰ Παραμετρικές είναι οι αλλαγές εκείνες που αναφέρονται σε συγκεκριμένες παραμέτρους των ορίων ηλικίας, των αναγκαίων ετών ασφάλισης, του ποσοστού ή του τρόπου υπολογισμού των συντάξεων κλπ

⁴¹ Από 1-1-2003 στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εντάσσονται όλοι οι νέοι υπάλληλοι των ανωτέρω ταμείων, ενώ οι παλιοί ασφαλισμένοι θα ενταχθούν μέχρι την 1-1-2008 αλλά θα εξακολουθούν να διέπονται ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης από τις διατάξεις και την νομοθεσία των ταμείων τους.

Μέχρι την πλήρη ένταξη, το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας των ανωτέρω ταμείων παραμένει στην δικαιοδοσία αυτών. Μετά την 1-1-08 το σύνολο της περιουσίας μεταφέρεται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως καθολικό διάδοχο. Επίσης ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ως συντάξιμος στα ανωτέρω ταμεία, αναγνωρίζεται μετά την πλήρη ένταξη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθώς επίσης και οι συνταξιούχοι των παραπάνω ταμείων αναγνωρίζονται ως συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το οποίο βαρύνεται πλέον με την καταβολή της σύνταξης τους.

2. Παράλληλα με την έναρξη των διαδικασιών ενοποίησης των ταμείων κύριας σύνταξης ξεκινούν και οι διαδικασίες για την ενοποίηση των ταμείων επικουρικής ασφάλισης μισθωτών. Έτσι από 1-6-2003 θεσπίζεται το «Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών» το οποίο αποτελεί καθολικό διάδοχο του ΙΚΑ-ΤΕΑΜ.

Το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της κινητής και ακίνητης περιουσίας του ΙΚΑ-ΤΕΑΜ περιέρχεται αυτοδικαίως στο νέο φορέα, οι εκκρεμείς δίκες με διάδικο το ΙΚΑ-ΤΕΑΜ συνεχίζονται στο όνομα του ΕΤΕΑΜ χωρίς διακοπή, οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΤΕΑΜ καθίστανται ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του ΕΤΕΑΜ και διέπονται από τη νομοθεσία του.

3. Παράλληλα η ανεπαρκής κρατική συμμετοχή στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης, η αρνητική εξέλιξη της δημογραφικής γήρανσης και του ρυθμού ανάπτυξης καθώς και η ένταξη νέων ταμείων στο ΙΚΑ, αποτέλεσαν τους βασικότερους λόγους για την θέσπιση νέας ρύθμισης που προβλέπει αλλαγή στον τρόπο χρηματοδότησης του ΙΚΑ, με στόχο τη διασφάλιση της πλεονασματικής λειτουργίας του

Πιο συγκεκριμένα με τη ρύθμιση αυτή προβλέπεται, για την περίοδο 2003-2008, κρατική συμμετοχή στη χρηματοδότηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με κυμαινόμενα κατ' έτος ποσά που αντιστοιχούν κατά μέσο όρο σε ποσοστό 1% του ΑΕΠ, ενώ για την περίοδο 2009-2032 με ποσά που αντιστοιχούν στο 1% του ΑΕΠ. Αν ενταχθούν σταδιακά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και άλλα ταμεία το κράτος αναλαμβάνει την κάλυψη των ελλειμμάτων των ταμείων αυτών. Επίσης από 1-1-2003 καταργείται για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ η εισφορά

10% του κράτους που ίσχυε με βάση το Ν. 2084/92, ενώ από 1-1-2008 θα καταργούνται και η ειδική εισφορά συνταξιούχων που προβλεπόταν από τις διατάξεις του άρθρου 60 του ίδιου νόμου.

Εκτός όμως από αυτές τις τρεις βασικές αλλαγές απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, είναι η θέσπιση ενός αξιόπιστου οργανισμού που θα επισημαίνει έγκαιρα και με ακρίβεια τα προβλήματα των ασφαλιστικών φορέων και θα υποβάλλει προτάσεις για την βελτίωση τους. Έτσι ιδρύεται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία *Εθνική Αναλογιστική Αρχή*.

Η Ε.Α.Α. είναι 5μελής και τα μέλη της διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα. Η θητεία τους είναι 5ετης και μπορεί να ανανεωθεί μόνο μια φορά⁴². Κυριότερες αρμοδιότητες της Ε.Α.Α. είναι:

- Συντάσσει την ετήσια έκθεση για την οικονομική κατάσταση του ασφαλιστικού συστήματος και εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διατήρηση της αναλογιστικής ισορροπίας του ή τη βελτίωση του.
- Προβαίνει σε τακτικούς και έκτακτους αναλογιστικούς έλεγχους των ασφαλιστικών οργανισμών και σε περίπτωση που προκύψουν οικονομικά προβλήματα υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης ή σε περίπτωση που εμφανίζεται πρόβλημα βιωσιμότητας γνωμοδοτεί για την ανάγκη συγχώνευσής τους σε άλλους φορείς.
- Συλλέγει, επεξεργάζεται και αξιολογεί τα απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της οικονομικά, δημογραφικά και άλλα στοιχεία και συντάσσει τους ελληνικούς αναλογιστικούς πίνακες.

Τέλος, με το Ν. 3029/02 προβλέπεται η καθιέρωση του θεσμού της *Επαγγελματικής Ασφάλισης*. Τα ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης είναι ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Σκοπός τους είναι η παροχή στους ασφαλισμένους και δικαιούχους παροχών συμπληρωματικής επαγγελματικής ασφαλιστικής προστασίας. Χορηγούν παροχές σε είδος ή σε χρήμα που καταβάλλονται περιοδικώς ή εφάπαξ.

⁴² Τα μέλη της Ε.Α.Α. θεωρούνται ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και έχουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

5.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά από την ανάλυση των δυο βασικότερων νομοθετικών παρεμβάσεων προκύπτει ότι ο Ν. 2084/92 με την εισπρακτική του πολιτική, ενίσχυσε σημαντικά τα χρηματοδοτικά έσοδα της κοινωνικής ασφάλισης αλλά δεν κατόρθωσε να αναχαιτίσει απόλυτα την κρίση διότι δεν προώθησε την αυτοτελή αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων, η κρατική επιχορήγηση παρέμεινε ανεπαρκής, δεν δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τον περιορισμό του προβλήματος της ανεργίας και δεν ενισχύθηκε η πολιτική των ομαδοποιήσεων.

Από την άλλη όμως, ούτε και ο Ν. 3029/02 έχει πετύχει τον βασικό του στόχο που είναι η κατάργηση της πολυδιάσπασης του ασφαλιστικού συστήματος. Το υψηλό κόστος που συνεπάγεται η ομαδοποίηση και ενοποίηση των ταμείων κύριας και επικουρικής ασφάλισης στον ενιαίο φορέα αλλά και η αυξημένη αντίδραση ορισμένων ταμείων (π.χ. τραπεζών), αποτελούν τους βασικότερους λόγους για τη μη εφαρμογή αυτού του μέτρου μέχρι σήμερα. Ωστόσο όμως, η ρύθμιση αυτή έχει μελλοντική προοπτική και δεν ξέρουμε ποια θα είναι η έκβασή της τα προσεχή χρόνια. Θετική εξέλιξη του νόμου αυτού, αποτελούν οι ευνοϊκές ρυθμίσεις για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους που βελτιώνουν σταδιακά το επίπεδο διαβίωσής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως έχει προαναφερθεί τα κυριότερα αίτια της κρίσης της κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας σχετίζονται κυρίως: με το επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος καθώς επίσης και με την ανισορροπία στο οικονομικό του ισοζύγιο λόγω της προοδευτικής διόγκωσης των ελλειμμάτων.

Η διατήρηση και η επιδείνωση αυτών των προβλημάτων συνθέτει την σημερινή πολύπλοκη κρίση του συστήματος και δεν δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την βελτίωση και την εξασφάλιση της μελλοντικής του βιωσιμότητας.

Για την αντιμετώπιση της κρίσης και την αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος απαιτείται η λήψη μέτρων άμεσης απόδοσης αλλά και μακροχρόνιας ενίσχυσης των πόρων της κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να αντιμετωπιστούν βασικές αιτίες της χρηματοοικονομικής κρίσης (εισφοροδιαφυγή, προβληματική εκμετάλλευση των αποθεματικών και των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων, ανεργία, δημογραφική γήρανση, αύξηση εργατικών ατυχημάτων κλπ). Παράλληλα όμως, απαιτούνται και οργανωτικές παρεμβάσεις για την αναμόρφωση του συστήματος που θα περιορίζουν σημαντικά το λειτουργικό και διαχειριστικό κόστος και θα βελτιώνουν το επίπεδο και το περιεχόμενο των παροχών.

6.1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

6.1.1. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Αναγκαία προϋπόθεση για την χρηματοοικονομική ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και την αποκατάσταση της οικονομικής του ισορροπίας είναι η αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής, δηλαδή, της αποφυγής καταβολής των θεσμοθετημένων ασφαλιστικών εισφορών αλλά και της εκπρόθεσμης καταβολής αυτών.

Όσον αφορά την διαρροή πόρων που συνεπάγεται το πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας, οι αρμόδιες υπηρεσίες υπολογίζουν ότι αυτή καταλαμβάνει περίπου το 25% του συνόλου των απασχολούμενων και επισημαίνουν ότι αδυνατούν να πραγματοποιήσουν τους αναγκαίους έλεγχους επειδή δεν διαθέτουν το απαιτούμενο προσωπικό και λόγω του ότι δεν λαμβάνονται οποιαδήποτε μέτρα για την ανάλογη ενίσχυσή του. Για το λόγο αυτό έχουν προταθεί τα εξής μέτρα:

- Αναβάθμιση των ελεγκτικών οργάνων μέσω της ενίσχυσης και της ουσιαστικής στελέχωσης τους με το κατάλληλο προσωπικό αλλά και ενίσχυση του ρόλου τους μέσω της διενέργειας εντατικότερων (τακτικών και έκτακτων) επιτόπιων ελέγχων, άμεσης επιβολής των αναλογούντων προστίμων αλλά και άμεσης βεβαίωσης και είσπραξης τους. Επίσης προτείνεται η επιβολή ισχυρότερων προστίμων ή κυρώσεων στους εργοδότες που υποβάλλουν ανακριβή στοιχεία στις αρμόδιες υπηρεσίες π.χ. του ΙΚΑ, σχετικά με τον αριθμό των απασχολούμενων υπαλλήλων, την ημερομηνία έναρξης της απασχόλησής τους κλπ ή δεν επιδεικνύουν τα στοιχεία αυτά στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα, αποκρύπτοντας σημαντικές πληροφορίες για το ύψος των οφειλόμενων εργοδοτικών εισφορών.

- Περιορισμός των ευνοϊκών διαπραγματεύσεων αλλά και των ελαστικών ρυθμίσεων για τον τρόπο καταβολής-εξόφλησης των διάφορων καθυστερούμενων οφειλών ιδιωτικών ή δημόσιων επιχειρήσεων και ενίσχυση των κυρώσεων με επιβολή υψηλότερων προστίμων ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα κίνητρα παρακράτησης των ασφαλιστικών εισφορών από τους εργοδότες, οι οποίοι εκμεταλλεύονται αυτά τα χρηματοοικονομικά οφέλη σε βάρος των ασφαλιστικών ταμείων. Το κόστος παρακράτησης των εισφορών είναι σημαντικά μικρότερο από την προσφυγή σε δανεισμό στις τράπεζες, με αποτέλεσμα να μην επιβαρύνονται με επιπλέον δαπάνες για την κάλυψη των θεσμοθετημένων υποχρεώσεών τους.

6.1.2. ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η μη αυτοτελής χρηματοοικονομική διαχείριση των πόρων της κοινωνικής ασφάλισης και η μεταφορά τους στο τραπεζοπιστωτικό σύστημα καθόλη την μεταπολεμική περίοδο, συνέβαλλε καθοριστικά στην διάβρωση των κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και στην αποδυνάμωση της ανταποδοτικότητας της, με συνέπεια να αδυνατεί να εξασφαλίσει τους αναγκαίους πόρους για την ικανοποίηση των κοινωνικοασφαλιστικών αναγκών αλλά και για την διασφάλιση της μελλοντικής χρηματοδότησης των παροχών.

Σύμφωνα με στοιχεία του κοινωνικού προϋπολογισμού του 2000, το ύψος της πραγματικής κινητής και ακίνητης περιουσίας του ΣΚΑ ανερχόταν σε 5,6 τρις δρχ έναντι 20 τρις δρχ που θα μπορούσε να είναι σήμερα αν δεν είχαν αφαιρεθεί από αυτά τα ίδια περιουσιακά στοιχεία⁴³.

Σήμερα βέβαια παρά το γεγονός ότι έχει σταματήσει η παράνομη εκμετάλλευση των αποθεματικών από το κράτος, τα ταμεία ωστόσο δεν αυτοδιαχειρίζονται αποδοτικά τα περιουσιακά τους στοιχεία για την ενίσχυση των εσόδων τους. Προς την κατεύθυνση αυτή έχει προταθεί:

- Πλήρης ορθολογική, αυτοτελής αξιοποίηση των διαθέσιμων και των άλλων περιουσιακών στοιχείων από τα ασφαλιστικά ταμεία για την ενίσχυση των εσόδων τους, με πολιτικές όπως:
 - Εντατικότερη παρακολούθηση και έλεγχο της διαχείρισης των πόρων από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα και τους χρηματοοικονομικούς συμβούλους, οι οποίοι θα εισηγούνται ύστερα από την διενέργεια των απαραίτητων ελέγχων τον τρόπο εκμετάλλευσης (πώληση-ενοικίαση) των ακίνητων ή το ύψος των κεφαλαίων που θα επενδυθούν σε μετοχές, ομόλογα, τράπεζες κλπ με υψηλές αποδόσεις ώστε να εξασφαλιστούν μελλοντικά σημαντικοί πόροι.

⁴³ Ρομπόλης, Σ., Ρωμανιάς, Γ., και Μάργιος, Β., *Αναλογιστική Μελέτη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα: Δέση Προτάσεων*. ΙΝΕ, Αθήνα, 2001, σελ. 187.

- Ιδιοχρησιμοποίηση ακινήτων, δηλαδή, διάθεση των υπαρχόντων ακινήτων για την στέγαση των υπηρεσιών και του εξοπλισμού των ιδίων των ταμείων και όχι ενοικίαση νέων κτιρίων.
- Λήψη δανείων για αγορά ακίνητων από ασφαλιστικά ταμεία που δεν διαθέτουν ιδιόκτητες εγκαταστάσεις για τη στέγαση των υπηρεσιών τους, προκειμένου μακροπρόθεσμα να γίνουν ιδιόκτητα προς όφελος των φορέων και να απαλλαγούν από τα υψηλά ποσά καταβολής ενοικίων.

6.1.3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βασική προϋπόθεση για την επαρκή χρηματοοικονομική ενίσχυση και την διασφάλιση της μελλοντικής βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος, είναι η συνεχής εισροή νέων απασχολούμενων προκειμένου με την καταβολή των εισφορών τους να χρηματοδοτηθούν οι μελλοντικές παροχές.

Στην Ελλάδα όμως, τα τελευταία χρόνια η πορεία του ασφαλιστικού συστήματος επιδεινώνεται διότι το ποσοστό ανεργίας εξακολουθεί να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι η ανεπαρκής χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης λόγω της μείωσης του απασχολούμενου προσωπικού αλλά και η ταυτόχρονη αύξηση των δαπανών για χορήγηση επιδομάτων ανεργίας. Παράλληλα με την ανεργία, η αρνητική εξέλιξη της δημογραφικής γήρανσης επιδεινώνει την αναλογιστική σχέση ασφαλισμένων προς συνταξιούχους και συμβάλλει στην περαιτέρω αμφισβήτηση της βιωσιμότητας του συστήματος.

Κατά συνέπεια, για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την αντιμετώπιση της ανεργίας απαιτείται η διαμόρφωση μιας αναπτυξιακής πολιτικής, η οποία θα συνδυάζει οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους με την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού και τεχνολογικού εξοπλισμού της ελληνικής οικονομίας και η οποία θα οδηγήσει στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας. Προτείνεται επίσης:

- Ενίσχυση των κινήτρων για ίδρυση νέων επιχειρήσεων με πολιτικές, όπως μείωση των φορολογικών συντελεστών επί των κερδών, αύξηση της χρηματοδότησης

από το κράτος για την ανέγερση νέων επιχειρήσεων, για την προμήθεια και εγκατάσταση εκσυγχρονισμένου τεχνολογικού εξοπλισμού, επιδότηση των επιχειρήσεων για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, χορήγηση δανείων στις επιχειρήσεις με ευνοϊκότερους όρους (π.χ. μειωμένα επιτόκια κλπ).

□ Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση του ρόλου του ΟΑΕΔ μέσω της ανάπτυξης ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, όπως:

- Νέα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και στις εργασιακές ανάγκες των ιδίων των ανέργων.

- Προγράμματα επιδότησης νέων θέσεων εργασίας, που θα απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, θα ελέγχονται ως προς τις προϋποθέσεις συμμετοχής σε αυτά και θα στοχεύουν στην σταθερή απασχόληση.

6.1.4. ΕΠΙΒΟΛΗ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΝΕΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

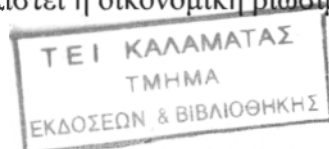
Η εισαγωγή των νέων τεχνολογικών μηχανημάτων (ρομπότ) που συμβάλλουν στην πλήρη αυτοματοποίηση της παραγωγής και χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο από τις επιχειρήσεις για την αύξηση της ποσότητας αλλά και για την βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων τους, σε συνδυασμό με τις αυξημένες υποχρεώσεις που επιβάλλει η εργατική νομοθεσία στους εργοδότες, έχει οδηγήσει στην σταδιακή αντικατάσταση του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού με μηχανές υψηλής τεχνολογίας και στην εξοικονόμηση σημαντικών πόρων για τους εργοδότες εξαιτίας της περιορισμένης καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.

Επομένως για την χρηματοοικονομική ενίσχυση της κοινωνικής ασφάλισης λόγω της αντικατάστασης των εργατικών χεριών με μηχανές υψηλής τεχνολογίας, έχουν προταθεί τα ακόλουθα οικονομικά μέτρα:

□ Άμεση επιβολή ειδικής εισφοράς για την χρηματοοικονομική ενίσχυση της κοινωνικής ασφάλισης στις μηχανές αυτοματοποιημένης παραγωγής (ρομπότ), που αντικαθιστούν τα εργατικά χέρια προς όφελος των εργοδοτών.

□ Θέσπιση νέας ρύθμισης που θα επιβάλλει την καταβολή ενός μικρού ποσοστού (1%) από τα καθαρά κέρδη των εργοδοτών, ώστε να μην επιβαρύνεται σημαντικά η οικονομική τους κατάσταση.

Ωστόσο όμως, θα πρέπει να τονιστεί ότι ιδιαίτερα σε δύσκολες οικονομικές συγκυρίες και περιόδους οικονομικής κρίσης προτάσεις όπως επιβολή ειδικής εισφοράς στη νέα τεχνολογία ή στα καθαρά κέρδη των εργοδοτών, σε συνδυασμό με πολιτικές όπως ενίσχυση των ελέγχων και των κυρώσεων των επιχειρήσεων από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα για την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής, θα έχουν πολύ μικρή επιτυχία και δεν θα κατορθώσουν να ενισχύσουν τα κίνητρα για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ώστε να εμπλουτιστούν και οι οικονομικοί πόροι της κοινωνικής ασφάλισης και να διασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητά της.

6.1.5. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ

Η αύξηση του προσδόκιμου ορίου επιβίωσης στην Ελλάδα εξαιτίας της σημαντικής προόδου που έχει συντελεσθεί στην ιατρική επιστήμη αλλά και η μείωση του ρυθμού γεννητικότητας, προκαλούν διαφοροποιήσεις στη διάρθρωση και τη γήρανση του πληθυσμού. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος της δημογραφικής γήρανσης προτείνονται τα ακόλουθα μέτρα:

□ Αύξηση του εργατικού δυναμικού μέσω των οικονομικών μεταναστών. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να αντιμετωπισθεί η μεγάλη υπογεννητικότητα στην Ελλάδα, η οποία αν συνεχιστεί θα προκαλέσει αρνητικές επιδράσεις μελλοντικά στο σύστημα. Οι οικονομικοί μετανάστες μπορούν να υποκαταστήσουν την έλλειψη νέου εργατικού δυναμικού και να διατηρήσουν την αναλογιστική σχέση σε ικανοποιητικά επίπεδα.

□ Λόγω της αρνητικής εξέλιξης των στατιστικών δημογραφικών δεδομένων, σύμφωνα με τα οποία προβλέπεται ότι το έτος 2050 θα αυξηθούν σε ποσοστό 31% τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών έναντι 18% που ήταν π.χ. το 1999 ενώ η αναλογιστική σχέση θα διαμορφωθεί σε 1 προς 1,8⁴⁴ και σε συνδυασμό πάντα με την

⁴⁴ Ρομπόλης, Σ., Ρωμανιάς, Γ., και Μάργιος, Β., *Αναλογιστική Μελέτη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα: Δέση Προτάσεων*, ό.π. σελ. 39-40.

εξέλιξη (αύξηση ή μείωση) του ποσοστού ανεργίας στη χώρα μας, προτείνεται σταδιακή αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης ακόμα και στα 70 χρόνια. Η αύξηση αυτή βέβαια θα προκαλέσει την έντονη αντίδραση των εργαζομένων, αλλά από την άλλη όμως θα αποφέρει σημαντικά οφέλη αφού θα μειωθεί ο αριθμός των ατόμων που αποχωρούν από την εργασία τους, θα μειωθεί το υψηλό συνταξιοδοτικό βάρος που προκαλεί η γήρανση του πληθυσμού και θα αυξηθεί ο αριθμός των συνολικά απασχολούμενων⁴⁵.

6.1.6. ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Οι δυσμενείς συνθήκες εργασίας, η μόλυνση του εργασιακού περιβάλλοντος και τα ελλιπή μέτρα προφύλαξης αποτελούν βασικές αιτίες σημαντικής ανόδου των δαπανών υγείας και συντάξεων στην Ελλάδα διότι συμβάλλουν στην διεύρυνση του αριθμού των εργατικών ατυχημάτων, των επαγγελματικών ασθενειών αλλά και στην αύξηση του αριθμού των ανάπηρων ατόμων. Η κατάσταση αυτή προκαλεί υψηλές δαπάνες ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης αλλά ταυτόχρονα περιορίζει σημαντικά την χρηματοδότηση του συστήματος από ασφαλιστικές εισφορές εξαιτίας της πρόωρης συνταξιοδότησης ανάπηρων ατόμων. Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνεται:

- Τακτικός έλεγχος των χώρων εργασίας από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές και επιβολή αυστηρών κυρώσεων στους εργοδότες που δεν μεριμνούν για την βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος και για την λήψη κατάλληλων μέτρων προφύλαξης η εξοπλισμού.
- Επικέντρωση του ενδιαφέροντος στην προληπτική ιατρική με διενέργεια προληπτικών εμβολιασμών στους εργαζομένους.

Η αποτελεσματικότητα των προσπαθειών για την μείωση των εργατικών ατυχημάτων θα μπορούσε να ενισχυθεί, υπό την προϋπόθεση να ενημερωθούν και να πειστούν οι ίδιοι οι εργοδότες για την αναγκαιότητα βελτίωσης ή διαμόρφωσης ευνοϊκότερων και ασφαλέστερων εργασιακών συνθηκών (χώρους εργασίας και υγιές ατμοσφαιρικό

⁴⁵ Κυριόπουλος, Γ., «Το Ασφαλιστικό υπό αναθεώρηση: Έκθεση φωτιά του ΟΟΣΑ», π. *Βιοτεχνικά Θέματα*, αρ. 153, Σεπτέμβριος 2000, σελ. 52-53.

περιβάλλον) που θα συμβάλλουν στην διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων και στην αύξηση της απόδοσής τους. Επίσης, το ίδιο το σύστημα υγείας θα μπορούσε να αναλάβει το ρόλο της ενημέρωσης των υπευθύνων των επιχειρήσεων ή ακόμη και να προβεί στους απαραίτητους προληπτικούς εμβολιασμούς των εργαζομένων.

6.1.7. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η διασφάλιση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των ασφαλισμένων με πρόσθετες παροχές, η ανάγκη για σταδιακή βελτίωση του επιπέδου της προστασίας τους αλλά και ο συνδυασμός χαμηλού ασφάλιστρου και υψηλού επιπέδου παροχών στην ιδιωτική ασφάλιση, αποτέλεσαν τους βασικότερους λόγους για την ανάπτυξη της ως συμπληρωματική και υποβοηθητική της κοινωνικής ασφάλισης αλλά και για την ενίσχυση του ρόλου της.

Ωστόσο όμως παρά τις αθώες προθέσεις της συμπληρωματικότητας, η ανάπτυξη των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών αποδυνάμωσε την χρηματοδοτική δυναμική της κοινωνικής ασφάλισης προσελκύνοντας από αυτή τις υψηλές εισοδηματικές κατηγορίες⁴⁶ και υποβάθμισε σταδιακά τον ρόλο της. Επομένως για την μεταβολή αυτής της κατάστασης προτείνεται:

□ Δημιουργία νέων πρόσθετων ασφαλιστικών προγραμμάτων, παράλληλα με τα ήδη υπάρχοντα, από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης τόσο στο σκέλος της παροχής υπηρεσιών υγείας όσο και στο σκέλος της συνταξιοδότησης, με ανταγωνιστικούς όρους έναντι των ιδιωτικών ασφαλίσεων και με εθελούσια συμμετοχή των ενδιαφερόμενων. Έτσι με την καθιέρωση πρόσθετης εισφοράς στην κοινωνική ασφάλιση αλλά μειωμένης σε σχέση με την ιδιωτική και όμοιου επιπέδου παροχών (ιατροφαρμακευτικής, νοσοκομειακής περίθαλψης, συνταξιοδότησης κλπ) θα ενισχυθεί ο ρόλος της κοινωνικής ασφάλισης και ταυτόχρονα τα χρηματοδοτικά έσοδά της.

⁴⁶ Έτσι, οι υψηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες με λιγότερα προβλήματα υγείας ασφαλιζονται για ορισμένους κινδύνους στις ιδιωτικές επιχειρήσεις ασφάλισης και περίθαλψης και οι χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες με μεγαλύτερα προβλήματα υγείας, λόγω δυσμενών συνθηκών ζωής και εργασίας εξακολουθούν να ασφαλιζονται για όλους τους κινδύνους στην κοινωνική ασφάλιση.

Η αναβάθμιση του ρόλου της κοινωνικής ασφάλισης όπως επίσης και η ορθολογική αξιοποίηση των αποθεματικών και των περιουσιακών στοιχείων των ασφαλιστικών ταμείων αποτελούν δυο σημαντικές προτάσεις που απαιτείται να υλοποιηθούν, διότι θα αντληθούν σημαντικά χρηματοοικονομικά οφέλη. Ωστόσο όμως οι προτάσεις αυτές θα μπορούσαν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά τους, αν το ΙΚΑ και οι άλλοι φορείς λειτουργούσαν με βάση *ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια* που δεν θα επιδιώκουν κερδοσκοπικούς στόχους αλλά αντίθετα θα βελτιώνουν το επίπεδο των παροχών, θα μειώνουν το διοικητικό και διαχειριστικό κόστος και θα ενισχύουν οικονομικά το ασφαλιστικό σύστημα.

6.2. ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ

6.2.1. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Τα ασφαλιστικά ταμεία ανταποκρινόμενα στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες απαιτείται να εκσυγχρονίσουν την λειτουργία τους αλλά και να βελτιώσουν το επίπεδο των υπηρεσιών τους είτε αξιοποιώντας πλήρως τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας (π.χ. πληροφοριακά μέσα), είτε αναβαθμίζοντας την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού τους. Για το λόγο αυτό προτείνεται:

□ Επέκταση της μηχανοργάνωσης σε όλα τα υποκαταστήματα των ασφαλιστικών ταμείων και βελτίωσή της μέσα από την εγκατάσταση ενός ολοκληρωμένου και συμβατού⁴⁷ σε όλους τους ασφαλιστικούς φορείς συστήματος πληροφορικής. Το σύστημα αυτό θα συμβάλλει στην ολοκλήρωση της δημιουργίας του ενιαίου μητρώου ασφαλισμένων και συνταξιούχων, στην ορθή καταγραφή και όχι διπλοεγγραφή τους, στην αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας και στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου, στην εξοικονόμηση σημαντικών πόρων λόγω της μεγαλύτερης ικανότητας ελέγχου, άμεσης βεβαίωσης και είσπραξης των αναλογούντων εισφορών αλλά και στην μείωση του υψηλού κόστους του προσωπικού.

□ Επίσης, προτείνεται προγραμματισμός αναγκών σε προσωπικό και θέσεις ανά ασφαλιστικό φορέα ή ορθολογική κατανομή του ήδη υπάρχοντος προσωπικού έτσι ώστε να μην παρατηρούνται ελλείψεις αλλά και να μην δημιουργούνται άσκοπες δαπάνες από πλεονάζον προσωπικό. Εκπαίδευση και συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού όσον αφορά την χρήση του πληροφοριακού συστήματος ή πρόσληψη ειδικών επιστημόνων για την επέκταση της μηχανοργάνωσης καθώς και θεσμοθέτηση

⁴⁷ Με την εισαγωγή συμβατού μηχανογραφικού συστήματος θα διευκολυνθεί η συνεργασία και οι συμπράξεις μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων σε βασικά θέματα όπως η διαδοχική ασφάλιση, με στόχο την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διαδικασία υπολογισμού και παροχής συντάξεων.

κινήτρων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των υπαλλήλων και την βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

6.2.2. ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Η βασικότερη όμως προϋπόθεση για την πλήρη αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος, την αναδιοργάνωση της λειτουργίας του αλλά και την ενίσχυση της χρηματοδότησης του είναι η επέκταση των ομαδοποιήσεων σε όλα τα ασφαλιστικά ταμεία, ώστε να επιτευχθεί σταδιακά η πλήρης ενοποίηση τους στον ενιαίο φορέα⁴⁸. Πιο συγκεκριμένα για να επιτευχθεί η ενοποίηση προτείνεται:

□ Συγχώνευση των ασφαλιστικών ταμείων, των οποίων το επίπεδο εισφορών και παροχών συγκλίνει και δεν παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις, σε ομάδες. Με την ομαδοποίηση θα περιοριστεί σημαντικά ο υψηλός αριθμός των ασφαλιστικών ταμείων και θα ενισχυθεί η διαπραγματευτική τους δύναμη, ώστε να εξασφαλιστούν ορισμένα δικαιώματα και ευνοϊκές ρυθμίσεις που θα διευκολύνουν ταχύτερα την ενοποίηση.

Με την επίτευξη της πλήρους ενοποίησης των ασφαλιστικών ταμείων θα εξαλειφθεί η πολλαπλότητα και ο κατακερματισμός του ασφαλιστικού συστήματος, θα περιοριστούν σημαντικά τα προβλήματα συντονισμού και οργάνωσης, θα μειωθεί το διοικητικό κόστος με την σύσταση ενιαίων υπηρεσιών (π.χ. μηχανογράφησης, αναλογιστικών μελετών κλπ) καθώς επίσης θα ενισχυθούν σημαντικά τα χρηματοοικονομικά έσοδα από την ενοποίηση των περιουσιακών στοιχείων και των αποθεματικών κεφαλαίων των ταμείων.

⁴⁸ Ορισμένες ομαδοποιήσεις όμως είναι δύσκολο να υλοποιηθούν διότι προσκρούουν στο υψηλό κόστος. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των ομαδοποιήσεων είναι η εκτίμηση του κόστους, η αξιολόγηση των οικονομικών εξελίξεων και της οικονομικής θέσης των ταμείων αλλά και η συμμετοχή του κράτους στην χρηματοδότηση, ώστε να διασφαλιστεί η μελλοντική βιωσιμότητα τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάγκη προστασίας των ανθρώπων από διάφορους κοινωνικούς κινδύνους που αμφισβητούν και αντιστρατεύονται την ύπαρξη τους και την φυσική ικανότητά τους να αναπαραχθούν (π.χ. ασθένειες, θάνατος, αναπηρίες, γήρας) καθώς και από κινδύνους που σχετίζονται με την κοινωνική και οικογενειακή εξέλιξη των ατόμων (π.χ. διασφάλιση εργασίας και ικανοποιητικού εισοδήματος, οικονομική κρίση, αύξηση των μελών της οικογένειας, θάνατος του προστάτη της οικογένειας, εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υγεία κλπ) αποτέλεσε τον βασικότερο λόγο για την ανάπτυξη των κοινωνικών ασφαλίσεων, οι οποίες με το πέρασμα των χρόνων μετεξελίχθηκαν από κλασσικούς φορείς κοινωνικής προστασίας στα σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής ασφάλειας.

Η σύγχρονη κρίση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, όπως προκύπτει από την περιγραφή των βασικών αιτιών που παρουσιάστηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο, οφείλεται τόσο σε εξωτερικούς παράγοντες που συνδέονται με την οικονομική και κοινωνική διάρθρωση της χώρας (αύξηση της ανεργίας, γήρανση του πληθυσμού, μείωση του ρυθμού γεννητικότητας, οικονομική στασιμότητα, πληθωρισμός) όσο και σε εσωτερικούς παράγοντες που αναφέρονται ιδιαίτερα σε οργανωτικές, λειτουργικές και χρηματοοικονομικές αδυναμίες.

Ωστόσο όμως, η επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και κυρίως η μείωση του ποσοστού απασχόλησης σε συνδυασμό με την σταδιακή αύξηση του προσδόκιμου ορίου επιβίωσης των ηλικιωμένων και τη μείωση της γεννητικότητας (εμφάνιση μελλοντικά ελλειμμάτων εργατικού δυναμικού), αποτελούν τις βασικότερες αιτίες που διατηρούν και μεγεθύνουν το μέγεθος του χρηματοοικονομικού προβλήματος της κοινωνικής ασφάλισης και αμφισβητούν τη μελλοντική βιωσιμότητά της λόγω της άμεσης αρνητικής επίδρασής τους στη σχέση εσόδων – δαπανών.

Το δημοσιονομικό πρόβλημα είναι ιδιαίτερα σοβαρό καθώς έχει αποδυναμώσει τον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης και έχει αναγκάσει όλες τις χώρες της κοινότητας να εφαρμόσουν μια σειρά μέτρων για την αντιμετώπιση του. Τα μέτρα αυτά προσανατολίστηκαν στις εξής κατευθύνσεις:

- Στην παράταση της συμμετοχής των εργαζομένων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην παραγωγική διαδικασία.
- Στην μείωση των υψηλών δαπανών που συνεπάγονται για τα ασφαλιστικά συστήματα οι παροχές ασθένειας τόσο σε χρήμα όσο και σε είδος.
- Στον περιορισμό του προβλήματος της ανεργίας με τη μείωση σε ορισμένες χώρες των εισφορών των εργοδοτών ή με την ενίσχυση των κινήτρων για πρόωρη έξοδο από την εργασία ηλικιωμένων ατόμων.
- Στην ενίσχυση των εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης είτε μέσω της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών εργαζόμενων και εργοδοτών, είτε μέσω της άντλησης νέων πρόσθετων πόρων από την εισαγωγή νέων μορφών φορολογικής επιβάρυνσης.

Εκτός όμως, από τα μέτρα που υλοποιήθηκαν στις χώρες της κοινότητας και οι προτάσεις της επιτροπής της Ε. Έ. για την κοινωνική προστασία προσανατολίστηκαν στις τρεις βασικές αιτίες διατάραξης του οικονομικού ισοζυγίου: ανεργία, δημογραφική γήρανση και υψηλό κόστος δαπανών υγείας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πορεία του συστήματος μέσα από την περιγραφή της οικονομικής κατάστασης των τριών μεγαλύτερων ασφαλιστικών ταμείων ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΤΕΒΕ. Συγκεκριμένα διαπιστώνεται ότι από το 1980 και μετά η ισορροπία ανάμεσα στα έσοδα και τις δαπάνες, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του ΙΚΑ είναι ιδιαίτερα ασταθής και μάλιστα με τάση διεύρυνσης. Η ταχεία άνοδος των δαπανών για συντάξεις ιδίως από το 1975 και μετά καθώς και η ανησυχητική πορεία που διαγράφει η αναλογιστική σχέση, η οποία έχει κατέβει κάτω από το λογικό όριο του 1:4 (1: 2,15 το 2003), ερμηνεύουν την οικονομική ανισορροπία και τον έντονο προβληματισμό για το μέλλον του ιδρύματος.

Αντίθετα, στον ΟΓΑ η σχέση εσόδων – δαπανών είναι κατά κύριο λόγο πλεονασματική καθολη την εξεταζόμενη περίοδο, παρά την διατήρηση της αναλογιστικής σχέσης σε πολύ χαμηλά επίπεδα (από 1:1,59 το 1991 σε 1:1,39 το 2000). Η βιωσιμότητα του οργανισμού δεν διαταράσσεται αφενός μεν διότι βασική

πηγή χρηματοδότησης και τελικός εγγυητής της πλεονασματικής λειτουργίας του ΟΓΑ είναι το κράτος, αφετέρου δε η καθιέρωση το 1998 του νέου κλάδου Κύριας Ασφάλισης αγροτών ενισχύει σημαντικά την χρηματοδότηση του οργανισμού από ασφαλιστικές εισφορές.

Η οικονομική κατάσταση του ΤΕΒΕ δεν φαίνεται να παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα προς το παρόν, διότι η αναλογιστική σχέση ασφαλισμένων προς συνταξιούχους παρά την μείωσή της (από 1:4,05 το 1991 σε 1:3,30 το 2001), εξακολουθεί να διατηρείται σε ικανοποιητικά επίπεδα που διασφαλίζουν την πλεονασματική λειτουργία του ταμείου.

Από την ανάλυση των δυο βασικότερων νομοθετικών παρεμβάσεων που ελήφθησαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: ότι ο Ν. 2084/92 με την εισπρακτική του πολιτική, ενίσχυσε σημαντικά τα χρηματοδοτικά έσοδα της κοινωνικής ασφάλισης αλλά δεν κατόρθωσε να αναχαιτίσει απόλυτα την κρίση διότι δεν προώθησε την αυτοτελή αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων, η κρατική επιχορήγηση παρέμεινε ανεπαρκής, δεν δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τον περιορισμό του προβλήματος της ανεργίας και δεν ενισχύθηκε η πολιτική των ομαδοποιήσεων.

Από την άλλη όμως, ούτε και ο Ν. 3029/02 έχει πετύχει τον βασικό του στόχο, που είναι η κατάργηση της πολυδιάσπασης του ασφαλιστικού συστήματος. Το υψηλό κόστος που συνεπάγεται η ομαδοποίηση και ενοποίηση των ταμείων κύριας και επικουρικής ασφάλισης στον ενιαίο φορέα αλλά και η αυξημένη αντίδραση ορισμένων ταμείων (π.χ. τραπεζών), αποτελούν τους βασικότερους λόγους για τη μη εφαρμογή αυτού του μέτρου μέχρι σήμερα. Ωστόσο όμως, η ρύθμιση αυτή έχει μελλοντική προοπτική και δεν ξέρουμε ποια θα είναι η έκβασή της τα προσεχή χρόνια. Θετική εξέλιξη του νόμου αυτού, αποτελούν οι ευνοϊκές ρυθμίσεις για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους που βελτιώνουν σταδιακά το επίπεδο διαβίωσής τους

Με δεδομένη λοιπόν την έκταση των χρηματοδοτικών προβλημάτων, την αβεβαιότητα που περιβάλλει την πορεία των οικονομικών εξελίξεων, τις δυσοίωνες δημογραφικές προοπτικές αλλά και την πολυπλοκότητα στην διάρθρωση του

ασφαλιστικού συστήματος, το πρόβλημα που ανακύπτει και το οποίο έχει επιβάλλει την ανάγκη διερεύνησης αποτελεσματικών μέτρων και πολιτικών για την αντιμετώπισή του, είναι πως θα εξασφαλιστεί μεσοπρόθεσμα η οικονομική βιωσιμότητα του θεσμού.

Έτσι προς την κατεύθυνση αυτή προτείνονται μέτρα που θα αποδώσουν, άμεσα, χρηματοοικονομικά οφέλη στο σύστημα (π.χ. πάταξη της εισφοροδιαφυγής, ορθολογική διαχείριση των πόρων της κοινωνικής ασφάλισης, μείωση των εργατικών ατυχημάτων κλπ) αλλά και μακροπρόθεσμα μέτρα τα οποία θα διασφαλίσουν μελλοντικά τη σταθερή χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης (π.χ. διαμόρφωση ικανής αναπτυξιακής πολιτικής που θα συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κλπ). Παράλληλα όμως προτείνονται άμεσες και δραστικές διαρθρωτικές μεταβολές (π.χ. ομαδοποιήσεις ταμείων) στο σημερινό πρότυπο ασφαλιστικής λειτουργίας, οι οποίες ωστόσο πριν υλοποιηθούν χρειάζεται να αξιολογηθούν οι οικονομικές εξελίξεις και το κόστος που μπορεί να προκαλέσουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αμίτσης, Γ. (2001) «*Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας*», Παπαζήσης, Αθήνα.
- Ζορμπάς, Π. (1993) «*Κοινωνική Ασφάλιση Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα*», Πρώτη Εκπαιδευτική, Αθήνα.
- Θωμαδάκης, Σ., Ρομπόλης, Σ. και Σακελλαρόπουλος, Θ. (1992) «*Το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα*», Αθήνα.
- ΚΕΠΕ (1990) «*Κοινωνική Ασφάλιση*», Θέματα Προγραμματισμού Ε10, Αθήνα.
- Κρεμαλής, Κ. (1985) «*Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων*», Σάκκουλα, Αθήνα.
- Μάτης, Α. και Δρακόπουλος, Β. (1999) «*Απασχόληση και Ασφάλιση στον Αγροτικό τομέα της Ελλάδας*», ΙΣΤΑΜΕ, Αθήνα.
- Νικολακοπούλου, Η. (1997) «*Πολιτικές Απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση*», Παπαζήσης, Αθήνα.
- Παπαδάκη, Μ., Αντωνοπούλου, Θ. (1993) «*Θέματα κοινωνικής ασφάλισης και παροχών του Τ.Ε.Β.Ε.*», στο Δουλκέρη, Τ., (επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Παυλόπουλος, Π. και Κουζέλης, Α. (1990) «*Το δημοσιονομικό πρόβλημα: προτάσεις πολιτικής*», ΙΟΒΕ, Αθήνα.
- Πετεμζίδου, Μ. (1992) «*Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνική πολιτική*», Εξάντας, Αθήνα.
- Πέτρουλας, Π., Ρομπόλης, Σ., Χλέτσος, Μ. και Ξυδέας, Ε. (1993) «*Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του ΙΚΑ*», ΙΝΕ, Αθήνα.
- Πισιμίσης, Θ. (1995) *Οικονομική της Υγείας*, Σημειώσεις διδασκαλίας ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα.
- Προβόπουλος, Γ. (1985) «*Η Κρίση στην Κοινωνική Ασφάλιση: Το πρόβλημα του ΙΚΑ*», ΙΟΒΕ, Αθήνα.
- Προβόπουλος, Γ. (1987) «*Μακροοικονομικές Όψεις του Χρηματοδοτικού Προβλήματος*», Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα.
- Ρομπόλης, Σ., Ρωμανιάς, Γ., και Μάργιος, Β. (2001) «*Αναλογιστική Μελέτη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα: Δέσμη Προτάσεων*», ΙΝΕ, Αθήνα.

Ρομπόλης, Σ. (1995) «Δημογραφικές Εξελίξεις και Κοινωνική Ασφάλιση», στο Κοντογιώργης, Γ. & Ταπεινός, Γ. (επιμ.), Η Ελληνική κοινωνία στο τέλος του 20^{ου} αιώνα, Παπαζήσης, Αθήνα.

Ρομπόλης, Σ. και Χλέτσος, Μ. (1995) «Η κοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας», Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Ρομπόλης, Σ. (1991) «Κοινωνική Ασφάλιση: Η διαρκής κρίση και οι προοπτικές», Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Ρουπακιώτης, Χ. (1990) «Η Κρίση της Κοινωνικής Ασφάλισης», Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα.

Σακελλαρόπουλος, Θ. (2001) «Υπερεθνικές Κοινωνικές Πολιτικές την εποχή της Παγκοσμιοποίησης», Κριτική, Αθήνα.

Σκουτέλης, Γ. (1990) «Κοινωνικές Ασφαλίσεις: ανάπτυξη και κρίση», Κέντρο Κοινωνικών Επιστήμων Υγείας, Αθήνα.

Σολωμός, Γρ. (1999) «Η Κοινωνική Ασφάλιση σε Μετάβαση: Απολογιστικά δεδομένα της πενταετίας 1994-98», Λιβάνη, Αθήνα.

Σούλης, Σ. (1998) «Οικονομική της Υγείας», Παπαζήσης, Αθήνα.

Στασινοπούλου, Ο. (1990) «Κράτος – πρόνοιας», Gutenberg, Αθήνα.

Φακιάλας, Ρ. (1993) «Τα οικονομικά της κοινωνικής ασφάλισης: η ελληνική εμπειρία», στο Δουλκέρη, Τ. (επιμ.), Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Παπαζήσης, Αθήνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Ν. 2084/92

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

N. 2084 / 7-10-92

Α.Φ. ΕΦΗΜ. ΚΥΒ. 165/

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Πρωτ. _____
Αριθ. _____
Διεκπ. _____

Από-τα επίσημα Πρακτικά της ΚΣΤ', 22 Σεπτεμβρίου 1992, Συνεδρίασης του Τμήματος Διακοπής των Εργασιών της Βουλής, στην οποία ψηφίστηκε το παρακάτω σχέδιο νόμου:

Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Εισαγωγικές διατάξεις και εννοιολογικοί προσδιορισμοί

Άρθρο 1

Χαρακτήρας Κοινωνικής Ασφάλισης

Η ασφάλιση στους οικείους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και το Δημόσιο είναι υποχρεωτική και καταλαμβάνει τα πρόσωπα κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους, επιφυλασσομένων των διατάξεων περί προαιρετικής ασφάλισης.

Άρθρο 2

Εννοιολογικοί προσδιορισμοί

Στον παρόντα νόμο οι παρακάτω όροι σημαίνουν αντίστοιχα:

1. Απασχόληση: Η προς βιοπορισμό παροχή εξαρτημένης εργασίας ή ανεξαρτήτων υπηρεσιών.
2. Αυτοαπασχολούμενοι: Οι λοιποί, πλην μισθωτών, ασφαλισμένοι.
3. Μέσο μηνιαίο κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό προϊόν (Μ.Μ.Κ.Κ. Α.Ε.Π.): Το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. σε τρέχουσες αγοραίες τιμές διαφερένο δια του 12, όπως προκύπτει από τους Εθνικούς Λογαριασμούς της Ελλάδος.
4. Φορείς κοινωνικής ασφάλισης: Όλα τα ασφαλιστικά Ταμεία και Οργανισμοί, που λειτουργούν με τη μορφή ν.π.δ.δ. και υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Επίσης φορείς ασφάλισης νοούνται τα Ταμεία ή Κλάδοι ή Λογαριασμοί, που λειτουργούν με τη μορφή ν.π.δ.δ., οι υπηρεσίες και κάθε άλλος φορέας ανεξαρτήτως ονομασίας και νομικής μορφής, που χορηγούν περιοδικές παροχές υπό τύπο συντάξεων (κύριες και επικουρικές), βοηθημάτων ή μερισμάτων ή παροχές ασθένειας ή εφάπαξ βοηθήματα εφόσον καταβάλλεται εργοδοτική εισφορά ή κοινωνικός πόρος.

Δεν θεωρούνται φορείς ασφάλισης κατά την έννοια του παρόντος νόμου τα Κεφάλαια Αποκατάστασης Φορτωκφορτωτών (Κ.Α.Φ.).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων που διορίζονται μετά την 1-1-1993

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Πολιτικές Συντάξεις

Άρθρο 3

Δικαίωμα σύνταξης - προϋποθέσεις

1. Ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος λαμβάνει κάθε μήνα μισθό από το Δημόσιο Ταμείο, δικαιούται ισόβια συντάξη από το Δημόσιο:

α) Αν απομακρυνθεί της υπηρεσίας και έχει δεκαπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία και το εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος της ηλικίας του.

Προκειμένου για μητέρες υπαλλήλους, που έχουν ανήλικα ή ενήλικα αλλά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, αρκεί η συμπλήρωση του πεντηκοστού πέμπτου (55ου) έτους της ηλικίας τους εφόσον έχουν εικοσαετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Κατ' εξαίρεση για τις μητέρες υπαλλήλους που έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά και εικοσαετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, το κατά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης αυτής όριο ηλικίας μειώνεται κατά τρία (3) έτη για κάθε παιδί και μέχρι του πεντηκοστού (50ού) έτους.

β) Αν απολυθεί λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας που δεν οφείλεται στην υπηρεσία και έχει συμπληρώσει πενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Ειδικά για όσους καθίστανται ανίκανοι λόγω ατυχήματος, που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, η κατά το προηγούμενο εδάφιο πενταετία μειούται στο ήμισυ.

γ) Αν απομακρυνθεί οπωσδήποτε της υπηρεσίας λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας συνεπεία τραύματος ή νοσήματος, που προήλθε προδηλών και αναμφισβητήτως εξαιτίας της υπηρεσίας, ανεξάρτητα από τα χρόνια υπηρεσίας και την ηλικία του.

Οι συνέπειες του τραύματος ή του νοσήματος παρέχουν

δικαίωμα σύνταξης εφόσον εκδηλώθηκαν το αργότερο σε ένα εξάμηνο από την ημέρα που απομακρύνθηκε ο υπάλληλος από την υπηρεσία μετά το πάθημα.

Σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι προήλθαν εξαιτίας της υπηρεσίας χρόνια νοσήματα, τα οποία εκδηλώθηκαν μέσα σε τρία (3) χρόνια από το διορισμό του υπαλλήλου στο Δημόσιο, ως τακτικού.

Αν αποδειχθεί ότι υπάρχει βαρύ πταίσμα του υπαλλήλου ως προς το πάθημα, δεν γεννάται δικαίωμα σύνταξης, κατά τις διατάξεις της περίπτωσης αυτής.

2. Οι δόκιμοι υπάλληλοι εξομοιώνται σε κάθε περίπτωση με τους τακτικούς ως προς το δικαίωμα για σύνταξη.

3. Οι μη μόνιμοι υπάλληλοι, οι νομάρχες, οι έπαρχοι και οι ιατροί του Εθνικού Συστήματος Υγείας αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται γι' αυτούς στο άρθρο 1 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 1041/1979 ΦΕΚ 292 Α'), σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου αυτού ως προς την ηλικία συνταξιοδότησης, τη συνταξιοδότηση λόγω παθήματος, καθώς και τη συνταξιοδότηση των γυναικών με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά ή με τρία (3) τουλάχιστον παιδιά.

4. Δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο έχουν επίσης και οι κατηγορίες των υπαλλήλων, που αναφέρονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραγρ. 1, καθώς και οι εκπαιδευτικοί αναγνωρισμένων σχολείων της αλλοδαπής και οι λοιπές κατηγορίες εκπαιδευτικών λειτουργιών, που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παραπάνω Κώδικα, εφόσον πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου και συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περιπτ. α' της παραγρ. 1 του άρθρου αυτού.

5. Το προσωπικό των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, το οποίο έχει υπαχθεί στη συνταξιοδότηση του Δημοσίου με τις διατάξεις του ν. 1518/1985 (ΦΕΚ 30 Α') και του άρθρου 48 του ν. 1813/1988 (ΦΕΚ 243 Α'), εξακολουθεί να συνταξιοδοτείται από το Δημόσιο με τους όρους και τις προϋποθέσεις της παραγρ. 1 του άρθρου αυτού.

6. Οι δικαστικοί λειτουργοί και το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι οποίοι πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του πρώτου εδαφίου της περιπτ. α' και των περιπτ. β', δ' και ε' της παραγρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, καθώς και τις προϋποθέσεις των διατάξεων των περιπτ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου αυτού, αποκτούν δικαίωμα σύνταξης χωρίς την προϋπόθεση της ηλικίας, που προβλέπεται από τη διάταξη του πρώτου εδαφίου της περιπτ. α' της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

Το όριο ηλικίας δεν ισχύει για τις γυναίκες δικαστικούς λειτουργούς, καθώς και για τις γυναίκες που ανήκουν στο κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εφόσον οι ανωτέρω κατηγορίες γυναικών έχουν ανήλικα ή ανίκανα παιδιά ή τρία (3) τουλάχιστον παιδιά, και συμπληρώνουν εικοσαετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Η διάταξη του τρίτου εδαφίου της περιπτ. α' της παραγρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων δεν ισχύει για όσους διορίζονται μετά την 1η Ιανουαρίου 1993.

Άρθρο 4

Συντάξιμη υπηρεσία πολιτικών υπαλλήλων

1. Πραγματική συντάξιμη υπηρεσία είναι όλος ο χρόνος, που διανύεται στις θέσεις του άρθρου 3 με υπαλληλική ιδιότητα και λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, με την προϋπόθεση ότι καταβλήθηκαν οι προ-

βλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.

2. Συντάξιμη λογίζεται και κάθε υπηρεσία, που έχει παρασχεθεί στο Δημόσιο, στους ο.τ.α. και τα άλλα ν.π.δ.δ. με οποιαδήποτε σχέση, ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας γενικά, ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας μέχρι δύο έτη, καθώς και ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, με την προϋπόθεση καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 17 εισφοράς.

3. Κατ' εξαίρεση δεν είναι συντάξιμος ο χρόνος :

α) Της διαθεσιμότητας εφόσον αυτή οφείλεται σε αξιόποινη πράξη για την οποία επακολούθησε αμετάκλητη καταδίκη ή παράπτωμα για το οποίο επακολούθησε οριστική απόλυση.

β) Της αυθαίρετης αποχής από τα καθήκοντα.

γ) Της αργίας και της προσωρινής απόλυσης.

δ) Της έκτισης ποινικής καταδίκης που επιβλήθηκε από οποιοδήποτε δικαστήριο, εκτός αν επακολούθησε απαλλαγή.

ε) Της προσωρινής κράτησης, εκτός αν επακολούθησε απαλλαγή.

στ) Οποιασδήποτε υπηρεσίας, που συμπίπτει με χρόνο ασφάλισης σε άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης, ελληνικό ή διεθνές και χρησιμοποιήθηκε για την απόκτηση δικαιώματος σύνταξης από τον οργανισμό αυτόν, με επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 17 του νόμου αυτού.

ζ) Της ειδικής άδειας, που προβλέπεται από τα άρθρα 6 των ν. 1680/1987 (ΦΕΚ 9 Α') και 1682/1987 (ΦΕΚ 14 Α').

η) Μετά την κατάληψη από το όριο ηλικίας.

Εισφορές, που έχουν καταβληθεί για το χρόνο των προηγούμενων περιπτώσεων, δεν επιστρέφονται στον υπάλληλο, ο χρόνος πάντως αυτός αναγνωρίζεται ως συντάξιμος σε οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης.

4. Εάν κατά τη συγκεφαλαίωση του συντάξιμου χρόνου προκύπτει διάστημα ίσο τουλάχιστον προς έξι (6) μήνες λογίζεται ως πλήρες έτος.

Άρθρο 5

Υπολογισμός σύνταξης πολιτικών υπαλλήλων

1. Για τον υπολογισμό της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων, λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του μηνιαίου ασφαλιστέου μισθού και η συντάξιμη υπηρεσία τους.

2. Η μηνιαία σύνταξη συνίσταται σε ποσοστό 1,714% του κατά την προηγούμενη παράγραφο μηνιαίου ασφαλιστέου μισθού για κάθε έτος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

3. Ως μηνιαίος ασφαλιστέος μισθός νοείται το ηλικόν της διαιρέσεως του συνόλου των πάσης φύσεως μηνιαίων αποδοχών, που έλαβε ο υπάλληλος κατά τα πέντε ημερολογιακά έτη, που προηγούνται του έτους εκείνου κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση για σύνταξη και επί των οποίων καταβλήθηκαν εισφορές, χωρίς τον υπολογισμό των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειας, δια του αριθμού των μηνών ασφάλισης των ετών αυτών, οι οποίοι δεν μπορεί να είναι λιγότεροι των σαράντα (40). Αν υπολείπονται των σαράντα (40) λαμβάνονται υπόψη και αποδοχές μηνών ασφάλισης της αμέσως προηγούμενης περιόδου μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των μηνών αυτών.

Προκειμένου για εξερχόμενους λόγω ανικανότητας, αν ο συντάξιμος χρόνος είναι μικρότερος του προβλεπόμενου στο προηγούμενο εδάφιο ο υπολογισμός γίνεται με βάση το μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών του χρόνου ασφάλισης, που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι την έξοδό τους.

Για τον προσδιορισμό των συνολικών αποδοχών της

παρ
του
υπέ
ξεν

τυκ
εξι
το

ο
ο
έ
ς

ς
ι

παραγράφου αυτής, οι αποδοχές για κάθε έτος, πλην αυτών του τελευταίου πριν από την έξοδο έτους, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων.

4. Για τον υπολογισμό της σύνταξης των παντελώς τυφλών και παραπληγικών ή τετραπληγικών υπαλλήλων εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των παρ. 1 και 3 του άρθρου 19 του ν. 1694/1987 (ΦΕΚ 35 Α).

Άρθρο 6 **Συντάξεις παθόντων**

1. Σε περίπτωση απόλυσης του υπαλλήλου λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας, που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, η σύνταξη κανονίζεται βάσει του κατά το άρθρο 5 ασφαλιστέου μισθού και των ετών πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας του.

2. Προκειμένου για παθόντες από τραύμα ή νόσημα, το οποίο προήλθε προδήλως και αναμφισβητήτως εξαιτίας της υπηρεσίας, η σύνταξη κανονίζεται βάσει του ποσοστού ανικανότητας και του ποσού της σύνταξης, που αναλογεί σε τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Ποσοστό ανικανότητας μικρότερο του 50% δεν παρέχει δικαίωμα σύνταξης ανικανότητας.

3. Αν η σύνταξη, που προκύπτει βάσει των ετών υπηρεσίας είναι μεγαλύτερη αυτής, που αναλογεί στο ποσοστό ανικανότητας, καταβάλλεται η μεγαλύτερη αυτή σύνταξη.

4. Οι διατάξεις των ν. 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α') και 1977/1991 (ΦΕΚ 185 Α') κατά το μέρος, που αφορούν τον υπολογισμό της σύνταξης των προσώπων, που υπάγονται σε αυτές, εξακολουθούν να ισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' **Στρατιωτικές συντάξεις**

Άρθρο 7 **Δικαίωμα σύνταξης - προϋποθέσεις**

1. Ο στρατιωτικός δικαιούται ισόβιας σύνταξης από το Δημόσιο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των επόμενων παραγράφων.

2. Στρατιωτικός νοείται αυτός, που υπηρετεί στις Ένοπλες Δυνάμεις, στην Ελληνική Αστυνομία, στο Λιμενικό και στο Πυροσβεστικό Σώμα, ως αξιωματικός, ανθυποσπιστής ή οπλίτης ή αυτός, που κατά το νόμο αντιστοιχεί στους βαθμούς αυτούς, ανεξάρτητα από το όπλο, σώμα, κλάδο ή ειδικότητα που ανήκει.

3. Ο μόνιμος στρατιωτικός δικαιούται σύνταξης :

α) Αν απομακρυνθεί εκουσίως των τάξεων και έχει συμπληρώσει δεκαπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, και το εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος της ηλικίας του.

β) Αν απομακρυνθεί των τάξεων λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας, που δεν οφείλεται στην υπηρεσία και έχει συμπληρώσει πενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Ειδικά για όσους καθίστανται ανίκανοι, λόγω ατυχήματος, που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, η κατά το προηγούμενο εδάφιο πενταετία μειούται στο ήμισυ.

Προκειμένου για γυναίκες στρατιωτικούς, που έχουν ανήλικα ή ενήλικα αλλά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, ή τρία (3) τουλάχιστον παιδιά, αρκεί εικοσαετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, ανεξαρτήτως ηλικίας.

4. Οι μόνιμοι στρατιωτικοί, οι οποίοι πληρούν τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις του άρθρου 26 του Κώδικα

Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, αποκτούν δικαίωμα σύνταξης χωρίς την προϋπόθεση της ηλικίας, που προβλέπεται από την περίπτ. α' της παρ. 3 του άρθρου αυτού.

5. Η διάταξη του τρίτου εδαφίου της περίπτ. α' της παραγράφου 1 του άρθρου 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων δεν ισχύει για όσους κατατάσσονται μετά την 1η Ιανουαρίου 1993.

Άρθρο 8 **Συντάξιμη υπηρεσία στρατιωτικών**

1. Πραγματική συντάξιμη υπηρεσία είναι όλος ο χρόνος, που διανύεται με στρατιωτική ιδιότητα, καθώς και ο χρόνος φάιτησης στις παραγωγικές σχολές, εφόσον καταβλήθηκαν οι προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.

Η διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος έχει εφαρμογή και για τους στρατιωτικούς.

2. Ο χρόνος υπηρεσίας των στρατιωτικών, που τελούν σε κατάσταση πηπτικής ενέργειας, των εν ενεργεία αλεξιπτωτιστών, των υποβρυχίων καταστροφέντων του Πολεμικού Ναυτικού και των ανδρών υποβρυχίων αποστολών του Λιμενικού Σώματος, καθώς και ο χρόνος καταδυτικών εξαμήνων αυτών που υπηρετούν σε υποβρύχια, λογίζεται διπλάσιος σε περίοδο ειρήνης και τριπλάσιος σε περίοδο πολέμου, εφόσον συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις του άρθρου 41 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων και καταβληθούν διπλάσιες ή τριπλάσιες εισφορές, αντίστοιχα.

3. Επίσης λογίζεται διπλάσιος ο χρόνος των στρατιωτικών, που υπηρετούν ως τεχνικοί σε μονάδες εκκαθαρίσεως ξηράς ή σε ναρκαλιευτικά συνεργεία, ο χρόνος του αστυνομικού προσωπικού της ΕΛ-ΑΣ, που υπηρετεί σε υπηρεσίες με αποστολή την επισήμανση, περισυλλογή, εξουδετέρωση και καταστροφή εκρηκτικών μηχανισμών και αυτοσχέδιων βομβών, καθώς και το προσωπικό των ειδικών κατασταλτικών αντιτρομοκρατικών μονάδων, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των διατάξεων των άρθρων 16 του ν. 955/1979 (ΦΕΚ 189 Α') και 20 παρ. 3 του ν. 1813/1988 (ΦΕΚ 243 Α) αντίστοιχα, και καταβληθούν διπλάσιες εισφορές.

4. Κατ' εξαίρεση δεν είναι συντάξιμος ο χρόνος:

α. της διαθεσιμότητας εφόσον οφείλεται σε αξιόποινη πράξη για την οποία επακολούθησε αμετάκλητη καταδίκη ή παράπτωμα για το οποίο επακολούθησε έξοδος από την υπηρεσία ή μετάθεση σε αργία με απόλυση,

β. της αργίας με πρόσκαιρη παύση εφόσον υπερβαίνει τους έξι μήνες,

γ. μετά την κατάληψη από το όριο ηλικίας,

δ. της αδικαιολόγητης απουσίας και της λιποταξίας,

ε. της έκτισης ποινικής καταδίκης που επιβλήθηκε από οποιοδήποτε δικαστήριο, εκτός αν επακολούθησε απαλλαγή,

στ. της αργίας με απόλυση, καθώς και της προσωρινής κράτησης, εκτός αν επακολούθησε απαλλαγή,

ζ. οποιασδήποτε υπηρεσίας για την οποία ασφαλίστηκε σε οποιονδήποτε άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης, ελληνικό ή διεθνή και χρησιμοποιήθηκε για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης από τον οργανισμό αυτόν, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 17 του νόμου αυτού,

η. της ειδικής άδειας, που προβλέπεται από τα άρθρα 6 των ν. 1680/1987 (ΦΕΚ 9 Α') και 1682/1987 (ΦΕΚ 14 Α').

Εισφορές, που έχουν καταβληθεί για το χρόνο των προηγούμενων περιπτώσεων δεν επιστρέφονται στο στρατιωτικό, ο χρόνος πάντως αυτός αναγνωρίζεται ως συντάξιμος σε οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής

ασφάλισης.

5. Αν κατά τη συγκεφαλαίωση του συντάξιμου χρόνου προκύπτει διάστημα ίσο τουλάχιστον προς έξι (6) μήνες, λογίζεται ως πλήρες έτος.

Άρθρο 9

Υπολογισμός σύνταξης στρατιωτικών

1. Για τον υπολογισμό της σύνταξης των στρατιωτικών λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του μηνιαίου ασφαλιστέου μισθού και η πραγματική συντάξιμη υπηρεσία τους.

2. Η μηνιαία σύνταξη συνίσταται σε ποσοστό 1,714% του κατά την προηγούμενη παράγραφο μηνιαίου ασφαλιστέου μισθού για κάθε έτος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

3. Ως μηνιαίος ασφαλιστέος μισθός νοείται το ηλικόν της διαπρέσεως του συνόλου των πάσης φύσεως μηνιαίων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τα πέντε ημερολογιακά έτη, που προηγούνται του έτους εκείνου κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση για σύνταξη και επί των οποίων καταβλήθηκαν εισφορές, χωρίς τον υπολογισμό των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών ασφάλισης των ετών αυτών, οι οποίοι δεν μπορεί να είναι λιγότεροι των σαράντα (40). Αν υπολείπονται των σαράντα (40) λαμβάνονται υπόψη και αποδοχές μηνών ασφάλισης της αμέσως προηγούμενης περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των μηνών αυτών.

Προκειμένου για εξερχομένους λόγω ανικανότητας, αν ο συντάξιμος χρόνος, είναι μικρότερος του προβλεπόμενου στο προηγούμενο εδάφιο ο υπολογισμός γίνεται με βάση το μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών του χρόνου ασφάλισης, που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι την έξοδό τους.

Για τον προσδιορισμό των συνολικών αποδοχών της παραγράφου αυτής, οι αποδοχές για κάθε έτος, πλην αυτών του τελευταίου πριν από την έξοδο έτους, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων.

4. Ως ασφαλιστέος μισθός των μαθητών των παραγωγικών σχολών, που αποκτούν δικαίωμα σύνταξης λόγω παθήματος γενικά, που οφείλεται στην υπηρεσία, λογίζεται ο βασικός μισθός του βαθμού:

α) αρχιλοχία ή αντίστοιχου προκειμένου για μαθητές των σχολών αξιωματικών πλην αυτών της τελευταίας τάξης για τους οποίους λαμβάνεται υπόψη ο μισθός του ανθυποασπιστή ή του αντίστοιχου, εκτός αν λαμβάνουν μισθό ανώτερου βαθμού, οπότε λαμβάνεται υπόψη ο ανώτερος αυτός μισθός.

β) λοχία ή αντίστοιχου προκειμένου για μαθητές των σχολών υπαξιωματικών και

γ) δεκανέα ή αντίστοιχου προκειμένου για μαθητές των λοιπών κατώτερων σχολών.

5. Ως ασφαλιστέος μισθός για τους στρατευμένους οπλίτες, κληρωτούς και εφέδρους, που αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τις προϋποθέσεις της περίπτ. ε' της παρ. 1 και της παρ. 4 του άρθρου 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, λογίζεται ο βασικός μισθός του μόνιμου στρατιώτη.

6. Προκειμένου για όσους διετέλεσαν ως στρατιωτικοί, σε κατάσταση πτητικής ενέργειας, ή ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρυχίου καταστροφέα του Πολεμικού Ναυτικού ή σε υποβρύχια αποστολή του Λιμενικού Σώματος ή υπηρετήσαν σε υποβρύχια, η μηνιαία σύνταξη προσαυξάνεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 43 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.

7. Για τον υπολογισμό της σύνταξης των παντελώς τυφλών και παραπληγικών ή τετραπληγικών εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 19

του ν. 1694/1987.

Άρθρο 10

Συντάξεις παθόντων

1. Σε περίπτωση απόλυσης του στρατιωτικού λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας, που δεν οφείλεται στην υπηρεσία η σύνταξη κανονίζεται βάσει του κατά το άρθρο 9 ασφαλιστέου μισθού και των ετών πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας του.

2. Προκειμένου για παθόντες από τραύμα ή νόσημα, το οποίο προήλθε προδήλως και αναμφισβητήτως εξαιτίας της υπηρεσίας, η σύνταξη κανονίζεται βάσει του ποσοστού ανικανότητας και του ποσού της σύνταξης, που αναλογεί σε τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Ποσοστό ανικανότητας μικρότερο του 50% δεν παρέχει δικαίωμα σύνταξης ανικανότητας.

3. Αν η σύνταξη, που προκύπτει βάσει των ετών υπηρεσίας, είναι μεγαλύτερη αυτής, που αναλογεί στο ποσοστό ανικανότητας, καταβάλλεται η μεγαλύτερη αυτή σύνταξη.

4. Όπου συντρέχει περίπτωση, η κατά το άρθρο αυτό σύνταξη προσαυξάνεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 43 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.

5. Η σύνταξη, που παρέχεται κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού στους αξιωματικούς και οπλίτες οποιουδήποτε βαθμού, μόνιμους και εφέδρους, οι οποίοι εξέρχονται της υπηρεσίας λόγω τραύματος ή νοσήματος, που προήλθε προδήλως και αναμφισβητήτως εξαιτίας της υπηρεσίας τους σε ειρηνική περίοδο, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 85% της μηνιαίας σύνταξης, που ανήκει σε ομοίβαθμό τους στρατιωτικό, που έχει υποστεί την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους σε πόλεμο.

6. Οι διατάξεις των ν. 1897/1990 και 1977/1991 κατά το μέρος, που αφορούν τον υπολογισμό της σύνταξης των προσώπων, που υπάγονται σε αυτές, εξακολουθούν να ισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Καινές διατάξεις

Άρθρο 11

Σύνταξη οικογενειών

Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ή υπαλλήλου πολιτικού και στρατιωτικού, που έχει τις προϋποθέσεις των άρθρων 3 και 7 του νόμου αυτού, δικαιούνται σύνταξη:

1. Ο επιζών σύζυγος εφόσον έχει μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Είναι ανάπηρος και ανίκανος για κάθε βιοποριστική εργασία σε ποσοστό 67% τουλάχιστον.

β) Δεν έχει μέσο μηνιαίο εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή μεγαλύτερο του 40πλάσιου του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 20% για καθένα από τα κατά την παρ. 2 του άρθρου αυτού προστατευόμενα και δικαιούμενα σύνταξης παιδιά.

Εάν το μηνιαίο εισόδημα είναι ουσιαδώς μεγαλύτερο από το οριζόμενο στο προηγούμενο εδάφιο καταβάλλεται το ήμισυ της δικαιούμενης σύνταξης.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, που στο εισόδημα του επιζώντος συζύγου συμπεριλαμβάνεται και σύνταξη από ίδιο δικαίωμα, θύναται ο επιζών να επιλέξει αντί αυτής τη σύνταξη του θανόντος εφόσον το μέσο μηνιαίο εισόδημά του, όπως διαμορφώνεται με τη σύνταξη του θανόντος, δεν υπερβαίνει το εισόδημα της κατά τα ανωτέρω περίπτωσης β'.

2. Τα παιδιά εφόσον είναι νόμιμα ή νομιμοποιηθέντα ή

α
μ
Γ
ή
σ
π
σ
ν
τ
ε
ι

αναγνωρισθέντα ή υιοθετηθέντα ή είναι φυσικά τέκνα μητέρας εφόσον:

α) Είναι άγαμα και δεν υπερβαίνουν το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους ή εάν φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές της ημεδαπής ή αλλοδαπής, μέχρι τη συμπλήρωση του εικοστού τέταρτου (24ου) έτους της ηλικίας τους.

β) Κατά το χρόνο του θανάτου του υπαλλήλου ή συνταξιούχου είναι ανίκανα για κάθε εργασία η δε ανικανότητα επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή κατά τη διάρκεια της κατά την προηγούμενη περίπτωση φώτισης.

3. Ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη:

α) Αν ο θάνατος του υπαλλήλου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο ενός έτους από την τέλεση του γάμου εκτός αν:

αα) Απολύθηκε από την υπηρεσία λόγω κατάργησης θέσης εφόσον ο γάμος τελέσθηκε πριν την απομάκρυνση.

ββ) Ο θάνατος επήλθε στην υπηρεσία ή απομακρύνθηκε από αυτή λόγω ανικανότητας οφειλόμενης ή μη στην υπηρεσία, εφόσον ο γάμος τελέσθηκε πριν από το τραύμα ή το ατύχημα ή την εκδήλωση της νόσου, εξαιτίας των οποίων επήλθε ο θάνατος ή η ανικανότητά του.

γγ) Κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή με το γάμο νομοποιήθηκε τέκνο.

δδ) Η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελεί σε κατάσταση εγκυμοσύνης.

β) Αν ο θανών ελάμβανε κατά την τέλεση του γάμου σύνταξη, ο δε θάνατος επήλθε πριν από την πάροδο δύο ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν και στην περίπτωση αυτή συντρέχουν οι λόγοι των υποπεριπτώσεων γγ' και δδ' της προηγούμενης περίπτωσης ή ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα.

Άρθρο 12

Υπολογισμός της σύνταξης οικογενειών

1. Το ποσό της σύνταξης των κατά το προηγούμενο άρθρο μελών οικογένειας υπολογίζεται επί του ποσού της σύνταξης, το οποίο ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος λόγω ανικανότητας ή ετών υπηρεσίας ή θα εδικαιούτο ο θανών υπάλληλος κατά το χρόνο του θανάτου του και ορίζεται ως ποσοστό αυτής, ως εξής:

α) Για τον επιζώντα σύζυγο ποσοστό 50% της σύνταξης.

β) Για κάθε παιδί ποσοστό 25% της σύνταξης, εκτός αν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς, οπότε το παραπάνω ποσοστό διπλασιάζεται. Αν το ορφανό παιδί δικαιούται σύνταξη και από τους δύο γονείς, το ποσοστό της δικαιούμενης σύνταξης δεν διπλασιάζεται.

2. Οι συντάξεις των οικογενειών των παθόντων, υπό τις προϋποθέσεις των ν.1897/1990 και 1977/1991, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις των νόμων αυτών.

3. Οι συντάξεις των οικογενειών των στρατιωτικών, που πεθαίνουν εξαιτίας νόσου ή τραύματος, που προήλθε προδήλως και αναμφισβητήτως εξαιτίας της στρατιωτικής τους υπηρεσίας σε ειρηνική περίοδο, δεν μπορεί να είναι κατώτερες από το 85% της μηνιαίας σύνταξης που ανήκει σε οικογένεια ομοίωβαθμου στρατιωτικού, που φονεύθηκε σε πόλεμο ή πέθανε μετά την ανικανότητά του.

4. Οι συντάξεις των οικογενειών, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να υπερβαίνουν το ποσό της σύνταξης του θανόντος.

Άρθρο 13

Διαπίστωση ανικανότητας, προσαύξηση συντάξεως, επιδόματα ανικανότητας και ενηλικίωση τέκνων

1. Όπου αναφέρεται η ανικανότητα των υπαλλήλων του άρθρου 3 ή μέλους της οικογένειάς τους, ως προϋπόθεση απόκτησης δικαιώματος σύνταξης ή χορήγησης επιδομάτων, αυτή βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Ανωτάτης Στρατού Υγειονομικής Επιτροπής (Α.Σ.Υ.Ε.).

Το ίδιο ισχύει και για τα μέλη της οικογένειας των στρατιωτικών.

Για τους στρατιωτικούς η ανικανότητα βεβαιώνεται με γνωμάτευση των οικείων ανωτάτων υγειονομικών επιτροπών.

2. Το ποσό της κατά τα άρθρα 5,6,9 και 10 υπολογιζόμενης σύνταξης καλείται βασική σύνταξη και προσαυξάνεται κατά 8% για το πρώτο παιδί, 10% για το δεύτερο παιδί και 12% για το τρίτο και άνω παιδιά εφόσον είναι άγαμα και ανήλικα και δεν εργάζονται ή είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία και δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο.

Αν και ο έτερος των γονέων είναι υπάλληλος ή συνταξιούχος του Δημοσίου ή άλλου φορέα κύριας ασφάλισης η κατά τα ανωτέρω προσαύξηση λόγω τέκνων χορηγείται στον ένα των συζύγων κατ' επιλογή τους. Αν δεν υποβληθεί δήλωση επιλογής το επίδομα καταβάλλεται και στους δύο συζύγους κατά το ήμισυ. Οι για τα τέκνα χορηγούμενες προσαυξήσεις συντάξεων υπολογίζονται επί του μισού του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού προϊόντος αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων του Δημοσίου.

3. Στους συνταξιοδοτούμενους λόγω ανικανότητας με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, είτε η ανικανότητα οφείλεται στην υπηρεσία είτε όχι, καθώς και στους συνταξιοδοτούμενους βάσει ετών υπηρεσίας τυφλούς και από τους δύο οφθαλμούς, εφόσον οι κατηγορίες αυτές τελούν διαρκώς σε κατάσταση η οποία απαιτεί συνεχή επίβλεψη, συμπαράσταση και περιποίηση ετέρου προσώπου, παρέχεται και μηνιαίο προσωπικό και αμεταβίβαστο επίδομα ανικανότητας. Το επίδομα αυτό συνίσταται στο 1/4 του μέσου κατά κεφαλήν μηνιαίου ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, που ισχύει κατά το έτος 1991, αναπροσαρμοσμένου κάθε φορά με το ποσοστό αύξησης των συντάξεων του Δημοσίου.

4. Η ενηλικίωση των τέκνων, που συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο, θεωρείται ότι γίνεται την 31η Δεκεμβρίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους, και σε περίπτωση που σπουδάζουν, το 24ο έτος.

Άρθρο 14

Κατώτατο και ανώτατο όριο σύνταξης

1. Το ποσό της, κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού χορηγούμενης σύνταξης στους από ίδιο δικαίωμα συνταξιούχους, δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης που προκύπτει βάσει του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, νοουμένου ως συντάξιμου μισθού, αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων, και πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας δεκαπέντε (15) ετών.

Το όριο του προηγούμενου εδαφίου μειώνεται ανάλογα σε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει μειωμένη σύνταξη κατά τις διατάξεις του επόμενου άρθρου.

Οι συνταξιούχοι, που παρέχουν οποιαδήποτε εργασία, δεν δικαιούνται το κατά το πρώτο εδάφιο κατώτατο όριο σύνταξης αλλά το ποσό της σύνταξης, που αναλογεί στα έτη ασφάλισης και τον ασφαλιστέο μισθό τους.

2. Εξαιρετικά προκειμένου για όσους έπαθαν από τραύμα ή νόσημα, που οφείλεται στην υπηρεσία, το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης, που προκύπτει βάσει του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, νοουμένου ως συντάξιμου μισθού, αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων, και πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας είκοσι (20) ετών.

3. Το ποσό της σύνταξης των οικογενειών δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% του κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου αυτού οριζόμενου ποσού κατά περίπτωση.

4. Στο κατά τις παραγρ. 1 και 2 κατώτατο όριο σύνταξης, δεν περιλαμβάνονται οι προσαυξήσεις λόγω τέκνων και το επίδομα ανικανότητας του προηγούμενου άρθρου.

5. Το ποσό της μηνιαίας σύνταξης δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να υπερβαίνει το μηνιαίο ασφαλιστέο μισθό, ούτε το τετραπλάσιο του μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού προϊόντος του έτους 1991 αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων.

Όπου συντρέχει περίπτωση προσαύξησης της σύνταξης κατά το άρθρο 43 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, στον ασφαλιστέο μισθό συμπεριλαμβάνεται και το 1/6 του εξαμηνιαίου πτητικού ή καταδυτικού επιδόματος του χρόνου εξόδου τους, προκειμένου για όσους έχουν συμπληρώσει 28 πτητικά ή καταδυτικά εξάμηνα, στρατιωτικούς.

6. Ως προς το άθροισμα των ποσών των συντάξεων κύριων και επικουρικών, που δικαιούται κάθε συνταξιούχος εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 55 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.

Άρθρο 15

Μειωμένη σύνταξη - Συμπλήρωση ηλικίας - Εξαιρέσεις

1. Ο υπάλληλος δικαιούται μειωμένη σύνταξη μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού) έτους της ηλικίας του και των χρονικών προϋποθέσεων των άρθρων 3 και 7 του νόμου αυτού. Η μείωση συνίσταται στο 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας τους.

Μειωμένη επίσης σύνταξη δικαιούνται και οι μητέρες υπάλληλοι με ανήλικα ή ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά μετά τη συμπλήρωση του πενήτηκοστού (50ού) έτους της ηλικίας τους και πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας είκοσι (20) πλήρων ετών. Η μείωση συνίσταται στο 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της μέχρι τη συμπλήρωση του πενήτηκοστού πέμπτου (55ου) έτους της ηλικίας τους.

2. Η σύνταξη των υπαλλήλων, οι οποίοι αποχωρούν της υπηρεσίας μετά τη συμπλήρωση δεκαπενταετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, χορηγείται μετά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας και κανονίζεται με βάση τον κατά τα άρθρα 5 και 9 ασφαλιστέο μισθό του χρόνου της εξόδου, προσαυξάνεται δε με όλες τις αυξήσεις των συντάξεων, που έχουν δοθεί μέχρι την έναρξη καταβολής της.

3. Για τη συμπλήρωση του κατά τις περιπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 3 και α' της παρ. 3 του άρθρου 7 εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας, λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία γέννησης, εκτός αν αυτή δεν αποδεικνύεται, οπότε λαμβάνεται υπόψη η 31η Δεκεμβρίου του έτους που

γεννήθηκε ο υπάλληλος. Το ίδιο ισχύει και σε περιπτώσεις μειωμένων ορίων ηλικίας ή της κατά την παράγραφο 1 μειωμένης σύνταξης.

4. Το όριο ηλικίας των εξηκοντα πέντε (65) ετών δεν ισχύει επί:

α) Των παντελώς τυφλών, παραπληγικών, τετραπληγικών και όσων πάσχουν από μεσογειακή αναμία.

β) Όσων απολύονται λόγω κατάργησης θέσης.

5. Η πληρωμή της σύνταξης αρχίζει από την επομένη της λήξης της καταβολής των αποδοχών ενεργείας του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού ή από την επομένη του θανάτου του.

Η λήξη καταβολής των αποδοχών ενεργείας συμπίπτει με τη λύση της υπαλληλικής σχέσης ή με την ημέρα αποστρατείας προκειμένου για στρατιωτικούς, ή την ημέρα του θανάτου.

Η σύνταξη των οικογενειών είναι πληρωτέα από της επομένης του θανάτου του υπαλλήλου ή συνταξιούχου ή της κηρύξεως σε αφάνεια ή της τελευταίας στιγμής του κινδύνου προκειμένου περί εξαφανίσεως.

6. Όπου συντρέχει περίπτωση η πληρωμή των επιδομάτων αρχίζει από την ημέρα που αρχίζει και η καταβολή της σύνταξης.

Άρθρο 16

Συρροή συντάξεων ή σύνταξης και μισθού - Αποσχόληση συνταξιούχων

1. Δεν επιτρέπεται η καταβολή διπλής σύνταξης από το Δημόσιο. Επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, η σύγχρονη καταβολή μέχρι δύο το πολύ συντάξεων σε ορφανά τέκνα από δύο γονείς υπαλλήλους ή συνταξιούχους ή σε συνταξιούχους, που λαμβάνουν και προσωπική ή πολεμική σύνταξη ή σύνταξη παθόντος εξαιτίας της υπηρεσίας, είτε είναι συνταξιούχοι από ίδιο δικαίωμα είτε από μεταβίβαση, το άθροισμα όμως και των δύο αυτών συντάξεων δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό του ασφαλιστέου μισθού της μεγαλύτερης, όπου η σύνταξη στηρίζεται σε εισφορές, ή τη σύνταξη που αντιστοιχεί σε ομοίοβαθμο, ο οποίος έχει υποστεί ανικανότητα κατά ποσοστό 100%.

2. Από μία υπηρεσία και από μία έξοδο από αυτήν, ένα μόνο δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο γεννάται, ο δε δικαιούχος μπορεί να επιλέξει πάντοτε την καταβολή της πολεμικής ή της βάσει άλλων διατάξεων σύνταξης, που του ανήκει από την ίδια υπηρεσία.

3. Αν από το θάνατο ενός συνταξιούχου γεννώνται υπέρ της οικογένειάς του περισσότερα από ένα δικαιώματα σύνταξης, που απορρέουν από δική του υπηρεσία ή πάθημά του ή από τις συνθήκες του θανάτου του, η οικογένειά του δικαιούται της μίας μόνο σύνταξης κατ' επιλογή της.

Το ίδιο ισχύει και για τις οικογένειες των θανόντων υπαλλήλων, πολιτικών και στρατιωτικών, καθώς και συνταξιούχων γενικά, για τις οποίες αναγνωρίζονται περισσότερα από ένα δικαιώματα σύνταξης ειρηνικής ή πολεμικής περιόδου, που απορρέουν από υπηρεσία ή πάθημα του ίδιου προσώπου.

4. Αν ο συνταξιούχος βάσει ετών υπηρεσίας, με εξαίρεση όσους λαμβάνουν τα κατώτατα όρια σύνταξης, αναλάβει οποιαδήποτε εργασία στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα είτε είναι αυτοαποσχολούμενος το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης περιορίζεται κατά το ένα τρίτο (1/3) αυτής.

5. Ο χρόνος, της κατά την προηγούμενη παράγραφο απασχόλησης, λογίζεται συντάξιμος είτε από το Δημόσιο είτε από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης και προσαυξάνει τη σύνταξη του Δημοσίου εφόσον ο συνταξιούχος αναστείλει την καταβολή της σύνταξης και καταβάλει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές

εισφορές. Αν δεν ανασταλεί η καταβολή της σύνταξης, οι προβλεπόμενες εισφορές καταβάλλονται κανονικά τόσο από τον απασχολούμενο όσο και από τον εργοδότη του ο δε χρόνος δεν υπολογίζεται για προσαύξηση της σύνταξης και δεν λογίζεται ως συντάξιμος από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό.

6. Ο συνταξιούχος του Δημοσίου γενικά, που απασχολείται σε οποιαδήποτε εργασία οφείλει να υποβάλει εντός μηνός στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α') παρέχοντας κάθε πληροφορία για την εργασία του. Η παράλειψη της δήλωσης ή η παροχή ανακριβών πληροφοριών συνεπάγεται αναστολή, για το λόγο αυτόν και μόνο, της καταβολής της σύνταξης του για δώδεκα (12) μήνες, από τον επόμενο μήνα που έλαβε γνώση της απασχόλησής του η Υπηρεσία Συντάξεων.

7. Οι περιορισμοί των παραγράφων 4 έως 6 του άρθρου αυτού δεν ισχύουν, όταν η σύνταξη είναι: πολεμική ή προσωπική ή παθόντος εξαιτίας της υπηρεσίας.

Άρθρο 17

Ασφαλιστικές εισφορές - Διπλή ασφάλιση

1. Για κάθε συντάξιμη υπηρεσία επιβάλλεται υποχρεωτικά υπέρ του Δημοσίου από τον υπάλληλο μηνιαία εισφορά, η οποία ανέρχεται στο ποσοστό, που ισχύει κάθε φορά για τους ασφαλισμένους στην κύρια κοινή ασφάλιση του Ι.Κ.Α., υπολογίζεται δε στο σύνολο των πάσης φύσεως αποδοχών των υπαλλήλων και λειτουργιών γενικά, που συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο, με εξαίρεση τις κοινωνικού χαρακτήρα έκτακτες παροχές λόγω γεννήσεως τέκνων, θανάτου και των επιδομάτων βαριάς αναπηρίας του υπαλλήλου και των μελών της οικογένειάς του και παρακρατείται από τις αποδοχές του γενικά.

2. Για την αναγνώριση των υπηρεσιών της παρ. 2 του άρθρου 4 καταβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο η ασφαλιστική εισφορά, που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου αυτού, υπολογιζόμενη επί του συνόλου των πάσης φύσεως αποδοχών του κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για αναγνώριση.

Η αναγνώριση γίνεται με πράξη της αρμόδιας διεύθυνσης συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, στην οποία καθορίζεται ο αναγνωριζόμενος χρόνος, το ποσό του πρέπει να καταβληθεί, καθώς και ο τρόπος καταβολής, ο οποίος ορίζεται σε τόσες μηνιαίες δόσεις, όσοι είναι οι μήνες που αναγνωρίζονται. Το ποσό αυτό μπορεί να καταβληθεί εφάπαξ οπότε παρέχεται έκπτωση 10%.

Η επιμέλεια για την εισπραξη του ποσού ανήκει στην υπηρεσία του υπαλλήλου.

3. Αν για κάποια από τις υπηρεσίες της προηγούμενης παραγράφου έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 10 και 11 του ν. 405/1983 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 4 του ν. 1539/1985 (ΦΕΚ 64 Α') και 5 του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α').

Το ίδιο ισχύει και για όσους μετακινούνται από τον διωτικό τομέα στο Δημόσιο και αντίστροφα μη εφαρμοζόμενων των διατάξεων των άρθρων 1 έως 6 του ν.1405/1983.

4. Τα πρόσωπα των άρθρων 3 και 7 του νόμου αυτού ασφαλιζονται υποχρεωτικά μόνο στο Δημόσιο. Κατεξαιρέση IV, για τα πρόσωπα αυτά, προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις υποχρεωτική ασφάλιση και σε άλλους φορείς ύμιας ασφάλισης λόγω της ιδιότητάς τους για την ίδια υπηρεσία ή για περισσότερες απασχολήσεις παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν την ασφάλισή τους είτε στο

Δημόσιο είτε στους άλλους αυτούς φορείς.

Η επιλογή γίνεται με υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, που υποβάλλεται στη διεύθυνση διοικητικής υποστήριξης του υπουργείου τους και στους οικείους φορείς ασφάλισης, μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την ανάληψη υπηρεσίας.

Εάν, πάντως επιθυμούν, μπορούν να ασφαλιστούν προαιρετικά και σε περισσότερους από έναν φορείς, στην περίπτωση όμως αυτήν, υποχρεούνται να καταβάλλουν οι ίδιοι το σύνολο των ασφαλιστικών εισφορών, ασφαλισμένου, Κράτους και εργοδότη, που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις του οικείου φορέα περιλαμβανομένου και του Δημοσίου.

Άρθρο 18

Έκταση εφαρμογής - Τελικές διατάξεις

1. Στις διατάξεις των άρθρων 3 έως 17 του παρόντος υπάγονται τα πρόσωπα, που διορίζονται από 1ης Ιανουαρίου 1993 και εφεξής ως τακτικοί υπάλληλοι ή κατατάσσονται ως στρατιωτικοί.

2. Οι λοιποί υπάλληλοι ή στρατιωτικοί, που δεν περιλαμβάνονται στους δικαιούχους, οι οποίοι αναφέρονται στα άρθρα 3 και 7 ασφαλιζονται από 1ης Ιανουαρίου 1993 στο Ι.Κ.Α. ή στον οικείο, ανάλογα με την ειδικότητά τους, φορέα κύριας ασφάλισης.

Αν όμως μεταγενέστερα διορισθούν ως μόνιμοι υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού.

3. Οι διατάξεις, που διέπουν τη συνταξιοδότηση των βουλευτών και των δημάρχων και προέδρων κοινοτήτων, εξακολουθούν να ισχύουν. Σε ό,τι όμως αφορά τα όρια ηλικίας, τις κρατήσεις για σύνταξη, καθώς και τις συντάξεις των οικογενειών τους, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του παρόντος, εφόσον αποκτούν για πρώτη φορά τη βουλευτική ιδιότητα ή την ιδιότητα του δημάρχου ή προέδρου κοινότητας μετά την 1η Ιανουαρίου 1993.

4. Για τα θέματα, που αφορούν τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά, την τηρούμενη διαδικασία αναγνώρισης σύνταξης παθόντος, την επανεξέταση, την αναδρομική πληρωμή των συντάξεων, τις παραγραφές, την απώλεια του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, την αναστολή άσκησης του δικαιώματος λόγω καταδίκης, τις συνέπειες από την αναγνώριση ως παράνομων πράξεων της Διοίκησης, τον κανονισμό των συντάξεων, τα ένδικα μέσα, την εκτέλεση των πράξεων συνταξιοδότησης, την εκχώρηση και κατάσχεση των συντάξεων, την υποχρέωση αναγγελίας της μεταβολής της συνταξιοδοτικής κατάστασης, την αναγνώριση υπηρεσιών των οποίων η διάρκεια δεν αποδεικνύεται από επίσημα στοιχεία, καθώς και για κάθε άλλο θέμα, που δεν ρυθμίζεται από τον νόμο αυτόν, εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως εκάστοτε ισχύουν.

Επίσης εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις που διέπουν την καταβολή δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και την πρόσθετη μισή σύνταξη στους συνταξιούχους του Δημοσίου.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαλλήλους των ο.τ.α. και των άλλων ν.π.δ.δ., που διέπονται από ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε άλλους φορείς.

6. Ειδικός συνταξιοδοτικός νόμος θα καθορίσει μετά από γνωμάτευση της Ανωτάτης του Στρατού Υγειονομικής Επιτροπής τις κατηγορίες των υπαλλήλων, που θα υπαχθούν στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα και τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 19
Προϋποθέσεις και ηλικία συνταξιοδότησης
υπηρετούντων υπαλλήλων

1. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (η.δ. 1041/1979 ΦΕΚ 292 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

Για τις μητέρες υπαλλήλων, οι οποίες έχουν προσληφθεί μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 1982 και είναι χήρες με άγαμα παιδιά ή διαζευγμένες με άγαμα παιδιά ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά, καθώς και για γυναίκες που είναι άγαμες, αρκεί η συμπλήρωση δεκαπενταετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992, για όσες δε συμπληρώνουν την δεκαπενταετία από 1η Ιανουαρίου 1993 και μετά προστίθεται ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος, και μέχρι τη συμπλήρωση, δέκα επτά (17) ετών και έξι (6) μηνών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

2. Το δεύτερο εδάφιο της περιπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

Για τις μητέρες στρατιωτικούς γενικά, οι οποίες έχουν καταταγεί μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 1982 και είναι χήρες με άγαμα παιδιά ή διαζευγμένες με άγαμα παιδιά ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά, καθώς και για γυναίκες που είναι άγαμες, αρκεί η συμπλήρωση δεκαπενταετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992, για όσες δε συμπληρώνουν τη δεκαπενταετία από 1η Ιανουαρίου 1993 και μετά προστίθεται ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση δεκαεπτά (17) ετών και έξι (6) μηνών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

3. Η παράγρ. 1 του άρθρ. 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

1. Για την καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, που υπάγονται στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου, θεσπίζεται ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία ορίζεται ως εξής:

α) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι 31η Δεκεμβρίου 1997 το τεσσαρακοστό δεύτερο (42ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο, προκειμένου για μητέρες που έχουν ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα παιδιά κατά ποσοστό από 50% και άνω, ή για γυναίκες με ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, το πενήκοστο τρίτο (53ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο προκειμένου για τις λοιπές γυναίκες και το πενήκοστο πέμπτο (55ο) έτος συμπληρωμένο προκειμένου για τους άνδρες.

Το κατά το προηγούμενο εδάφιο τεσσαρακοστό δεύτερο (42ο) έτος της ηλικίας των γυναικών με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά ή ανίκανο σύζυγο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1990 κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας του τεσσαρακοστού τέταρτου (44ου) έτους και έξι (6) μηνών, η δε υπάλληλος θα δικαιούται το όμοιο ηλικίας που ισχύει κατά το χρόνο που συμπληρώνει δεκαπενταετή πλήρη συντάξιμη υπηρεσία.

Η ηλικία συνταξιοδότησης, που προβλέπεται από τις διατάξεις της περίπτωσης αυτής, ισχύει και για τις γυναίκες του δεύτερου εδαφίου της περιπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 εφόσον συμπληρώνουν δεκαπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1997.

β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλαμβάνονται στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31ης

Δεκεμβρίου 1992, το πενήκοστο (50ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο για τις μητέρες που έχουν ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα παιδιά κατά ποσοστό 50% και άνω ή για γυναίκες με ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, το πενήκοστο όγδοο (58ο) έτος συμπληρωμένο για τις λοιπές γυναίκες και το εξηκοστό (60ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο προκειμένου για τους άνδρες.

Το κατά το προηγούμενο εδάφιο πενήκοστο όγδοο (58ο) έτος ηλικίας των γυναικών και το εξηκοστό (60ο) έτος ηλικίας των ανδρών αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ου) έτους για τις γυναίκες και του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους για τους άνδρες, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας, που ισχύει κατά το χρόνο, που θεμελιώνει το δικαίωμα σύνταξης.

Το δικαίωμα σύνταξης, που θεμελιώνεται βάσει των διατάξεων των προηγούμενων περιπτώσεων και των διατάξεων του άρθρου 1, δεν θιγεται από ενδεχόμενες μεταβολές, που επέρχονται στην προσωπική ή οικογενειακή κατάσταση του υπαλλήλου, κατά την παρομονή του στην υπηρεσία μετά τη θεμελίωση.

4. Στο τέλος της παραγρ. 2 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθενται εδάφια ως εξής:

Η σύνταξη των γυναικών, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του πενήκοστού πέμπτου (55ου) έτους της ηλικίας, μειώνεται όμως κατά το 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της μέχρι τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση ηλικίας συνταξιοδότησης.

Η σύνταξη των ανδρών υπαλλήλων, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ου) έτους της ηλικίας, μειώνεται όμως κατά 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα, που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της και μέχρι τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση ηλικίας συνταξιοδότησης.

Για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983, και συμπληρώνουν τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη μετά τη συμπλήρωση του πενήκοστού ογδόου (58ου) έτους της ηλικίας, προκειμένου για τις γυναίκες και του εξηκοστού (60ου) έτους της ηλικίας προκειμένου για τους άνδρες.

Στην κατά το προηγούμενο εδάφιο τριακονταπενταετή συντάξιμη υπηρεσία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που λογίζεται ως συντάξιμος με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.1405/1983, καθώς και οι προσωαυθήσεις των συντάξεων με τριακοστό πέμπτο ή πενήκοστο.

5. Στο τέλος της υποπερίπτ. ζζ' της περιπτ. β' της παραγρ. 3 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται εδάφιο ως εξής:

Με εξαίρεση τις γυναίκες του δεύτερου εδαφίου της περιπτ. α' της παραγρ. 1 του άρθρου 1, η κατά το προηγούμενο εδάφιο επαρκής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, αυξάνεται κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος από την 1η Ιανουαρίου 1998, μέχρι τη συμπλήρωση 10 πλήρων ετών, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το αυξημένο όριο, που ισχύει κατά το έτος θεμελίωσης του δικαιώματος.

6. Η περίπτωση α' της παρ. 3 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται από τότε που ισχύει ως εξής:

α) για τους δικαστικούς λειτουργούς, το κύριο προσω-

πικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τους στρατιωτικούς γενικά.

7. Οι υπάλληλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί, που έχουν προσληφθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, εφόσον συμπληρώνουν δεκαπεντάετη πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, μπορούν να αποχωρούν με αίτησή τους και πριν από το όριο ηλικίας, θεμελιώνοντας δικαίωμα σύνταξης κατά παρεκκλίση των διατάξεων των άρθρων 1 και 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων. Η σύνταξη όμως αυτή αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πενήντου (65ου) έτους της ηλικίας.

Εάν μετά την έξοδο καταστούν ανικανοί σε ποσοστό 67% και άνω ή αποβιώσουν, η σύνταξη αυτών ή των οικογενειών τους αρχίζει να καταβάλλεται από την ημέρα που κατέστησαν ανικανοί ή απεβίωσαν, αντίστοιχα. Η σύνταξη κανονίζεται κατά το χρόνο συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, ή κατά το χρόνο που επέρχεται η ανικανότητα ή ο θάνατος προκειμένου για τις οικογένειες με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού ή του μισθολογικού κλιμακίου, που έφερε ο υπάλληλος κατά το χρόνο της εξόδου, όπως αυτός ισχύει κατά το χρόνο κανονισμού της σύνταξης για ομοίοβαθμο υπάλληλο ή υπάλληλο που έχει τα ίδια τυπικά προσόντα και έτη υπηρεσίας, αναπροσαρμοσμένη με όλες τις αυξήσεις, που έχουν στο μεταξύ χορηγηθεί στις συντάξεις. Οι διατάξεις για την καταβολή τρίμηνων αποδοχών, κατώτατου ορίου σύνταξης και μειωμένης σύνταξης κατά την παρ. 4 του άρθρου αυτού, δεν έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση.

Τα ανωτέρω έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους έχουν ήδη εξέλθει της υπηρεσίας, καθώς και για τις οικογένειες όσων από αυτούς έχουν πεθάνει.

Τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία, που συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις ή προκειμένου για όσους, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, έχουν τις προϋποθέσεις αυτές από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.

8. Όπου στο άρθρο αυτό αναφέρεται η ανικανότητα των υπαλλήλων ή των μελών της οικογένειάς τους, ως προϋπόθεση απόκτησης δικαιώματος σύνταξης από το Δημόσιο ή για τη χορήγηση επιδομάτων, αυτή βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής.

Άρθρο 20

Λοιπές διατάξεις

1. Στο τέλος των άρθρων 5 και 31 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθενται παράγραφοι 5 και 6 αντίστοιχα με το ακόλουθο περιεχόμενο:

“Στα άγαμα θήλεα τέκνα, πλην των ανικάνων κατά ποσοστό 67% και άνω, μετά την ενηλικίωσή τους ή το πέρας των σπουδών τους, η σύνταξή τους καταβάλλεται ολόκληρη μιν, εάν το συνολικό, πλην της σύνταξης, κύριας και επικουρικής, μηνιαίο πραγματικό ακαθάριστο εισόδημά τους, όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου έτους, δεν υπερβαίνει το 40πλάσιο του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά, περιορίζεται δε κατά το ένα τρίτο (1/3) του ποσού αυτής, εάν το εισόδημα αυτό υπερβαίνει το 40πλάσιο όχι όμως και το 60πλάσιο και κατά το ένα δεύτερο (1/2) αυτής εφόσον υπερβαίνει το 60πλάσιο”.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τις άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες στις οποίες καταβάλλεται ήδη σύνταξη και οι οποίες υποχρεούνται να υποβάλλουν στην αρμόδια διεύθυνση συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους μέσα στο πρώτο δίμηνο κάθε έτους, αρχής γενομένης από του έτους 1993, επικυρωμένο

αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος του φόρου εισοδήματος του προηγούμενου έτους ή σχετική βεβαίωση της αρμόδιας διεύθυνσης οικονομικών υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) προς απόδειξη του εισοδήματός τους.

Η παράλειψη υποβολής των παραπάνω στοιχείων συνεπάγεται αναστολή της καταβολής της σύνταξης, η οποία πάντως μπορεί να καταβληθεί και πάλι με την εκ των υστέρων υποβολή των στοιχείων αυτών.

Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού για την ενηλικίωση των τέκνων, αρρένων και θηλέων, καθώς και για την ηλικία όσων σπουδάζουν εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 13 του παρόντος. Συντάξεις που έχουν ήδη κανονιστεί με διαφορετικό όριο ηλικίας δεν θίγονται.

2. Στο τέλος του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

“9) Από 1ης Ιανουαρίου 1993 επιβάλλεται μηνιαία κράτηση υπέρ συντάξεως σε όλους τους υπαλλήλους των παρ. 1 και 8, που έχουν προσληφθεί μέχρι την 30ή Σεπτεμβρίου 1990, η οποία ανέρχεται σε ποσοστό 3% επί των αποδοχών της παραγρ. 2 συμπεριλαμβανομένων και των μετά την 1η Ιανουαρίου 1991 ποσοσπάλων αυξήσεων, αυξάνεται δε σε ποσοστό 5% από 1ης Ιανουαρίου 1994 και στο ποσοστό που ισχύει κάθε φορά ως εισφορά εργαζόμενου για τους ασφαλισμένους στην κύρια κοινή ασφάλιση του Ι.Κ.Α., από 1ης Ιανουαρίου 1995 και μετά. Όπου ενεργείται κράτηση για σύνταξη και είναι μικρότερη του ανωτέρω ποσοστού αναπροσαρμόζεται στο ποσοστό αυτό”.

3. Στις συντάξεις και χορηγίες, που καταβάλλονται από το Δημόσιο επιβάλλεται από 1ης Ιανουαρίου 1993 προσωρινή ειδική μηνιαία εισφορά υπέρ του Δημοσίου, η οποία παρακρατείται κατά την καταβολή τους, ως εξής:

Για τμήμα σύνταξης έως 100.000 δραχμών ποσοστό 1%.

Για το τμήμα σύνταξης από 100.001 - 200.000 δραχμών ποσοστό 2%.

Για το τμήμα σύνταξης από των 200.001 - 300.000 δραχμών ποσοστό 3%.

Για το τμήμα σύνταξης από 300.001 - 400.000 δραχμών ποσοστό 4% και για το τμήμα σύνταξης άνω των 400.000 δραχμών ποσοστό 5%.

Από την κράτηση αυτήν εξαιρούνται οι συντάξεις μέχρι του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) δραχμών, οι προσωπικές συντάξεις, οι συντάξεις παθόντων εξαιτίας της υπηρεσίας, οι πολεμικές και οι εξομοιούμενες με αυτές συντάξεις, οι συντάξεις των παντελώς τυφλών, παραπληγικών, τετραπληγικών, των πασχόντων από μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναμία, καθώς και τα δώρα εορτών και η πρόσθετη μισή σύνταξη.

Η ημερομηνία λήξης της ανωτέρω ειδικής εισφοράς δεν μπορεί να γίνει ενωρίτερα της 31ης Δεκεμβρίου 1997 και ορίζεται με προεδρικό διάταγμα, που προτείνεται από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 17 έχουν εφαρμογή και για όσους υπηρετούν κατά την 31η Δεκεμβρίου 1992, εφόσον θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998 η δε εισφορά εξαγοράς υπολογίζεται στο ποσοστό που ισχύει κατά το χρόνο της υποβολής της σχετικής αίτησης για αναγνώριση και επί των αποδοχών του υπαλλήλου επί των οποίων ενεργείται κατά τον ίδιο χρόνο η κράτηση για σύνταξη.

Αν για το χρόνο αυτόν έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές σε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, απαλλάσσονται τις εισφορές εξαγοράς.

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν εφαρμόζονται για προυπηρεσίες που έχουν παρασχεθεί στο

Δημόσιο, στους ο.τ.α. και τα άλλα ν.π.δ.δ..

Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 17 έχουν εφαρμογή και για όσους προσλήφθηκαν στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 και μετά.

5. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 11 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

“6. Κατ’ εξαίρεση, θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας ο χρόνος κάθε κανονικής ή αναρρωτικής άδειας, ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας μέχρι μία τριετία, ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, ο χρόνος της διαθεσιμότητας, εφόσον αυτή δεν οφείλεται σε αξιόπληνη πράξη ή πειθαρχικό παράπτωμα για τα οποία επακολούθησε οριστική απόλυση από την υπηρεσία, καθώς και ο χρόνος της απεργίας, εφόσον θεωρείται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας”.

6. Στο τέλος της περίπτ. β’ της παρ. 1 του άρθρου 22 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται εδάφιο, ως εξής:

“Το πιστοποιητικό του προηγούμενου εδαφίου δεν απαιτείται εφόσον το έτος γεννήσεως προκύπτει από το πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών του υπαλλήλου”.

7. Η παρ. 17 του άρθρου 22 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

“17. Τα πιστοποιητικά των οικείων δημοτικών ή κοινοτικών αρχών πρέπει να στηρίζονται στα επίσημα στοιχεία τους (μητρώα αρρένων, δημοτολόγια και ληξιαρχικά βιβλία) ή, σε περίπτωση που λείπουν αυτά, σε ένορκη, ενώπιον ειρηνοδίκου ή συμβολαιογράφου, βεβαίωση δύο μαρτύρων, καθώς και σε υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986. Ως μάρτυρας δεν δύναται να βεβαιώσει σύζυγος του δικαιούχου ή συγγενής αυτού κατευθείαν γραμμή ή εκ πλαγίου, εξ αίματος μεν μέχρι 4ου βαθμού εξ αγχιστείας δε μέχρι 3ου”.

8. Αχρεωστήτως καταβαλλόμενες συντάξεις, βοηθήματα, καθώς και επιδόματα, που καταβάλλονται μαζί με τη σύνταξη ή το βοήθημα μέχρι ποσού τριάντα χιλιάδων (30.000) δραχμών, παρακρατούνται από τις συντάξεις των επόμενων μηνών σε πέντε κατ’ ανώτατο όριο ισόποσες μηνιαίες δόσεις με απόφαση του διευθυντή της αρμόδιας διεύθυνσης συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

9. Αντίγραφα ή φωτοαντίγραφα εγγράφων, επικυρωμένα για το γνήσιο του περιεχομένου τους από δικηγόρους, έχουν αποδεικτική ισχύ ίση με τα πρωτότυπα και λαμβάνονται υπόψη από τα αποφασίζοντα ή δικαιοδοτούντα επί των συντάξεων όργανα.

10. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού, καθώς και του άρθρου 19, εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαλλήλους ή συνταξιούχους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου, οι οποίοι διέπονται από τον ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς, καθώς και για τους σιδηροδρομικούς υπαλλήλους ή συνταξιούχους, που διέπονται από τις διατάξεις του π.δ. 850/1980 (ΦΕΚ 211 Α’).

Η κατά τις παρ. 2 και 3 κράτηση ή ειδική εισφορά των μη συνταξιοδοτούμενων από το Δημόσιο περιέρχεται στο ποσό συνταξιοδότησής τους.

11. Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου 11 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται εδάφιο με το ακόλουθο περιεχόμενο:

“Επίσης λογίζεται συντάξιμη με τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η προϋπηρεσία του πάσης φύσεως προσωπικού των δημόσιων νοσηλευτι-

κών ιδρυμάτων που παρασχέθηκε με οποιαδήποτε σχέση σε νοσηλευτικά ιδρύματα κοινωφελούς χαρακτήρα προ της υπαγωγής τους στις διατάξεις του ν.δ. 2592/1953 (ΦΕΚ 254 Α’) ή σε οποιαδήποτε υπηρεσία των φορέων στους οποίους ανήκαν τα νοσηλευτικά αυτά ιδρύματα μέχρι τη δημοσιοποίησή τους”.

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο προϋπηρεσία λαμβάνεται υπόψη και για τη βαθμολογική και μισθολογική εξέλιξη του προσωπικού που αναφέρεται σε αυτό.

12. Στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται εδάφιο με το ακόλουθο περιεχόμενο :

“Κατ’ εξαίρεση οι έφεδροι αξιωματικοί, οι οποίοι έχουν καταταγεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992, αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν δικαίωμα σύνταξης και οι μόνιμοι αξιωματικοί”.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου έχει εφαρμογή και για όσους έχουν εξέλθει ήδη της υπηρεσίας, καθώς και για τις οικογένειες αυτών που έχουν πεθάνει, τα δε οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση συνταξιοδότησης.

13. Στο τέλος του άρθρου 6 του ν.1976/1991 (ΦΕΚ 184 Α’) προστίθεται παράγραφος 11 με το ακόλουθο περιεχόμενο :

“11. Εξαιρούνται της επανεξέτασης από τις ειδικές υγειονομικές επιτροπές της παρ. 1 όσες από τους αναφερόμενους στις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 4 έχουν :

α) Εξετασθεί δύο φορές από τις πρωτοβάθμιες υγειονομικές επιτροπές.

β) Έπαθαν ως όμηροι σε στρατόπεδα συγκέντρωσης των αρχών κατοχής.

γ) Έχουν υπερβεί το εξηκοστό όγδοο (68ο) έτος της ηλικίας τους άνδρες και γυναίκες.

δ) Οι οικογένειες όσων εκτελέστηκαν ή εξαφανίστηκαν ή πέθαναν από κακουχίες κατά την περίοδο της κατοχής ή των εμφυλίων συγκρούσεων, που επακολούθησαν ή από γεγονότα, που σχετίζονται με τις συγκρούσεις αυτές ή τη δράση τους στην περίοδο του εμφυλίου πολέμου.

ε) Οι οικογένειες των συνταξιοδοτούμενων με τη διάταξη του άρθρου 28 του ν.1813/1988.

Γνωματεύσεις, που τυχόν έχουν εκδοθεί από τις ανωτέρω υγειονομικές επιτροπές για τους αναφερόμενους στις προηγούμενες περιπτώσεις, δεν λαμβάνονται υπόψη, σε περίπτωση δε που έχει καθορισθεί ή διακοπεί η σύνταξη βάσει των γνωματεύσεων αυτών, ανακαθορίζεται ή επαναχρηγείται με βάση την αρχική γνωμάτευση στην οποία στηρίχθηκε ο κανονισμός της σύνταξης. Τα οικονομικά αποτελέσματα ανατρέχουν στην ημερομηνία, που έχει ανακαθορισθεί ή διακοπεί η σύνταξη”.

14. Η παράγραφος 7 του άρθρου 6 του ν.1976/1991 αντικαθίσταται, από τότε που ίσχυσε, ως εξής:

“7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ο αριθμός των μελών της επιτροπής και η ιδιότητά τους, ο τρόπος λειτουργίας, η διοικητική υποστήριξή της, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Με την ίδια απόφαση δύναται να ορισθεί απαζημίωση στους προέδρους, τα μέλη, τους γραμματείς και τους βοηθούς των επιτροπών αυτών, κατά παρέκκλιση των κεμένων διατάξεων, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο.

Ο ορισμός των προέδρων, των μελών και των γραμματέων, καθώς και των αναπληρωτών και των βοηθών τους, γίνεται με απόφαση των κατά τόπο αρμόδιων γενικών γραμματέων περιφερειών”.

15. Νομάρχες, και αναπληρωτές νομάρχες που υπηρε-

τούσαν κατά την έναρξη ισχύος του ν.1235/1982 (ΦΕΚ 26 Α') και των οποίων η θητεία θεωρήθηκε ότι έληξε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ίδιου νόμου και απολύθηκαν της υπηρεσίας, θεωρούνται ότι δεν απομακρύνθηκαν της υπηρεσίας για τον υπόλοιπο της θητείας τους χρόνο.

Το χρονικό διάστημα από την απόλυσή τους μέχρι τη λήξη της κανονικής τους θητείας θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας νομάρχη ή αναπληρωτή νομάρχη αντίστοιχα και υπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης, όσο και για την αναπροσαρμογή της τυχόν καταβαλλόμενης, καθώς και για την κατά την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.δ. 4432/1964 (ΦΕΚ 217 Α') προβλεπόμενη προσαύξηση.

Στους νομάρχες και αναπληρωτές νομάρχες της παραγράφου αυτής, οι οποίοι με την αναγνώριση και του υπολοίπου της θητείας τους δεν συμπληρώνουν δεκαετή πραγματική υπηρεσία νομάρχη ή αναπληρωτή νομάρχη, συμπληρώνουν όμως οκταετία στις θέσεις αυτές, προστίθεται και πλάσματικός χρόνος τόσος, όσος απαιτείται για τη συμπλήρωση της δεκαετίας, θεωρούμενος για κάθε συνέπεια ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σε θέση νομάρχη ή αναπληρωτή νομάρχη.

Η διαταξη του άρθρου 2 του ν. 99/1975 (ΦΕΚ 160 Α') εφαρμόζεται και για τους νομάρχες και αναπληρωτές νομάρχες της παραγράφου αυτής.

Οι υπαγόμενοι στις διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν δικαιούνται αναδρομικά διαφορές αποδοχών ή σύνταξης. Τα οικονομικά αποτελέσματα από τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης αρχίζουν από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.

16. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 1977/1991 (ΦΕΚ 186 Α') προστίθεται εδάφιο ως εξής:

Το ποσό της σύνταξης που προβλέπεται από την παράγραφο αυτή για τις οικογένειες όσων φονεύονται από τρομοκρατικές πράξεις είναι ίσο με το ποσό της σύνταξης, που λαμβάνει ο ανάπληρος πολίτης από τον άμαχο πληθυσμό ο οποίος φέρει ανακανότητα 100%.

Η ισχύς της διάταξης αυτής ανατρέχει στο χρόνο ισχύος του ν. 1977/1991.

17. Στο τέλος του άρθρου 12 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 15 ως εξής:

*15. Προκειμένου για εκπαιδευτικούς λειτουργούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που αποχωρούν της υπηρεσίας και δεν συμπληρώνουν τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, συμπληρώνουν όμως τα κατά περίπτωση όρια ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπονται για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος από το Δημόσιο ο-πέραν της πρώτης τριετίας χρόνος αναμονής τους στην Επετηρίδα. Ο χρόνος που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος κατά το παρόν άρθρο εδάφιο, ορίζεται σε ένα έτος για κάθε τριετία αναμονής στην Επετηρίδα.

Για την αναγνώριση του ανωτέρω χρόνου ως συντάξιμου καταβάλλεται η κράτηση που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 59 του παρόντος.

Άρθρο 21

Κατάργηση των Κλάδων Σύνταξης και Ασθένειας του Τ.Α.Κ.Ε. και υπαγωγή των ασφαλισμένων τους στο Δημόσιο

1. Οι Κλάδοι Σύνταξης και Ασθένειας του Ταμείου Ασφαλίσεως Ορθοδόξου Εφημεριακού Κλήρου της Ελλάδος (Τ.Α.Κ.Ε.), που έχουν συσταθεί με το ν. 4606/1930 (ΦΕΚ

138 Α'), καταργούνται από 1ης Ιανουαρίου 1993 και οι συντάξεις των ασφαλισμένων και συνταξιούχων τους, των μελών των οικογενειών τους, καθώς και όσων αποκτούν την ιδιότητα των προσώπων, που ασφαλιζόνταν στους κλάδους αυτούς μετά την 1η Ιανουαρίου 1993, βαρύνουν το Δημόσιο και καταβάλλονται από αυτό.

2. Οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι στους καταργούμενους κλάδους σύνταξης και ασθένειας του Τ.Α.Κ.Ε. κατά την 31η Δεκεμβρίου 1992 θα εξακολουθούν να διέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει γι' αυτούς και τα μέλη των οικογενειών τους.

Οι ασφαλισμένοι της παραγράφου αυτής εξακολουθούν να καταβάλλουν την προβλεπόμενη από το άρθρο 4 του ν.δ. 228/1973 (ΦΕΚ 284 Α') εισφορά, η οποία περιέχεται στο Δημόσιο και αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1995 και μετά στο ποσοστό, που προβλέπεται για τους δημοσίους υπαλλήλους.

Όσοι όμως ασφαλίτηκαν ή θα ασφαλιστούν στο Τ.Α.Κ.Ε. από 1ης Οκτωβρίου 1990 μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992 θα καταβάλλουν την εισφορά, που προβλέπεται από το άρθρο 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων για τους λοιπούς συνταξιοδοτούμενους από το Δημόσιο και επί των αποδοχών, που ορίζονται στο ίδιο άρθρο. Η εισφορά που καταβάλλει το Δημόσιο στο Τ.Α.Κ.Ε. καταργείται από 1ης Ιανουαρίου 1993.

3. Για τα πρόσωπα που αποκτούν την ιδιότητα αυτών που ασφαλιζόνταν στο Τ.Α.Κ.Ε. από 1ης Ιανουαρίου 1993 και μετά, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις που ισχύουν για τους πολιτικούς υπαλλήλους, που προσλαμβάνονται στο Δημόσιο από την ίδια ημερομηνία, καθώς και για τις οικογένειές τους, με εξαίρεση το όριο ηλικίας των κληρικών το οποίο εξακολουθεί να είναι στο εβδομημιστό (706) έτος.

4. Το ποσό της σύνταξης όσων έχουν ήδη συνταξιοδοτηθεί ή θα συνταξιοδοτηθούν μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992, καθώς και των μελών των οικογενειών τους αναπροσαρμόζεται στο ποσό της σύνταξης που καταβάλλεται στους πολιτικούς συνταξιούχους και τις οικογένειές τους, με τους οποίους έχουν το ίδιο μισθολογικό κλιμάκιο και επίδομα χρόνου υπηρεσίας, καθώς και τα ίδια έτη υπηρεσίας, εφαρμοζόμενων αναλόγως των διατάξεων των ν. 1505/1984 (ΦΕΚ 194 Α') και 1694/1987 (ΦΕΚ 35 Α'), λαμβανομένων υπόψη και των αυξήσεων που έχουν χορηγηθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992.

Η αναπροσαρμογή γίνεται αίκαθεν από την αρμόδια διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους βάσει των στοιχείων των συνταξιοδοτικών φακέλων των συνταξιούχων.

Η διαφορά του ποσού σύνταξης που προκύπτει από την αναπροσαρμογή και αυτού, που καταβάλλεται από το Τ.Α.Κ.Ε. την 31η Δεκεμβρίου 1992, χορηγείται σταδιακά σε τρεις ετήσιες δόσεις ως εξής:

Το 30% της διαφοράς από 1ης Ιανουαρίου 1993, το άλλο 30% από 1ης Ιανουαρίου 1994 και το υπόλοιπο 40% από 1ης Ιανουαρίου 1995.

Το επίδομα παραπληγικών και τετραπληγικών, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 (ΦΕΚ 68 Α') και καταβάλλεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992 από το Τ.Α.Κ.Ε., από 1ης Ιανουαρίου 1993 και εφεξής θα βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και θα καταβάλλεται από αυτό εφαρμοζόμενων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 3 του ν. 1284/1982 (ΦΕΚ 114 Α').

5. Από 1ης Ιανουαρίου 1993 και μετά οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την αύξηση των πολιτικών συντάξεων εφαρμόζονται και για τις συντάξεις των αναφερόμενων στην παρ. 1 προσώπων. Κατώτατα όρια συντάξεων ή βοηθημάτων τυχόν ανώτερα αυτών που ισχύουν στο

Δημόσιο, παραμένουν στο ποσό που έχουν διαμορφωθεί την 31η Δεκεμβρίου 1992 χωρίς να αυξάνονται μέχρι την εξομώσή τους με αυτά του Δημοσίου. Αν είναι κατώτερα αυτών που ισχύουν στο Δημόσιο, εξομοιώνονται με αυτά από 1ης Ιανουαρίου 1993.

Τα επιδόματα οικογενειακών βαρών, που καταβάλλονται στους πολιτικούς συνταξιούχους, καταβάλλονται και στους συνταξιούχους της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού στο ίδιο ποσό και με τις ίδιες προϋποθέσεις.

6. Από 1ης Ιανουαρίου 1993 και μετά, οι ασφαλισμένοι στους καταργούμενους κλάδους σύνταξης και ασθένειας, υπάγονται στην υγειονομική περίθαλψη του Δημοσίου, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων που ισχύουν για την υγειονομική περίθαλψη των πολιτικών υπαλλήλων και συνταξιούχων του Δημοσίου. Η εισφορά από 2%, που καταβάλλονταν στον καταργούμενο κλάδο, εξακολουθεί να καταβάλλεται και περιέρχεται στο Δημόσιο, στο εξής δε θα ακολουθεί το ποσοστό που καταβάλλεται από τους λοιπούς πολιτικούς υπαλλήλους και συνταξιούχους του Δημοσίου.

7. Το Τ.Α.Κ.Ε. μετανεμάζεται από 1ης Ιανουαρίου 1993 σε "ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ", διέπεται δε από τη νομοθεσία που αφορά τον Κλάδο Αρωγής του μετονομαζόμενου Ταμείου.

Σκοπός του Ταμείου αυτού είναι η χορήγηση εφάπαξ βοήθηματος στους ασφαλισμένους του.

8. Το πλέονάζον προσωπικό του Τ.Α.Κ.Ε. μεταφέρεται από 1ης Ιανουαρίου 1993 στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ή σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις.

Η υπηρεσία του προσωπικού αυτού θεωρείται για κάθε συνέπεια ότι διανύθηκε στη νέα του θέση.

Το κατά την προηγούμενη παράγραφο μεταφερόμενο προσωπικό επιλέγει αν θα εξακολουθεί να υπάγεται στο ίδιο καθεστώς επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας που είχε ή θα υπαχθεί στα αντίστοιχα ταμεία της νέας του θέσης και μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από τη μεταφορά του.

9. Το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού, που προέρχεται από τους καταργούμενους κλάδους σύνταξης και ασθένειας του Τ.Α.Κ.Ε., οι πόροι που προβλέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού υπέρ των ανωτέρω κλάδων, καθώς και η κινητή και ακίνητη περιουσία τους, πλην των ιερών παρεκκλησιών και εξωκλήσιων μετά της κινητής και ακινήτου περιουσίας τους τα οποία παραμένουν στην κυριότητα ή διοίκηση της διαχείρισης του Ταμείου Πρόνοιας Ορθόδοξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος, περιέρχονται από 1ης Ιανουαρίου 1993 στο Δημόσιο ως καθολικό διάδοχό του. Για τη μεταβίβαση της ακίνητης περιουσίας, στο Δημόσιο δεν οφείλονται τέλη ή δικαιώματα υπέρ τρίτων, η δε μεταγραφή τους στα βιβλία των οικείων υποθηκοφυλακείων ενεργείται ατελώς με πράξη του Υπουργού των Οικονομικών.

Εκκρεμείς δίκες, που προέκυψαν από τη λειτουργία των καταργούμενων κλάδων, συνεχίζονται από και κατά του Δημοσίου χωρίς διακοπή.

10. Με αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται, όπου απαιτείται, η διαδικασία πληρωμής των καταβαλλόμενων από το Δημόσιο συντάξεων του προσωπικού της παραγράφου 1, το κλείσιμο της οικονομικής διαχείρισης των καταργούμενων κλάδων του Τ.Α.Κ.Ε. και κάθε άλλη λεπτομέρεια που έχει σχέση με την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων.

11. Οι προβλεπόμενες από το προη-

γούμενο εδάφιο υπουργικές αποφάσεις, εφόσον απαιτηθεί οι παραπάνω συντάξεις θα καταβάλλονται από το Τ.Α.Κ.Ε. και η σχετική δαπάνη θα αποδίδεται από το Δημόσιο με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

11. Ως προς τα λοιπά συνταξιοδοτικά θέματα, που δεν ρυθμίζονται με το άρθρο αυτό, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, του α.ν. 599/1968 (ΦΕΚ 258 Α'), του ν.δ. 326/1969 (ΦΕΚ 219 Α'), καθώς και οι λοιπές διατάξεις του νόμου αυτού, προκειμένου για όσους προσλαμβάνονται μετά την 1η Ιανουαρίου 1993.

Ειδικά οι περιορισμοί των διατάξεων των παραγράφων 8 έως 13 του άρθρου 58 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων δεν εφαρμόζονται για τα πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εφόσον έχουν συνταξιοδοτηθεί ή ασφαλιστεί στο Τ.Α.Κ.Ε. μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992, καθώς και για τις οικογένειές τους.

Οι αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου του Τ.Α.Κ.Ε. οι σχετικές με τη λειτουργία των καταργούμενων κλάδων ασκούνται από 1ης Ιανουαρίου 1993 από τον Υπουργό των Οικονομικών, προκειμένου για τις συντάξεις και από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προκειμένου για την ασθένεια.

12. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται η σύνθεση και ενεργείται η συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου του Ταμείου Πρόνοιας Ορθόδοξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος. Μέχρι το διορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου το Ταμείο διοικείται από το υπάρχον διοικητικό συμβούλιο.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Ρυθμίσεις για τους ασφαλιζόμενους
στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης από 1.1.1993

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' Κύρια ασφάλιση

Άρθρο 22 Ασφαλιστικές εισφορές

1. Το συνολικό ποσοστό εισφοράς αναπηρίας, γήρατος, θανάτου ασφαλισμένου, εργοδότη και Κράτους στους φορείς κύριας ασφάλισης μισθωτών ορίζεται σε 30% επί των αποδοχών των ασφαλισμένων και κατανέμεται κατά 6,67% σε βάρος των ασφαλισμένων, κατά 13,33% σε βάρος των εργοδοτών και κατά 10% σε βάρος του Κράτους.

Το ποσοστό εισφοράς στους φορείς κύριας ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων ορίζεται σε 30% επί του ποσού των ασφαλιστικών κατηγοριών, που θα καθορισθούν με το κατά την παρ. 3 του παρόντος άρθρου προεδρικό διάταγμα και βαρύνει κατά 20% τους ίδιους και κατά 10% το Κράτος. Προκειμένου για μισθωτούς ασφαλισμένους φορέων κύριας ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων ισχύουν ως προς την καταβολή των εισφορών τα οριζόμενα για τους ασφαλισμένους φορέων κύριας ασφάλισης μισθωτών.

2.α. Η εισφορά για την ασφάλιση αναπηρίας, γήρατος, θανάτου, στους φορείς κύριας ασφάλισης, που ασφαλίζουν μισθωτούς υπολογίζεται επί των αποδοχών των ασφαλισμένων.

β. Ως αποδοχές για τον υπολογισμό των κατά τα ανωτέρω εισφορών νοούνται οι πάσης φύσεως αποδοχές εξαιρουμένων των εκτάκτων παροχών, λόγω γάμου, γεννήσεως τέκνων, θανάτου και βαρίας ασθένειας του μισθωτού και των μελών της οικογένειάς του.

γ. Σε καμία περίπτωση ο υπολογισμός της εισφοράς του Κράτους δεν μπορεί να γίνεται επί αποδοχών οι οποίες υπερβαίνουν το διπλάσιο του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αυξήσεως των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

3. Για την καταβολή των μηνιαίων εισφορών στους φορείς κύριας ασφάλισης, που ασφαλίζουν αυτοαπασχολούμενους, οι ασφαλισμένοι κατατάσσονται σε ασφαλιστικές κατηγορίες κατά τα οριζόμενα με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται εντός 6 μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ύστερα από αναλογιστικές μελέτες. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζεται και ο τρόπος αναπροσαρμογής των ασφαλιστικών κατηγοριών.

Με το κατά τα ανωτέρω προεδρικό διάταγμα δύναται να οριστεί ότι κατά την πρώτη εφαρμογή η καταβολή ολόκληρης της εισφοράς βάσει των ασφαλιστικών κατηγοριών που θα καθορισθούν θα γίνει σταδιακά σε τρία έτη.

Για τους ασφαλισμένους στο Ι.Κ.Α. αυτοαπασχολούμενους εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας του Ιδρύματος.

Οι διατάξεις του εδαφ. γ' της παρ. 2 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στις περιπτώσεις της παρ. αυτής.

4. Ο τρόπος απόδοσης της εισφοράς του Κράτους στους οικείους φορείς ορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 23

Εισφορά πρόωρης συνταξιοδότησης και επαγγελματικού κινδύνου

1. Η πρόσθετη ειδική εισφορά για την ασφάλιση αναπηρίας, γήρατος, θανάτου των υπαγομένων, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις των φορέων στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, καθώς και τις ειδικές κατηγορίες επαγγελματιών, που ασφαλίζονται στο Ι.Κ.Α. περί των οποίων η παρ. 4 του άρθρου 24 του παρόντος και των ασφαλισμένων των Ταμείων, που ορίζονται στην αυτή παράγραφο, καθώς και των απασχολούμενων στην Ολυμπιακή Αεροπορία και Ολυμπιακή Αεροπλοΐα, τις αεροπορικές εταιρείες και των πτυχιούχων χειριστών αεροσκαφών που εκτελούν πτητικές εργασίες, ορίζεται σε ποσοστό 3,60% επί των αποδοχών των ασφαλισμένων, που υπόκεινται σε εισφορές και βαρύνει κατά ποσοστό 1,40% τους εργοδότες και 2,20% τους ασφαλισμένους.

2. Η πρόσθετη ειδική εισφορά για την ασφάλιση αναπηρίας, γήρατος, θανάτου των απασχολούμενων σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων και σε υποθαλάσσιες εργασίες, καθώς και των ασφαλισμένων της Διεύθυνσης Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. που απασχολούνται σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα, ορίζεται σε 7,50% επί των αποδοχών των ασφαλισμένων και βαρύνει κατά ποσοστό 2,50% τους ασφαλισμένους και 5% τους εργοδότες.

3. Το ποσοστό εισφοράς στις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου αυτού δύναται να επανακαθορισθεί με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη.

4. Η πρόσθετη ειδική εισφορά επαγγελματικού κινδύνου για τους απασχολούμενους μισθωτούς σε επιχειρήσεις και εργασίες, που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του β.δ. 473/1961 (ΦΕΚ 119 Α') και διεξάγονται κάτω από

τέτοιες συνθήκες ώστε να τίθεται σε κίνδυνο η ζωή ή η υγεία των εργαζόμενων, ορίζεται σε ποσοστό 1% επί των αποδοχών των εργαζόμενων, και βαρύνει τους εργοδότες.

Οι επιχειρήσεις καταβάλλουν ολόκληρη την εισφορά επαγγελματικού κινδύνου και για το προσωπικό τους που υπάγεται σ' έναν κλάδο ασφαλίσεως του φορέα ασφάλισης.

Άρθρο 24

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως λόγω γήρατος

1. Οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη γήρατος αν έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας και έχουν πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης 4.500 ημερών ή 15 ετών.

2. Αν οι ασφαλισμένοι συμπλήρωσαν τις ημέρες ή έτη ασφάλισης, που ορίζονται στην παράγραφο 1, από τις οποίες 750 ημέρες ή 2,5 έτη μέσα στην τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησης πενταετία, δικαιούνται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά το 1/200 της πλήρους μηνιαίας συντάξεως για κάθε μήνα, που λείπει από το όριο ηλικίας που προβλέπεται από την παράγρ. 1 του άρθρου αυτού και μέχρι εξήντα (60) το πολύ μήνες κατά περίπτωση.

3. Οι ασφαλισμένοι, οι οποίοι πραγματοποιούν χρόνο ασφάλισης 4.500 ημερών ή 15 ετών από τον οποίο τουλάχιστον τα 3/4 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα που ορίζονται στις οικείες διατάξεις των φορέων, δικαιούνται σύνταξη, χωρίς τη μείωση της παρ. 2 του άρθρου αυτού, με τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παρ. 5, 6, 7 και 8 του άρθρου αυτού οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν για όλες τις κατηγορίες ειδικών επαγγελματιών, που ασφαλίζονται στο Ι.Κ.Α. για τις οποίες τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησεως, βάσει των κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διατάξεων, είναι ευνοϊκότερα των ισχυόντων για τους λοιπούς ασφαλισμένους, καθώς και για τους ασφαλισμένους των φορέων που ασκούν εργασίες ή επαγγέλματα τα οποία προβλέπονται από τις διατάξεις περί βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών του Ι.Κ.Α. και τους απασχολούμενους στην Ολυμπιακή Αεροπορία, Ολυμπιακή Αεροπλοΐα και στις αεροπορικές εταιρείες, καθώς και τους πτυχιούχους χειριστές αεροσκαφών που εκτελούν πτητικές εργασίες.

5. Οι ασφαλισμένοι, οι οποίοι έχουν πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης 4.500 ημερών ή 15 ετών από τον οποίο τουλάχιστον τα 3/4 σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων ή σε εναέριες ή υποθαλάσσιες εργασίες, καθώς και σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα προκειμένου για τους ασφαλισμένους της Διεύθυνσης Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας και με τη μείωση της παραγρ. 2 του άρθρου αυτού με τη συμπλήρωση του 50ού έτους.

6. Μητέρα με ανήλικα ή ανήλικα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, η οποία έχει πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης 6.000 ημερών ή 20 ετών, δικαιούται σύνταξη με τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας και με τη μείωση της παραγρ. 2 του άρθρου αυτού με τη συμπλήρωση του 50ού έτους.

7. Για τη μητέρα, η οποία έχει τρία τουλάχιστον παιδιά και χρόνο ασφάλισης 6.000 ημερών ή 20 ετών τουλάχιστον, το όριο ηλικίας, που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου αυτού, μειώνεται ανά τρία (3) έτη για κάθε παιδί και μέχρι του 50ού έτους.

Η επιβάρυνση των φορέων από την κατά την παράγραφο αυτή μείωση του ορίου ηλικίας προσδιορίζεται με οικονομική μελέτη και τα σχετικά ποσά αποδίδονται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, εγγραφομένης προς τούτο ειδικής πιστώ-

σεως, ύστερα από απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

8. Οι διατάξεις του ν. 612/1977 (ΦΕΚ 164 Α') και της παρ. 7 του άρθρου 40 του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α') εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 25

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας

1. Ο ασφαλισμένος δικαιούται σύνταξη λόγω αναπηρίας, αν έγινε ανάπηρος κατά την έννοια των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α') όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του ν. 1902/1990 και της παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 1976/1991 (ΦΕΚ 184 Α') και έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση α) τριακόσιες (300) ημέρες ή ένα (1) έτος εργασίας και δεν έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας. Οι πιο πάνω 300 ημέρες ή ένα έτος εργασίας αυξάνονται προοδευτικά σε 1.500 ημέρες ή 5 έτη εργασίας με την προσθήκη ανά 120 ημερών ή 5 μηνών εργασίας κατά μέσο όρο για κάθε έτος ηλικίας πέραν του 21ου ή β) έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον χίλιες πεντακόσιες (1.500) ημέρες ή 5 έτη εργασίας, από τις οποίες τις εξακόσιες (600) ημέρες ή δύο (2) έτη μέσα στα πέντε (5) έτη τα αμέσως προηγούμενα από εκείνο που έγινε ανάπηρος. Αν κατά τη διάρκεια των πέντε αυτών ετών ο ασφαλισμένος έχει επιδοτηθεί για ασθένεια ή ανεργία ή έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος των πέντε ετών επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς την επιδότηση ή συνταξιοδότηση χρόνο, ή γ) έχει πραγματοποιήσει τέσσερις χιλιάδες πεντακόσιες (4.500) ημέρες ή δεκαπέντε (15) έτη εργασίας οποτεδήποτε.

2. Για τη διαπίστωση της αναπηρίας του ασφαλισμένου από άποψη ιατρική γνωμοδοτούν οι αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές των φορέων, οι οποίες εκτός από τη διαπίστωση της φύσεως, των αιτιών, της εκτάσεως και της διάρκειας της σωματικής ή της πνευματικής παθήσεως του ασφαλισμένου, αποφαινόμενοι και για την επίδραση αυτών στην καθολική ικανότητά του για άσκηση του συνήθους ή παρεμφερούς επαγγέλματός του ή την ανάκτηση της ικανότητας αυτής.

3. Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας απονέμονται για όσο χρόνο ορίζεται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές, παρατείνονται δε με την ίδια διαδικασία και για τον εκάστοτε οριζόμενο από τις υγειονομικές επιτροπές χρόνο ανικανότητας.

Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας μπορεί να είναι οριστικές, εφόσον οι υγειονομικές επιτροπές γνωματεύσουν ότι η ανικανότητα είναι μόνιμη.

Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας καθίστανται αυτοδικαίως οριστικές όταν:

α. Ο συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης επτά (7) ετών συνεχώς, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε τρεις τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες υγειονομικές επιτροπές.

β. Ο συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης πέντε (5) ετών συνεχώς, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε δύο τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες υγειονομικές επιτροπές.

γ. Ο επί 12ετία συνεχώς συνταξιοδοτούμενος, ανεξαρτητως ορίου ηλικίας.

δ. Ο επί 20ετία διακεκομμένα, αλλά από τριετίας συνεχώς συνταξιοδοτούμενος ανεξαρτητως ορίου ηλικίας.

Άρθρο 26

Σύνταξη λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας

1. Οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη αναπηρίας και τα μέλη της οικογένειάς τους σύνταξη θανάτου, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης, αν η αναπηρία ή ο θάνατος οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση.

Η προθεσμία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησεως, η διαδικασία αναγγελίας και διαπίστωσης του εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος κατά την απασχόληση καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Με το εργατικό ατύχημα ή το ατύχημα κατά την απασχόληση εξομοιώνονται και οι επαγγελματικές ασθένειες. Ως προς το είδος της νόσου, τις επιχειρήσεις, εργασίες ή επαγγέλματα στα οποία πραγματοποιήθηκε η απασχόληση και το χρόνο απασχόλησης ισχύουν οι διατάξεις του Κανονισμού Ασθενείας του Ι.Κ.Α.

2. Επί ατυχήματος εκτός εργασίας ή απασχόλησης περί του οποίου κρίνουν τα αρμόδια όργανα των φορέων, οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη αναπηρίας και τα μέλη της οικογένειάς τους σύνταξη θανάτου, αν έχουν πραγματοποιήσει το μισό χρόνο ασφάλισης, που απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από καινή νόσο.

Άρθρο 27

Σύνταξη θανάτου

Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει τις ημέρες ή έτη ασφάλισης, που ορίζονται στα άρθρα 25 και 26 του παρόντος νόμου, για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας, δικαιούνται σύνταξη τα παρακάτω μέλη οικογένειάς:

1. Ο επιζών σύζυγος εφόσον έχει μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Είναι ανάπηρος και ανίκανος για κάθε βιοποριστική εργασία σε ποσοστό 67% τουλάχιστον.

β. Δεν έχει μέσο μηνιαίο εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή μεγαλύτερο του 40πλάσιου του εκάστοτε ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 20% για καθένα από τα κατά την παρ. 2 του άρθρου αυτού προστατευόμενα και δικαιούμενα σύνταξης παιδιά.

Εάν το μέσο μηνιαίο εισόδημα είναι ουσιαδώς μεγαλύτερο από το οριζόμενο στο προηγούμενο εδάφιο, καταβάλλεται το ήμισυ της δικαιούμενης σύνταξης.

Σε κάθε περίπτωση πάντως που στο εισόδημα του επιζώντος συζύγου συμπεριλαμβάνεται και σύνταξη από ίδιο δικαίωμα, δύναται ο επιζών να επιλέξει αντί αυτής τη σύνταξη του θανόντος, εφόσον το μέσο μηνιαίο εισόδημα, όπως διαμορφώνεται με τη σύνταξη του θανόντος, δεν υπερβαίνει το εισόδημα της κατά τα ανωτέρω περίπτωσης β'.

Η διαπίστωση του εισοδήματος γίνεται από τη φορολογική δήλωση εκάστου έτους κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

2. Τα προστατευόμενα παιδιά, εφόσον είναι νόμιμα ή νομιμοποιηθέντα ή αναγνωρισθέντα ή υιοθετηθέντα, και προκειμένου για γυναίκα και τα φυσικά αυτής τέκνα με την προϋπόθεση ότι α) είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. Το όριο αυτό παρατείνεται

μέχρι του 24ου έτους, εφόσον φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού ή β) κατά το χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου είναι ανίκανα για κάθε εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή κατά τη διάρκεια της, κατά το προηγούμενο εδάφιο, φοίτησης.

3. Ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη:

α. Αν ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο ενός έτους από την τέλεση του γάμου, εκτός αν:

α.α. Ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα εργατικό ή μη.

β.β. Κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή με το γάμο νομιμοποιήθηκε τέκνο.

γ.γ. Η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελεί σε κατάσταση εγκυμοσύνης.

β. Αν ο θανών ελάμβανε κατά την τέλεση του γάμου σύνταξη αναπηρίας ή γήρατος, ο δε θάνατος επήλθε πριν από την πάροδο δύο ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν και στην περίπτωση αυτή συντρέχει λόγος από τους ανωτέρω με στοιχεία α.α., β.β., γ.γ. αναφερομένους.

4. Το δικαίωμα σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος συζύγου και των παιδιών καταργείται:

α. Με το θάνατο του δικαιούχου.

β. Με την τέλεση γάμου του δικαιούχου κατά το ημεδαπό ή αλλοδαπό δίκαιο.

γ. Με τη συμπλήρωση των ανωτέρω στην παρ. 2 εδάφ. α' οριζόμενων ορίων ηλικίας. Και

δ. Από τότε που έπαυσε η κατά την παρ. 2 εδάφ. β' ανικανότητα για εργασία.

Άρθρο 28

Αποδοχές για τον υπολογισμό της σύνταξης λόγω γήρατος και αναπηρίας

1. Για τον προσδιορισμό των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών στους φορείς κύριας ασφάλισης, που ασφαλίζουν μισθωτούς, λαμβάνεται υπόψη το ηλικιακό της διάρκειας του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών, που έλαβε ο ασφαλισμένος κατά τα πέντε ημερολογιακά έτη που προηγούνται του έτους εκείνου κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση για σύνταξη και επί των οποίων καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές, χωρίς τον υπολογισμό δώρων εορτών και επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης, που έχει πραγματοποιήσει ο ασφαλισμένος εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Για τους φορείς κύριας ασφάλισης μισθωτών, στους οποίους ως βάση υπολογισμού των παροχών θεωρείται η ημέρα εργασίας, η κατά το προηγούμενο εδάφιο διαίρεση γίνεται με τον αριθμό ημερών εργασίας και το ηλικιακό πολλαπλασιάζεται επί 25.

Αν ο ασφαλισμένος στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει πραγματοποιήσει σαράντα (40) τουλάχιστο μηνών ή χιλίων (1.000) ημερών απασχόληση, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών συνυπολογίζονται και οι αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών ή χιλίων (1.000) ημερών.

Επί εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος κατά την απασχόληση και ατυχήματος εκτός εργασίας ή απασχόλησης, αν δεν έχουν συμπληρωθεί οι παραπάνω μήνες ή έτη, ο υπολογισμός γίνεται με βάση το σύνολο του χρόνου ασφάλισης που έχει πραγματοποιηθεί.

Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών, οι αποδοχές του ασφαλισμένου για κάθε ημερολογιακό έτος, πλην των αποδοχών του τελευταίου πριν από

την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης ημερολογιακού έτους, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων του κάθε φορέα.

2. Για τον υπολογισμό της σύνταξης στους φορείς κύριας ασφάλισης, που ασφαλίζουν αυτοαπασχολούμενους, λαμβάνονται υπόψη οι ασφαλιστικές κατηγορίες που θα καθορισθούν με το προεδρικό διάταγμα, που προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 22 του παρόντος, βάσει των οποίων καταβλήθηκαν εισφορές ολόκληρο το χρόνο της ασφάλισης του ασφαλισμένου, όπως έχουν διαμορφωθεί την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησεως έτους.

Άρθρο 29

Ποσό σύνταξης

1. Η μηνιαία σύνταξη λόγω γήρατος ή αναπηρίας συνίσταται σε ποσοστό 1,714% επί των κατά το προηγούμενο άρθρο μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών ή ασφαλιστικών κατηγοριών για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας ή 300 ημέρες εργασίας.

Το κατά το προηγούμενο εδάφιο υπολογιζόμενο ποσό της μηνιαίας σύνταξης δεν μπορεί να υπερβεί το τετραπλάσιο του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Επί συνταξιοδότησεως λόγω αναπηρίας, εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται βαριά ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφ. α' της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 27 του ν.1902/1990, δικαιούται την κατά τα ανωτέρω πλήρη σύνταξη.

Εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφ. β' της παραπάνω παραγράφου, δικαιούται τα τρία τέταρτα (3/4) της σύνταξης αυτής και, εφόσον κρίνεται μερικτά ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφ. γ' της αυτής παραγράφου, δικαιούται το μισό (1/2) της σύνταξης αυτής.

Ο ασφαλισμένος, που έχει συμπληρώσει έξι χιλιάδες (6.000) ημέρες ή είκοσι (20) έτη εργασίας και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των ανωτέρω εδαφίων β' και γ', δικαιούται την ακεραία ή τα 3/4 της ακεραίας σύνταξης, αντίστοιχα.

Ο ασφαλισμένος, του οποίου η αναπηρία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των ανωτέρω εδαφ. β' και γ', δικαιούται την ακεραία ή τα 3/4 της ακεραίας σύνταξης, αντίστοιχα.

2. Οι ασφαλισμένοι, που υπήχθησαν στις διατάξεις περί βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών των οικείων φορέων ή τις διατάξεις για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων ή σε υποθαλάσσιες εργασίες ή τις διατάξεις για τους απασχολούμενους σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δικτύου της Δ.Ε.Η. ή τις διατάξεις περί ειδικών επαγγελματιών της παρ. 4 του άρθρου 24 του παρόντος και δεν θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης κατά τις ειδικές διατάξεις των παρ. 3,4 και 5 του άρθρου 24 του αυτού νόμου, λόγω αλλαγής επαγγελματικής ειδικότητας ή άλλων λόγων, δικαιούνται προσαύξησης στο ποσό της βασικής σύνταξης, που αναλογεί στα έτη ή τις ημέρες αυτές για τις οποίες καταβλήθηκαν οι πρόσθετες εισφορές, που προβλέπονται από τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 23 του παρόντος νόμου, κατά ποσοστό 20%.

3. Το ποσό της κατά τις προηγούμενες παραγράφους χορηγούμενης σύνταξης δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης που προκύπτει βάσει του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αναπροσαρμοσμένου

με το εκάστοτε ποσοστό αυξήσεως των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων, νοουμένου ως συντάξιμου μισθού και συντάξιμου χρόνου δεκαπέντε (15) ετών.

Οι συνταξιούχοι, δικαιούχοι κατώτατων ορίων σύνταξης γήρατος, οι οποίοι παρέχουν οποιαδήποτε εργασία, δικαιούνται μόνο το τμήμα της σύνταξης που υπολογίζεται κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

4. Εξαιρετικά επί αναπηρίας, η οποία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση ή επαγγελματική ασθένεια, το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης δεν μπορεί να είναι μικρότερο της σύνταξης που προκύπτει βάσει του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων νοουμένου ως συντάξιμου μισθού και συντάξιμου χρόνου είκοσι (20) ετών.

Το κατώτερο όριο συντάξεων, που προβλέπεται από τις προηγούμενες παραγράφους, μειώνεται σε κάθε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει σύνταξη μειωμένη.

Άρθρο 30 **Προσαύξηση της σύνταξης**

1. Το ποσό της κατά το άρθρο 29 υπολογιζόμενης σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας καλείται βασική σύνταξη και αυτή προσαυξάνεται κατά 8% για το πρώτο παιδί, 10% για το δεύτερο παιδί και 12% για το τρίτο και άνω παιδιά, εφόσον είναι άγαμα και ανήλικα και δεν εργάζονται ή είναι ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία και δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο. Η κατά τα ανωτέρω προσαύξηση παρατείνεται μέχρι του 24ου έτους της ηλικίας, εφόσον τα παιδιά φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες αναγνωρισμένες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

Αν και ο έτερος των γονέων είναι συνταξιούχος του αυτού ή άλλου φορέα κοινωνικής ασφάλισης ή του Δημοσίου, η κατά τα ανωτέρω προσαύξηση (επίδομα τέκνων) χορηγείται στον έναν των συζύγων κατ' επιλογή τους. Αν δεν υποβληθεί δήλωση επιλογής, το επίδομα καταβάλλεται και στους δύο συζύγους κατά το ήμισυ.

Οι χορηγούμενες προσαυξήσεις συντάξεων για τα τέκνα υπολογίζονται επί του μισού του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αυξήσεως των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

2. Προκειμένου περί συνταξιούχων λόγω απολύτου αναπηρίας ή συνταξιούχων λόγω γήρατος τυφλών και από τους δύο οφθαλμούς, εφόσον αυτοί τελούν διαρκώς σε κατάσταση η οποία απαιτεί συνεχή επίβλεψη, συμπαράσταση και περιποίηση έτερου προσώπου, το ποσό της βασικής σύνταξης προσαυξάνεται κατά 25% του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αναπροσαρμοσμένου κάθε φορά με το εκάστοτε ποσοστό αυξήσεως των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Άρθρο 31 **Υπολογισμός της σύνταξης λόγω θανάτου**

1. Το ποσό της σύνταξης των κατά το άρθρο 27 του παρόντος νόμου μελών οικογένειας υπολογίζεται επί του ποσού της βασικής σύνταξης, το οποίο ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος λόγω αναπηρίας ή γήρατος ή θα εδικαιούτο ο θανών ασφαλισμένος, αν κατά την ημέρα του θανάτου του καθίστατο ανάπηρος σε ποσοστό 80%, χωρίς οποιαδήποτε επί της βασικής σύνταξης προσαυξήσεως και ορίζεται ως ποσοστό αυτής, ως εξής:

α. Για τον επιζώντο σύζυγο ποσοστό 50% της βασικής

σύνταξης.

β. Για κάθε παιδί ποσοστό 25% της βασικής σύνταξης. Αν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς, το παραπάνω ποσοστό διπλασιάζεται, εκτός αν δικαιούται σύνταξη και από τους δύο γονείς.

2. Το συνολικό ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος συζύγου και των τέκνων δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% του κατά τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 29 του παρόντος νόμου οριζόμενου ποσού, ούτε ανώτερο του 100% της σύνταξης του θανόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' **Επικουρική ασφάλιση**

Άρθρο 32 **Ασφαλιστικές εισφορές**

1. Η συνολική εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη σε φορείς επικουρικής ασφάλισης, που ασφαλίζουν μισθωτούς, ορίζεται σε ποσοστό 6%, βαρύνει κατά το 1/2 τον ασφαλισμένο και κατά το υπόλοιπο 1/2 τον εργοδότη και υπολογίζεται επί των πάσης φύσεως αποδοχών, όπως προσδιορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 22 του παρόντος νόμου.

Στην παραπάνω εισφορά υπόκειται και το Δημόσιο ως εργοδότης.

Σε περίπτωση συρροής περισσότερων του ενός φορέων επικουρικής ασφάλισης, η υποχρέωση του εργοδότη για καταβολή εισφοράς υφίσταται μόνο για τον ένα φορέα.

2. Η πρόσθετη ειδική εισφορά για την επικουρική ασφάλιση ορίζεται: α) για τους υπαγόμενους στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα και τα ειδικά επαγγέλματα του άρθρου 24 παρ. 4 του παρόντος σε 2% επί των αποδοχών των ασφαλισμένων που υπόκεινται σε εισφορές και βαρύνει κατά 1,25% τον ασφαλισμένο και 0,75% τον εργοδότη, β) για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων, καθώς και σε υπαθαλάσσιες εργασίες καθώς και σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δικτύα της Δ.Ε.Η. σε 3% και βαρύνει κατά 2% τον εργοδότη και 1% τον ασφαλισμένο.

3. Η εισφορά σε φορείς επικουρικής ασφάλισης, που ασφαλίζουν αυτοαπασχολούμενους ορίζεται σε ποσοστό 6%, υπολογίζεται επί του ποσού της κατά την παρ. 3 του άρθρου 22 του παρόντος ασφαλιστικής κατηγορίας επιλογής των ασφαλισμένων και βαρύνει τους ασφαλισμένους.

Προκειμένου περί μισθωτών ασφαλισμένων φορέων κύριας ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων ισχύουν ως προς την καταβολή των εισφορών τα οριζόμενα για τους ασφαλισμένους φορέων επικουρικής ασφάλισης μισθωτών.

Άρθρο 33 **Προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως -** **Συντάξιμες αποδοχές**

Οι διατάξεις των άρθρων 24 έως 28 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται ανάλογα και στους φορείς επικουρικής ασφάλισης.

Άρθρο 34 **Ποσό σύνταξης**

1. Το ποσό της πλήρους μηνιαίας σύνταξης, που χορηγείται από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης για χρόνο ασφάλισης 35 ετών ή 10.500 ημερών, ορίζεται σε 20% των κατά το άρθρο 28 του παρόντος συντάξιμων αποδοχών ή ασφαλιστικών κατηγοριών.

2. Για χρόνο ασφάλισης μικρότερο ή μεγαλύτερο των 35 ετών ή 10.500 ημερών εργασίας, το πιο πάνω ποσοστό μειώνεται ή αυξάνεται κατά 1/35 για κάθε επί έλαττον ή επιπλέον έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης.

3. Στις περιπτώσεις ασφαλισμένων για τους οποίους συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγρ. 2 του άρθρου 29 του παρόντος, το ποσό της σύνταξης που αναλογεί στα έτη ή ημέρες ασφάλισης, για τις οποίες καταβλήθηκαν πρόσθετες εισφορές, που προβλέπονται από την παρ. 2 του άρθρου 32 του παρόντος, προσαυξάνεται κατά 20%.

4. Το ποσό της κατά τα ανωτέρω χρησιμοποιούμενης σύνταξης λόγω αναπηρίας δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης που αντιστοιχεί σε χρόνο ασφάλισης 15 ετών.

Επί αναπηρίας, η οποία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική νόσο, το ποσό της χρησιμοποιούμενης σύνταξης δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης που αντιστοιχεί σε χρόνο ασφάλισης 20 ετών.

Το κατώτερο όριο συντάξεων μειώνεται σε κάθε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει σύνταξη μειωμένη.

5. Σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 31 του παρόντος. Το συνολικό δε ποσό της σύνταξης του επιζώντος συζύγου και των τέκνων δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% του κατά την προηγούμενη παράγραφο οριζόμενου ποσού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Ασφάλιση ασθένειας

Άρθρο 35 Ασφαλιστικές εισφορές

1. Το συνολικό ποσοστό εισφοράς για την ασφάλιση ασθένειας - μητρότητας στους φορείς ασφάλισης ασθένειας, που ασφαλίζουν μισθωτούς, ορίζεται σε ποσοστό 11,45% και κατανέμεται κατά 2,55% σε βάρος των ασφαλισμένων, κατά 5,10% σε βάρος των εργοδοτών και κατά 3,80% σε βάρος του Κράτους, υπολογίζεται δε κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 22 του παρόντος για τις ασφαλιστικές εισφορές κύριας ασφάλισης.

Αν το ποσοστό εισφοράς στους παραπάνω φορείς για τους μέχρι 31.12.1992 υπαχθέντες στην ασφάλιση είναι μεγαλύτερο του καθοριζόμενου με το προηγούμενο εδάφιο, για τον ασφαλισμένο και τον εργοδότη καταβάλλεται και για τους από 1.1.1993 και μετά υπαγόμενους στην ασφάλιση.

Το ποσοστό εισφοράς για την ασφάλιση ασθένειας - μητρότητας στους φορείς ασφάλισης ασθένειας των αυτοαπασχολούμενων ορίζεται σε ποσοστό 11,45%, υπολογίζεται επί της ασφαλιστικής κατηγορίας της παρ. 3 του άρθρου 22 του παρόντος που θα επιλεγεί για την καταβολή των εισφορών κύριας ασφάλισης εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του εδαφ. γ της παρ. 2 του ίδιου άρθρου και βαρύνει κατά 7,65% τους ασφαλισμένους και κατά 3,80% το Κράτος.

Προκειμένου περί μισθωτών ασφαλισμένων φορέων ασθένειας αυτοαπασχολούμενων ισχύουν αναλόγως τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 22.

Αν οι παραπάνω φορείς δεν χορηγούν παροχές ασθένειας σε χρήμα, το ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένων ορίζεται σε 6,75% και του Κράτους σε 3,40%.

Δύνανται με το προεδρικό διάταγμα, που προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 22 του παρόντος, να ορισθεί ότι κατά την πρώτη εφαρμογή η καταβολή ολόκληρης της εισφοράς θα γίνει σταδιακά σε τρία έτη.

2. Για τον τρόπο απόδοσης της εισφοράς του Κράτους ισχύουν τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 22 του

παρόντος.

3. Η εισφορά (κράτηση) υπέρ του Δημοσίου για την περίθαλψη των δημοσίων υπαλλήλων ορίζεται στο ποσοστό που ισχύει κάθε φορά ως εισφορά εργαζομένων για τους ασφαλισμένους στην κοινή ασφάλιση του Ι.Κ.Α. στον κλάδο ασθένειας και υπολογίζεται επί των αποδογών των δημοσίων υπαλλήλων.

4. Το ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη στους φορείς ασφάλισης ασθένειας μισθωτών μπορεί να μεταβάλλεται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη.

5. Η εισφορά για την ασφάλιση ασθένειας συνταξιούχων φορέων κύριας ασφάλισης και του Δημοσίου ορίζεται σε ποσοστό 10% επί των καταβαλλόμενων συντάξεων και κατανέμεται κατά 4% σε βάρος των συνταξιούχων και 6% σε βάρος του φορέα συνταξιοδότησης. Το ποσοστό εισφοράς για την ασφάλιση ασθένειας συνταξιούχων δύναται να ανακαθορισθεί με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη.

Άρθρο 36 Παροχές ασθένειας

1. Για το είδος των παροχών ασθένειας που χορηγούν οι φορείς ασφάλισης ασθένειας, τις κατηγορίες παροχών, τις προϋποθέσεις, την έκταση, το ύψος, τα δικαιούχα πρόσωπα, τη διαδικασία και τον τρόπο πραγματοποιήσεως των παροχών ισχύουν οι οικείες διατάξεις των φορέων.

2. Οι φορείς ασφάλισης ασθένειας, οι οποίοι έχουν τις ίδιες προϋποθέσεις, που ισχύουν στο Ι.Κ.Α., χορηγούν στους ασφαλισμένους και τα μέλη των οικογενειών τους τουλάχιστον τις αυτές με το Ι.Κ.Α. σε ύψος και έκταση παροχές ασθένειας και μητρότητας σε είδος και σε χρήμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Ασφάλιση για εφάπαξ βοήθεια

Άρθρο 37 Ασφαλιστικές εισφορές

1. Η συνολική εισφορά ασφάλισης για εφάπαξ βοήθημα σε φορείς ασφάλισης πρόνοιας ορίζεται σε ποσοστό 4% και βαρύνει αποκλειστικά τους ασφαλισμένους.

2. Για τον υπολογισμό της εισφοράς σε φορείς ασφάλισης πρόνοιας, που ασφαλίζουν μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παρ. 1 και 3 του άρθρου 32 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 38 Προϋποθέσεις χορηγήσεως εφάπαξ βοήθηματος - Ύψος παροχής

1. Στον ασφαλισμένο σε κάθε φορέα ασφάλισης πρόνοιας απονέμεται εφάπαξ βοήθημα, εφόσον έτυχε κύριας σύνταξης λόγω γήρατος ή οριστικής αναπηρίας από οποιονδήποτε φορέα και πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του οικείου Ταμείου.

Εφάπαξ βοήθημα χορηγείται στους κατά τις διατάξεις κάθε φορέα ασφάλισης πρόνοιας δικαιούχους θανόντος ασφαλισμένου, εφόσον συντρέχουν οι χρονικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως λόγω θανάτου, του φορέα κύριας ασφάλισης στον οποίο ήταν ασφαλισμένος ο θανών.

Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη καθορίζεται το

ύψος και ο τρόπος υπολογισμού του εφάπαξ βοηθήματος.

2. Στους μη δικαιούμενους εφάπαξ βοηθήματος επιστρέφονται οι εισφορές ασφαλισμένου που έχουν καταβληθεί σε φορείς πρόνοιας, εντόκως με επιτόκιο το εκάστοτε χορηγούμενο για τις καταθέσεις των χρηματικών διαθεσίμων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης στην Τράπεζα της Ελλάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' Λοιπές διατάξεις

Άρθρο 39 Ασφάλιση σε ένα φορέα

1. Υποχρεωτική ασφάλιση επιτρέπεται σε ένα φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, ένα φορέα επικουρικής ασφάλισης, ένα φορέα ασφάλισης ασθένειας και ένα φορέα ασφάλισης πρόνοιας.

2. Τα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις υποχρεωτική ασφάλιση σε περισσότερους του ενός φορείς, λόγω ιδιότητας και απασχόλησης ή για περισσότερες της μιας απασχολήσεις, ασφαλιζονται υποχρεωτικά μόνο σε ένα φορέα, τον οποίο επιλέγουν με δήλωσή τους, που υποβάλλεται κάθε φορά σε όλους τους αρμόδιους φορείς και στους οικείους εργοδότες, εντός τριών μηνών από την απόκτηση της ιδιότητας ή την ανάληψη της απασχόλησης, αν δε δεν υποβληθεί δήλωση, η υποχρεωτική ασφάλιση γίνεται στο φορέα απασχόλησης, εκτός της ασφάλισης στο Ταμείο Συντάξεως και Αυτασφάλισεως Υγειονομικών (Τ.Σ.Α.Υ.) και στο Ταμείο Συντάξεως Μηχανικών και Εργοληπτών Δημόσιων Έργων, η οποία είναι υποχρεωτική.

Εφόσον επιθυμούν, τα πρόσωπα αυτά δύνανται να ασφαλιστούν προαιρετικά και σε περισσότερους του ενός φορείς, αν αυτό προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, ύστερα από σχετική αίτηση, που υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα εντός της παραπάνω προθεσμίας.

Στην περίπτωση αυτήν υποχρεούνται στην καταβολή του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένου, εργοδότη και Κράτους των προβλεπόμενων από τις ισχύουσες διατάξεις για τον οικείο φορέα.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επιλύεται κάθε αμφισβήτηση που θα προκύψει από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 40 Χρόνος ασφάλισης

1. Ως χρόνος ασφάλισης στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης λογίζεται, πλην του χρόνου πραγματικής απασχόλησης: α) ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας, β) ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, γ) ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και τακτικής ανεργίας και δ) ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο ετών, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

2. Η αναγνώριση και εξαγορά του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας ενεργείται κατά τις διατάξεις του ν.1353/1983 (ΦΕΚ 60 Α) όπως ισχύουν κάθε φορά. Ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και τακτικής ανεργίας συνηγορείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος και μέχρι διακόσιες (200) ημέρες την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης για την επιδότηση λόγω ασθένειας και μέχρι διακόσιες (200) ημέρες για την επιδότηση τακτικής ανεργίας κατά το αυτό χρονικό διάστημα.

Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας αναγνωρίζεται με αίτηση του ενδιαφερομένου για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή προσαύξηση της σύνταξης και εξαγοράζεται βάσει του ποσοστού εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη, του οικείου φορέα και των αποδοχών του ασφαλισμένου κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, το ποσό δε της εξαγοράς βαρύνει τον ασφαλισμένο.

Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών αναγνωρίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α') και εξαγοράζεται βάσει του ποσοστού εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη, που ισχύει για κάθε φορέα και του 25πλάσιου του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, που ισχύει κατά τη χρονολογία υποβολής της αίτησης αναγνώρισης.

3. Ο χρόνος κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος έλαβε σύνταξη αναπηρίας συνηγορείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος.

Άρθρο 41 Απασχόληση συνταξιούχων

1. Αν ο συνταξιούχος λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου φορέα κύριας ασφάλισης αναλάβει οποιαδήποτε απασχόληση, το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης περιορίζεται κατά το 1/3 του υπολειπόμενου ποσού μη δυναμένου να είναι μικρότερου του κατώτατου ορίου.

2. Αν ο συνταξιούχος λόγω αναπηρίας φορέα κύριας ασφάλισης, που αναλαμβάνει οποιαδήποτε απασχόληση, κερδίζει από την απασχόληση, ανάλογα και με το βαθμό της αναπηρίας του, περισσότερα από όσα κερδίζει υγιής απασχολούμενος, σύμφωνα με τους γενικούς όρους αμοιβής προκειμένου περί μισθωτών ή του διπλάσιου του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων προκειμένου περί αυτοαπασχολούμενων, διακόπτεται η σύνταξη.

3. Για τον απασχολούμενο συνταξιούχο λόγω γήρατος ή αναπηρίας καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από τις οικείες διατάξεις εισφορές εργοδότη και ασφαλισμένου, προκειμένου περί μισθωτών ή ασφαλισμένου προκειμένου περί αυτοαπασχολούμενων, υπολογιζόμενες κατά τα ισχύοντα για τους λοιπούς ασφαλισμένους, οι οποίες βαρύνουν τον ασφαλισμένο και τον εργοδότη αντίστοιχα προκειμένου περί μισθωτών ή τον ασφαλισμένο προκειμένου περί αυτοαπασχολούμενων.

4. Σε περίπτωση απασχόλησης συνταξιούχου λόγω γήρατος χωρίς αναστολή της σύνταξης, ο αντίστοιχος χρόνος ασφάλισης δεν λαμβάνεται υπόψη για προσαύξηση της σύνταξης ή συνταξιοδότηση από άλλο φορέα.

Επί αναστολής της σύνταξης προσαυξάνεται η σύνταξη για το χρόνο απασχόλησης υπολογιζόμενη κατά τις σχετικές, για κάθε περίπτωση διατάξεις, ή θεμελιώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα από άλλο φορέα.

5. Ο συνταξιούχος λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου πριν αναλάβει οποιαδήποτε εργασία, οφείλει να το δηλώσει στο φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτείται, παρέχοντας κάθε πληροφορία περί αυτής. Η παράλειψη της δηλώσεως ή η παροχή ανακριβών πληροφοριών συνεπάγεται αναστολή για το λόγο αυτόν και μόνο της καταβολής της σύνταξης του για δώδεκα (12) μήνες, από τον επόμενο μήνα που έλαβε γνώση της απασχόλησής του ο φορέας.

Άρθρο 42 Προαιρετική συνέχιση ασφάλισης

1. Ο υποχρεωτικά ασφαλισμένος σε φορέα κύριας ασφάλισης δικαιούται να ζητήσει τη συνέχιση της ασφάλισης

αυτής εντός έτους από τη διακοπή της, εφόσον:

α. έχει πραγματοποιήσει στην υποχρεωτική ασφάλιση 1.500 ημέρες εργασίας τουλάχιστον από τις οποίες 300 ημέρες εντός της τελευταίας πριν από την υποβολή της αίτησης πενταετίας και

β. δεν υπάγεται στην ασφάλιση άλλου φορέα κύριας ασφάλισης.

2. Η κατά την παρ. 1 προαιρετική ασφάλιση πραγματοποιείται για ένα ή περισσότερους από τους υφιστάμενους στο φορέα κλάδους ασφάλισης.

3. Ο προαιρετικά ασφαλισμένος βαρύνεται με την εκάστοτε συνολική εισφορά εργοδότη και ασφαλισμένου, η οποία προσδιορίζεται βάσει του μέσου όρου του μισθού του τελευταίου έτους πριν από τη διακοπή της υποχρεωτικής ασφάλισης προκειμένου περί μισθωτών ή του ποσού της ασφαλιστικής κατηγορίας επί της οποίας κατέβαλε εισφορές κατά τη διακοπή της απασχόλησης ο αυτοαπασχολούμενος, αναπροσαρμοσμένων με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων.

Εφόσον έχουν πραγματοποιήσει 3.000 ημέρες ή 10 έτη εργασίας, οι συνεχιζόντες προαιρετικά την ασφάλισή τους δύνανται με έγγραφη δήλωσή τους, να κατατάσσονται στην αμέσως ανώτερη ασφαλιστική κλάση ή κατηγορία. Το δικαίωμα αυτό ασκείται μετά τη συμπλήρωση τριετίας σε κάθε ασφαλιστική κλάση ή κατηγορία και πάντως πριν από τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους. Η νέα κατάταξη ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από την υποβολή της σχετικής δήλωσης.

4. Χρονική περίοδος, για την οποία δεν καταβλήθηκαν εισφορές εντός έξι (6) μηνών από της λήξεως της περιόδου στην οποία ανάγονται αυτές, δεν λογίζεται ως χρόνος προαιρετικής ασφάλισης. Εισφορές, οι οποίες καταβλήθηκαν πέραν του μηνός από τότε που κατέστησαν απαιτητές και μέχρι των έξι (6) μηνών, επιβαρύνονται με τα προβλεπόμενα πρόσθετα τέλη.

5. Καθυστέρηση καταβολής εισφορών πέραν του έτους, από τη λήξη της περιόδου στην οποία ανάγονται αυτές, συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος περαιτέρω συνεχίσεως της προαιρετικής ασφάλισης που άρχισε.

6. Ο συνεχιζών προαιρετικά την ασφάλισή του δεν υποχρεούται σε καταβολή εισφορών κατά το χρόνο που λαμβάνει επίδομα ασθενείας.

7. Δεν δύναται να γίνει προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης αν ο ασφαλισμένος κατά την υποβολή της σχετικής αίτησης είναι ανάπηρος κατά την έννοια του στοιχείου β' της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951.

8. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και για την προαιρετική ασφάλιση σε φορείς επικουρικής ασφάλισης.

Άρθρο 43

Έκταση εφαρμογής

Τελικές διατάξεις τρίτου μέρους

1. Οι διατάξεις των άρθρων 22 έως 43 του παρόντος νόμου έχουν εφαρμογή για τους ασφαλισμένους, οι οποίοι υπάγονται για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από 1.1.1993 και μετά, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. Από τις παραπάνω διατάξεις εξαιρείται ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

2. Για τα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά θέματα, που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του τρίτου μέρους του παρόντος νόμου εξακολουθούν να ισχύουν οι υφιστάμενες γενικές ή ειδικές διατάξεις των φορέων.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ρυθμίσεις για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.1992

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Κύρια Ασφάλιση

Άρθρο 44

Εισφορά κλάδου σύνταξης

1. Η υπό του άρθρου 25 παρ. 1 του α.ν.1846/1951, όπως ισχύει, προβλεπόμενη εισφορά εργοδότη και ασφαλισμένου υπέρ του κλάδου αναπηρίας, γήρατος, θανάτου (συντάξεων) του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1993 κατά 2,75 μονάδες, ήτοι κατά 1,83 μονάδες σε βάρος των εργοδοτών και κατά 0,92 της μονάδας σε βάρος των ασφαλισμένων, οριζόμενη σε 20 ποσοστιαίες μονάδες εκ των οποίων 13,33 ποσοστιαίες μονάδες βαρύνουν τους εργοδότες και 6,67 τους ασφαλισμένους.

2. Αν η εισφορά του ασφαλισμένου ή του εργοδότη για τον κλάδο σύνταξης, που προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις των λοιπών, πλην του Ι.Κ.Α., φορέων κύριας ασφάλισης μισθωτών, είναι μικρότερη της οριζόμενης για το Ι.Κ.Α. με την προηγούμενη παράγραφο αυξάνεται προοδευτικά σε τρία έτη από 1-1-1993 για κάθε περίπτωση προκειμένου να διαμορφωθεί σε 6,67% για τον ασφαλισμένο και 13,33% για τον εργοδότη.

Μεγαλύτερα των παραπάνω ποσοστά εισφοράς ασφαλισμένου ή εργοδότη προβλεπόμενα από τις οικείες διατάξεις των φορέων εξακολουθούν να ισχύουν.

3. Από 1ης Ιανουαρίου 1995 και μετά, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς ασφαλισμένου για τον κλάδο σύνταξης στους φορείς κύριας ασφάλισης, που ασφαλίζουν αυτοαπασχολούμενους, δεν μπορεί να είναι κατώτερο από την εισφορά, που προκύπτει βάσει του κατά την παρ. 1 του άρθρου αυτού συνολικού ασφαλιστρού και του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Μηνιαία εισφορά μικρότερη του ανωτέρω ποσού αυξάνεται προοδευτικά σε τρία έτη από 1-1-1993 μέχρι διαμορφώσεως στο κατά το προηγούμενο εδάφιο ποσό.

Διατάξεις φορέων κύριας ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων, που προβλέπουν την καταβολή μειωμένης εισφοράς από νεοεισερχομένους στο επάγγελμα ασφαλισμένους, εξακολουθούν να ισχύουν για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλιζόμενους. Επίσης εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις που προβλέπουν κρατήσεις επί αμοιβών για παρεχόμενες υπηρεσίες ή καταβολή ποσών με ένσημα.

Με προεδρικά διατάγματα, που θα εκδοθούν εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη και γνώμη των Δ.Σ. των: α) Ταμείου Νομικών, β) Ταμείου Συντάξεως και Αυτασφάλισης Υγειονομικών και γ) Ταμείου Συντάξεως Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, θα καθορισθούν τα ποσά εκ των οριζόμενων στο προηγούμενο εδάφιο, τα οποία θα αφαιρούνται από την κατά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής εισφορά και η ενδεχόμενη καταβολή μικρότερης εισφοράς από εμπίστους ασφαλισμένους για τους οποίους προβλέπεται καταβολή διαφοροποιημένης σύνταξης.

Τα παραπάνω ισχύουν αναλόγως και για τις εισφορές στους κλάδους ή φορείς επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και ασθενείας των ασφαλισμένων της περιγράφου αυτής.

4. Η κράτηση, που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου 17 και την παρ. 2 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου, καθώς και από το άρθρο 6 του ν. 1902/1990, επιβάλλεται και στις υποκείμενες σε εισφορές αποδοχές των τακτικών υπαλλήλων των ν.π.δ.δ. και ο.τ.α., οι οποίοι υπάγονται στις διατάξεις του α.ν. 1846/1951.

5. Από 1.1.1994 και εφεξής το Υπουργείο Οικονομικών αποδίδει κάθε έτος στο Ι.Κ.Α. ποσά που αντιστοιχούν στις μειώσεις των εισφορών Ι.Κ.Α., Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ., Ο.Α.Ε.Δ., Ο.Ε.Κ. και Ο.Ε.Ε. του προηγούμενου οικονομικού έτους, που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 12 του ν. 3213/1955, 23 του ν. 849/1978 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 παρ. 7 του ν. 1116/1981, 24 του ν.δ. 3083/1954 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 15 του ν.3210/1955 και του άρθρου 5 του ν.δ. 3619/1956, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 του ν.δ. 4041/1960.

Η διαδικασία και ο τρόπος απόδοσης των εισφορών θα καθορισθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

6. Η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 1 εδάφ. α' του ν.δ. 2961/1954 (ΦΕΚ 197 Α') εργοδοτική εισφορά αυξάνεται κατά 0,67%, η δε εργατική κατά 0,33% και υπολογίζεται επί των αναφερόμενων στις διατάξεις αυτές αποδοχών των μισθωτών.

Η ισχύς της διατάξεως αυτής αρχίζει από την 1η του τρίτου από της δημοσίευσής του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μήνα έχει δε εφαρμογή και για τους από 1.1.1993 και μετά ασφαλιζόμενους.

Άρθρο 45

Εισφορά πρόωρης συνταξιοδότησης - Επαγγελματικού κινδύνου

1. Η πρόσθετη ειδική εισφορά για την κύρια ασφάλιση των υπαγομένων σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις των φορέων (πλην Ι.Κ.Α.) στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα ορίζεται σε ποσοστό 3,60% και βαρύνει τους ασφαλισμένους κατά 2,20% και τους εργοδότες κατά 1,40% και των απασχολούμενων σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων, καθώς και σε υποθαλάσσιες εργασίες σε ποσοστό 7,50% και βαρύνει κατά 2,50% τους ασφαλισμένους και κατά 5% τους εργοδότες.

2. Η πρόσθετη ειδική εισφορά των ασφαλισμένων στο Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. απασχολούμενων σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα ορίζεται σε ποσοστό 2% και βαρύνει τους ασφαλισμένους κατά 1,25% και τους εργοδότες κατά 0,75% και των απασχολούμενων σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων, καθώς και σε υποθαλάσσιες εργασίες σε ποσοστό 3% και βαρύνει κατά 1% τους ασφαλισμένους και κατά 2% τους εργοδότες. Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 1.1.1993.

3. Το ποσοστό εισφοράς για τις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου αυτού και τις αντίστοιχες του Ι.Κ.Α. δύνανται να επανακαθορισθεί με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη.

4. Οι τρεις (3) πρώτες παράγραφοι της περ. Θ' του άρθρου 24 του α.ν.1846/1951 όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 3 του ν.δ. 4104/1960 (ΦΕΚ 147 Α') αντικαθίστανται ως κατωτέρω:

Εισφορά επαγγελματικού κινδύνου, που βαρύνει τον εργοδότη ίση προς 1% επί των αποδοχών των μισθωτών των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις και εργασίες, που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του β.δ. 473/1961 και διεξάγονται κάτω από τέτοιες συνθήκες, ώστε να τίθεται σε κίνδυνο η ζωή ή η υγεία των εργαζομένων.

Οι επιχειρήσεις καταβάλλουν στο Ι.Κ.Α. ολόκληρη την

εισφορά επαγγελματικού κινδύνου και για το προσωπικό τους, που υπάγεται σ' έναν μόνο κλάδο ασφάλισης Ι.Κ.Α..*

Άρθρο 46

Ασφαλιστικές εισφορές-Λοιπά θέματα ειδικών ταμείων

1. Από 1.1.1993 το ποσοστό εισφοράς εργοδότη στο ειδικά ταμεία κύριας ασφάλισης του προσωπικού των Τραπεζών Αγροτικής, Ελλάδος και Κτηματικής, Εθνικής, Ε.Τ.Β.Α., Ιονικής-Λαϊκής, του Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε. και του Τ.Σ.Π.-Η.Σ.Α.Π. καθορίζεται σε 22%.

Μεγαλύτερα ποσοστά προβλεπόμενα από τις καταστατικές διατάξεις των παραπάνω Ταμείων για τον εργοδότη εξακολουθούν να ισχύουν.

Το ποσοστό εισφοράς των ασφαλισμένων στα παραπάνω Ταμεία ορίζεται από 1.1.1995 σε 11%.

Η προσαρμογή κατά την τριετία του πράγματι καταβαλλόμενου ποσοστού εισφοράς των ασφαλισμένων προς το ανωτέρω ποσοστό γίνεται κατά το 1/3 της διαφοράς κατ' έτος, αρχής γενομένης από 1.1.1993.

2. Ειδικά για τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ορίζονται τα κάτωθι :

α. Ως οιονεί έσοδα του ασφαλιστικού συστήματος της Δ.Ε.Η. νοούνται τα κάτωθι ποσά:

α.α. το 300% των εισφορών των ασφαλισμένων για τους κλάδους κύριας σύνταξης, υγείας και απασχολούμενων σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα,

β.β. το 200% των εισφορών των ασφαλισμένων για τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης,

γ.γ. το 150% των εισφορών των ασφαλισμένων που απασχολούνται σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα,

δ.δ. το 100% των εισφορών των ασφαλισμένων για τον κλάδο πρόνοιας.

β. Το ποσοστό εισφοράς των ασφαλισμένων, σε διάστημα τριών ετών, ορίζεται συνολικά ως εξής:

1.1.1993 1.1.1994 1.1.1995 και εφεξής

- Κλάδος Κύριας Σύνταξης	9 %	10 %	11 %
- Κλάδος Επικ. Ασφάλισης	3,5%	4 %	4,5%
- Κλάδος Πρόνοιας	2 %	3 %	4 %
- Κλάδος Υγείας	2,5%	2,5%	2,5%
- Απασχολούμενοι σε ορυχεία σταθμούς παραγωγής και δίκτυα	2,5%	2,5%	2,5%
- Βαρέα και ανθυγιεινά επαγγ.	1,5%	2 %	2,5%

γ. Η οιονεί εισφορά της Δ.Ε.Η. ως εργοδότη προκύπτει εάν από το σύνολο των οιονεί εσόδων του ασφαλιστικού της συστήματος αφαιρεθούν οι εισφορές των ασφαλισμένων.

δ. Η Δ.Ε.Η. ως εργοδότης των ασφαλισμένων στο ισχύον ασφαλιστικό σύστημά της, σε κάθε ημερολογιακό έτος, θα καλύπτει δαπάνες, που δεν μπορεί να υπερβαίνουν ποσό μεγαλύτερο των τριάντα πέντε δισεκατομμυρίων δραχμών (35.000.000.000) πέραν της οιονεί εισφοράς της ως εργοδότη.

ε. Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των υπαγομένων στα σημερινά βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα της Διεύθυνσης Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. και απασχολούμενων σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα

αυξάνονται κατά ένα εξάμηνο ανά έτος από 1.1.1998 και μετά, μέχρι του 55ου έτους της ηλικίας. Με τη συμπλήρωση του 50ού έτους χορηγείται σύνταξη μειωμένη κατά 1/200 για κάθε μήνα που λείπει από το όριο ηλικίας που απαιτείται για πλήρη συνταξιοδότηση, όπως αυτό διαμορφώνεται με τις διατάξεις του παρόντος.

στ. Με την επικύρωση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου, τα όρια ηλικίας των υπαγομένων στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα της Διεύθυνσης Ασφαλίσεως Προσωπικού Δ.Ε.Η., αυξάνονται κατά ένα εξάμηνο ανά έτος από 1.1.1998 και μετά, μέχρι του 60ού έτους της ηλικίας.

ζ. Ειδικότερα για τον κλάδο πρόνοιας ορίζονται τα εξής: Το ανώτατο όριο του πέραν των δέκα εκατομ. δραχμών (10.000.000 δρχ.) ποσού του εφάπαξ, το οποίο καταβάλλεται στους συνταξιοδοτούμενους θα περιορισθεί κατά το 1/6 ανά έτος (επί μία δετία) από 1.1.1993, μέχρι του ορίου των δέκα εκατομ. δραχμών (10.000.000 δρχ.), αναπροσαρμοζόμενο κατά τις διατάξεις του άρθρου 57 του παρόντος νόμου.

η. Οι διατάξεις του άρθρου 47 του ν.1469/1984 (ΦΕΚ 111 Α') καταργούνται από 1.1.1993.

3. Η εισφορά του εργοδότη των ειδικών ταμείων του άρθρου 9 του ν.1976/1991 για τον κλάδο ασθένειας δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του 6,25%.

Μεγαλύτερες εισφορές μειώνονται σταδιακά σε 3 χρόνια κατά το 1/3 ετησίως της διαφοράς από 1.1.1993.

4. Με επικύρωση των διατάξεων της επόμενης παραγράφου και της παρ. 2, από 1.1.1993 οι εργοδότες των ασφαλισμένων των Ειδικών Ταμείων κύριας ασφάλισης του άρθρου 9 του ν.1976/1991 θα καλύπτουν τα ετήσια οργανικά ελλείμματα, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 11 του ν.1902/1990, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 του ν.1976/1991, που τυχόν θα προκύψουν και μέχρι ποσού, που δεν θα υπερβαίνει σε καμία περίπτωση το ποσό που καταβλήθηκε για την κάλυψη των ελλειμμάτων του 1992.

5. Ειδικότερα από 1.1.1993 το οργανικό έλλειμμα του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Η.Σ.Α.Π., θα καλύπτεται είτε από τον Λ.Α.Φ.Κ.Α. (άρθρο 67) είτε με επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Άρθρο 47 Συντάξιμος χρόνος

1. Ο προβλεπόμενος από τις οικείες διατάξεις όλων των φορέων κύριας ασφάλισης συντάξιμος χρόνος δεκαπέντε (15) ετών για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος των μητέρων με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω ή εγγάμων γυναικών, καθώς και των χηρών ή διαζευγμένων με άγαμα παιδιά που έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31-12-1982 εφόσον δεν έχει συμπληρωθεί μέχρι 31-12-1992, αυξάνεται από 1-1-1993 ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος και μέχρι της συμπλήρωσης πλήρους συντάξιμου χρόνου δεκαεπτά (17) ετών και έξι (6) μηνών.

2. Συντάξιμος χρόνος μικρότερος των 15 ετών προβλεπόμενος από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων για τη συνταξιοδότηση με αυξημένο όριο ηλικίας ορίζεται από 1-1-1993 η 15ετία.

3. Για τους άνδρες, που έχουν υπαχθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31-12-1982 και συμπληρώνουν τον προβλεπόμενο από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων συντάξιμο χρόνο από 1-1-1998 και μετά, καθώς και για τους υπαγόμενους στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από 1-1-1983 μέχρι 31-12-1992, ο συντάξιμος

χρόνος δεν μπορεί να είναι μικρότερος των 25 ετών.

4. Για τις γυναίκες, που έχουν υπαχθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1982 και συμπληρώνουν από 1.1.1998 και μετά τον προβλεπόμενο από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων συντάξιμο χρόνο, καθώς και το χρόνο της παρ. 1 όπως έχει διαμορφωθεί την 31.12.1997 και της παρ. 2 του άρθρου αυτού ο συντάξιμος χρόνος αυξάνεται από την παραπάνω χρονολογία ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος μέχρι συμπλήρωσεως συντάξιμου χρόνου 25 ετών.

Ειδικά για τις μητέρες με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα παιδιά κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, η ανωτέρω αύξηση αρχίζει από 1-1-2003.

5. Από τις ρυθμίσεις των παραγράφων 1 έως 4 του άρθρου αυτού εξαιρούνται οι ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α., οι ασφαλισμένοι των φορέων της παραγράφου 5α του άρθρου 48 του παρόντος και οι ασφαλισμένοι των Ειδικών Ταμείων του άρθρου 9 του ν.1976/1991 οι υπαγόμενοι στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, καθώς και οι απασχολούμενοι σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων και υποθαλάσσιες εργασίες, καθώς και οι απασχολούμενοι σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα της Δ.Ε.Η..

6. Για τους ασφαλισμένους, οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας ο ελάχιστος χρόνος για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη.

7. Οι προβλεπόμενες από τις καταστατικές των Ειδικών Ταμείων του άρθρου 9 του ν.1976/1991 προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως και υπολογισμού σύνταξης και εφάπαξ βοηθήματος για διοικητές, υποδιοικητές, προέδρους, αντιπροέδρους, διευθύνοντες συμβούλους, γενικούς διευθυντές και εντεταλμένους συμβούλους, καταργούνται από 24.8.1992.

8. Οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.612/1977 και της παρ.8 του άρθρου 40 του ν.1902/1990 εξακολουθούν να ισχύουν.

9. Το πρώτο εδάφ. της παρ. 2 του άρθρου 28 του α.ν.1846/1951, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 27 του ν.1902/1990, αντικαθίσταται από τότε που ίσχυε ως εξής:

• Αν ο ασφαλισμένος λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης (πλην Ο.Γ.Α.) ή το Δημόσιο, εκτός των αναπήρων και θυμάτων πολέμου και μητέρων, που συνταξιοδοτήθηκαν με το άρθρο 63 παρ. 4 του ν.1892/1990, δικαιούται από το Ι.Κ.Α. πλήρη σύνταξη γήρατος εφόσον κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας, που απαιτείται σε κάθε περίπτωση από τη νομοθεσία για την απονομή πλήρους σύνταξης και πάντως όχι κάτω του 60ού έτους για τους άνδρες και του 55ου για τις γυναίκες και έχει πραγματοποιήσει τις απαιτούμενες σε κάθε περίπτωση ελάχιστες ημέρες εργασίας, οι οποίες δεν μπορεί να είναι λιγότερες από 5.100.

Για τους ασφαλισμένους που μέχρι 31-12-91 έχουν συμπληρώσει το 63ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 58ο οι γυναίκες απαιτούνται, οι κατά περίπτωση αναφερόμενες στην παρ. 1 εδ. α' ημέρες εργασίας, οι οποίες από 1-1-1994 ανέρχονται σε 5.100. Αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει 4.500 ημέρες εργασίας τουλάχιστον και έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του ο άνδρας και το 60ο έτος η γυναίκα δικαιούται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά 50%. Οι διατάξεις της νομοθεσίας, που προβλέπουν την απονομή μειωμένης σύνταξης γήρατος δεν εφαρμόζονται για την απονομή δευτέρας σύνταξης*.

10. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 28 του α.ν.1846/1951, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 27 του ν.1902/1990 και την προηγούμενη παρά-

γραφο προσπίθεται διάταξη, που έχει ως εξής:

Οι προβλεπόμενες από το πρώτο εδάφιο πέντε χιλιάδες εκατό (5.100) και τέσσερις χιλιάδες πεντακόσες (4.500) ημέρες εργασίας και από το δεύτερο εδάφιο τρεις χιλιάδες (3.000) ημέρες εργασίας αυξάνονται προοδευτικά σε έξι χιλιάδες (6.000), τέσσερις χιλιάδες οκτακόσες (4.800) και τρεις χιλιάδες εξακόσες (3.600) ημέρες αντίστοιχα με την προσθήκη στις 5.100, 4.500 και 3.000 ημέρες ανά εκατό πενήντα (150) ημερών κατά μέσο όρο για κάθε επόμενο ημερολογιακό έτος, αρχής γενομένης από της Ιανουαρίου 1998'.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής και της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και στους λοιπούς φορείς κύριας ασφάλισης, προκειμένου για τις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος και αναπηρίας. Ειδικά για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος απαιτείται η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας.

11. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 4 του α.ν.1022/1946 (ΦΕΚ 75 Α') προσπίθεται διάταξη, που έχει ως εξής:

Τα ανωτέρω ισχύουν εφόσον έχει συμπληρωθεί ο απαιτούμενος για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος χρόνος'.

12. Οι διατάξεις του άρθρου 40 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και για τους μέχρι 31-12-1992 υπαγόμενους στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης.

Διατάξεις που προβλέπουν αναγνώριση άλλων χρόνων πλην των αναφερόμενων στο άρθρο 40 του παρόντος νόμου ή προσμέτρηση άλλου πλασματικού χρόνου για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή προσαύξηση του ποσού της σύνταξης καταργούνται από 1.1.1994, με εξαίρεση τις διατάξεις, που προβλέπουν την αναγνώριση από φορείς επικουρικής ασφάλισης, του χρόνου που διανύθηκε στο φορέα κύριας ασφάλισης και μέχρι τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, τις διατάξεις που προβλέπουν αναγνώριση χρόνου εθνικής αντίστασης, τις διατάξεις των παρ. 4, 5 του άρθρου 5 και του άρθρου 7 του ν. 1759/1988 και των παρ. 4 και 5 του άρθρου 4 του ν. 1880/1990.

Χρόνοι, που έχουν αναγνωρισθεί και εξαγορασθεί μέχρι 31.12.1993 βάσει των καταργούμενων διατάξεων, θεωρούνται έγκυροι.

Άρθρο 48

Όρια ηλικίας για συνταξιοδότηση

1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν.825/1978 προσπίθεται διάταξη, που έχει ως εξής:

Το παραπάνω προβλεπόμενο όριο ηλικίας αυξάνεται προκειμένου περί ανδρών ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος, αρχής γενομένης από 1-1-1998 και μέχρι του 60ου έτους.'

Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 825/1978, καθώς και η παρ. 3 του άρθρου 27 του ν.1902/1990 καταργούνται από 1.1.1994.

2. Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως των απασχολούμετων σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. ισχύουν και για τους απασχολούμενους σε υποθαλάσσιες εργασίες.

3. Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως του άρθρου 9 του ν.1976/1991, όπως τροποποιούνται και συμπληρώνονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και για τους ασφαλισμένους του Ταμείου Συντάξεως και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου 'Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ' και

του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρείας 'Η ΕΘΝΙΚΗ'.

Για τη συνταξιοδότηση των ασφαλισμένων των φορέων αυτών κατ'εφαρμογή των διατάξεων της παρ. δ' της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν.1976/1991, εφόσον από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων τους προβλέπονται περισσότεροι του ενός χρόνοι ασφάλισης για την αυτήν κατηγορία προσώπων, με αντίστοιχα όρια ηλικίας, τα 7 επιπλέον έτη, όπως αυτά αυξάνονται από 1-1-1998 με τις διατάξεις του εδαφ. γ' της επόμενης παραγράφου, προσπίθεται στο χρόνο ασφάλισης, για τον οποίο έχει συμπληρωθεί και το προβλεπόμενο από τα καταστατικά αντίστοιχο όριο ηλικίας.

4.α Το όριο ηλικίας 42 ετών, που προβλέπεται από την παρ. 5 του άρθρου 9 του ν.1976/1991 για τις γυναίκες με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανάπηρα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, που έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1982 και συμπληρώνουν τον προβλεπόμενο από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων συντάξιμο χρόνο μέχρι 31.12.1997, αυξάνεται ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος από 1.1.1993 και μέχρι της συμπλήρωσεως της ηλικίας του τεσσαρακοστού τέταρτου (44ου) έτους και έξι (6) μηνών, η δε ασφαλισμένη θα ακολουθεί το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το χρόνο που συμπληρώνει 15ετή ή 20ετή πλήρη συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις καταστατικές διατάξεις κάθε Ταμείου.

Επίσης τα όρια ηλικίας που προβλέπονται από τις παραπάνω διατάξεις για όσους έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1982 και συμπληρώνουν τον προβλεπόμενο από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων συντάξιμο χρόνο από 1.1.1998 και μετά, καθώς και για όσους υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992, αυξάνονται ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος, αρχής γενομένης από 1.1.1998, μέχρι συμπλήρωσεως του 65ου έτους για τους άνδρες και του 60ου έτους για τις γυναίκες, πλην των μητέρων με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανάπηρα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω.

Οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 9 του ν.1976/1991 εξακολουθούν να ισχύουν.

β. Τα όρια ηλικίας των ασφαλισμένων των Ειδικών Ταμείων του άρθρου 9 του ν.1976/1991 πλην της Διευθύνσεως Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η., των υπαγόμενων στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα αυξάνονται από 1.1.1998 ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος μέχρι της συμπλήρωσεως του 60ου έτους για τους άνδρες και του 55ου έτους για τις γυναίκες.

Για τους απασχολούμενους σε υποθαλάσσιες εργασίες και υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων τα όρια ηλικίας αυξάνονται κατά τα ανωτέρω μέχρι συμπλήρωσεως των ορίων ηλικίας των οριζόμενων από τις ισχύουσες διατάξεις για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων -λιγνιτωρυχείων ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α..

Για τη συνταξιοδότηση των ανωτέρω με τις διατάξεις για τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα ή τις διατάξεις για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων - λιγνιτωρυχείων, καθώς και υποθαλάσσιες εργασίες απαιτείται η πραγματοποίηση στις εργασίες ή τα επαγγέλματα αυτά των 3/4 του απαιτούμενου εκάστοτε συνολικού συντάξιμου χρόνου για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

γ. Για τη συνταξιοδότηση των ανδρών ασφαλισμένων των Ειδικών Ταμείων και των γυναικών για τις οποίες ο

προβλεπόμενος από τις καταστατικές διατάξεις συντάξιμος χρόνος είναι 25ετία κατά την εφαρμογή των διατάξεων της περ. δ' της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν.1976/1991 τα επτά (7) επιπλέον έτη αυξάνονται από 1.1.1998 κατά έξι (6) μήνες κάθε έτος για όσους συμπληρώνουν το συντάξιμο χρόνο από 1.1.1998 και μετά, μέχρι τη συμπλήρωση δέκα (10) πλήρων ετών, ο δε ασφαλισμένος θα ακολουθεί το αυξημένο όριο που ισχύει κατά το έτος που συμπληρώνει το συντάξιμο χρόνο.

5α. Για τους φορείς κύριας ασφάλισης: α) Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, β) Ταμείο Ασφάλισης Ιδιοκτητών, Συντακτών και υπαλλήλων Τύπου, γ) Ταμείο Συντάξεως Εφημεριδοπωλών και υπαλλήλων πρακτορείων, δ) Ταμείο Συντάξεως Εφημεριδοπωλών και υπαλλήλων πρακτορείων Θεσσαλονίκης, ε) Ταμείο Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών εφαρμόζονται τα εξής:

β. Τα όρια ηλικίας που ορίζονται από τα καταστατικά των παραπάνω φορέων αυξάνονται από 1.1.1998 ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος μέχρι της συμπλήρωσης του 50ού έτους για τις μητέρες με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, του 60ού για τους άνδρες και του 55ου για τις λοιπές γυναίκες.

Ειδικά για τις μητέρες με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, όπου από τις καταστατικές διατάξεις, προβλέπεται συνταξιοδότηση χωρίς όριο ηλικίας ορίζεται από 1.1.1993 όριο ηλικίας το 42ο, το οποίο αυξάνεται από την ίδια χρονολογία ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος μέχρι της συμπλήρωσης του 50ού έτους. Επίσης για τις λοιπές γυναίκες και τους άνδρες ορίζεται από 1.1.1993 όριο ηλικίας συνταξιοδότησης το 53ο και 55ο έτος αντίστοιχα, το οποίο αυξάνει από 1.1.1998 ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος μέχρι του 55ου και 60ού έτους αντίστοιχα.

γ. Όπου από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων του εδαφίου α' της παραγράφου αυτής προβλέπεται χορήγηση μειωμένης σύνταξης με μικρότερα όρια ηλικίας, τα όρια αυτά αυξάνονται από 1.1.1998 με τον ίδιο πιο πάνω τρόπο μέχρι της συμπλήρωσης του 60ού έτους για τους άνδρες και του 55ου έτους για τις γυναίκες.

Το ποσό της σύνταξης στις περιπτώσεις αυτές μειώνεται κατά 1/200 για κάθε μήνα, που λείπει από το όριο ηλικίας, που απαιτείται για πλήρη συνταξιοδότηση, όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε έτος με τις διατάξεις του παρόντος.

δ. Οι εισφορές ασφαλισμένου και εργοδότη που ισχύουν σήμερα για τους φορείς του εδαφ. α' αυτής της παραγράφου και τον ΕΔΟΕΑ δεν μεταβάλλονται λόγω εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου.

Για όσους ασφαλιστούν στους ανωτέρω φορείς από την 1.1.1993 και μετά, δεν θα καταβάλλεται η εισφορά του Κράτους για κύρια σύνταξη και για ασθένεια.

6α. Μεγαλύτερα όρια ηλικίας των οριζόμενων στις παρ. 4 και 5 του παρόντος άρθρου προβλεπόμενα από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων των παραπάνω παραγράφων εξακολουθούν να ισχύουν.

β. Καταστατικές διατάξεις των φορέων κύριας ασφάλισης μισθωτών (πλην Ι.Κ.Α.) που προβλέπουν συνταξιοδότηση με 35 έτη ασφάλισης χωρίς όριο ηλικίας, εξακολουθούν να ισχύουν για όσους έχουν υπαχθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιοσδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1992.

Ειδικά οι κατά το προηγούμενο εδάφιο ασφαλισμένοι από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση συντάξιμου χρόνου 35 ετών και ηλικίας 60 ετών οι άνδρες και 58 ετών οι γυναίκες.

γ. Αν οι ασφαλισμένοι των παρ. 4 και 5 του άρθρου αυτού έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο συντάξιμο

χρόνο από τον οποίο 750 ημέρες ή 2,5 έτη την τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησεως πενταετία δικαιούνται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά το 1/200 της μηνιαίας συντάξεως, για κάθε μήνα που λείπει από το κατά το ανωτέρω οριζόμενο όριο ηλικίας και μέχρι εξήντα (60) τα πολύ μήνες κατά περίπτωση εφόσον έχουν συμπληρώσει οι άνδρες το 60ό έτος της ηλικίας τους και οι γυναίκες το 55ο έτος.

δ. Στις περιπτώσεις σταδιακής αύξησης του ορίου ηλικίας οι παραπάνω ασφαλισμένοι θα ακολουθούν το όριο ηλικίας που ισχύει κατά τη συμπλήρωση του συντάξιμου χρόνου.

ε. Κατά τα λοιπά, για τους ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων και τους ασφαλισμένους των Ταμείων της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 1976/1991.

7. Όρια ηλικίας συνταξιοδότησης ασφαλισμένων φορέων κύριας ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων, μικρότερα του 65ου έτους για τους άνδρες, του 60ού έτους για τις λοιπές γυναίκες και του 50ού έτους για τις μητέρες με ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, κατά ποσοστό 50% και άνω ή ανίκανο σύζυγα κατά ποσοστό 67% και άνω, αυξάνονται προοδευτικά ανά 6 μήνες κατ' έτος αρχής γενομένης από 1.1.1998 μέχρι συμπλήρωσης των παραπάνω ορίων.

Ειδικά με τη συμπλήρωση συντάξιμου χρόνου 35 ετών ή 10.500 ημερών οι άνδρες ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη στο 60ό έτος της ηλικίας τους και οι γυναίκες στο 58ο έτος.

Μεγαλύτερα όρια ηλικίας των οριζόμενων στα προηγούμενα εδάφια προβλεπόμενα από τις καταστατικές διατάξεις των οικείων φορέων εξακολουθούν να ισχύουν.

Με τη συμπλήρωση του 60ού και 55ου έτους της ηλικίας οι άνδρες και οι γυναίκες αντίστοιχα και του συντάξιμου χρόνου, που ορίζεται στο άρθρο 47 του παρόντος νόμου, από τον οποίο 750 ημέρες ή 2,5 έτη την τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησεως πενταετία, οι ασφαλισμένοι που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο δικαιούνται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά 1/200 της πλήρους μηνιαίας σύνταξης, για κάθε μήνα που λείπει από τα κατά το προηγούμενα εδάφια οριζόμενα όρια ηλικίας και μέχρι εξήντα (60) τα πολύ μήνες κατά περίπτωση.

Όπου από τις οικείες διατάξεις των παραπάνω φορέων προβλέπεται συνταξιοδότηση μητέρων με ανήλικα ή ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά χωρίς όριο ηλικίας η συνταξιοδότηση γίνεται με τη συμπλήρωση του 42ου έτους της ηλικίας. Το παραπάνω όριο ηλικίας αυξάνεται από 1.1.1993 ανά έξι (6) μήνες κάθε έτος μέχρι του 50ού έτους. Με επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1 του ν.612/1977 και της παρ. 8 του άρθρου 40 του ν.1902/1990 λοιπές διατάξεις, που προβλέπουν συνταξιοδότηση λόγω γήρατος χωρίς όριο ηλικίας ασφαλισμένων της παρ. αυτής, καταργούνται από 1.1.1998.

8. Το όριο ηλικίας του 68ου έτους, που ορίζεται από την παρ. 1 του άρθρου 17 του ν.1422/1984 (ΦΕΚ 27 Α') για τη συνταξιοδότηση των ανασφάλιστων υπερηλικών από τον Ο.Γ.Α., μειώνεται από 1ης Ιανουαρίου του 1993 στο 65ο έτος.

Άρθρο 49

Συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας

Διατάξεις-φορέων κύριας ασφάλισης, που προβλέπουν συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας με ποσοστό αναπηρίας μικρότερο του 50% δεν ισχύουν.

Ο κανονισμός, που προβλέπεται από την περ. ε' της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του ν.1902/1990, ισχύει και για

όλους τους φορείς, που χορηγούν συντάξεις λόγω αναπηρίας συμπεριλαμβανομένου και του Ο.Γ.Α..

Άρθρο 50 Συντάξιμες αποδοχές

1. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 37 του α.ν. 1846/1951 όπως ισχύει προστίθεται διάταξη, που έχει ως εξής:

‘Από 1-1-1993 για τον υπολογισμό των συντάξεων λαμβάνεται υπόψη το 90% των δώρων εορτών. Το ποσοστό αυτό μειώνεται για κάθε επόμενο έτος κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες μέχρι μηδενισμού του’.

2. Οι παραπάνω διατάξεις έχουν εφαρμογή και στους λοιπούς φορείς κύριας ασφάλισης, στους οποίους για τον προσδιορισμό των συντάξεων λαμβάνονται υπόψη, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, τα δώρα εορτών και το επίδομα αδείας.

Άρθρο 51 Ποσό σύνταξης

1. Προκειμένου περί μισθωτών το ποσό της μηνιαίας σύνταξης λόγω γήρατος ή αναπηρίας για χρόνο ασφάλισης 35 ετών ή 10.500 ημερών δεν μπορεί να υπερβεί, χωρίς οικογενειακά επιδόματα, το 80% των κατά τις οικείες διατάξεις των φορέων και τις διατάξεις του άρθρου 50 του παρόντος μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών, ούτε το τετραπλάσιο του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

2. Το ποσό σύνταξης για όσους παραμένουν στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση 35ετούς συντάξιμου χρόνου, αυξάνεται κατά 1/50 για κάθε έτος ή 300 ημέρες υπηρεσίας πέραν του 35ου έτους. Η παραπάνω προσαύξηση μπορεί να χορηγείται και πέραν του ποσοστού της προηγούμενης παραγράφου. Από τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, εξαιρείται το Ι.Κ.Α. για το οποίο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της νομοθεσίας του.

3. Με επιφύλαξη των διατάξεων της περ. δ' της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1981 τα κατώτατα όρια συντάξεων, που χορηγούν οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης μειώνονται σε κάθε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει σύνταξη μειωμένη.

4. Στους ασφαλισμένους του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίοι καθίστανται συνταξιούχοι λόγω γήρατος από 1.1.1993 και μετά, έχουν χρόνο ασφάλισης άνω των 4.500 ημερών και δικαιούνται τα κατώτατα όρια σύνταξης, χορηγείται προσαύξηση 1% για κάθε 300 ημέρες ασφάλισης επιπλέον των 4.500 ημερών, που υπολογίζεται επί του 25πλάσιου του τεκμαρτού ημερομισθίου της ασφαλιστικής κλάσης στην οποία κατατάσσονται οι ασφαλισμένοι.

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο προσαύξηση χορηγείται και σε ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α., οι οποίοι συνταξιοδοτούνται λόγω γήρατος από 1.1.1993 και μετά και η σύνταξη που δικαιούνται είναι μεγαλύτερη των κατώτατων ορίων εφόσον τα κατώτατα όρια σύνταξης και η προσαύξηση που τους εναλογεί σύμφωνα με τα ανωτέρω υπερβαίνουν το ποσό σύνταξης που δικαιούνται βάσει των οργανικών διατάξεων.

5. Η σύνταξη που καταβάλλεται από φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης σε θήλαα τέκνα θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου και πέραν του 18ου έτους της ηλικίας ή του 24ου εάν σπουδάζουν μειώνεται κατά το 1/3 εφόσον το μέσο μηνιαίο ακαθάριστο πραγματικό εισόδημά τους, πέραν της σύνταξης (κύριας και επικουρικής), όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική δήλωσή τους, του

προηγούμενου έτους, υπερβαίνει το 40πλάσιο του εκάστοτε ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη και κατά το 1/2 εφόσον υπερβαίνει το 60πλάσιο.

- Στην περίπτωση αυτή υποχρεούνται να υποβάλλουν στους φορείς κύριας ασφάλισης από τους οποίους τους χορηγείται σύνταξη, στο πρώτο δίμηνο κάθε έτους, επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος του φόρου εισοδήματος του προηγούμενου έτους.

Τα πιά πάνω δεν ισχύουν για τα ανάπηρα και ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%.

Αυστηρότερες προϋποθέσεις προβλεπόμενες από τις καταστατικές διατάξεις των Ταμείων εξακολουθούν να ισχύουν.

6. Οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 1902/1990 έχουν εφαρμογή και για τους συνταξιοδοτηθέντες πριν από την εφαρμογή του παραπάνω νόμου.

Η αναπροσαρμογή της σύνταξης γίνεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου και τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία της αίτησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' Επικουρική ασφάλιση

Άρθρο 52 Εισφορές

1. Το ποσοστό εισφοράς στους φορείς επικουρικής ασφάλισης μισθωτών δεν μπορεί να είναι, για τον ασφαλισμένο, κατώτερο του 3% επί των αποδοχών αυτού, που υπόκεινται σε εισφορές σύμφωνα με τις καταστατικές διατάξεις κάθε φορέα και του 3% για τον εργοδότη. Μικρότερα ποσοστά αναπροσαρμόζονται σταδιακά από 1-1-1993 σε τρία έτη.

2. Από 1-1-1995 η σχέση εισφοράς ασφαλισμένου προς την εισφορά εργοδότη στους φορείς επικουρικής ασφάλισης μισθωτών, στους οποίους προβλέπεται εισφορά εργοδότη ορίζεται σε 1 προς 1. Η παραπάνω σχέση δεν ισχύει για τους φορείς Επικουρικής Ασφάλισης, οι οποίοι χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης. Αν οι εργοδότες των ασφαλισμένων των επικουρικών αυτών φορέων καλύπτουν τα οργανικά ελλείμματα σύμφωνα με τις καταστατικές ή άλλες διατάξεις, η κάλυψη γίνεται μέχρι ποσού που δεν θα υπερβαίνει σε καμιά περίπτωση το ποσό που καταβλήθηκε για την κάλυψη των ελλειμμάτων του έτους 1992.

Αν η εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη διαφέρουν από την κατά τα ανωτέρω σχέση, αποκαθίσταται η σχέση αυτή με αύξηση της μικρότερης εισφοράς ή μείωση της μεγαλύτερης ή και τα δύο, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ύστερα από γνώμη του Δ.Σ. του φορέα και του Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφάλειας (Σ.Κ.Α.).

Ως εισφορά ασφαλισμένου ή εργοδότη για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής θεωρούνται και οι εισφορές, οι οποίες δεν υπολογίζονται σε ποσοστό επί των αποδοχών των ασφαλισμένων, κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

3. Το μηνιαίο ποσό της εισφοράς, που καταβάλλεται στους φορείς επικουρικής ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων, δεν μπορεί να είναι από 1-1-1995 και μετά μικρότερο της εισφοράς, που προκύπτει με βάση το κατά το έτος 1991 μέσο μηνιαίο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένο με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων και ποσοστό 6%. Μικρότερο ποσό

αναπ
τριών

1.
αναπ
κύρια
του π
ρικής
νοι. Υ
φορέ
αυτώ
Κατ
ξείς
φορέ
σμέν
Οι
φορέ
υποκ
Για
σύντα
για τ
1976/
και τα
4 και
2.

εφαρ

1.
πιά τ
λίζετα
κοινω
μελέτ
νωμε
ατάσ
κωθμί
ρονυ
λικία
Με
δη κι
της.
Πά
ο χο
5 ετι
σης
ποδ
ερες
κή ε
ργασ
εργά
ιστά
αι αρ
ικων
Σε
πιά ε
λα το
ασφο
εργασ
κηρη
εργασ
υποβ

αναπροσαρμόζεται σταδιακά από 1-1-1993 σε διάστημα τριών ετών.

Άρθρο 53
Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης
- Συντάξιμες αποδοχές

1. Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου των ασφαλισμένων των φορέων κύριας ασφάλισης, όπως τροποποιούνται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, ισχύουν και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης, στους οποίους υπάγονται οι ασφαλισμένοι. Υφιστάμενες ευνοϊκότερες διατάξεις των καταστατικών φορέων επικουρικής ασφάλισης προσαρμόζονται κατά τα ανωτέρω μέχρι 31.12.1997.

Κατ' εξαίρεση εξακολουθούν ισχύουσες οι ειδικές διατάξεις του Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. και των λοιπών επικουρικών φορέων για τη συνταξιοδότηση νέων κατηγοριών ασφαλισμένων ή ασφαλισμένων νέων περιοχών.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν ισχύουν για φορείς επικουρικής ασφάλισης που χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης και για το Τ.Ε.Α.Ε.Υ.Ε.Ε.Ο.

Για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης που χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης, καθώς και για τα λοιπά ειδικά επικουρικά ταμεία του άρθρου 9 του ν. 1976/1991, έχουν εφαρμογή ως προς το συντάξιμο χρόνο και τα όρια ηλικίας, οι διατάξεις του άρθρου 47 και οι παρ. 4 και 6 του άρθρου 48 του παρόντος νόμου.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 50 του νόμου αυτού έχουν εφαρμογή και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης.

Άρθρο 54
Ποσό σύνταξης

1. Το ύψος της επικουρικής σύνταξης, που χορηγείται από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης μισθωτών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από σύνταξη αναλογιστικής μελέτης και γνώμη του Δ.Σ. κάθε επικουρικού φορέα και γνωμοδότηση του Σ.Κ.Α., ανάλογα με την οικονομική κατάσταση κάθε φορέα, όπως αυτή διαμορφώνεται μετά τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού σχετικά με τις εισφορές, τις χρονικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τα όρια ηλικίας.

Με την ίδια απόφαση δύναται να ανακαθορίζονται και οι ήδη καταβαλλόμενες συντάξεις για λόγους ίσης μεταχειρίσεως.

Πάντως σε καμία περίπτωση το ποσό της σύνταξης που θα χορηγείται από 1.1.1998 και μετά για χρόνο ασφάλισης 35 ετών ή 10.500 ημερών από φορείς επικουρικής ασφάλισης δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το 20% των τακτικών αποδοχών ή των συντάξιμων αποδοχών, αν είναι μεγαλύτερες, εφόσον για τον οικείο φορέα προβλέπεται εργοδοτική εισφορά ή κοινωνικός πόρος ή άλλη επιχορήγηση του εργοδότη, εκτός εάν η οικονομική κατάσταση του κάθε φορέα επικουρικής ασφάλισης επιτρέπει τη χορήγηση μεγαλύτερου ποσοστού, ύστερα από αναλογιστική μελέτη και απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Σε περίπτωση συνταξιοδότησης του αυτού προσώπου από δύο ή περισσότερους φορείς επικουρικής ασφάλισης, για τους οποίους προβλέπεται και καταβάλλεται εργοδοτική εισφορά ή κοινωνικός πόρος ή άλλη επιχορήγηση του εργοδότη, το ποσοστό επί του συντάξιμου μισθού, που χορηγείται ως σύνταξη από το δεύτερο και επόμενους κατά σειρά υποβολής της αίτησης φορείς ή επί ταυτόχρονης υποβολής της αίτησης από τους φορείς επιλογής του

ασφαλισμένου δεν μπορεί να υπερβαίνει από 1.1.1998 το 15% των τακτικών αποδοχών ή των συντάξιμων αποδοχών αν είναι μεγαλύτερες, εκτός εάν η οικονομική κατάσταση του κάθε φορέα επικουρικής ασφάλισης επιτρέπει τη χορήγηση μεγαλύτερου ποσοστού, ύστερα από αναλογιστική μελέτη και απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ανώτατα όρια ποσών σύνταξης, προβλεπόμενα από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων επικουρικής ασφάλισης εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον είναι μικρότερα από τα προβλεπόμενα στην παράγραφο αυτή.

Ειδικά για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης, οι οποίοι χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης, οι περιορισμοί της παραγράφου αυτής δεν ισχύουν.

2. Οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 51 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μέχρι 31.12.1993 ύστερα από γνώμη του Δ.Σ. του Ταμείου Συντάξεως Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και σύνταξη αναλογιστικής μελέτης, αναδιαρθρώνονται οι εισφορές και παροχές του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης του Ταμείου και Ειδικού Λογαριασμού Προσθέτων Παροχών (Ε.Α.Π.Π.) και θεσπίζονται οι αναγκαίες μεταβατικές διατάξεις για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους των φορέων αυτών. Μέχρι της εκδόσεως του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος διατηρούνται οι ισχύουσες διατάξεις ως προς τις παροχές των φορέων αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
Ασφάλιση ασθένειας

Άρθρο 55
Εισφορές

1. Η υπό του άρθρου 25 παρ. 1 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύει, προβλεπόμενη εισφορά εργοδότη και ασφαλισμένου υπέρ του κλάδου παροχών ασθένειας και μητρότητας σε είδος αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1993 κατά 0,90 της μονάδας, ήτοι κατά 0,60 της μονάδας σε βάρος των εργοδοτών και κατά 0,30 της μονάδας σε βάρος των ασφαλισμένων, οριζόμενη σε 6,45 ποσοστιαίες μονάδες, εκ των οποίων 4,30 ποσοστιαίες μονάδες βαρύνουν τους εργοδότες και 2,15 τους ασφαλισμένους.

Το συνολικό ποσοστό εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη για τον κλάδο ασθένειας του Ι.Κ.Α. ορίζεται από 1.1.1993 σε 7,65 ποσοστιαίες μονάδες, από τις οποίες 5,10 ποσοστιαίες μονάδες βαρύνουν τους εργοδότες και 2,55 τους ασφαλισμένους.

2. Εφόσον το ισχύον ποσοστό εισφοράς στους φορείς ασφάλισης ασθένειας μισθωτών είναι μικρότερο του κατά την προηγούμενη παράγραφο καθοριζόμενου για το Ι.Κ.Α. αναπροσαρμόζεται σταδιακά σε τρία έτη, αρχής γενομένης από 1-1-1993.

Μεγαλύτερα ποσοστά εξακολουθούν να ισχύουν.

3. Το ποσό της μηνιαίας εισφοράς που καταβάλλεται στους φορείς ασφάλισης ασθένειας, οι οποίοι ασφαλίζουν αυτοαποσχολούμενους καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη και γνώμη των Δ.Σ. των φορέων και του Σ.Κ.Α. και δεν μπορεί να είναι μικρότερο του ποσού που προκύπτει με βάση το κατά το έτος 1991 μέσο μηνιαίο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησεως των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων και του ποσοστού εισφοράς ασφαλισμένου και εργο-

δότη, που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου αυτού.

Μικρότερα ποσά αναπροσαρμόζονται σταδιακά σε τρία έτη από 1-1-1993.

4. Η κράτηση 1% επί των αποδοχών δημοσίων υπαλλήλων και των συντάξεων των συνταξιούχων του Δημοσίου για την υγειονομική τους περίθαλψη αυξάνεται από 1-1-1993 κατά 0,80% και από 1-1-1994 κατά 0,75% και διαμορφώνεται σε 2,55%.

5. Το ποσοστό εισφοράς επί των συντάξεων για την ασφάλιση ασθένειας συνταξιούχων των φορέων κύριας ασφάλισης και του Δημοσίου δύναται να επανακαθορισθεί με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Εφάπαξ βοηθήματα

Άρθρο 56

Προϋποθέσεις χορηγήσεως εφάπαξ βοηθήματος

1. Στον ασφαλισμένο σε κάθε φορέα ασφάλισης πρόνοιας απονέμεται εφάπαξ βοήθημα, εφόσον έτυχε κύριας σύνταξης λόγω γήρατος ή οριστικής αναπηρίας από οποιονδήποτε φορέα και πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του οικείου ταμείου.

Εφάπαξ βοήθημα χορηγείται στους κατά τις διατάξεις κάθε φορέα ασφάλισης πρόνοιας δικαιούχους θανόντος ασφαλισμένου, εφόσον συντρέχουν οι χρονικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως λόγω θανάτου που ισχύουν στο φορέα κύριας ασφάλισης.

Εφόσον οι ασφαλισμένοι φορέων ασφάλισης πρόνοιας υπάγονται σε επικουρικούς φορείς, οι οποίοι χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης, για την απονομή του εφάπαξ βοηθήματος, ισχύουν οι προϋποθέσεις των φορέων αυτών. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της περ. στ' της παραγράφου 5 του άρθρου 9 του ν. 1976/1991 εξακολουθούν να ισχύουν. Υφιστάμενες ευνοϊκότερες διατάξεις φορέων ασφάλισης πρόνοιας προσαρμόζονται κατά τα ανωτέρω μέχρι 31.12.1997.

2. Στους μη δικαιούμενους εφάπαξ βοηθήματος επιστρέφονται οι εισφορές ασφαλισμένου που έχουν καταβληθεί σε φορείς ασφάλισης πρόνοιας, εντόκως, με επιτόκιο του εκάστοτε χορηγούμενου για τις καταθέσεις των χρηματικών διαθεσίμων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Άρθρο 57

Εισφορές - Ανώτατο όριο εφάπαξ βοηθήματος Ειδικών Ταμείων

1. Η προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις των φορέων ασφαλίσεως πρόνοιας των υπαλλήλων των Τραπεζών Εθνικής, Ελλάδος και Κτηματικής, Αγροτικής, Ε.Τ.Β.Α., Ιονικής-Λαϊκής και Εμπορικής, του Ο.Τ.Ε. και του Κλάδου Πρόνοιας του Ταμείου Ασφαλίσεως Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρείας "ΕΘΝΙΚΗ", που χορηγούν εφάπαξ βοηθήματα, εισφορά εργοδότη μειώνεται προοδευτικά, αρχής γενομένης από 1.1.1993 κατά το 1/10 για κάθε έτος.

Η κατά τα άνω μειούμενη εισφορά προστίθεται αντιστοίχα στην εργοδοτική εισφορά υπέρ του φορέα κύριας σύνταξης, στον οποίο υπάγονται οι ασφαλισμένοι των φορέων ή κλάδων ασφάλισης πρόνοιας, πλην του Κλάδου Πρόνοιας του Ταμείου Ασφαλίσεως Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας, η οποία προστίθεται στην εργοδοτική εισφορά υπέρ του Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος.

2. Σε περίπτωση που υπάρχει ενιαίο ασφάλιστρο του κλάδου πρόνοιας με άλλους κλάδους, το ποσοστό της εισφοράς που αναλογεί στον κάθε κλάδο καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ύστερα από αναλογιστική μελέτη και γνώμη του Δ.Σ. του φορέα και του Σ.Κ.Α..

3. Το ακαθάριστο ποσό του εφάπαξ βοηθήματος, που χορηγούν οι φορείς ασφάλισης πρόνοιας της παρ. 1 του άρθρου αυτού για 35 έτη ασφάλισης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 10.000.000 δραχ.

Επιπλέον ποσό εφάπαξ βοηθήματος προβλεπόμενο από τις καταστατικές διατάξεις των φορέων χορηγείται μειωμένο κατά το 1/6 για κάθε έτος από 1.1.1993 και μετά.

Για χρόνο ασφάλισης μικρότερο ή μεγαλύτερο των 35 ετών, το παραπάνω ποσό μειούται ή αυξάνεται αναλόγως των ετών ασφάλισης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται κάθε φορά το ανώτατο όριο του εφάπαξ βοηθήματος της προηγούμενης παραγράφου μέχρι του εκάστοτε ποσοστού αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Άρθρο 58

Έκταση εφαρμογής - Τελικές διατάξεις

1. Οι διατάξεις των άρθρων 44 έως 58 του παρόντος νόμου έχουν εφαρμογή για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους σε οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. Από τις παραπάνω διατάξεις εξαιρείται ο Ο.Γ.Α., εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

2. Για τα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά θέματα, που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του τέταρτου μέρους του παρόντος νόμου (άρθρα 44 έως 58) εξακολουθούν να ισχύουν οι υφιστάμενες γενικές ή ειδικές διατάξεις των φορέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Λοιπά ασφαλιστικά θέματα φορέων κοινωνικής ασφάλισης

Άρθρο 59

Κοινωνικοί πόροι

1. Τα εισπραττόμενα από το οικονομικό έτος 1993 και μετά ποσά κοινωνικών πόρων από φορείς ή κλάδους ή λογαριασμούς κύριας και επικουρικής ασφάλισης διατηρούνται ως έσοδα των φορέων αυτών ή κλάδων στο ύψος των βεβαιωθέντων ποσών κατά το έτος 1992. Τα επιπλέον των ανωτέρω ποσά αποτελούν έσοδα του κατά το άρθρο 67 του παρόντος νόμου Λογαριασμού Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, εισπράττονται από τους παραπάνω φορείς και αποδίδονται στο σχετικό λογαριασμό.

Ειδικά ο κοινωνικός πόρος του Ι.Κ.Α. της περ. 1η' της παρ. 4 του άρθρου αυτού, που προέρχεται από εισαγόμενα προϊόντα διατηρείται ως έσοδο του Ιδρύματος στο ύψος του ποσού που θα εισπραχθεί το έτος 1993.

2. Από 1.1.2001 οι θεσπισμένοι υπέρ φορέων ή κλάδων ή λογαριασμών ασφάλισης Πρόνοιας, κοινωνικοί πόροι αποτελούν έσοδα του κατά το άρθρο 67 του παρόντος νόμου Λογαριασμού Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης. Για κάθε έτος, αρχής γενομένης από το έτος 1993 το 1/8 των κοινωνικών πόρων, οι οποίοι εισπράττονται από φορείς πρόνοιας αποτελεί έσοδο του Λογαριασμού Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης και αποδίδεται σ' αυτόν από τους οικείους φορείς, κλάδους ή λογαριασμούς. Σε περίπτωση που υπάρχει ενιαίος κοινωνικός

πόρος περισσότερων κλάδων του αυτού φορέα ασφάλισης, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων το ποσοστό του πόρου που αναλογεί σε κάθε κλάδο.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ο τρόπος απόδοσης των κατά την παρ. 1 κοινωνικών πόρων, ο τρόπος εισπραχής των κατά την παρ. 2 κοινωνικών πόρων και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

4. Κοινωνικοί πόροι υπαγόμενοι στη ρύθμιση των προηγούμενων παραγράφων είναι οι εξής προβλεπόμενοι από τις ισχύουσες διατάξεις:

1) Ι.Κ.Α.	α. 0,27 δρχ. ανά χιλιόγραμμο καταναλισκόμενου άλατος β. εισφορά στα εισιτήρια αστικών συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης γ. εισφορά στα εισιτήρια ΗΕΜ-ΚΤΕΑ δ. εισφορά στα εξαγόμενα καπνά ε. εισφορά στα καταναλωσόμενα καπνικά προϊόντα στ. εισφορά επί εγγείου φόρου καπνού ζ. 1% στα έσοδα εξ εισφορών του Ταμείου Ασφάλισης Ασθενείας των Τραπεζών Πιστεως, Γενικής, και Αμερικαν Εξπρές, η. εισφορά 2% επί της αξίας του χάρτου, χαρτονίων, καθώς και των τεχνουργημάτων από κυτταρίνη, χαρτί και χαρτόνι των κεφαλαίων 48 της συνδυασμένης ονοματολογίας. θ. 0,25% στα πωλούμενα περιοδικά και εβδομαδιαίες εφημερίδες, 2% στα πωλούμενα υλικά από στοιχειοχητήρια.	3) Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Η.Σ.Α.Π.:	2 λεπτά για κάθε εισιτήριο απλής διαδρομής και 4 λεπτά για κάθε εισιτήριο με επιστροφή της γραμμής Ομόνοιας - Κηφισιάς.
2) Ταμείο Συντάξεως Αυτοκινητιστών (Τ.Σ.Α.)	α. εισφορά για κάθε εκμεταλλευτή επαγγελματικού αυτοκινήτου Ι.Χ. β. δρχ. 20.000 για έκδοση άδειας κυκλοφορίας αυτοκινήτου Ι.Χ. γ. δρχ. 3.000 για κάθε επέκταση ή έκδοση αντιγράφου άδειας ικανότητας οδηγού δ. δρχ. 30.000 για την έκδοση επαγγελματικής άδειας ικανότητας οδηγού ε. Το 50% της εισφοράς παντός ιδιοκτήτου επαγγελματικού αυτοκινήτου.	4) Ταμείο Πρόνοιας και Επικουρικής Ασφ. Προσωπικού Ιπποδρομιών Ελλάδος (Κλάδος Σύνταξης και Πρόνοιας)	α. 0,5% επί αμοιβαίου στοιχήματος. β. 10% επί ανεξαργυρώτων δελτίων
		5) Ταμείο Νομικών	α. Δικαιώματα από συμβολαιογραφικές πράξεις πλην εκείνων, που αφορούν μεταβιβάσεις ακινήτων από επαχθή αιτία 1,3% και 0,65% κατά περίπτωση στην αξία που έχει το αντικείμενο κάθε σύμβασης. β. Δικαιώματα επί καταστατικών εταιρειών ή τροποποιήσεων αυτών: 0,5%, στο ποσό του κεφαλαίου κάθε εμπορικής εταιρείας που συνιστάται εκτός της Α.Ε., γ. 1,25% στην αξία του αντικείμενου για τη μεταγραφή κάθε πράξης μεταβίβασης ακινήτου ή εμπραγμάτου δικαιώματος επί ακινήτου, δ. 10% επί του φόρου μεταβίβασης ακινήτων και πλοίων ε. Δικαίωμα στις εισπραττόμενες από το Δημόσιο χρηματικές ποινές και μετατροπές ποινών εκ ποσοστού 9%, στ. Ποσοστό 20% στο δικαστικό ένσημο.
		6) Τ.Σ.Α.Υ. (Κλάδος Σύνταξης)	α. 6,5% ιατρόσημο στα εισαγόμενα ιδιοσκευάσματα από το εξωτερικό, β. 6,5% ιατρόσημο στα ιδιοσκευάσματα που παρασκευάζονται ή συσκευάζονται στην Ελλάδα γ. Εισφορά κλινικών, δ. Προμήθειες 3% επί της εισφοράς υπέρ Π.Φ.Σ.
		7) Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Κλάδος Σύνταξης)	α. 0,1% στο προϋπολογισμό πάσης φύσεως τεχνικών έργων και οικοδομών που εκτελούνται από το Δημόσιο και τους Δήμους και Κοινότητες, β. από κινητό ένσημο, γ. 0,1% στην αξία των εισαγόμενων μηχανημάτων από την αλλοδαπή για εκτέλεση έργων οδοποιίας οικοδ. και υδρ. λμην.

8) Ταμείο Συντάξεως Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γ.Σ.Ο.	0,10 δρχ. ανά χιλιόγρ. επί των γεωργικών προϊόντων και 0,20 ανά χιλιόγρ. κάθε είδους γεωργικών εφοδίων	το τυχόν υπόλοιπο μετά την πληρωμή των υπερωριών
9) Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Εκπροσώπων και Υπαλλήλων Εργατικών και Επαγγελματικών Οργανώσεων (Κλάδος Σύνταξης) (Κλάδος Πρόνοιας)	α. 22/23 του 0,5 στα έσοδα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης β. 22/23 του 10% των εσό- δων της Εργατικής Εστίας γ. 1/23 του 0,5% των εσόδων των Οργανισμών Κοινωνι- κής Ασφάλισης δ. 1/23 του 10% των εσόδων της Εργατικής Εστίας	16) Ταμείο Πρόνοιας Προσωπικού Ο.Σ.Ε. 2% στα τιμολόγια των εισπη- ρίων των δικτύων
10) Ταμ.Επικ.Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρειών Ταμέντων (Κλάδος Σύνταξης)	2% στην τιμή των πωλ. ταμέντων	17) Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ραδιο- φωνίας και Ταυρισμού (Κλάδος Πρόνοιας) 1,6% του εξ 20% αγγελιοσή- μου της τηλεόρασης (κρατικής και ιδιωτικής) και 3,8% του εξ 20% αγγελιοσήμου του ραδιοφώνου (κρατικού και ιδιωτικού).
11) Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ε.Υ.Δ.Α.Π.	α. 1% για κάθε είδους προμή- θειες της Εταιρίας Υδά- των,εξαιρουμένων των βασικών έργων υδρεύσεως β. 1% για κάθε λογαριασμό υδροληψίας	18) Ταμείο Υγείας Δικηγόρων Επαρχιών Δικαίωμα 1,25% για χρηματικές ποινές
12) Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Χημικών	α. Δρχ. 0,30 για κάθε παρ.αγ.τον.ταμ. β. Δρχ. 0,02 για κάθε χ/μο διατ. ούτος γ. Δρχ. 0,02 για κάθε χ/μο παρ. ζύμης δ. Δρχ. 0,40 για κάθε τόν. παρ. οξέων	19) Ταμείο Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Λιμένες Θεσ/κης (Κλάδος Πρόνοιας) α. 2% στην αξία εκτελουμέ- νων έργων μέσα στον Ο.Λ.Θ. και του κάθε είδους προμηθειών υλικών, καθώς και σε κάθε πληρωμή. β. Από εκποίηση αζήτητων εμπορευμάτων γ. Από πώληση άχρηστου υλικού δ. Από κρατήσεις σε δαπάνες ή έσοδα του Δημοσίου ή άλλων ν.π.δ.δ.
13) Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εργασιών (Κλάδος Σύνταξης)	2% στην τιμή χονδρ. πωλ. φαρμ. από τις βιομηχανίες και αντιπροσώπους φαρμακευ- τικών ειδών	20) Ταμείο Αρωγής και Υγείας Υπαλλήλων Υπουργείου Εμπορίου Κράτηση 0,30% υπέρ του Ταμείου από πρόγραμμα κρατικών προμηθειών του Υ- πουργείου Εμπορίου.
14) Ταμείο Ασφάλισης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων	Κράτηση 2% στην αξία των με εργολαβία εκτελ. έργων και των για δημοπρ. προ- μηθ/νων υλικών από τους Οργ.Τοπ. Αυτοδιοίκησης και κράτηση 2% στα καταβαλ. από τους Οργαν. Τοπ. Αυ- τοδ. ενοίκια	21) Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Προσω- πικού ΕΡΤ2 (Κλάδος Πρόνοιας) 1,2% του εξ 20% αγγελιοσή- μου του ραδιοφώνου 'κρατικού και ιδιωτικού', 0,9% του εξ 20% αγγελιοσήμου της τη- λεόρασης 'κρατικής και ιδιωτικής'.
15) Ταμείο Πρόνοιας Υπαλλήλων Ο.Λ.Π. (Κλάδος Πρόνοιας) (Κλάδος Αρωγής)	Εισφορά Ο.Λ.Π. από πλεονά- σματα υπερωριών 2% για κάθε δαπάνη του Ο.Λ.Π. εξαι- ρέσει των μισθών του προσωπικού, ποσοστό 25% για το εισπρατ- τόμενο ειδικό έσοδο, για υπε- ρωρίες υπαλλήλων Ο.Λ.Π. και	22) Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων Αθηνών α. 1% στο κεφάλαιο που αναγράφεται στα καταστατι- κά των Εταιρειών β. 20% στο δικαστικό ένσημο. γ. 1,75% στις χρηματικές ποινές.
		23) Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων Πειραιώς α. 0,25% για χρηματικές ποινές β. 20% για δικαστικό ένσημο.
		24) Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων Θεσ/νίκης 0,25% στις χρηματικές ποινές.
		25) Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών υπαλλήλων α. Κράτηση 3% σε δαπάνες για έργα, προμήθειες και προσφερόμενες υπηρεσίες Δημοσίου από τρίτους. β. Κράτηση 3% σε δαπάνες για έργα, προμήθειες νομι- κών προσώπων, ειδικών Τα-

μειών, αυτόνομων οργανισμών κ.λπ.

- γ. Κράτηση 3% στα ενοίκια των δημοσίων καταστημάτων που καταβάλλουν οι πολιτικές υπηρεσίες στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.
δ. Έσοδα από πώληση ακινήτου υλικού του Δημοσίου.

26) Τ.Ε.Β.Ε.
(Κλάδος Σύνταξης)

Απόδοση πρόσθετου ποσοστού που αναλογεί στα κάθε είδους αναλογικά πάγια τέλη χαρτοσήμου.

27) Ταμείο Ασφαλίσεως Εμπόρων

Απόδοση πρόσθετου ποσοστού που αναλογεί στα κάθε είδους αναλογικά πάγια τέλη χαρτοσήμου.

5. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επέρχεται κάθε τυχόν επιβαλλόμενη συμπλήρωση ή διόρθωση του κατά την προηγούμενη παράγραφο πίνακα κοινωνικών πόρων.

Άρθρο 60

Ειδική εισφορά συνταξιούχων

Για την ενίσχυση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης θεσπίζεται από την πρώτη του μεθεπόμενου της δημοσιεύσεως του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μήνα ειδική εισφορά των συνταξιούχων των φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, πλην Ο.Γ.Α. και Ν.Α.Τ., ως εξής: Για τμήμα σύνταξης μέχρι 100.000 δρχ. ποσοστό 1%, για το τμήμα σύνταξης από 100.001 μέχρι 200.000 δρχ. ποσοστό 2%, για το τμήμα σύνταξης από 200.001 μέχρι 300.000 δρχ. ποσοστό 3%, για το τμήμα σύνταξης από 300.001 μέχρι 400.000 δρχ. ποσοστό 4% και για το τμήμα σύνταξης 400.001 και άνω ποσοστό 5%. Συντάξεις μέχρι 100.000 δραχμών δεν υπόκεινται σε εισφορά.

Η παραπάνω ειδική εισφορά παρακρατείται από τις καταβαλλόμενες συντάξεις, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται τα δώρα εορτών και το επίδομα αδείας.

Η εισπραττόμενη κατά τα άνω πρόσθετη εισφορά περιέρχεται στους οικείους φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης στους οποίους ανήκουν οι συνταξιούχοι. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ορίζεται η λήξη καταβολής της κατά τα ανωτέρω ειδικής εισφοράς, η οποία δεν μπορεί να είναι ενωρίτερα από 31.12.1997. Από την εισφορά του άρθρου αυτού εξαιρούνται οι παντελώς τυφλοί, οι παραπληγικοί και τετραπληγικοί και οι πάσχοντες από μεσογειακή και δρεπανοκυτταρική αναμία συνταξιούχοι.

Άρθρο 61

Εισφορά υπέρ της κοινωνικής ασφάλισης

1. Για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων της κοινωνικής ασφάλισης θεσπίζεται εφάπαξ εισφορά 10% επί των κατά την 31.12.1991 κατατεθειμένων στην Τράπεζα της Ελλάδος ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα χρηματικών διαθεσίμων και επί της κατά την 31.12.1991 αξίας των χρεογράφων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης υπέρ των οποίων έχουν θεσπισθεί κοινωνικοί πόροι, όπως ορίζονται στο άρθρο 59 του παρόντος, οι οποίοι κατά το έτος 1991 αποτελούσαν το

33% τουλάχιστον των εσόδων από εισφορές ασφαλισμένου και εργοδότη για κάθε κλάδο ασφάλισης.

2. Η εισφορά της παρ. 1 περιέρχεται στο Λογαριασμό Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται ο τρόπος εισπραξης και απόδοσης των κατά την παρ. 1 εισφορών και κρατήσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 62

Εξαγορά χρόνου βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών

1. Χρόνος ασφάλισης, που παρασχέθηκε προ της υπαγωγής κατηγορίας εργασιών ή ειδικοτήτων στις διατάξεις περί βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών του Ι.Κ.Α. λαμβάνεται υπόψη, κατόπιν εξαγοράς από τους ενδιαφερομένους, για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης με τις διατάξεις περί βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών του οικείου φορέα, για τις εργασίες ή ειδικότητες που έχουν ενταχθεί στις σχετικές διατάξεις. Η εξαγορά του παραπάνω χρόνου γίνεται για κάθε μήνα με ποσοστό εισφοράς 3,60% επί του 25πλάσιου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη όπως ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησεως. Η εξόφληση του ποσού της εξαγοράς γίνεται εφάπαξ ή σε 60 ισόποσες άτοκες μηνιαίες δόσεις με παρακράτηση του ποσού κάθε δόσης από τη σύνταξη.

2. Εξαγορά κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο γίνεται και στην περίπτωση χρόνου απασχόλησης σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, ο οποίος διανύθηκε στην ασφάλιση φορέων κύριας ασφάλισης αυτοτελώς απασχολούμενων προσώπων και υπολογίζεται με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης από το Ι.Κ.Α. για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος σύμφωνα με τις διατάξεις περί βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών του φορέα αυτού. Ως αποδοχές για τον υπολογισμό του ποσού της εξαγοράς στις παραπάνω περιπτώσεις λαμβάνεται το 25πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη όπως ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησεως και ως ποσοστό εισφοράς το κατά την προηγούμενη παράγραφο οριζόμενα.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 3 του ν.1880/1990 (ΦΕΚ 39 Α') καταργούνται.

4. Η ισχύς του άρθρου αυτού αρχίζει από 1.1.1993.

Άρθρο 63

Ασφαλιστική ενημερότητα

1. Οι αρμόδιες διευθύνσεις οικονομικών υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών (Δ.Ο.Υ.) δεν θεωρούν φορολογικά βιβλία ή στοιχεία επιχειρήσεων ή επιτηδευματιών αν η σχετική αίτηση των ενδιαφερομένων δε συνοδεύεται από βεβαίωση του οικείου φορέα κοινωνικής ασφάλισης περί καταβολής ή διακανονισμού των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών προς αυτούς.

Οι εν λόγω βεβαιώσεις έχουν ετήσια ισχύ.

2. Κατ' εξαίρεση των κειμένων διατάξεων επιτρέπεται η χρηματοδότηση από πιστωτικά ιδρύματα χωρίς την προεπίκληση από το χρηματοδοτούμενο βεβαιώσεως του Ι.Κ.Α. περί μη υπάρξεως οποιασδήποτε ληξιπρόθεσμης οφειλής του από ασφαλιστικές εισφορές σε αυτό, εφόσον το σύνολο της χρηματοδοτήσεως κατατεθεί από το πιστωτικό ίδρυμα υπέρ του Ι.Κ.Α. για λογαριασμό του χρηματοδοτούμενου, πλην ενδεχόμενης υποχρεωτικής παρακρατήσεως υπέρ το Δημοσίου.

Άρθρο 64

Μητρώο ασφαλισμένων, εργοδοτών και συνταξιούχων-Δελτία απογραφής

1. Το μητρώο ασφαλισμένων και συνταξιούχων, καθώς και το μητρώο εργοδοτών στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης τηρείται μηχανογραφικά κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων τηρείται μηχανογραφικά Εθνικό Γενικό Μητρώο όλων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της χώρας, καθώς και Εθνικό Γενικό Μητρώο Εργοδοτών κατά τα οριζόμενα ομοίως με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να υποβάλλουν στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων κάθε αναγκαίο στοιχείο για την τήρηση του Γενικού Μητρώου ασφαλισμένων συνταξιούχων και εργοδοτών. Οι ασφαλισμένοι, οι συνταξιούχοι και οι εργοδότες εφοδιάζονται με παραστατικό του αριθμού μητρώου τους στοιχείο κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

2. Η εγγραφή ασφαλισμένου ή εργοδότη στα μητρώα του φορέα γίνεται βάσει δηλώσεως (δελτίου απογραφής) του ασφαλισμένου ή εργοδότη. Εργοδότης, ο οποίος απασχολεί πρόσωπο, το οποίο δεν έχει εγγραφεί στο μητρώο του οικείου φορέα υποχρεούται να υποβάλει εντός τριών ημερών από την έναρξη της απασχόλησης, στο φορέα το σχετικό δελτίο απογραφής. Πρόσωπα, τα οποία έχουν έννομο συμφέρον για την εγγραφή ασφαλισμένου στην ασφάλιση δικαιούνται να υποβάλλουν στον αρμόδιο φορέα δήλωση για την εγγραφή του. Σε κάθε περίπτωση τα όργανα ασφάλισης κάθε φορέα, όταν πληροφορηθούν την ύπαρξη προσώπων, τα οποία υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση του φορέα και δεν έχουν εγγραφεί στο μητρώο ή εργοδοτών, οι οποίοι απασχολούν προσωπικό το οποίο υπάγεται στην υποχρεωτική ασφάλιση του φορέα, οι οποίοι δεν έχουν απογραφεί, οφείλουν να προβούν αυτεπάγγελτα στην εγγραφή τους.

Ο τύπος και το περιεχόμενο της δηλώσεως απογραφής, ο τρόπος διαπίστωσης αναπόγραφων ασφαλισμένων - εργοδοτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 65

Δώρο εορτών συνταξιούχων

1. Από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης παρέχεται με την ευκαιρία των εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα κάθε έτους ως δώρο : α) στους συνταξιούχους και βοηθηματούχους (τύπου σύνταξης) ποσό ίσο με μία μηνιαία σύνταξη κατά τις εορτές των Χριστουγέννων και μισή σύνταξη κατά τις εορτές του Πάσχα, β) στους επιδοτούμενους λόγω ασθενείας ασφαλισμένους ποσό ίσο προς 25 ημερησία επιδόματα ασθενείας για τις εορτές Χριστουγέννων και 13 επιδόματα για τις εορτές του Πάσχα.

2. Ως χρόνος πληρωμής του κατά την προηγούμενη παράγραφο δώρου εορτών Πάσχα και Χριστουγέννων ορίζεται αντίστοιχα η δέκατη ημέρα πριν από το Πάσχα και η 15η Δεκεμβρίου κάθε έτους. Αν οι ανωτέρω ημερομηνίες συμπίπτουν με μη εργάσιμες ημέρες, μετατίθενται στην προηγούμενη εργάσιμη.

3α. Δικαιούχοι του δώρου Χριστουγέννων και του δώρου Πάσχα είναι οι συνταξιούχοι και βοηθηματούχοι (τύπου

σύνταξης) των φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης εφόσον συνταξιοδοτούνται ή δικαιούνται βοηθήματος (τύπου σύνταξης) την 1η Δεκεμβρίου ή την πρώτη του μήνα που εορτάζεται το Πάσχα. Το ανωτέρω δώρο δικαιούνται επίσης και συνταξιούχοι ή βοηθηματούχοι (τύπου σύνταξης) για τους οποίους θα εκδοθεί συνταξιοδοτική απόφαση μετά την 1η Δεκεμβρίου ή την πρώτη του μήνα που εορτάζεται το Πάσχα εφόσον η έναρξη της συνταξιοδοτήσεως εμπίπτει στο χρονικό διάστημα μέχρι και την 1η Δεκεμβρίου ή την πρώτη του μήνα που εορτάζεται το Πάσχα.

Αν οι ανωτέρω συνταξιοδοτηθούν για τμήμα του μήνα που εορτάζεται το Πάσχα ή του μήνα Δεκεμβρίου, δικαιούνται τόσων τριακοστών δώρου, όσες και οι ημέρες που θα συνταξιοδοτηθούν. Στους συνταξιούχους ή βοηθηματούχους (τύπου σύνταξης) που η συνταξιοδότησή τους έληξε μέσα στο χρονικό διάστημα από της ημερομηνίας του Πάσχα μέχρι της 25ης Δεκεμβρίου και αντίστροφα, ως δώρο Χριστουγέννων ή Πάσχα καταβάλλεται ποσό ίσο προς ένα τριακοστό (1/30) της μηνιαίας σύνταξης ή βοηθήματος για κάθε οκταήμερο συνταξιοδότησής τους, χωρίς να δύναται να υπερβεί το ποσό των δώρων τη μία σύνταξη ή βοήθημα για τα Χριστούγεννα και τη μισή σύνταξη ή μισό βοήθημα για το Πάσχα.

3β. Επίσης δικαιούχοι του δώρου Πάσχα και Χριστουγέννων είναι οι επιδοτούμενοι για ασθενεία ασφαλισμένοι από την 25η Δεκεμβρίου μέχρι την ημερομηνία του Πάσχα και από την ημερομηνία του Πάσχα μέχρι την 25η Δεκεμβρίου κάθε έτους αντίστοιχα.

Αν οι ανωτέρω επιδοτηθούν για τμήμα του παραπάνω χρονικού διαστήματος δικαιούνται ως δώρο ποσό ίσο με ένα ημερησιο επίδομα για κάθε 9ήμερο επιδότησης μέσα στο ανωτέρω χρονικό διάστημα και μέχρι 13 το πολύ ημερησία επιδόματα για το Πάσχα και 25 για τα Χριστούγεννα.

4. Η καταβολή του δώρου από φορέα κοινωνικής ασφάλισης δεν αποκλείει την καταβολή του δώρου από έτερο φορέα ασφάλισης.

5. Σε περίπτωση καταβολής από φορέα δύο συντάξεων στο αυτό πρόσωπο δώρο χορηγείται και για τις δύο συντάξεις.

6. Αν συνταξιούχος εργάζεται και παίρνει σύνταξη και μισθό η καταβολή του δώρου από το φορέα κοινωνικής ασφάλισης είναι ανεξάρτητη από τη χορήγηση δώρου από τον εργοδότη.

7. Το χορηγούμενο δώρο απαλλάσσεται από τις κρατήσεις υπέρ τρίτων πλην χαρτοσήμου, καθώς και τις κρατήσεις για ασφαλιστικές εισφορές υπέρ οποιουδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης εκτός αν από τις οικείες διατάξεις φορέα προβλέπεται η επιβολή ασφαλιστικών κρατήσεων στο δώρο.

8. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

9. Η παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.δ. 4577/1966 (ΦΕΚ 230 Α') καταργείται.

Άρθρο 66

Αύξηση παροχών

Οι συντάξεις και τα κατώτατα όρια που χορηγεί το Ι.Κ.Α., καθώς και οι συντάξεις που χορηγούν το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ., Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Ε.Α.Μ και τα ειδικά ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης του άρθρου 9 του ν. 1976/1991 αναπροσαρμόζονται κάθε φορά από την ίδια ημερομηνία κατά το ποσοστό αναπροσαρμογής των συντάξεων των δημοσίων υπαλλή-

λων, κ
των ά
καταστ
προηγ
παροχι
ενεργε
και και
προκει
των φο
όπως
Γιών
των φο

Σ

Συνικ
εων τ
σφαλι
λληλε
ε σκογ
κνων
Πόρο
του τ
εισφ
ρείται
ταθηκ
ιτόκιο
ν φορ
συργ
λορίζε
ήα ει
βάλισι
γκαίο

Σλουψ

Εφόσ
ωνικ
ών
την
κό πρ
/ ειδικ
ς και
ή με)
ισρήγ
μενο

Ετο τέ
Κ 18
κατάσ
ιστίθε
Ο συ
παξιο
η ηλκ
καταβ
αναλι
σης
Αν ο
ταξη

λων, καταργούμενων αντιστοίχως των σχετικών διατάξεων των άρθρων 17, 29 και 31 του ν. 1902/1990 και των καταστατικών διατάξεων. Με επαύλαξη των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου η αύξηση των συντάξεων και λοιπών παροχών, που χορηγούν οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης, ενεργείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του Υπουργού Οικονομικών, προκειμένου για το Μ.Τ.Π.Υ. ύστερα από γνώμη του Δ.Σ. των φορέων εντός των ορίων της εισοδηματικής πολιτικής, όπως καθορίζεται εκάστοτε με απόφαση της Επιτροπής Τύμων και Εισοδημάτων και των οικονομικών δυνατοτήτων των φορέων.

Άρθρο 67

Σύσταση Λογαριασμού Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης

Συνιστάται στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ειδικός λογαριασμός με τίτλο "Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης" (Λ.Α.Φ.Κ.Α.) με σκοπό την οικονομική ενίσχυση ελλειμματικών φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Πόροι του παραπάνω λογαριασμού είναι οι κατά το άρθρο 59 του παρόντος νόμου κοινωνικοί πόροι, η κατά το άρθρο 61 εισφορά και οι τόκοι των καταθέσεων. Ο Λ.Α.Φ.Κ.Α. τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε έντοκο λογαριασμό με το επιτόκιο που ισχύει εκάστοτε για τα χρηματικά διαθέσιμα των φορέων της κοινωνικής ασφάλισης. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας του Λ.Α.Φ.Κ.Α., η διαδικασία ενίσχυσης των ελλειμματικών φορέων κοινωνικής ασφάλισης, η λογιστική του εξυπηρέτηση και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 68

Κάλυψη επιδάρυσης φορέων κοινωνικής ασφάλισης με δαπάνες πρόνοιας

Εφόσον για την εξυπηρέτηση γενικότερων σκοπών κοινωνικής πολιτικής παρίσταται ανάγκη επιβαρύνσεως των φορέων κοινωνικής ασφάλισης οι οικονομικές συνέπειες από την επιβάρυνση καλύπτονται με επιχορήγηση από το γενικό προϋπολογισμό, εγγραφόμενης σχετικής πατώσεως στον ειδικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη. Αν δεν διατίθεται στους φορείς η ανάλογη επιχορήγηση δεν θα πραγματοποιούν τις κατά το προηγούμενο εδάφιο επιβαρύνσεις.

Άρθρο 69

Διαδοχική ασφάλιση

Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 11 του ν. 1405/1983 (ΦΕΚ 180 Α') όπως τροποποιήθηκε και ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 15 του ν. 1902/1990, προστίθεται διάταξη, που έχει ως εξής:

Ο συμμετέχων οργανισμός επιβαρύνεται με τη δαπάνη συνταξιοδότησεως όταν ο ασφαλισμένος συμπληρώσει το όριο ηλικίας, που προβλέπεται από τη νομοθεσία του, οπότε και καταβάλλεται στον ασφαλισμένο το ποσό σύνταξης που του αναλογεί και γίνεται η απόδοση της σχετικής επιβάρυνσης.

Αν ο οργανισμός, που απονέμει τη σύνταξη, χορηγεί σύνταξη σε ηλικία μικρότερη από την ηλικία με την οποία

συνταξιοδοτούνται οι ασφαλισμένοι που υπάγονται στον Κανονισμό βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α., ο συμμετέχων οργανισμός επιβαρύνεται με τη δαπάνη συνταξιοδότησεως όταν ο ασφαλισμένος συμπληρώσει το όριο ηλικίας, που προβλέπεται από τη νομοθεσία του Ι.Κ.Α. για τη συνταξιοδότηση των υπαγομένων στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, οπότε και καταβάλλεται στον ασφαλισμένο το ποσό της σύνταξης που του αναλογεί και γίνεται η απόδοση της σχετικής επιβάρυνσης".

Άρθρο 70

Απασχόληση συνταξιούχων

1. Το πρώτο εδάφιο περίπτωση γ' της παρ. 7 του άρθρου 29 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: "Εάν και εφόσον ο λόγω γήρατος συνταξιούχος κερδίζει μηνιαίως από εξαρτημένη εργασία ποσό ανώτερο του 50πλάσιου του εκάστοτε ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη".

2. Οι διατάξεις των παρ. 3 και 5 του άρθρου 10 του ν. 825/1978 (ΦΕΚ 89 Α') καταργούνται.

Άρθρο 71

Αναλογιστικές μελέτες

1. Οι προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος νόμου αναλογιστικές μελέτες καταρτίζονται με μέριμνα των φορέων εντός έτους από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

2. Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται όπως ανά πενταετία, αρχής γενομένης από το έτος 1993, καταρτίζουν αναλογιστικές μελέτες, ώστε να τίθεται σε υγιείς βάσεις η σχέση εισφορών - παροχών για να μη διαταράσσεται μακροχρόνια η οικονομική κατάσταση των φορέων. Οι παραπάνω μελέτες καταρτίζονται ύστερα από απόφαση των Δ.Σ. των φορέων, η οποία εγκρίνεται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υποβάλλονται δε στον Πρόεδρο της Βουλής από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

3. Αναλογιστικές μελέτες καταρτίζονται και σε κάθε άλλη περίπτωση, που καθίσταται αναγκαία η μεταβολή των όρων χρηματοδότησης και παροχών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Άρθρο 72

Είσπραξη καθυστερούμενων εισφορών

1. Οι απαιτήσεις των φορέων κοινωνικής ασφάλισης από ληξιπρόθεσμες εισφορές, πρόσθετα τέλη και επιβαρύνσεις, που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις, εισπράττονται κατ' εφαρμογή του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.) από τους φορείς ή τα ταμεία των φορέων αυτών.

Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά από πρόταση του φορέα, μπορεί να ανατίθεται η είσπραξη των παραπάνω απαιτήσεων στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.).

Τίτλο βεβαίωσης και είσπραξης των ανωτέρω απαιτήσεων αποτελούν πράξεις του φορέα ή καταστάσεις οφειλετών, οι οποίες συντάσσονται κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στην περίπτωση που η είσπραξη των απαιτήσεων ανατίθεται στις Δ.Ο.Υ., οι τίτλοι είσπραξης συντάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58 έως 60 του π.δ.

16/1989 (ΦΕΚ 6 Α).

2. Όπου από τις καταστατικές διατάξεις φορέων ασφάλισης αυτοασφαχολούμενων δεν προβλέπεται εξόφληση ασφαλιστικών εισφορών σε δόσεις, δύναται τα διοικητικά συμβούλια των φορέων αυτών να ρυθμίσουν, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερόμενων την εξόφληση καθυστερούμενων μέχρι και 28-2-93 ασφαλιστικών εισφορών σε 24 το πολύ μηνιαίες δόσεις, μαζί με τα αναλογούντα πρόσθετα τέλη και τις τυχόν προσαυξήσεις. Η αίτηση για την κατά τα ανωτέρω ρύθμιση πρέπει να υποβληθεί μέχρι 30-4-93. Η καθυστέρηση καταβολής δύο εν συνεχεία δόσεων συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος τμηματικής εξόφλησης των οφειλών.

3. Ρύθμιση από το Δ.Σ. του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορεί να γίνει και για οφειλόμενες εισφορές αγγελιοσήμου περιοδικού Τύπου, τηλεόρασης και ραδιοφώνου, χωρίς επιπλέον προσαυξήσεις. .

Άρθρο 73

Έκδοση κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ασφαλιστικών, συνταξιοδοτικών κ.λπ. θεμάτων

Για την έκδοση των προβλεπόμενων από την ισχύουσα νομοθεσία κανονιστικών εν γένει πράξεων των αρμόδιων υπουργών, με τις οποίες ρυθμίζονται :

α) ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά θέματα των δημοσίων υπαλλήλων, των στρατιωτικών εν γένει και των ναυτικών, β) θέματα που έχουν σχέση με την πρόσθετη ασφάλιση και την ασθένεια των ανωτέρω κατηγοριών προσώπων και γ) θέματα του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων, απαιτείται εφεξής η σύμπραξη του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 74

Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφάλισης

1. Συνιστάται στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Σ.Κ.Α.).

2. Το Συμβούλιο αποτελείται από τα παρακάτω μέλη:

α. Το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ως πρόεδρο αναπληρούμενο από υποδιοικητή της ίδιας Τράπεζας.

β. Το Γενικό Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων με αναπληρωτή του οριζόμενο από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

γ. Έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από το Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών.

δ. Έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από τη Γ.Σ.Ε.Ε..

ε. Έναν εκπρόσωπο των αγροτών οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από τη ΣΥΔΑΣΕ και ΓΕΣΑΣΕ εναλλάξ για κάθε θητεία από κάθε οργάνωση.

στ. Έναν εκπρόσωπο των δημοσίων υπαλλήλων οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από την Α.Δ.Ε.Δ.Υ..

ζ. Έναν εκπρόσωπο των εμπόρων οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από την Ένωση Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδος.

η. Έναν εκπρόσωπο των επαγγελματιών - βιοτεχνών οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από τη Γ.Σ.Ε.Β.Ε..

θ. Έναν εκπρόσωπο οριζόμενο με τον αναπληρωτή του από την Ένωση Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητήριων.

ι. Έναν εκπρόσωπο οριζόμενο με τον αναπληρωτή του

από τις πανελλήνιες οργανώσεις - ιατρών, οδοντόπαιδων, φαρμακοποιών και κτηνιάτρων - τη Συντονιστική Επιτροπή των Δικηγορικών Συλλόγων και το Τεχνικό Επιμελητήριο, εναλλάξ για κάθε θητεία από κάθε οργάνωση.

Χρέη γραμματέα ασκεί ο Γενικός Διευθυντής Κοινωνικής Ασφάλισης της Γ.Γ.Κ.Α. με αναπληρωτή του διευθυντή οριζόμενο από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

3. Το Συμβούλιο αποτελεί γνωμοδοτικό όργανο επί θεμάτων κοινωνικοασφαλιστικής πολιτικής, τα οποία παραπέμπονται σ' αυτό από τους υπουργούς που εποπτεύουν φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται η θητεία και ο τρόπος λειτουργίας του Συμβουλίου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 75

Προκαταβολή κρατικής επιχορήγησης στο Ι.Κ.Α.

Στο τέλος του άρθρου 3 του ν.δ. 465/1970 (ΦΕΚ 57 Α') προστίθεται παράγραφος, που έχει ως εξής:

Για την κάλυψη του ετεροχρονισμού εισπράξεων και πληρωμών του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) κατά τον τελευταίο μήνα κάθε ημερολογιακού έτους, το Δημόσιο δύναται να προκαταβάλλει κατά το μήνα αυτόν, το ποσό του ετεροχρονισμού, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί τα είκοσι πέντε δισεκατομμύρια (25.000.000.000) δραχμές, έναντι της προβλεπόμενης κρατικής επιχορήγησης προς το Ίδρυμα του επόμενου έτους'.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Οργανωτικά θέματα κοινωνικής ασφάλισης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Ένταξη - Συγχώνευση φορέων κοινωνικής ασφάλισης

Άρθρο 76

Ένταξη σε φορείς ασφάλισης. Συγχώνευση στο Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ύστερα από γνώμη των Δ.Σ. των φορέων, δύναται να εντάσσονται ταμεία ή κλάδοι ή λογαριασμοί πρόσθετης ασφάλισης και ασθένειας στους φορείς κύριας ασφάλισης στους οποίους υπάγονται οι ασφαλισμένοι των παραπάνω ταμείων, κλάδων ή λογαριασμών πρόσθετης ασφάλισης και ασθένειας και σε αντίστοιχους συνιστώμενους κλάδους, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 77 του παρόντος.

2. Ένταξη κατά τη διαδικασία της παρ. 1 του άρθρου αυτού μπορεί να γίνει και φορέων κύριας ασφάλισης, πρόσθετης ασφάλισης και ασφάλισης ασθένειας σε ομοειδείς φορείς κύριας ασφάλισης ή φορέων πρόσθετης ασφάλισης και ασφάλισης ασθένειας σε ομοειδείς φορείς πρόσθετης ασφάλισης ή ασφάλισης ασθένειας. Στις ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής δεν περιλαμβάνονται τα ταμεία πρόνοιας δικηγόρων.

3. Οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 11 του ν.997/1979 (ΦΕΚ 287 Α') αντικαθίστανται ως εξής:

2. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ύστερα από αναλογιστική μελέτη και γνώμη του οικείου φορέα και του Σ.Κ.Α., συγχωνεύονται στο Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. οι φορείς επικουρικής ασφάλισης, οι οποίοι λαμβανόμενων υποψηφίου του ύψους των εισφορών των

ασφαλισμένων και εργοδοτών, των προσόδων παρουσίας, των προϋποθέσεων απονομής των παροχών, του ύψους και της εκτάσεως αυτών και των εξόδων διοίκησής τους, δεν μπορούν να παρέχουν την ελάχιστη ασφαλιστική προστασία, την οποία παρέχει εκάστοτε το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.. Επίσης συγχώνευση κατά τα ανωτέρω γίνεται και των φορέων επικουρικής ασφάλισης στους οποίους η σχέση μεταξύ συνταξιούχων και ασφαλισμένων είναι μικρότερη της σχέσης 1 προς 2, εκτός αν η οικονομική κατάσταση του φορέα ασφάλισης επιτρέπει τη συνέχιση της λειτουργίας του.

3. Από της εκδόσεως του κατά την παρ. 1 προεδρικού διατάγματος το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. υποκαθίσταται αυτοδικαίως και χωρίς άλλη διατύπωση σε όλα γενικά τα εμπράγματα και ενοχικά δικαιώματα και υποχρεώσεις του συγχωνευόμενου ταμείου, ως καθολικός διάδοχος. Στο περιθώριο των οικείων βιβλίων μεταγραφών σημειώνεται προκειμένου περί ακινήτων η με τον παρόντα νόμο και το οικείο προεδρικό διάταγμα επερχόμενη μεταβολή.

Εκκρεμείς δίκες του συγχωνευόμενου φορέα συνεχίζονται από το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ., νομιμοποιούμενου προς τούτο ενεργητικά και παθητικά.

Με τα προεδρικά διατάγματα για τη συγχώνευση θα καθορισθούν ιδίως η συνέχιση της ασφάλισης των ασφαλισμένων των συγχωνευόμενων φορέων, ο υπολογισμός του χρόνου ασφάλισης, που έχει διανυθεί, καθώς και του χρόνου που έχει αναγνωρισθεί, η καταβολή των παροχών, οι μεταφερόμενες θέσεις προσωπικού και η διάρθρωση των μεταφερόμενων θέσεων, η ένταξη του μεταφερόμενου προσωπικού και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης προσωπικού ν.π.δ.δ., οι οποίοι, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, συγχωνεύονται στο Ι.Κ.Α. - ΕΤΕΑΜ.

Άρθρο 77

Ρυθμίσεις για τις εντάξεις

1. Από της εντάξεως των φορέων του άρθρου 76 του παρόντος νόμου ο φορέας, στον οποίο γίνεται η ένταξη, υποκαθίσταται δια του αντίστοιχου κλάδου στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εντασσόμενων ταμείων, κλάδων ή λογαριασμών.

2. Οι συνιστώμενοι κλάδοι έχουν λογιστική και διαχειριστική αυτοτέλεια και τα κεφάλαια των εντασσόμενων ταμείων, κλάδων ή λογαριασμών περιέρχονται σ' αυτούς απαγορευμένης της μεταφοράς ή χρησιμοποίησης κεφαλαίων τους για τις ανάγκες άλλων κλάδων ή λογαριασμών του ενιαίου φορέα, εκτός εάν μετά από σύνταξη αναλογιστικής μελέτης αποδεικνύεται ότι με τη μεταφορά επιτυγχάνεται η βιωσιμότητα του συνόλου των κλάδων.

3. Οι κατά την έκδοση του προεδρικού διατάγματος υφιστάμενες διατάξεις που αφορούν την ασφάλιση, τις εισφορές και τις παροχές κάθε εντασσόμενου ταμείου, κλάδου ή λογαριασμού, όπως τροποποιούνται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, διατηρούνται σε ισχύ και διέπουν τις αντίστοιχες κατηγορίες ασφαλιζόμενων προσώπων στον ενιαίο φορέα και τους συνταξιούχους.

4. Η ακίνητη περιουσία των εντασσόμενων ταμείων, κλάδων ή λογαριασμών περιέρχεται στον αντίστοιχο κλάδο του φορέα που γίνεται η ένταξη. Για τη μεταβίβαση αυτή δεν αφελέται φόρος μεταβίβασης ακινήτου, ούτε οποιοσδήποτε άλλος φόρος, τέλος ή δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου, δήμου ή κοινότητας ή άλλων προσώπων. Ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκδίδει πρά-

ξη, η οποία περιέχει περιγραφή των ακινήτων και μεταγράφεται ατελώς στα βιβλία του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου.

5. Με τα προεδρικά διατάγματα που θα εκδοθούν θα καθορισθούν ιδίως η συνέχιση της ασφάλισης των ασφαλισμένων των εντασσόμενων ταμείων, κλάδων ή λογαριασμών, ο υπολογισμός του χρόνου ασφάλισης που έχει διανυθεί, καθώς και του χρόνου που έχει αναγνωρισθεί, η συνέχιση καταβολής των παροχών, η διάρθρωση των υπηρεσιών και θέσεων προσωπικού, η ένταξη του μεταφερόμενου προσωπικού, η οικονομική οργάνωση, ο σκοπός και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 78

Γνώμη Δ.Σ. φορέων για τις εντάξεις ή συγχωνεύσεις

Η προβλεπόμενη από τον παρόντα νόμο γνώμη των Δ.Σ των φορέων για τις εντάξεις ή συγχωνεύσεις υποβάλλεται εντός μηνός από της κοινοποίησής στους οικείους φορείς των σχετικών περι αυτής εγγράφων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αν δεν υποβληθεί η παραπάνω γνώμη εγγράφως εντός της παραπάνω προθεσμίας, τα σχετικά προεδρικά διατάγματα εκδίδονται χωρίς τη γνώμη των φορέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Οργανωτικά θέματα φορέων - Υπηρεσίες

Άρθρο 79

Συντονιστές Διοίκησης

1. Σε κάθε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, που λειτουργεί ως ν.π.δ.δ. και δεν έχει συσταθεί γενική διεύθυνση, μπορεί να ορίζεται συντονιστής διοίκησης, εφόσον προβλέπονται από τους οικείους Οργανισμούς δύο τουλάχιστον διευθύνσεις.

2. Έργο του συντονιστή διοίκησης είναι κυρίως ο σχεδιασμός και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής στο χώρο της ευθύνης του. Στο συντονιστή διοίκησης μπορεί να ανατίθενται και ειδικότερα καθήκοντα ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας.

3. Συντονιστής διοίκησης ορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. του φορέα, υπάλληλος βαθμού Α' της κατηγορίας ΠΕ, που έχει επιλεγεί ως προϊστάμενος διεύθυνσης ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας.

Η θέση του προϊσταμένου, που ορίζεται συντονιστής διοίκησης καλύπτεται με την επιλογή προσωρινού προϊσταμένου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 63 του ν.1943/1991. Έως ότου επιλεγεί προσωρινός προϊστάμενος εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 13 του ν.1586/1986.

4. Ο προϊστάμενος που ορίζεται συντονιστής διοίκησης λαμβάνει το επίδομα συντονιστή που προβλέπεται από το άρθρο 12 του ν.1586/1986 και δεν δικαιούται επίδομα προϊσταμένου διεύθυνσης ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας από την ανάληψη των καθηκόντων συντονιστή διοίκησης. Το επίδομα καταβάλλεται και στην περίπτωση προσωρινής απουσίας των παραπάνω από τα καθήκοντά τους, όχι όμως πέραν των δύο μηνών κάθε φορά.

5. Η άσκηση καθηκόντων συντονιστή διοίκησης παύει οποτεδήποτε με απόφαση του αρμόδιου για τον ορισμό οργάνου ή λήγει αυτοδικαίως, όταν ο υπάλληλος παύει να έχει την ιδιότητα του προϊσταμένου διεύθυνσης ή οργανικής μονάδας αντίστοιχου επιπέδου.

Άρθρο 80
Σύσταση υπηρεσιών

1. Στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, που λειτουργούν ως ν.π.δ.δ. συνιστώνται, όπου δεν υπάρχουν, υπηρεσίες : α) Ταμείου, β) Μηχανογράφησης, γ) Επιθεώρησης και δ) Γραφείο Νομικών Υποθέσεων.

2. Η οργάνωση των πιο πάνω συνιστώμενων, με το παρόν υπηρεσιών και γραφείων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια απαραίτητη για τη λειτουργία τους, καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 81
Συστέγασση και συντονισμός περιφερειακών υπηρεσιών ασφαλιστικών οργανισμών

1. Οι περιφερειακές υπηρεσίες των ασφαλιστικών οργανισμών, που λειτουργούν στις έδρες των νομών, δύναται να συστεγάσονται σε ενιαίο κτίριο είτε δια της μισθώσεως από κοινού κτηρίου είτε, εφόσον ασφαλιστικός οργανισμός διαθέτει ακίνητο, δια της απευθείας μισθώσεως χώρων του κτηρίου στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που στερούνται ακινήτου.

Συστέγασση σε ενιαίο κτίριο κατά τα ανωτέρω γίνεται και κεντρικών υπηρεσιών φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

2. Για το συντονισμό των δραστηριοτήτων των περιφερειακών υπηρεσιών όλων των ασφαλιστικών οργανισμών ορίζεται στην έδρα κάθε νομού συντονιστής διοίκησης ένας από τους υπηρετούντες υπαλλήλους των παραπάνω οργανισμών.

Συντονιστής διοίκησης ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υπάλληλος με βαθμό Α' της κατηγορίας ΠΕ, που έχει επιλεγεί ως προϊστάμενος διεύθυνσης και σε περίπτωση ελλείψεως, ως προϊστάμενος τμήματος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 79 του παρόντος.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 82
Σύναψη συμβάσεων

Φορείς κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι στερούνται κατάλληλων υπηρεσιών ή οι υπάρχουσες υπηρεσίες αδυνατούν να διεκπεραιώσουν το σύνολο των εργασιών κάθε φορέα, δύναται να αναθέτουν απευθείας, χωρίς διαγωνισμό, με σύμβαση, σε άλλους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, που λειτουργούν υπό μορφή ν.π.δ.δ. και διαθέτουν την κατάλληλη οργάνωση, την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας, ιδίως μηχανογράφηση, βεβαίωση και είσπραξη εσόδων, παροχή υπηρεσιών περίθαλψης, λογιστική οργάνωση.

Με την κατά τα ανωτέρω σύμβαση, η οποία εγκρίνεται από τα διοικητικά συμβούλια των φορέων και τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εκτελέσεως των εργασιών, το εργαλαβικό αντάλλαγμα και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ
Οικονομική οργάνωση

Άρθρο 83
Λογιστικό σύστημα

1. Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης εφαρμόζουν ενιαίο λογιστικό σχέδιο.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που προτείνεται από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται το ενιαίο λογιστικό σχέδιο των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 84
Κατασταλτικός έλεγχος

Ο ετήσιος τακτικός κατασταλτικός έλεγχος των φορέων κοινωνικής ασφάλισης διενεργείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Επίσης έλεγχος ενεργείται από τη Διεύθυνση Επιθεώρησης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων σύμφωνα με τον Οργανισμό της.

Έλεγχος της διαχείρισης γενικά ανατίθεται κάθε έτος από τα Δ.Σ των φορέων σε ορκωτούς ελεγκτές. Οι εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών για τον παραπάνω έλεγχο υποβάλλονται από τους Υπουργούς Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δικαιοσύνης στον Πρόεδρο της Βουλής.

Άρθρο 85
Προϋπολογισμός - Απολογισμός - Ισολογισμός φορέων

1. Οι προβλεπόμενες να πραγματοποιηθούν κάθε οικονομικό έτος εισπράξεις και πληρωμές των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αναγράφονται, κατά πηγή είσπραξης και κατηγορία δαπάνης, στον ετήσιο προϋπολογισμό.

2. Ο προϋπολογισμός συντάσσεται από το φορέα και εισάγεται για ψήφιση με αιτιολογημένη έκθεση στο διοικητικό συμβούλιο, εντός του μηνός Δεκεμβρίου του προηγούμενου οικονομικού έτους.

3. Οι προϋπολογισμοί των φορέων κοινωνικής ασφάλισης εγκρίνονται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στον οποίο υποβάλλονται το βραδύτερο μέχρι τέλος Δεκεμβρίου του προηγούμενου οικονομικού έτους.

4. Οι απολογισμοί - ισολογισμοί των φορέων κοινωνικής ασφάλισης για κάθε οικονομικό έτος καταρτίζονται και υποβάλλονται μέχρι τέλος Απριλίου του επόμενου έτους στο Δ.Σ του φορέα για έγκριση. Μέχρι τέλος Ιουνίου του επόμενου έτους οι απολογισμοί - ισολογισμοί υποβάλλονται από το Δ.Σ. στον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για έγκριση.

Η μη κατά τα ανωτέρω κατάρτιση και υποβολή για έγκριση στον Υπουργό των προϋπολογισμών και απολογισμών - ισολογισμών συνεπάγεται την αυτοδικαίη λήξη της θητείας του Δ.Σ του φορέα, η οποία και δεν μπορεί να ανανεωθεί. Η ισχύς των διατάξεων του εδαφίου αυτού αρχίζει από 1.1.1995.

Άρθρο 88
Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Κάθε έτος συντάσσεται από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός, με τον οποίο δημοσιεύονται στοιχεία των εγκεκριμένων προϋπολογισμών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός συνοδεύεται από εισηγητική έκθεση του Υπουργού, η οποία περιέχει ανάλυση και αιτιολόγηση των επί μέρους κονδυλίων των προβλεπόμενων εισπράξεων και πληρωμών, μαζί με συγκριτικά στοιχεία προς τα παρελθόντα έτη και τα γενικότερα στοιχεία της εθνικής οικονομίας.

Ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός κάθε έτους υποβάλλεται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στον Πρόεδρο της Βουλής.

Άρθρο 87

Σύσταση υπηρεσιών εντελλομένων εξόδων

Για την εκκαθάριση και εντολή πληρωμής των εξόδων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης δύναται να συνιστώνται με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για κάθε φορέα ή ομάδα φορέων υπηρεσίες εντελλομένων εξόδων. Με τα παραπάνω προεδρικά διατάγματα, θα καθορισθούν η οργάνωση και η στελέχωση των υπηρεσιών εντελλομένων εξόδων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 88

Διάθεση ποσών

Οι διατάξεις της περιπτώσεως στ' της παρ. 6 του άρθρου 5 του ν. 861/1979 εφαρμόζονται αναλόγως και στους λοιπούς φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

Άρθρο 89

Είσπραξη ασφαλιστικών εισφορών από ιδιώτες

1. Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι στερούνται του αναγκαίου προσωπικού για την είσπραξη των οφειλόμενων από τους υποχρέους ασφαλιστικών εισφορών μπορούν, με απόφαση των διοικητικών συμβουλίων τους, να αναθέτουν σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, την είσπραξη των εν λόγω εισόδων τους.

2. Η ανάθεση γίνεται με σύμβαση μίσθωσης έργου, η οποία συνάπτεται μεταξύ του νόμιμου εκπροσώπου του ασφαλιστικού φορέα και του ενδιαφερόμενου αναδόχου. Η αμοιβή του αναδόχου καθορίζεται σε ποσοστό επί των εισπράξεων, το οποίο δεν μπορεί να είναι ανώτερο του τέσσερα στα εκατό (4%) επί των εισπραττόμενων ποσών.

3. Η διαδικασία ανάδειξης του αναδόχου, ο τύπος και το περιεχόμενο της σύμβασης έργου, ο τρόπος εισπράξης των ασφαλιστικών εισφορών, ο τρόπος και ο χρόνος απόδοσης των εισπραττόμενων ποσών, το είδος και το ύψος της εγγύησης που καταβάλλει ο ανάδοχος, ο τρόπος και ο χρόνος καταβολής της αμοιβής του αναδόχου και κάθε άλλη λεπτομέρεια ορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Για τα θέματα που δεν ρυθμίζονται ειδικά από τις αποφάσεις της παραγράφου 3 εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 681 επ. του Α.Κ. και των παραγράφων 1 εδ. β' παρ. 2 και 3 του άρθρου 15 του ν. 1735/1987 (ΦΕΚ 195 Α).

Άρθρο 90

Συγχώνευση Φορέων Ασφάλισης Προσωπικού ΕΡΤ

1. Το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Ραδιοφωνίας και Τουρισμού (Τ.Ε.Α.Υ.Ρ.Τ.) συγχωνεύεται στο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας του προσωπικού της ΕΡΤ 2 (Τ.Ε.Α.Π.Π. ΕΡΤ 2), το οποίο μετονομάζεται σε 'Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Προσωπικού Ελληνικής Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης και Τουρισμού' (Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ.).

2. Οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του συγχωνευόμενου Ταμείου καθίστανται ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Προσωπικού Ελληνικής Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης και Τουρισμού για τους αντίστοιχους κλάδους, στους οποίους ήταν ασφαλισμένοι στο συγχωνευόμενο Ταμείο και διέπονται από την νομοθεσία του Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ.

Επίσης στην ασφάλιση του Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ. υπάγονται για επικουρική σύνταξη και εφάπαξ βοήθημα όσοι προσλαμβάνονται μετά την ισχύ του παρόντος νόμου στην ΕΡΤ Α.Ε., στον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού και στη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών, εφόσον από τις διατάξεις του συγχωνευόμενου Ταμείου προεβλέπετο η υπαγωγή τους στους αντίστοιχους κλάδους του Ταμείου αυτού.

3. Οι συντάξεις των συνταξιούχων του συγχωνευόμενου Ταμείου καταβάλλονται από το Τ.Ε.Α.Π.Π. Ε.Ρ.Τ.Τ. και τα δικαιώματα συντάξεως και εφάπαξ βοήθηματος των ασφαλισμένων, οι οποίοι μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του παρόντος θεμελιώνουν δικαίωμα συντάξεως και εφάπαξ παροχής βάσει διατάξεων της νομοθεσίας του Ταμείου τούτου, διατηρούνται, εφόσον αποχωρήσουν της υπηρεσίας και ασκήσουν το δικαίωμα εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

4. Από την 1-1-1993 θεσπίζεται μηνιαία εισφορά των ασφαλισμένων του Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ. για τον κλάδο Πρόνοιας εκ ποσοστού 3% επί των τακτικών αποδοχών αυτών, όπως προεβλέπετο από τον ιδρυτικό νόμο του Ταμείου 621/1977 (ΦΕΚ 171 Α').

5. Ο χρόνος ασφάλισης στο συγχωνευόμενο Ταμείο, συμπεριλαμβανομένου και του βάσει των διατάξεων της νομοθεσίας τούτου τυχόν ήδη αναγνωρισθέντος ή προσμετρηθέντος χρόνου από προϋπηρεσία ή άλλη αιτία, θεωρείται ως χρόνος ασφάλισης στο Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ.

6. Το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού του συγχωνευόμενου Ταμείου, μεταβιβάζεται στο Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ. ως καθολικό διάδοχο αυτού. Εκκρεμείς δικές, οι οποίες προέκυψαν από τη λειτουργία του συγχωνευόμενου Ταμείου, συνεχίζονται από και κατά του Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ. χωρίς διακοπή.

7. Όλη η ακίνητη περιουσία του συγχωνευόμενου Ταμείου μεταφέρεται αυτοδίκαια στο Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ. Η μεταβίβαση αυτή απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβίβασης ακινήτων υπέρ του Δημοσίου, όπως και άλλων φόρων, τελών ή δικαιωμάτων υπέρ δήμου ή κοινότητας ή άλλων τρίτων.

Για τη μεταβίβαση της κυριότητας, ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συντάσσει σχετική πράξη στην οποία περιγράφονται τα ακίνητα και μεταγράφεται στα βιβλία του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου στελώς.

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται εντός έτους από τη δημοσίευση του νόμου με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και γνώμη του Δ.Σ. του Τ.Ε.Α.Π.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ., καθορίζονται θέματα αφορώντα τη διοικητική και οικονομική οργάνωση, τη σύνθεση των υπηρεσιών, τη διαχείριση της περιουσίας, τη μεταφορά προσωπικού, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια

αναγκαία για τη λειτουργία του Ταμείου.

Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος αυτού τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία του καταργούμενου Ταμείου έσοδα, εξακολουθούν να καταβάλλονται από τους υπόχρεους στο Τ.Ε.Α.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ., η δε διοίκηση του Ταμείου ασκείται από το υφιστάμενο Δ.Σ. του Τ.Ε.Α.Π.Ε.Ρ.Τ.Τ.

9. Με όμοια προεδρικά διατάγματα ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και εφάπαξ παροχής, το ύψος της καταβαλλόμενης σύνταξης και εφάπαξ βοήθηματος, το ύψος των εισφορών και λοιπών φόρων του Ταμείου σύμφωνα και με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 91

Η παρ. 6 του άρθρου 19 του ν. 1767/1988 αντικαθίσταται, ως εξής :

“6. α) Η επιτροπή λειτουργεί κατά τις ώρες λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και ευρίσκεται σε απορτία όταν τα παρόντα μέλη, μεταξύ των οποίων και ο πρόεδρος, είναι περισσότερα από τα απόντα, ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών της.

β) Στους εκπροσώπους των εργαζομένων και του Τεχνικού Επιμελητηρίου, που μετέχουν στην Επιτροπή, καταβάλλεται αμοιβή για κάθε ώρα απασχόλησής τους, η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του Οργανισμού της Εργατικής Εστίας.

γ) Το ύψος της ανωτέρω αμοιβής, ο τρόπος καταβολής αυτής και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας. Η πρώτη απόφαση που θα εκδοθεί έχει αναδρομική ισχύ από

1ης Ιανουαρίου 1991.

δ) Ο χρόνος συμμετοχής των εκπροσώπων των εργαζομένων στην επιτροπή, για τον οποίο λαμβάνουν αμοιβή, θεωρείται ως χρόνος ασφάλισης στους φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης και για όλους τους κλάδους ασφάλισης που υπάγονται λόγω του επαγγέλματός τους.

Οι εισφορές που υπολογίζονται στις ως άνω καταβαλλόμενες αμοιβές αποδίδονται στους παραπάνω φορείς από τον Οργανισμό της Εργατικής Εστίας. Η εργοδοτική εισφορά βαρύνει τον προϋπολογισμό του Οργανισμού αυτού η δε εργατική, τους ίδιους”.

Άρθρο 92

1. Η δια του ν. 735/1977 συσταθείσα ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία “ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΗΕΛΕΧΡΟ - ΔΕΘ Α.Ε.” αποτελεί τον επίσημο εκθεσιακό φορέα της χώρας.

2. Η ΗΕΛΕΧΡΟ - ΔΕΘ Α.Ε. έχει την ευθύνη σύνταξης του εθνικού εκθεσιακού προγράμματος, συντονισμού και ελέγχου της λειτουργίας των εκθέσεων στο εσωτερικό με γνώμονα το συμφέρον της Εθνικής Οικονομίας μετά από έγκριση του αρμόδιου Υπουργού Εμπορίου.

Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου και ύστερα από εισήγηση του Εθνικού Εκθεσιακού φορέα καθορίζονται οι προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες επιτρέπεται η λειτουργία ειδικών εκθέσεων από φυσικά ή νομικά πρόσωπα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 2081/1992 καταργούνται.

Άρθρο 93
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Αθήνα,

1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Ν. 3029/02

01001601107020016

3057

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 160

11 Ιουλίου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3029

Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Άρθρο 1

Συντάξεις πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων
και στρατιωτικών

1. Στο τέλος του άρθρου 9 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 166/2000, ΦΕΚ 153 Α) προστίθεται παράγραφος 16 ως εξής:

«16. α. Για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2008 ως συντάξιμος μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη:

i. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007, ο οριζόμενος από τις διατάξεις των παραγράφων 1-15 του άρθρου αυτού.

ii. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, η οποία διανύεται από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μετά, ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο υπάλληλος κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο υπάλληλος εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Αν ο υπάλληλος στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών υπηρεσία, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστέες αποδοχές μηνών υπηρεσίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές που έλαβε ο υπάλληλος κατά τη χρονική περίοδο των προηγούμενων ε-

δαφίων της περίπτωσης αυτής, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο αποχώρησής του από την υπηρεσία.

Ειδικά για τους υπαλλήλους που θα αποχωρήσουν από 1ης Ιανουαρίου 2008 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2012, για τον προσδιορισμό των συνολικών αποδοχών, θα λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών που έλαβε ο υπάλληλος από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την αποχώρησή του, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας του κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

β. Το ποσοστό της υποπερίπτωσης ii της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79% για όσους αποχωρήσουν το έτος 2008, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησής του υπαλλήλου και καταλήγει σε 70%, για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

γ. Ως ασφαλιστέες αποδοχές, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη της υποπερίπτωσης ii της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής, νοείται το σύνολο των αποδοχών του υπαλλήλου, οι οποίες έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.»

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 10 του άρθρου 15 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων καταργούνται και η ακολουθούσα παράγραφος 11 αναριθμείται και λαμβάνει αριθμό 10.

3. Στο τέλος του άρθρου 15 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 12 ως εξής:

«12. α. Το άθροισμα των ποσών των συντάξεων των υποπεριπτώσεων i και ii της περίπτωσης α' της παραγράφου 16 του άρθρου 9 του Κώδικα αυτού αποτελεί το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης με τον περιορισμό της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του ίδιου Κώδικα, όπου συντρέχει περίπτωση.»

β. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 9, όπου συντρέχει περίπτωση.»

4. Στο τέλος του άρθρου 34 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 18 ως εξής:

«18. α. Για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2008, ως συντάξιμος μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη:

i. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007, ο οριζόμενος από τις διατάξεις των παραγράφων 1-17 του άρθρου αυτού.

ii. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, η οποία διανύεται από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μετά, ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο στρατιωτικός εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Αν ο στρατιωτικός στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών υπηρεσία, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστέες αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών, λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τη χρονική περίοδο των προηγούμενων εδαφίων της περίπτωσης αυτής, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο αποχώρησής του από την υπηρεσία.

Ειδικά για τους στρατιωτικούς που θα αποχωρήσουν από 1ης Ιανουαρίου 2008 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2012, λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την αποχώρησή του, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας του κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

β. Το ποσοστό της υποπερίπτωσης ii της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79% για όσους αποχωρήσουν το έτος 2008, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησης του στρατιωτικού και κατ'αλήγει σε 70%, για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

γ. Ως ασφαλιστέες αποδοχές, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη της υποπερίπτωσης ii της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής, νοείται το σύνολο των αποδοχών του στρατιωτικού οι οποίες έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.»

5. Οι διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 42 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίστανται ως εξής:

«7. α. Το άθροισμα των ποσών των συντάξεων των υποπεριπτώσεων i και ii της περίπτωσης α' της παραγράφου

18 του άρθρου 34 του Κώδικα αυτού αποτελεί το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης με τον περιορισμό της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του ίδιου Κώδικα, όπου συντρέχει περίπτωση.

β. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 34, όπου συντρέχει περίπτωση.»

6. Η παράγραφος 2 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

«2. α. Η καταβολή της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου, οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή για άλλους λόγους πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. Μετά τη λήξη της αναστολής αρχίζει η καταβολή της σύνταξης, αναπροσαρμοσμένης με όλες τις αυξήσεις που έχουν χορηγηθεί, μέχρι την έναρξη καταβολής της.

β. Από 1ης Ιανουαρίου 2003 η σύνταξη των γυναικών, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του πενήτηκοστου πέμπτου (55ου) έτους της ηλικίας, μειώνεται όμως κατά το 1/267 του ποσού αυτής, για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της, μέχρι τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση ηλικίας συνταξιοδότησης.

Από 1ης Ιανουαρίου 2003, η σύνταξη των ανδρών υπαλλήλων, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού) έτους της ηλικίας, μειώνεται όμως κατά 1/267 του ποσού αυτής για κάθε μήνα, που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της και μέχρι τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση ηλικίας συνταξιοδότησης.

γ. Για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 και συμπληρώνουν τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη μετά τη συμπλήρωση του πενήτηκοστου όγδου (58ου) έτους της ηλικίας τους.

δ. Στην κατά την προηγούμενη περίπτωση τριακονταπενταετή συντάξιμη υπηρεσία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος με τις διατάξεις του ν.δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α') και του Ν. 1405/1983 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως αυτές ισχύουν, καθώς και οι προσαυξήσεις των συντάξεων με τριακοστά πέμπτα ή πενήτηκοστά.

ε. Για όσους έχουν προσληφθεί από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά και συμπληρώνουν τριακονταεπταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.»

7. Στο τέλος του άρθρου 3 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Για όσους έχουν προσληφθεί από την 1.1.1993 και μετά και συμπληρώνουν τριακονταεπταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.»

8. Οι παράγραφοι 2 των άρθρων 5 και 9 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Η μηνιαία σύνταξη συνίσταται σε ποσοστό 2% του κατά την προηγούμενη παράγραφο μηνιαίου ασφαλιστέου μισθού, για κάθε έτος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.»

9. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το ποσό της σύνταξης, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού στους από ίδιο δικαίωμα συνταξιούχους, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το πενήντα τοις εκατό του βασικού μισθού του εισαγωγικού μισθολογικού κλιμακίου των υπαλλήλων υποχρεωτικής εκπαίδευσης (ΥΕ), όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.»

10. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Μειωμένη επίσης σύνταξη δικαιούνται από 1ης Ιανουαρίου 2003 και οι υπάλληλοι, μετά τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους και πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας τριανταπέντε πλήρων ετών. Η μείωση συνίσταται στο 1/267 του ποσού αυτής, για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους.»

11. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 19 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«Η σύνταξη όμως αυτή αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση του 60ού έτους προκειμένου για γυναίκες και του 65ου προκειμένου για άνδρες.»

12. Οι διατάξεις του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), όπου συντρέχει περίπτωση και δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του νόμου αυτού, εξακολουθούν να ισχύουν.

13. Στο τέλος του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 11 ως εξής:

«11. Από 1ης Ιανουαρίου 2003, ποσό εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ από τα επιδόματα των πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων των άρθρων 8 και 13 του Ν. 2470/1997 (ΦΕΚ 40 Α') και του άρθρου 14 του Ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α'), υπόκειται σε όλες τις ασφαλιστικές εισφορές και λαμβάνεται υπόψη, στη βάση υπολογισμού της σύνταξης των εφεξής εξερχομένων από την υπηρεσία, κατά τα 7/35 του ποσοστού αναπλήρωσης της σύνταξης (80%), για κάθε έτος που έχουν καταβληθεί οι εισφορές.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα επιδόματα που καταβάλλονται με τις αποδοχές των λοιπών κατηγοριών υπαλλήλων και λειτουργών του Δημοσίου, καθώς και των στρατιωτικών πλην των περιπτώσεων που ισχύουν ήδη ευνοϊκότερες ρυθμίσεις ως προς το ύψος του ανωτέρω ποσού.»

14. Όπου συντρέχει περίπτωση και δεν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις, οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς, καθώς και για το προσωπικό του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος και των υπαλλήλων των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού των σιδηροδρομικών δικτύων, που διέπονται από το καθεστώς του Ν. Δ. 3395/1955 (ΦΕΚ 276 Α').

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

Άρθρο 2

Ρυθμίσεις για τους μέχρι την 31.12.1992 ασφαλισμένους

1. Για τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, ως ειδικά Ταμεία θεωρούνται:

Το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε.).

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. (Ο.Α.Π.-Δ.Ε.Η.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Η.Σ.Α.Π. (Τ.Σ.Π.-Η.Σ.Α.Π.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Σ.Π.-Ε.Τ.Ε.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Τραπεζής Ελλάδος (Τ.Σ.Π.-Τ.Ε.).

Το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ιονικής Λαϊκής Τράπεζας (Τ.Α.Π.-Ι.Λ.Τ.).

Το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ε.Τ.Β.Α. (Τ.Α.Π.-Ε.Τ.Β.Α.).

Το Ταμείο Συντάξεων και Επικουρικής Ασφαλίσεως Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο.) και

Το Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού της Ασφαλιστικής Εταιρείας «Η ΕΘΝΙΚΗ» (Τ.Α.Π.Α.Ε.Ε.).

2. Ασφαλισμένοι μέχρι 31.12.1992 στο Ι.Κ.Α. και από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 στα ανωτέρω Ταμεία, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 ημερών εργασίας, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη:

Ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας, που πραγματοποιήθηκε σε φορείς κύριας ασφάλισης, ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει.

Ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας και σε Ν.Π.Δ.Δ., ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει ή αναγνωρίζεται με τις διατάξεις των άρθρων 4-6 του Ν. 1405/1983 (ΦΕΚ 180 Α').

Δεν συνυπολογίζονται για τη συμπλήρωση των 37 ετών ασφάλισης ο χρόνος ασφάλισης πέραν των 300 ημερών εργασίας ανά έτος, καθώς και κάθε άλλος πραγματικός ή πλασματικός χρόνος.

3. Ασφαλισμένοι των ειδικών Ταμείων, που υπήχθησαν στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1982, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Ασφαλισμένοι του προηγούμενου εδαφίου, που υπήχθησαν από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης και του 58ου έτους της ηλικίας τους.

4. Για τους ασφαλισμένους των ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 60ο οι γυναίκες, ο ελάχιστος χρόνος για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη ασφάλισης.

Ασφαλισμένοι, που μετά τη διακοπή της ασφάλισης τους καθίστανται ανάπηροι σε ποσοστό 67% και άνω και δεν δικαιούνται άλλη σύνταξη για την αιτία αυτή ή αποβιώνουν και έχουν συμπληρώσει τον πιο πάνω ελάχιστο χρόνο, θεμελιώνουν οι ίδιοι ή τα μέλη οικογένειάς τους δικαίωμα σύνταξης. Στις πιο πάνω περιπτώσεις, όπου από τις καταστατικές διατάξεις των οικείων φορέων δεν ρυθ-

μίζεται διαφορετικά, η σύνταξη όσων ασφαλισμένων διακόψουν την ασφάλισή τους πριν τη συμπλήρωση των παραπάνω ορίων ηλικίας, υπολογίζεται επί των αποδοχών του χρόνου διακοπής της ασφάλισης και προσυξάνεται με όλες τις αυξήσεις των συντάξεων που έχουν στο μεταξύ χορηγηθεί στους συνταξιούχους κάθε ασφαλιστικού οργανισμού.

5. α. Ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας σύνταξης του Ι.Κ.Α., οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους και τουλάχιστον 3.500 ημέρες υποχρεωτικής ασφάλισης μέχρι 31.12.2007 και δεν παίρνουν ή δεν δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο, Ο.Γ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης, δικαιούνται σύνταξης γήρατος, που υπολογίζεται με βάση τις διατάξεις της νομοθεσίας του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μη εφαρμοζόμενων των διατάξεων της νομοθεσίας περί κατωτάτων ορίων.

Το ως άνω ποσό σύνταξης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2/3 ούτε να υπολείπεται του 1/2 του εκάστοτε καταβαλλόμενου κατώτατου ορίου γήρατος.

Β. Για τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης της παραγράφου αυτής λαμβάνεται υπόψη μόνο ο χρόνος εξαρτημένης εργασίας που έχει διανυθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση άλλου φορέα κύριας ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει.

γ. Στους συνταξιοδοτούμενους με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 2556/1997 (ΦΕΚ 270 Α'), όπως ισχύουν.

δ. Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται από 1.1.2003 έως και 31.12.2007.

6. Οι ασφαλισμένοι μέχρι 31.12.1992 στο Ι.Κ.Α., οι οποίοι πραγματοποιούν χρόνο ασφάλισης 4.500 ημερών ή 15 ετών από τον οποίο τουλάχιστον τα 4/5 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, δικαιούνται σύνταξης, με τη συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας οι άνδρες και του 55ου έτους οι γυναίκες, εφόσον 1.000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας στα επαγγέλματα αυτά έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν το ανωτέρω όριο ηλικίας.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται από 1.1.2003 και εφεξής.

7. Στο τέλος του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του Ν. 825/1978, όπως ισχύει, προστίθεται διάταξη ως εξής:

«Για τη συμπλήρωση των 10.500 ημερών ασφάλισης υπολογίζεται και ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας κατ' εξαίρεση του εδαφ. β' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 1358/1983, όπως ισχύει. Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου ελάχιστου χρόνου των 7.500 ημερών ασφάλισης στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.»

8. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν καταλαμβάνουν όσους έχουν θεμελιώσει ή θα θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, με βάση ευνοϊκότερες διατάξεις των οικείων ασφαλιστικών οργανισμών, όπως ισχύουν μετά το Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), επιφυλασσομένων των διατάξεων του παρόντος που αφορούν τον υπολογισμό της σύνταξης.

9. Για τον υπολογισμό των συντάξεων των μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. λαμβάνεται υπόψη

σε κάθε περίπτωση το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία κατατάσσεται ο ασφαλισμένος με βάση το ηλικίο της διαίρεσης του συνόλου των αποδοχών, μη συνυπολογιζομένων των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, που έλαβε κατά τα πέντε ημερολογιακά έτη που επιλέγει εντός της δεκαετίας που προηγείται του έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης, δια του αριθμού των ημερών εργασίας που έχει πραγματοποιήσει εντός των ίδιων πέντε ετών.

Εάν ο ασφαλισμένος κατά τα πέντε επιλεγέντα έτη δεν έχει πραγματοποιήσει 1.000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας, για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού ημερομισθίου υπολογισμού της σύνταξης συνυπολογίζονται και οι αποδοχές ημερών εργασίας των μη επιλεγέντων ετών των αμέσως προηγούμενων εκείνου της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης και μέχρι συμπλήρωσης του παραπάνω αριθμού ημερών εργασίας.

Εάν δεν συμπληρώνονται οι 1.000 ημέρες εργασίας στη 10ετία που προηγείται του έτους υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού ημερομισθίου υπολογισμού της σύνταξης συνυπολογίζονται και οι αποδοχές ημερών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου μέχρι να συμπληρωθεί ο παραπάνω αριθμός ημερών εργασίας.

Σε κάθε περίπτωση δεν λαμβάνονται υπόψη αποδοχές πέραν του ανώτατου ορίου του ημερήσιου μισθού της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης της παρ. 1 του άρθρου 37 του Α.Ν.1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως αυτό ισχύει κατά την καταβολή των εισφορών.

Για τον προσδιορισμό των ανωτέρω συνολικών αποδοχών, οι αποδοχές του ασφαλισμένου λαμβάνονται υπόψη αναπροσαρμοσμένες κατά το λόγο του τεκμαρτού ημερομισθίου της 15ης ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του τελευταίου έτους πριν την υποβολή της αίτησης, προς το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ίδιας ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του έτους στο οποίο ανάγονται οι αναπροσαρμοζόμενες αποδοχές.

Για την κατάταξη σε μία από τις ασφαλιστικές κλάσεις της παρ. 1 του άρθρου 37 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, λαμβάνονται υπόψη τα όρια μισθών και τα τεκμαρτά ημερομίσθια των ασφαλιστικών κλάσεων, όπως αυτά ισχύουν το Δεκέμβριο του έτους πριν την υποβολή της αίτησης.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που θα υποβληθούν από 1.1.2005 και εφεξής.

10. Η μηνιαία σύνταξη των υπαγομένων στην ασφάλιση των Ταμείων της παρ. 1 του παρόντος από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 καθορίζεται από 1.1.2003 σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης υπολογιζόμενου επί του 80% των συντάξιμων αποδοχών.

Η ως άνω διάταξη ισχύει και για τους πριν το 1983 ασφαλισμένους στο Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο..

Η ρύθμιση αυτή ισχύει για τις συντάξεις που χορηγούνται από 1.1.2003 μέχρι 31.12.2007.

11. α. Η μηνιαία σύνταξη όσων έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1992 στην ασφάλιση των ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται από 1.1.2008 και μετά, καθορίζεται σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης και μέχρι τα 35 έτη και υπολογίζεται:

ι) Για το μέχρι 31.12.2007 χρονικό διάστημα επί των αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, σύμφωνα με τις ισχύουσες για κάθε φορέα καταστατικές ή γενικές διατάξεις, μη υπολογιζομένων των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας.

Κατ' εξαίρεση και όπου από τις καταστατικές διατάξεις των Ταμείων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου προβλέπεται, για όσους ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982, ευνοϊκότερο ανά έτος ποσοστό υπολογισμού της σύνταξης, αυτό εξακολουθεί να ισχύει για το χρονικό διάστημα μέχρι 31.12.2007.

ii) Για το από 1.1.2008 και εφεξής χρονικό διάστημα, επί του εκάστοτε ισχύοντος ποσοστού, όπως αυτό προσδιορίζεται στην περ. ε' της παραγράφου αυτής, του μέσου όρου των αποδοχών τις οποίες έλαβαν κατά τα πέντε πλήρη έτη που προηγούνται του μήνα που υποβάλλεται η αίτηση για συνταξιοδότηση.

β. Ως μέσος όρος αποδοχών νοείται το ημίτιο της διαίρεσης των αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, χωρίς τα δώρα εορτών και το επίδομα αδείας, κατά τα πέντε (5) ανωτέρω έτη, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης της ίδιας περιόδου.

Αν στην ανωτέρω χρονική περίοδο δεν έχει πραγματοποιηθεί απασχόληση σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών, για τον προσδιορισμό του μέσου όρου των αποδοχών συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστέες αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας και απασχόλησης, αν δεν έχουν συμπληρωθεί οι παραπάνω μήνες ή έτη, ο υπολογισμός γίνεται με βάση το σύνολο του χρόνου ασφάλισης που έχει πραγματοποιηθεί.

γ. Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών, οι αποδοχές του ασφαλισμένου για κάθε έτος, πλην των αποδοχών του τελευταίου έτους, πριν την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων, που καθορίζεται από την εισοδηματική πολιτική για τα ταμεία μισθωτών.

δ. Για τον προσδιορισμό του μέσου όρου των αποδοχών όσων υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης από 1.1.2008 μέχρι 31.12.2012, λαμβάνεται υπόψη το ημίτιο της διαίρεσης των συντάξιμων αποδοχών που έλαβαν τους μήνες από 1.1.2008 μέχρι και το μήνα που προηγείται του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης της ίδιας περιόδου.

ε. Για όσους συνταξιοδοτηθούν το έτος 2008 το ποσοστό του μέσου όρου των αποδοχών, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79%, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη συνταξιοδότησης και μέχρι το 70% για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

στ. Μετά την 1.1.2008 το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης αποτελείται από το άθροισμα των δύο ανωτέρω τμημάτων.

12. Όπου από τις ισχύουσες γενικές ή ειδικές διατάξεις προβλέπεται συνταξιοδότηση λόγω γήρατος με μειωμένο όριο ηλικίας, των μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. και των ειδικών Ταμείων της παραγράφου 1 του πα-

ρόντος άρθρου, το ποσοστό μείωσης για τις χορηγούμενες από 1.1.2003 και εφεξής συντάξεις διαμορφώνεται σε 1/267 για κάθε μήνα που λείπει από το κατά περίπτωση απαιτούμενο πλήρες όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και μέχρι 60 μήνες κατά περίπτωση.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, περί καταβολής μειωμένης σύνταξης, δεν έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις των ασφαλισμένων των παραπάνω ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού.

13. Διατάξεις με τις οποίες θεσπίζεται ανώτατο όριο σύνταξης, καθώς και προσαυξήσεις για χρόνο ασφάλισης, εξακολουθούν να ισχύουν για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους.

Άρθρο 3

Ρυθμίσεις για τους μετά την 1.1.1993 ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α. και Ειδικών Ταμείων κύριας ασφάλισης μισθωτών

1. Ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α. και των Ειδικών Ταμείων θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 ημερών εργασίας, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη και συνυπολογίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ/τος 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει, ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας που πραγματοποιήθηκε σε φορείς κύριας ασφάλισης και ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας, και σε Ν.Π.Δ.Δ..

Δεν συνυπολογίζονται στον παραπάνω χρόνο ασφάλισης, ο χρόνος ασφάλισης πέραν των 300 ημερών εργασίας ανά ημερολογιακό έτος, καθώς και κάθε άλλος πραγματικός ή πλασματικός χρόνος.

2. α. Το ποσό της βασικής μηνιαίας σύνταξης λόγω γήρατος ή αναπηρίας των από 1.1.1993 ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. και Ειδικών Ταμείων Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών συνίσταται σε ποσοστό 2% επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του άρθρου 28 παρ. 1 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') για κάθε έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης και μέχρι 35 έτη ή 10.500 ημέρες ασφάλισης.

Για κάθε έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης πέραν των 35 ετών ή 10.500 ημερών ασφάλισης, που πραγματοποιούνται μετά το 65ο έτος της ηλικίας και μέχρι το 67ο, το ανωτέρω ποσοστό αυξάνεται σε 3%.

Το κατά τα προηγούμενα εδάφια υπολογιζόμενο ποσό της μηνιαίας σύνταξης δεν μπορεί να υπερβαίνει το τετραπλάσιο του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλή Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Επί συνταξιοδότησεως λόγω αναπηρίας, εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφίου α' της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 27 του Ν.1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α'), δικαιούται την κατά τα ανωτέρω πλήρη σύνταξη.

Εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφίου β' της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, δικαιούται τα τρία τέταρτα (3/4) της σύνταξης αυτής και, εφόσον κρίνεται μερικά ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφίου γ' της αυ-

της ως άνω παραγράφου, δικαιούται το μισό (1/2) της σύνταξης αυτής.

Ο ασφαλισμένος που έχει συμπληρώσει έξι χιλιάδες (6.000) ημέρες ή είκοσι (20) έτη εργασίας και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των εδαφίων β' και γ' της παρ.5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951(ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, δικαιούται την ακέραια ή τα 3/4 της ακεραίας σύνταξης, αντίστοιχα.

Ο ασφαλισμένος, του οποίου η αναπηρία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των εδαφίων β' και γ' της παρ.5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951(ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, δικαιούται την ακέραια ή τα 3/4 της ακεραίας σύνταξης, αντίστοιχα.

β. Το ποσό της σύνταξης των μελών οικογένειας, όπως αυτά ορίζονται από το άρθρο 27 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), υπολογίζεται επί του ποσού της βασικής σύνταξης, το οποίο ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή θα εδικαιούτο ο θανών ασφαλισμένος, αν κατά την ημέρα του θανάτου του καθίστατο ανάπηρος σε ποσοστό 80%, χωρίς οποιαδήποτε επί της βασικής σύνταξης προσαύξηση και ορίζεται ως ποσοστό αυτής, ως εξής:

i. για τον επιζώντα σύζυγο ποσοστό 50% της βασικής σύνταξης,

ii. για κάθε παιδί ποσοστό 25% της βασικής σύνταξης.

Αν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς το παραπάνω ποσοστό διπλασιάζεται, εκτός αν δικαιούται σύνταξη και από τους δύο γονείς.

Το συνολικό ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος συζύγου και των τέκνων δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% του κατά τα εδάφια α' και β' της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού οριζόμενου ποσού ούτε ανώτερο του 100% της σύνταξης του θανόντος.

3.α. Σε περίπτωση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος με μειωμένο όριο ηλικίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') το ποσοστό μείωσης της χορηγούμενης σύνταξης από το Ι.Κ.Α. και τα Ειδικά Ταμεία Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών διαμορφώνεται σε 1/267 για κάθε μήνα που λείπει από το πλήρες όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και μέχρι 60 μήνες κατά περίπτωση.

β. Κατ' εξαίρεση, ασφαλισμένοι που έχουν πραγματοποιήσει 35 έτη ή 10.500 ημέρες ασφάλισης και έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας, δικαιούνται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά 1/267 για κάθε μήνα που λείπει από τη συμπλήρωση του 65ου έτους.

4.α. Το κατώτατο ποσό της χορηγούμενης από το Ι.Κ.Α. και τα Ειδικά Ταμεία Κύριας Ασφάλισης μηνιαίας σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και εργατικού ατυχήματος ορίζεται ίσο με το 70% του κατώτατου μισθού εγγάμου, με πλήρη απασχόληση, όπως ο μισθός αυτός καθορίζεται από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. του έτους 2002.

Το παραπάνω ποσό από την 1.1.2003 και εφεξής αναπροσαρμόζεται κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων, σύμφωνα με την εκάστοτε καθοριζόμενη εισοδηματική πολιτική.

β. Το κατώτερο όριο που προβλέπεται από την ανωτέρω διάταξη μειώνεται σε κάθε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει σύνταξη μειωμένη.

5. Στους ασφαλισμένους οι οποίοι καθίστανται συνταξιούχοι λόγω γήρατος, έχουν χρόνο ασφάλισης άνω των

4.500 ημερών ή 15 ετών ασφάλισης και δικαιούνται τα κατώτατα όρια σύνταξης, χορηγείται προσαύξηση 1% για κάθε 300 ημέρες ή ένα έτος ασφάλισης επιπλέον των 4.500 ημερών ή 15 ετών, που υπολογίζεται επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του άρθρου 28 παρ.1 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α').

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο προσαύξηση χορηγείται και στους ασφαλισμένους, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται λόγω γήρατος και η σύνταξη που δικαιούνται είναι μεγαλύτερη των κατώτατων ορίων, εφόσον τα κατώτατα όρια σύνταξης και η προσαύξηση που τους αναλογεί σύμφωνα με τα ανωτέρω υπερβαίνουν το ποσό σύνταξης που δικαιούνται βάσει οργανικών διατάξεων.

6. Τα κατώτατα όρια συντάξεων των παραπάνω διατάξεων προσαυξάνονται κατά 5% για το πρώτο παιδί, 6% για το δεύτερο και 7% για το τρίτο και άνω, εφόσον είναι άγαμα και ανήλικα και δεν εργάζονται ή είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία και δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο.

Η προσαύξηση αυτή παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας, εφόσον τα παιδιά φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες αναγνωρισμένες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

Οι προβλεπόμενες από την παρ.1 του άρθρου 30 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') προσαυξήσεις οικογενειακών βαρών εξακολουθούν ισχύουσες στις περιπτώσεις συντάξεων γήρατος ή αναπηρίας, οι οποίες υπερβαίνουν τα οριζόμενα από την παρ.4 α του άρθρου αυτού όρια συντάξεων.

7. Συντάξεις που έχουν χορηγηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, αναπροσαρμόζονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παραγράφου 4 και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου αυτού. Η αναπροσαρμογή αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

Άρθρο 4

Χρηματοδότηση Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και λοιπές διατάξεις

1. Το κράτος συμμετέχει στη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Ενιαίου Ταμείου Μισθωτών (Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.) κατά τη χρονική περίοδο από το έτος 2003 μέχρι το έτος 2032, ως εξής:

α) Κατά την περίοδο από το έτος 2003 μέχρι το έτος 2008 το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. χρηματοδοτείται κατ' έτος με κυμαινόμενα ποσά, τα οποία, κατά μέσο όρο, αντιστοιχούν σε ποσοστό 1% του ετήσιου Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π.).

β) Κατά την περίοδο από το έτος 2009 μέχρι το έτος 2032 το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. χρηματοδοτείται κατ' έτος με ποσό ίσο προς το 1% του Α.Ε.Π..

2. Η χρηματοδότηση συνίσταται από τα εξής μέρη:

α) Ρευστά διαθέσιμα ίσα προς το ποσό που απαιτείται για τη χρηματοδότηση των αναλογιστικών ελλειμμάτων εκάστου τρέχοντος και επόμενου έτους και

β) Ειδικά ομόλογα μακράς διάρκειας, μη ρευστοποιήσιμα προ της λήξεως, για τη διασφάλιση της απαιτούμενης μελλοντικής χρηματοδότησης.

3. Αν ενταχθούν σταδιακά στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και άλλα Ταμεία, το κράτος αναλαμβάνει την κάλυψη των ελλειμμάτων των Ταμείων αυτών. Επίσης αναπροσαρμόζει τη χρηματοδότηση σε επίπεδα που θα αποτρέπουν πρόσθετες επιβαρύνσεις του Ι.Κ.Α..

4. Αν εξελιχθούν δυσμενώς οι προβλέψεις του συνόλου των οικονομικών μεγεθών, που επηρεάζουν το αναλογιστικό έλλειμμα του Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ., το κράτος εξασφαλίζει τους απαιτούμενους επιπλέον χρηματοδοτικούς πόρους, για την πλεονασματική λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος. Η αναπροσαρμογή των προβλέψεων γίνεται ανά πενταετία, μετά από πλήρη αναλογιστική μελέτη για το υπόλοιπο της περιόδου μέχρι το έτος 2032.

Τα επιπλέον ποσά χρηματοδότησης υπολογίζονται μόνο κατά την έκταση που οφείλονται σε δυσμενέστερες εξελίξεις των γενικότερων οικονομικών δεδομένων. Δεν καλύπτονται επιπλέον ελλείμματα που δημιουργούνται από αποφάσεις του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., οι οποίες κινούνται εκτός των ορίων της προγραμματισμένης αύξησης των συντάξεων ή επιτρέπουν τη διεύρυνση των συνταξιοδοτικών παροχών σε μη προβλεπόμενες κατηγορίες από αυτές που έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον εκάστοτε προγραμματισμό της χρηματοδότησης.

Από 1.1.2003 δεν ισχύει για το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. εισφορά 10% του Κράτους που προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α). Ομοίως δεν ισχύει η ανωτέρω εισφορά για τους κλάδους σύνταξης των ταμείων που εντάσσονται στο Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ., από την ημερομηνία ένταξής τους.

5. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται:

α) τα ποσά της επίσης χρηματοδότησης που προβλέπονται στην περίπτωση α' της παραγράφου 1,

β) το ποσό και η διάρκεια των ειδικών ομολόγων που προβλέπονται στην περίπτωση β' της παραγράφου 2,

γ) το επίπεδο χρηματοδότησης που προβλέπεται στην παράγραφο 3,

δ) οι επιπλέον χρηματοδοτικοί πόροι που προβλέπονται στην παράγραφο 4,

ε) η αναπροσαρμογή των προβλέψεων που ορίζεται στην παράγραφο 4 και κάθε άλλο θέμα που είναι αναγκαίο για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέχρι 31.12.2004, μετά πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και σύμφωνη γνώμη ειδικής επισημοτικής επιτροπής, επανακαθορίζονται τα επαγγέλματα και οι εργασίες που υπάγονται στον Κανονισμό των Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α..

Οι από 1.1.2005 απασχολούμενοι για πρώτη φορά υπάγονται στην ειδική προστασία του εδαφίου β' της παρ. 3 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, εφόσον απασχολούνται σε επαγγέλματα που θα καθοριστούν με το ανωτέρω προεδρικό διάταγμα.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται έως 30.6.2003, συνιστάται ειδική επισημοτική επιτροπή από άτομα ανεγνωρισμένου επιστημονικού κύρους για τον επανακαθορισμό των επαγγελμάτων και των εργασιών που υπάγονται στον Κανονισμό των Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α..

Οι μέχρι 31.12.2004 ασφαλισμένοι, των οποίων η εργασία ή ειδικότητα έχει υπαχθεί στον Κανονισμό Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α., όπως ισχύει σήμερα, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού.

7. Γυναίκες που ασφαλιζονται στο Ι.Κ.Α., για κάθε παιδί που αποκτούν από 1.1.2003 και εφεξής μπορούν να συμπληρώσουν τον οριζόμενο κατά περίπτωση από τις ισχύουσες διατάξεις χρόνο ασφάλισης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο αντίστοιχο προς το χρόνο ασφάλισης πλήρες όριο ηλικίας με αναγνώριση πλασματικού χρόνου ενός (1) έτους για το πρώτο παιδί, ενός και μισού (1 και 1/2) για το δεύτερο και δύο (2) ετών για το τρίτο.

Το δικαίωμα αναγνώρισης του αναφερόμενου χρόνου στο προηγούμενο εδάφιο, εφόσον δεν ασκείται από την ασφαλισμένη μητέρα, είναι δυνατόν να ασκείται από τον ασφαλισμένο στο Ι.Κ.Α. πατέρα για τη συμπλήρωση των ισχυουσών για τους άνδρες προϋποθέσεων συνταξιοδότησης.

Στις περιπτώσεις αναγνώρισης χρόνου γονικής άδειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 του Ν. 2084/1992 όπως ισχύει, ο χρόνος του πρώτου εδαφίου μειώνεται κατά τις αναγνωρισθείσες ημέρες γονικής άδειας.

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος δεν μπορεί να συνυπολογιστεί για τη συμπλήρωση των ελάχιστων απαιτούμενων ημερών ασφάλισης στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα. Το δικαίωμα αναγνώρισης ασκείται κατά την υποβολή της αίτησης πλήρους συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.

Οι διαδικασίες αναγνώρισης του ανωτέρω πλασματικού χρόνου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την υλοποίηση των διατάξεων της παραγράφου αυτής καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ο αναγνωριζόμενος σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής πλασματικός χρόνος δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης με 37 έτη ασφάλισης, με τις ειδικές διατάξεις περί 35ετίας, όπως κάθε φορά ισχύουν, καθώς και των ειδικών προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότηση μητέρων.

Οι ανωτέρω διατάξεις δεν ισχύουν για τους ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων της παρ. 1 του άρθρου 2.

8. Η ειδική εισφορά που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 60 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), όπως ισχύουν, καταργείται από 1.1.2008.

9. Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των παραγράφων 2, 3, 4, 6, 7 και 12 του άρθρου 2 και οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 3 ισχύουν και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης που ασφαλίζουν μισθωτούς, οι οποίοι για κύρια σύνταξη υπάγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. και των Ειδικών Ταμείων του νόμου αυτού.

10. Από την 1.1.2008 το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. και τα λοιπά Ταμεία και Κλάδοι Επικουρικής Ασφάλισης, για όλους τους ασφαλισμένους από 1.1.1993, καταχωρίζουν και διατηρούν σε απομικτούς λογαριασμούς τις εισφορές κάθε ασφαλισμένου.

Άρθρο 5

Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. - Εντασσόμενοι κλάδοι

1. Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων που ιδρύθηκε με το Ν. 6298/1934 (ΦΕΚ 346 Α'), όπως ισχύει, μετονομάζεται σε Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.).

2. Οι κλάδοι σύνταξης των ταμείων Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε., Τ.Σ.Π.-Η.Σ.Α.Π., Τ.Σ.Π.-Ε.Τ.Ε., Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε., Τ.Α.Π.-Ι.Α.Τ., Τ.Α.Π.-Ε.Τ.Β.Α., Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. και Τ.Α.Π.Α.Ε.-Εθνική έ-

ως 1.1.2008 εντάσσονται στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από απόφαση των Διοικητικών τους Συμβουλίων και εκπόνηση ειδικής οικονομικής μελέτης που προκηρύσσεται και ανατίθεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Οι αντίστοιχοι κλάδοι των ανωτέρω ταμείων καταργούνται από της εντάξεως και το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας τους περιέρχεται αυτοδικαίως στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., ως καθολικό διάδοχο, χωρίς την καταβολή φόρου, τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, ή άλλων προσώπων. Εφόσον η περιουσία των ανωτέρω ταμείων είναι ενιαία και όχι χωριστή κατά κλάδους, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη του Δ.Σ. του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και των Διοικητικών Συμβουλίων των εντασσόμενων ταμείων, το σύνολο της περιουσίας, κινητής και ακίνητης, κατανέμεται μεταξύ του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και των ως άνω ταμείων κατά την αναλογία του ποσοστού εισφορών που παρακρατείται υπέρ εκάστου των εντασσόμενων κλάδων.

4. Για τη μεταβίβαση των ακινήτων εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα οικεία βιβλία του αρμόδιου Υποθηκοφυλακείου ή στα κτηματικά βιβλία.

5. Εκκρεμείς δίκες με διαδίκους τους εντασσόμενους κλάδους συνεχίζονται από το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. χωρίς διακοπή.

6. Από της εντάξεως οι νέοι εργαζόμενοι οι οποίοι ασφαλιζόνταν στους κλάδους σύνταξης των ανωτέρω ταμείων, ασφαλιζόνταν υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και διέπονται από τη νομοθεσία του. Από της εντάξεως οι ήδη ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσόμενων κλάδων ασφαλιζονται στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και εξακολουθούν να διέπονται ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης από τις διατάξεις της νομοθεσίας των εντασσόμενων κλάδων, όπως ισχύει μετά το Ν.2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') και τις διατάξεις του παρόντος.

7. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, ο χρόνος που αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ως συντάξιμος στους καταργούμενους κλάδους και ο χρόνος που διανύεται ή αναγνωρίζεται έως την ένταξη στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

8. Οι μέχρι την ένταξη συνταξιούχοι των εντασσόμενων κλάδων καθίστανται συνταξιούχοι του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., το οποίο στο εξής βαρύνεται με την καταβολή της σύνταξής τους.

9. Οι συντάξεις ακολουθούν τις αυξήσεις των συντάξεων του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

10. Καμία σύνταξη δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τα εκάστοτε καταβαλλόμενα κατώτατα όρια των συντάξεων του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

11. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών του κλάδου σύνταξης των ανωτέρω ταμείων και ειδικότερα η διαδικασία σύγκλισης των εισφορών αυτών προς τις αντίστοιχες που ισχύουν

στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., καθώς και η χρονική διάρκεια ισχύος της υποχρέωσης για κάλυψη των επήσων οργανικών ελλειμμάτων, που προβλέπεται από την παρ. 4 του άρθρου 46 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α').

12. Οι αποδόσεις του Ειδικού Κεφαλαίου που προβλέπονται από το άρθρο 6 παρ. 2 εδ. ζ' του καταστατικού της Εταιρείας Διαχείρισης Ειδικού Κεφαλαίου Τ.Α.Π. - Ο.Τ.Ε. Α.Ε. (ΕΔΕΚΤ - Ο.Τ.Ε - Α.Ε.) του άρθρου 12 του Ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α') καταβάλλονται από την ένταξη του Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε. στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

13. Ο Διοικητής του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. διορίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού, μετά από διαβούλευση με τους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, ένα μήνα πριν τη λήξη της θητείας.

14. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζεται κάθε θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα που θα προκύψει κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 6

Σύσταση Ε.Τ.Ε.Α.Μ.

1. Συνιστάται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.), το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διέπεται από το σύνολο των διατάξεων του καταργούμενου Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. και έχει έδρα την Αθήνα. Η έναρξη λειτουργίας του ορίζεται την 1η Ιουνίου 2003.

2. Το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών που έχει συσταθεί με το Ν. 997/1979 (ΦΕΚ 287 Α') και είχε ενταχθεί στο Ι.Κ.Α. με το άρθρο 6 του Ν. 1358/1983 (ΦΕΚ 64 Α') ως κλάδος με την ονομασία «Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.)» καταργείται από την πιο πάνω ημερομηνία.

3. Το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. αποτελεί καθολικό διάδοχο του καταργούμενου Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. και υπεισέρχεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού.

4. Το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. περιέρχεται αυτοδικαίως στο νέο φορέα, ως καθολικό διάδοχο, χωρίς την καταβολή φόρου ή τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. ή άλλου προσώπου.

5. Για τη μεταβίβαση της κυριότητας των ακινήτων του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκδίδει διαπιστωτική πράξη, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα οικεία βιβλία του Υποθηκοφυλακείου ή στα κτηματικά βιβλία.

6. Οι εκκρεμείς δίκες με διάδικο το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. συνεχίζονται στο όνομα του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. χωρίς διακοπή. Τα δικαστικά προνόμα που είχε το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. αναγνωρίζονται και στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

7. Το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. έχει σκοπό την επικουρική ασφάλιση για παροχή σύνταξης των προσώπων που υπάγονται στην ασφάλισή του σε περίπτωση γήρατος, αναπηρίας, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου.

8. Στην ασφάλιση του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. υπάγονται υποχρεωτικά τα πρόσωπα που βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας υπήγοντο στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ..

9. Οι κατά την ισχύ του παρόντος νόμου ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. καθίστανται ασφα-

λισμένοι και συνταξιούχοι του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. και διέπονται από τη νομοθεσία του, όπως κάθε φορά ισχύει.

10. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε, εξαγοράστηκε ως συντάξιμος ή κατέστη χρόνος στο Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ., λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

11. Πόροι του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. αποτελούντα πάσης φύσης έσοδα του καταργούμενου Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ., τα έσοδα από εισφορά ασφαλισμένου, εργοδότη, οι πρόσοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά του.

12. Οι οφειλές του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. προς το καταργούμενο Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. αποδίδονται στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. μέχρι την 31.12.2003.

13. α. Το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. διοικείται από επταμελές (7) Διοικητικό Συμβούλιο που διορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και αποτελείται από:

- 1) τον Πρόεδρο με τον νόμιμο αναπληρωτή του,
- 2) δύο εκπροσώπους των ασφαλισμένων με τους αναπληρωτές τους,
- 3) δύο εκπροσώπους των εργοδοτών με τους αναπληρωτές τους,
- 4) έναν εκπρόσωπο των συνταξιούχων με τον αναπληρωτή του,
- 5) έναν υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τον αναπληρωτή του.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου εκπρόσωπος των εργαζομένων, όταν συζητούνται θέματα προσωπικού ή οργάνωσης και λειτουργίας του ταμείου.

Ο Πρόεδρος διορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους ένα μήνα πριν τη λήξη της θητείας.

Στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. μετέχει άνευ ψήφου κυβερνητικός επίτροπος, υπάλληλος με βαθμό κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο οποίος ορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Χρέη Γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. οριζόμενος από τον Πρόεδρο.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά γνώμη του Δ.Σ. καθορίζονται οι αρμοδιότητες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που εκδίδεται μέχρι την 31.12.2002 και αναλαμβάνει από 1.1.2003.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. συγκαλείται και συνεδριάζει στους χώρους του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. μέχρι τη μεταστέγαση των υπηρεσιών του.

β. Μέχρι τη συγκρότηση της νέας διοίκησης, το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. διοικείται προσωρινά από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.. Στο προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο ανατίθενται η διοίκηση του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., η διαχείριση της περιουσίας του, η μέριμνα για την είσπραξη των πόρων και η εν γένει εκπλήρωση των σκοπών και στόχων του Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

14. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από την έναρξη λειτουργίας του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., με

πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., αναλογιστική μελέτη και γνώμη του Συμβουλίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καταρτίζεται ο Κανονισμός Ασφάλισης και Παροχών του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., με τον οποίο ορίζονται το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών κατά κατηγορία ασφαλισμένων, οι υπόχρεοι καταβολής και ο χρόνος υποχρέωσης καταβολής των εισφορών, τα υπαγόμενα στην ασφάλιση πρόσωπα, ο χρόνος ασφάλισης, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία απονομής των παροχών, το είδος, η έκταση και το ύψος αυτών, οι λόγοι έκπτωσης και αναστολής της καταβολής των παροχών, η παραγραφή των αξιώσεων επί των παροχών, ο χρόνος έναρξης και λήξης του δικαιώματος για την καταβολή των παροχών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία ρύθμιση για τη λειτουργία και εκπλήρωση των σκοπών του Ε.Τ.Ε.Α.Μ.. Με την ίδια διαδικασία τροποποιείται και συμπληρώνεται η ήδη ισχύουσα νομοθεσία.

15. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από την έναρξη λειτουργίας του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά από γνώμη του Δ.Σ., καταρτίζεται ο Οργανισμός του Ταμείου και συστήνονται θέσεις προσωπικού.

16. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη του Δ.Σ. Ε.Τ.Ε.Α.Μ. και του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., δύναται να παραμείνει η βεβαίωση και είσπραξη των εσόδων του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., να μεταφέρονται από το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. οργανικές θέσεις μόνιμες και ιδιωτικού δικαίου και προσωπικό που υπηρετεί σε αυτές στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ., να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση, τη συνταξιοδότηση και τη χορήγηση εφάπαξ του μεταφερόμενου προσωπικού, να καθορίζεται ο τρόπος οικονομικής οργάνωσης και λογιστικής λειτουργίας του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., να ρυθμίζονται θέματα αρμοδιοτήτων του προσωπικού, καθώς και κάθε θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα, αναγκαίο για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

17. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφάλισης, της Γ.Σ.Ε.Ε. και των εργοδοτικών φορέων Σ.Ε.Β., Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., Ε.Σ.Ε.Ε., που υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από της προσκλήσεως του αρμόδιου Υπουργού, καθορίζεται το σύνολο των επικουρικών ταμείων που θα λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ., κατά ομοειδείς επαγγελματικές κατηγορίες και κλάδους. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται τα κρήνηρα, οι όροι, οι προϋποθέσεις ενοποίησης, η επωνυμία για όσα ταμεία επικουρικής ασφάλισης ενοποιηθούν, ο διαχωρισμός και η μεταφορά κατηγοριών ασφαλισμένων σε άλλα επικουρικά ταμεία, καθώς και ο διαχωρισμός των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενοποιούνται, εφόσον τούτο προβλέπεται, τα υφιστάμενα επικουρικά ταμεία, οι κλάδοι και οι λογαριασμοί επικουρικής ασφάλισης μισθωτών μέσα σε χρονικό διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών από την έκδοση του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος. Όσα επικουρικά ταμεία, κλάδοι και λογαριασμοί δεν ενοποιηθούν εντός του ανωτέρω χρονικού διαστήματος, συγχωνεύονται υποχρεωτικά στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. με διαπιστωτική πράξη

του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. συγχωνεύονται υποχρεωτικά όσα ενοποιημένα ταμεία επικουρικής ασφάλισης εντός χρονικού διαστήματος δώδεκα (12) μηνών από την ενοποίησή τους δεν τηρούν αναλυτικές μερίδες για κάθε ασφαλισμένο από τις οποίες να προκύπτουν οι καταβαλλόμενες εισφορές του και όσα δεν καταβάλλουν το εκάστοτε καταβαλλόμενο κατώτατο όριο του Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

18. Μέχρι την έναρξη ισχύος του προεδρικού διατάγματος για τον Οργανισμό και της υπουργικής απόφασης για τη μεταφορά του προσωπικού, το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. λειτουργεί με την προβλεπόμενη διάρθρωση θέσεων και το προσωπικό που υπηρετεί στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και εφαρμόζεται η ισχύουσα νομοθεσία του καταργούμενου Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. στο σύνολό της.

Μέχρι τη στέγαση των υπηρεσιών του το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. εξυπηρετείται στους χώρους του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ..

19. Εάν εντός των προβλεπόμενων από το νόμο αυτών προθεσμιών το Δ.Σ. του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. δεν εκφέρει την απαιτούμενη γνώμη για την έκδοση των κανονιστικών πράξεων, ο αρμόδιος Υπουργός εκδίδει τις προβλεπόμενες πράξεις τηρουμένης της λοιπής διαδικασίας.

20. Υφιστάμενα ταμεία ασφάλισης τα οποία λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ. ή κλάδοι αυτών που χορηγούν παροχές, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο δημόσιας, κύριας και επικουρικής ασφάλισης και για τις οποίες καταβάλλονται εισφορές μόνο από τους εργαζόμενους, μετατρέπονται σε Ν.Π.Ι.Δ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από αίτηση που υποβάλλει προς αυτούς το Διοικητικό Συμβούλιο εκάστου ταμείου.

Με την ίδια κοινή απόφαση εγκρίνεται και το καταστατικό του Ν.Π.Ι.Δ.

Τα εν λόγω ταμεία με αποφάσεις των Διοικητικών τους Συμβουλίων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη η οποία και υποβάλλεται προς έγκριση στους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζουν το ύψος των παρεχόμενων εφάπαξ βοηθημάτων για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους τους, διασφαλίζοντας την αναλογιστική ισορροπία κάθε ταμείου.

ΤΑΜΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Άρθρο 7

Σύσταση - Σκοπός

1. Συνιστώνται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τα οποία ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στην επωνυμία τους περιλαμβάνεται η ένδειξη «Ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης - Ν.Π.Ι.Δ.».

2. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης έχουν ως σκοπό την παροχή στους ασφαλισμένους και δικαιούχους των παροχών, επαγγελματικής ασφαλιστικής προστασίας πέραν της παρεχόμενης από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση για τους ασφαλιστικούς κινδύνους και ενδεικτικά τους κινδύνους γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας, διακοπής της εργασίας. Χορηγούν παροχές σε είδος ή σε χρήμα που καταβάλλονται περιοδικώς ή εφάπαξ.

3. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης ιδρύονται προ-

αίρητικά ανά επιχείρηση ή κλάδο ή κλάδους εργαζομένων, με πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών ή με συμφωνία των εργοδοτών και των εργαζομένων, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλιζομένων κατά επιχείρηση ή επαγγελματικό κλάδο υπερβαίνει τους 100. Επίσης ιδρύονται με πρωτοβουλία των αυτετελών ασχολουμένων ή των ελεύθερων επαγγελματιών ή των αγροτών ή των επαγγελματιών τους οργανώσεων, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλιζομένων μελών τους υπερβαίνει τους 100.

4. Το καταστατικό του ταμείου επαγγελματικής ασφάλισης καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο από τους συμβαλλόμενους ιδρυτές και ρυθμίζει υποχρεωτικά: α) τη σύνθεση και τον αριθμό των μελών της Διοίκησης του ταμείου, τη διαδικασία ανάδειξης του Προέδρου, καθώς και τον τρόπο λειτουργίας της, β) τους πόρους του ταμείου, τον τρόπο υπολογισμού και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτών και /ή εργαζομένων), καθώς και τη διαδικασία μεταβολής ή αναπροσαρμογής του ύψους των ασφαλιστικών εισφορών, τα αποθεματικά, τον τρόπο επένδυσης, την αντασφάλιση ή αμοιβαία ασφάλιση, γ) τους όρους εγγραφής και διαγραφής των ασφαλισμένων, δ) τους ασφαλιζόμενους κινδύνους, ε) τα είδη και το ύψος των παροχών προς τους ασφαλισμένους, καθώς και τη διαδικασία αναπροσαρμογής τους, θέματα διαδοχικής ασφάλισης, στ) την έδρα του ταμείου και τους εκπροσώπους του, ζ) τη διαδικασία διάλυσης και εκκαθάρισης. Έδρα του ταμείου ορίζεται από το καταστατικό ο τόπος λειτουργίας της διοικήσεώς του. Τα στοιχεία των περιπτώσεων β' και ε' της παρούσας παραγράφου διαμορφώνονται ανάλογα με το οικονομικό σύστημα που ακολουθεί το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης.

5. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης που χορηγούν συνταξιοδοτικές παροχές λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοπονητικό σύστημα.

6. Το καταστατικό του ταμείου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τεύχος δεύτερο (τ.Β), μετά από εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία εκδίδεται μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής για τα θέματα της αρμοδιότητάς της. Η νομική προσωπικότητα του ταμείου κτάται από την ως άνω δημοσίευση του καταστατικού. Το καταστατικό τροποποιείται με την (δια) διαδικασία που προβλέπεται για την ίδρυση του ταμείου.

7. Στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καταχωρίζεται το καταστατικό των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης και κάθε τροποποίησή του.

Στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνηστάται Διεύθυνση με τίτλο « Διεύθυνση Επαγγελματικής Ασφάλισης» με σκοπό τον έλεγχο και την εποπτεία των Ν.Π.Ι.Δ. που συνηστώνται με το άρθρο αυτό και διαρθρώνεται σε δύο (2) τμήματα με τις παρακάτω αρμοδιότητες ως εξής:

α) Τμήμα Εσωτερικής Νομοθεσίας: Το τμήμα αυτό ασχολείται με τη μελέτη, επεξεργασία, θέσπιση και επιμέλεια εφαρμογής μέτρων που αφορούν θέματα της Επαγγελματικής Κοινωνικής Ασφάλισης, την τήρηση Μητρώου, την ενημέρωση και εισήγηση προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη λήψη αναγκαίων μέτρων.

β) Τμήμα Διεθνούς Παρακολούθησης: Το τμήμα αυτό ασχολείται με τη μελέτη, επεξεργασία, θέσπιση και επιμέλεια εφαρμογής μέτρων για την παρακολούθηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διεθνή χώρο της εξέλιξης στα θέματα επαγγελματικής προστασίας, την εναρμόνιση με τους κανόνες και τη συμμετοχή στη διαδικασία συντονισμού της νομοθεσίας των Κρατών - Μελών, για τη συμπληρωματική ασφάλιση και προστασία των διακινούμενων εργαζομένων, την παρακολούθηση διαδικασιών και διμερών θεμάτων για τη σύγκλιση των συστημάτων αυτών.

Για τις ανάγκες της Διεύθυνσης συνιστώνται στη Γ.Γ.Κ.Α. οι παρακάτω θέσεις προσωπικού:

- οκτώ (8) θέσεις κατηγορίας ΠΕ, Κλάδου ΠΕ Κοινωνικής Ασφάλισης, στο βαθμό Δ' - Α',
- δύο (2) θέσεις κατηγορίας ΤΕ, Κλάδου Διοικητικού-Λογιστικού στο βαθμό Δ' - Α',
- δύο (2) θέσεις κατηγορίας ΔΕ, Κλάδου Διοικητικών Γραμματέων.

Προσόντα διορισμού είναι τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 50/2001 (ΦΕΚ 39 Α').

8. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, ως προς τα θέματα της αρμοδιότητάς της, που εκδίδεται μετά από απόφαση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, επιτρέπεται η ενοποίηση ή η διάσπαση αυτών ή η σύσταση ομοσπονδιών και ενώσεων με άλλα επαγγελματικά ταμεία (Ν.Π.Ι.Δ. χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα) στην ημεδαπή ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την ίδια απόφαση και μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής εγκρίνεται το νέο καταστατικό και υποβάλλεται σε δημοσίευση και καταχώριση, όπως προβλέπεται στις παραγράφους 5 και 6 του παρόντος άρθρου.

9. Η υπαγωγή στην ασφάλιση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης είναι προαιρετική. Κάθε εργαζόμενος στην επιχείρηση ή τον κλάδο ή τους κλάδους που λειτουργεί ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης έχει δικαίωμα να ασφαλιζεται σε ταμείο που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο, χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του σε συνδικαλιστική οργάνωση. Κάθε αυτοτελώς απασχολούμενος, κάθε ελεύθερος επαγγελματίας και κάθε αγρότης έχει δικαίωμα να ασφαλιζεται σε ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του σε επαγγελματική οργάνωση. Τα καταστατικά των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης δεν επιτρέπεται να αποκλείουν την ασφάλιση των προσώπων που έχουν δικαίωμα να υπαχθούν σε αυτά ή να θέτουν προϋποθέσεις που εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των προσώπων που έχουν δικαίωμα υπαγωγής.

Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να επιλέξει σε ποια ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης θα υπαχθεί στην περίπτωση που έχει δικαίωμα υπαγωγής σε περισσότερα ταμεία.

10. Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή του από το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης, εφόσον έχει ελάχιστο χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον ενός έτους και προειδοποιήσει προ ενός μηνός περί της ασκήσεως του δικαιώματός του. Ο ασφαλισμένος στην περίπτωση αυτή δικαιούται είτε να μεταφέρει τα δικαιώματά του σε άλλο ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης που λειτουργεί στο χώρο της απασχολήσεώς του είτε να λάβει την παροχή που του αναλογεί σε σχέση με το χρόνο παραμονής του στο ταμείο όταν έχει συμπληρώσει τις προϋ-

ποθέσεις για τη χορήγηση παροχής. Τα αυτά δικαιώματα έχει ο ασφαλισμένος και στην περίπτωση της αλλαγής της επαγγελματικής του δραστηριότητας χωρίς χρονικό περιορισμό παραμονής στο ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης και χωρίς μηνιαία προηγούμενη προειδοποίηση.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την άσκηση του δικαιώματος διαγραφής, για το συνυπολογισμό του χρόνου επαγγελματικής ασφάλισης, τη μεταφορά δικαιωμάτων και το αρμόδιο για τη χορήγηση της παροχής ταμείο, σε περίπτωση διαδοχικής χρονικά επαγγελματικής ασφάλισης σε περισσότερα ταμεία στην ημεδαπή και στην περίπτωση της διαδοχικής χρονικά ασφάλισης σε περισσότερα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης στην ημεδαπή και σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης που χρηματοδοτούνται και από εργοδότες διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο με τετραετή θητεία, στο οποίο μετέχουν οι ασφαλισμένοι - συνταξιούχοι και οι εργοδότες, όπως το καταστατικό ορίζει. Τα λοιπά ταμεία διοικούνται όπως το καταστατικό ορίζει.

13. Το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης τηρεί υποχρεωτικά μητρώο ασφαλισμένων.

14. Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και στοιχείων γίνεται από δύο ορκωτούς ελεγκτές.

15. Η ασφαλιστική τοποθέτηση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης γίνεται ως εξής: Ποσοστό μέχρι 10% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε ακίνητα, ποσοστό μέχρι 70% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε μετοχές, μεταβιβάσιμα αξιόγραφα εξομοιούμενα με μετοχές και σε ομολογίες εταιρειών σε αναγνωρισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λοιπές χώρες της αλλοδαπής και ποσοστό μέχρι 20% των τεχνικών αποθεματικών τους σε έντοκα γραμμάτια και τραπεζικές καταθέσεις.

Οι επενδύσεις των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης σε χρηματοοικονομικά μέσα, που εκδίδει η χρηματοδοτούσα επιχείρηση, επιτρέπεται μέχρι ποσοστού 5% των τεχνικών αποθεματικών του ταμείου. Όταν το ταμείο ασκεί δραστηριότητα για λογαριασμό ομίλου επιχειρήσεων, πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια ώστε το ανωτέρω ποσό να διαφοροποιείται κατάλληλα.

16. Τα ταμεία επαγγελματικής κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται στη δημιουργία αποθεματικών, το ύψος των οποίων αντανάκλα τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, τις οποίες έχουν αναλάβει έναντι των ασφαλισμένων και των δικαιούχων παροχών. Ο υπολογισμός αυτών πραγματοποιείται από αναλογιστή.

17. Τα φορολογικά κίνητρα και οι φορολογικές απαλλαγές για την ασφάλιση στα επαγγελματικά ταμεία καθορίζονται από το φορολογικό νόμο.

18. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, καθορίζονται οι όροι λειτουργίας των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης (το περιεχόμενο και ο τρόπος τηρήσεως των ετήσιων λογαριασμών, ισολογισμών, εκθέσεων, ετήσιων δηλώσεων των αρχών της επενδυτικής τους πολιτικής και εν γένει οικονομικών καταστάσεων και στοιχείων των ως άνω Ν.Π.Ι.Δ. και, ενδεικτικά, αναλογιστικές αποτιμήσεις, μελέτες για τη σχέση παγίων με υπο-

χρεώσεις, αποδεικτικά στοιχεία για τη συνοχή των αρχών της επενδυτικής πολιτικής, αποδεικνύει ότι οι εισφορές καταβλήθηκαν βάσει του προγράμματος, ώστε να προκύπτει η πραγματική και ακριβής πορεία των εργασιών τους, η περιουσιακή τους κατάσταση, τα αποθεματικά και η ασφαλιστική τοποθέτηση), οι πληροφορίες που πρέπει να χορηγούνται στους ασφαλισμένους και δικαιούχους των παροχών, ο υπολογισμός και η αναπροσαρμογή των τεχνικών αποθεματικών, οι κανόνες για τις επενδύσεις των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, το περιθώριο φερεγγυότητας, η αντασφάλιση ή αμοιβαία ασφάλιση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, το περιεχόμενο και ο τύπος τήρησης του μητρώου ασφαλισμένων.

19. Πόροι των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης είναι οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των ασφαλισμένων, οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των εργοδοτών, οι πρόσδοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών και κάθε άλλο έσοδο.

20. Τα ταμεία έχουν υποχρέωση να ενημερώνουν τους ασφαλισμένους για τις οικονομικές, τεχνικές και άλλες παραμέτρους της ασφαλιστικής σχέσης, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους έναντι του ταμείου και ενδεικτικά για τις αλλαγές των κανόνων του ασφαλιστικού καθεστώτος, για το επιδιωκόμενο επίπεδο παροχών, την πραγματική χρηματοδότηση των παροχών, το επίπεδο των παροχών σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης και τις οφειλόμενες παροχές.

21. Τα ταμεία έχουν υποχρέωση να χορηγούν ετησίως τουλάχιστον, με δαπάνη τους, βεβαίωση στους ασφαλισμένους για τις καταβληθείσες εισφορές και τα δικαιώματά τους για παροχές.

22. Τα ταμεία έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σε μία ημερήσια εφημερίδα πανελληνίας κυκλοφορίας και σε μία οικονομική, τις οικονομικές καταστάσεις, τα πιστοποιητικά ελέγχου των ορκωτών ελεγκτών και τα πορίσματα ελέγχου της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.

Άρθρο 8

Εποπτεία - Έλεγχος

1. Η εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφορά την τήρηση του νόμου, την προστασία των συμφερόντων των ασφαλισμένων και τη φερεγγυότητα των Ν.Π.Ι.Δ.. Ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μπορεί να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένων των διοικητικών κυρώσεων και ενδεικτικά των διοικητικών προστίμων, για να αποφευχθεί ή αποκατασταθεί οποιαδήποτε δυσλειτουργία επιζήμια για τα συμφέροντα των ασφαλισμένων. Μπορεί, μετά από γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, να απαγορεύσει την ελεύθερη διάθεση των παγίων, όταν το ταμείο δεν έχει συστήσει επαρκή αποθεματικά, όσον αφορά το σύνολο της δραστηριότητάς του, και όταν διαθέτει ανεπαρκή πύγια στοιχεία για να καλύψει τα αποθεματικά. Μπορεί να θέσει σε αναγκαστική διαχείριση το ταμείο ή να περιορίσει ή να απαγορεύσει τις δραστηριότητές του μετά από γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής. Κάθε σχετική απόφαση πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να κοινοποιείται στο εν λόγω ταμείο.

2. Ο έλεγχος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής αφορά την οικονομική λειτουργία και βιωσιμότητα των ταμείων σε σχέση με το πρόγραμμα παροχών και επενδύσεων.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, ρυθμίζεται ειδικότερα η διαδικασία επιβολής διοικητικών κυρώσεων, θέσης σε αναγκαστική διαχείριση, διάλυσης, το ύψος των διοικητικών προστίμων και κάθε αναγκαίο θέμα απαραίτητο για την εκτέλεση του παρόντος.

4. Επί των ασφαλιστικών τοποθετήσεων έχουν προνόμιο που προηγείται κάθε άλλου γενικού ή ειδικού προνομίου και το οποίο ασκείται μετά τη διάλυση του ταμείου για τις απαιτήσεις από παροχές οι ασφαλισμένοι άμεσα και έμμεσα και οι εργαζόμενοι του ταμείου με σχέση εξαρτημένης εργασίας, με εξαίρεση όσους ασκούν τη διοίκηση και διαχείριση του ταμείου. Η κατάσχεση της ασφαλιστικής τοποθέτησης επιτρέπεται μόνο με τελεσίδικη δικαστική απόφαση από τους ασφαλισμένους άμεσα και έμμεσα και τους εργαζόμενους.

5. Σε περίπτωση εκπλειστηρίασης περιουσιακού στοιχείου που αποτελεί ασφαλιστική τοποθέτηση επιτρέπεται να αναγγελθούν μόνον ασφαλισμένοι, εργαζόμενοι του ταμείου και τρίτοι που έχουν δικαίωμα κατασχέσεως κατόπιν τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως.

6. Σε περίπτωση διάλυσης ταμείου επαγγελματικής ασφάλισης το προϊόν της εκκαθάρισης στο οποίο ανήκουν και οι εργοδοτικές εισφορές διανέμεται ανάλογα με την ασφαλιστική προσδοκία στους ασφαλισμένους.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Άρθρο 9

Σύσταση - λειτουργία - αρμοδιότητες

1. Συνιστάται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία Εθνική Αναλογιστική Αρχή (στο εξής: «Ε.Α.Α.») και έδρα την Αθήνα.

2. Η Ε.Α.Α. έχει διοικητική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως προς τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών της και την κίνηση πειθαρχικού ελέγχου κατά των μελών της.

3. Η Ε.Α.Α. συγκροτείται από πέντε (5) μέλη τα οποία διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα και διαθέτουν εξειδικευμένη εμπειρία σε θέματα αρμοδιότητάς της.

4. Τα μέλη της Ε.Α.Α. διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από προκήρυξη που δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες εφημερίδες πανελληνίας κυκλοφορίας. Με την ίδια απόφαση ορίζονται ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος της Ε.Α.Α. δύο από τα μέλη της. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η θητεία των μελών της Ε.Α.Α. είναι πενταετής και μπορεί να ανανεωθεί μία μόνο φορά. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους τα μέλη της Ε.Α.Α. δεν ανακαλούνται. Εάν κατά τη διάρκεια της θητείας κενωθεί για οποιονδήποτε λόγο θέση μέλους, διορίζεται νέο μέλος κατά τη διαδικασία της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αποχώρησε. Κατά την πρώτη συγκρότηση της Ε.Α.Α. η θητεία του Προέδρου και ενός μέλους ορίζεται πενταετής, δύο μελών ορίζεται τετραετής και ενός μέλους ορίζεται τριετής.

6. Τα μέλη της Ε.Α.Α. εκπίπτουν αυτοδικαίως από τη θέση τους αν εκδοθεί σε βάρος τους αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημοσίου υπαλλήλου ή έκπτωση δη-

μοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

7. Η ιδιότητα του μέλους αναστέλλεται αν εκδοθεί παραπεμπτικό βούλευμα για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημοσίου υπαλλήλου ή έκπτωση δημοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη αθωωτική απόφαση. Αν ανασταλεί η ιδιότητα μέλους διορίζεται αναπληρωματικό μέλος, με τη διαδικασία της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού. Η θητεία του αναπληρωματικού μέλους διαρκεί όσο διαρκεί η αναστολή.

8. Τα μέλη της Ε.Α.Α. είναι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και έχουν προσωπική και λεπτομερή ανεξαρτησία.

9. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τα μέλη της Ε.Α.Α. απαγορεύεται να είναι εταίροι, μέτοχοι, μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές, υπάλληλοι, τεχνικοί ή άλλοι σύμβουλοι ή μελετητές σε επιχείρηση, η οποία αναπτύσσει δραστηριότητα στους τομείς των ασφαλίσεων και της αναλογιστικής επιστήμης.

Αν μέλη της Ε.Α.Α. κατέχουν εταιρικά μερίδια ή μετοχές των πιο πάνω επιχειρήσεων, τις οποίες έχουν αποκτήσει πριν από το διορισμό τους από οποιαδήποτε αιτία ή κατά τη διάρκεια της θητείας τους μόνο από κληρονομική διαδοχή, οφείλουν να υποβάλουν στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δήλωση, με την οποία αναλαμβάνουν την υποχρέωση να απέχουν κατά τη διάρκεια της θητείας τους από την ενάσχιση των δικαιωμάτων συμμετοχής και ψήφου στα όργανα διοίκησης, διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρήσεων. Στην ίδια υποχρέωση υπόκεινται και οι σύζυγοί τους.

10. Τα μέλη της Ε.Α.Α. περιλαμβάνονται στους κατά το άρθρο 24 του Ν. 2429/1996 (ΦΕΚ 155 Α') υπόχρεους προς υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης.

11. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι αποδοχές του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των μελών της Ε.Α.Α..

12. Η Ε.Α.Α. στις σχέσεις της με τις άλλες αρχές και τους τρίτους, καθώς και ενώπιον των δικαστηρίων, εκπροσωπείται από τον Πρόεδρό της, όταν δε αυτός απουσιάζει ή κωλύεται από τον Αντιπρόεδρό της. Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α. μπορεί με αποφάσεις του να εξουσιοδοτεί άλλα μέλη της Ε.Α.Α. ή μέλη της Γραμματείας να ενεργούν για λογαριασμό του και να τον εκπροσωπούν για συγκεκριμένη πράξη ή ενέργεια ή κατηγορία πράξεων ή ενεργειών.

13. Η Ε.Α.Α. συνέρχεται σε πρώτη συνεδρίαση τον Ιανουάριο του έτους 2003 ή, εάν οι διαδικασίες διορισμού των μελών της δεν έχουν ολοκληρωθεί έως τότε, το αργότερο μέσα σε έναν (1) μήνα από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης διορισμού των μελών της.

14. Μέλος της Ε.Α.Α. που προσέρχεται από φορέα του δημόσιου τομέα, επανέρχεται αυτοδικαίως μετά τη λήξη της θητείας του στη θέση που κατείχε πριν από το διορισμό του. Η θητεία του στην Ε.Α.Α. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκειά της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελιχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοίβαθμη προσωρινή θέση του κλάδου του, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από τον φορέα.

15. Η Ε.Α.Α. έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Συντάσσει αναλογιστικές εκθέσεις στα πλαίσια του μακροχρόνιου οικονομικού και χρηματοδοτικού σχεδιασμού για την εξασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας και της βιωσιμότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Ο σχεδιασμός αυτός λαμβάνει υπόψη τα υπάρχοντα και τα πιθανολογούμενα δεδομένα που αφορούν στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και τις εξελίξεις και τάσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και αποσκοπεί:

ι) στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης,

ii) στην εξασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

Ο μακροχρόνιος αυτός σχεδιασμός αναφέρεται στις τάσεις και στις προϋποθέσεις βιωσιμότητας και κοινωνικής αποδοτικότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης την επόμενη πενταετία και δεκαετία, και τροποποιείται ή αναθεωρείται κάθε έτος, ώστε να ενσωματωθούν τυχόν αναγκαίες μεταβολές. Ο σχεδιασμός αυτός εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία γνωστοποιείται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή της Βουλής και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή, όπως και κάθε επίσημη τροποποίηση ή αναθεώρησή της, εκδίδεται μετά από γνώμη της Ε.Α.Α., η οποία διατυπώνεται μετά τη σύνταξη της αντίστοιχης αναλογιστικής έκθεσης από την Ε.Α.Α..

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ο τύπος, το περιεχόμενο, οι προθεσμίες, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για τη σύνταξη και υπογραφή της έκθεσης αυτής.

β. Παρακολουθεί την πορεία των αναλογιστικών δεδομένων των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού. Συντάσσει την ετήσια έκθεση για την οικονομική κατάσταση του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας και εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διατήρηση της αναλογιστικής ισορροπίας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και εν γένει υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωσή του. Την έκθεση αυτή υποβάλλει στη Βουλή δια του Προέδρου της, στον Πρωθυπουργό, στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

γ. Γνωμοδοτεί για ειδικότερα θέματα αναλογιστικής αποτίμησης των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού.

δ. Συντάσσει ετήσια έκθεση για καθέναν από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., τους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού και, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει λόγος, υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωση της οικονομικής τους θέσης ή τη συγχώνευσή τους. Την έκθεση αυτή υποβάλλει στη Βουλή δια του

Προέδρου της, στον Πρωθυπουργό, στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον τυχόν αρμόδιο για την εποπτεία του συγκεκριμένου ασφαλιστικού οργανισμού Υπουργό.

ε. Καθορίζει τις προδιαγραφές εκπόνησης αναλογιστικών μελετών. Οι προδιαγραφές αυτές κυρώνονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Ε.Α.Α.. Για την ποσοτική εξέλιξη της παρουσίας του Ο.Α.Π.-Δ.Ε.Η., που αναφέρεται στην παρ. 12 του άρθρου 34 του Ν. 2773/1999 (ΦΕΚ 286 Α'), οι αναλογιστικές μελέτες εκπονούνται με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του ίδιου άρθρου.

στ. Συντάσσει τους ελληνικούς αναλογιστικούς πίνακες,

ζ. Διατυπώνει γνώμη για τις προοπτικές οικονομικής βιωσιμότητας εν όψει πρότασης για ίδρυση ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού, αφού λάβει υπόψη την αναλογιστική μελέτη που εκπονήθηκε για το σκοπό αυτόν.

η. Προβαίνει στους τακτικούς και έκτακτους αναλογιστικούς ελέγχους των ασφαλιστικών οργανισμών του παρόντος νόμου και υποβάλλει έκθεση με τα πορίσματα των ελέγχων αυτών στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στον αρμόδιο για την εποπτεία του συγκεκριμένου ασφαλιστικού οργανισμού Υπουργό και στο Δ.Σ. του οικείου οργανισμού. Οι τακτικοί έλεγχοι είναι υποχρεωτικοί και γίνονται μία φορά το χρόνο. Οι έκτακτοι έλεγχοι γίνονται μετά από πρόσκληση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του αρμόδιου για την εποπτεία του συγκεκριμένου οργανισμού Υπουργού, του οικείου οργανισμού ή με πρωτοβουλία της Ε.Α.Α.. Σε περίπτωση που από τον τακτικό ή έκτακτο έλεγχο προκύψει ότι υπάρχουν μείζονα οικονομικά προβλήματα σε κάποιον ή κάποιους ασφαλιστικούς οργανισμούς του παρόντος νόμου, η Ε.Α.Α. υποχρεούται να υποβάλει προτάσεις για βελτίωση της οικονομικής τους θέσης ή ακόμα, σε περίπτωση που εμφανίζεται πρόβλημα βιωσιμότητας κάποιου ή κάποιων ασφαλιστικών οργανισμών του νόμου αυτού, υποχρεούται να εισηγηθεί μέτρα για την αποκατάσταση της βιωσιμότητάς του ή, αν κρίνει ότι αυτή δεν είναι εφικτή, να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη δυνατότητα ή και την ανάγκη συγχώνευσής τους με άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς του νόμου αυτού ή και διάλυσής τους, προτείνοντας στην περίπτωση αυτή και τον τρόπο διανομής της περιουσίας στους ασφαλισμένους.

θ. Συλλέγει, οργανώνει, επεξεργάζεται και αξιολογεί τα απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της τεχνικά, οικονομικά, λογιστικά, δημογραφικά και άλλα συναφή στοιχεία που αφορούν στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται τα στοιχεία αυτά, ο τρόπος χορήγησής τους στην Ε.Α.Α., καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ι. Συνεργάζεται με τις αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών ή με διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα και συμμετέχει σε δραστηριότητες των εν λόγω αρχών και οργάνων.

16. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως σωματεία, ενώσεις προσώπων, λογαριασμοί, λοιπά μορφώματα χωρίς νομική προσωπικότητα με σκοπό την παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών μπορούν να υπάγονται με αίτησή τους στην εποπτεία και τον έλεγχο της Ε.Α.Α..

17. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά από γνώμη της Ε.Α.Α., μπορεί να ανατίθενται σε αυτήν και άλλες συναφείς αρμοδιότητες και να ορίζεται ο τρόπος και οι λεπτομέρειες άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών.

Άρθρο 10

Πόροι, οικονομική διαχείριση

1. Πόροι της Ε.Α.Α. είναι οι εξής:

α) Τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς για την αναλογιστική παρακολούθηση και την εκπόνηση αναλογιστικών και άλλων μελετών που εκπονεί σύμφωνα με τον παρόντα νόμο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Ε.Α.Α., προσδιορίζεται το εκάστοτε ύψος και ο τρόπος είσπραξης, διαχείρισης και απόδοσης των ανωτέρω εσόδων.

β) Πόροι προερχόμενοι από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από άλλες ανάλογες πηγές για δραστηριότητες της Ε.Α.Α. μέσα στα πλαίσια των κατά το άρθρο 9 του παρόντος νόμου δραστηριοτήτων της, καθώς και κάθε άλλος νόμιμος πόρος.

γ) Ετήσια επιχορήγηση του Κρατικού Προϋπολογισμού.

δ) Το πρώτο έτος λειτουργίας της Ε.Α.Α. το σύνολο των λειτουργικών εξόδων, καθώς και το κόστος της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής καλύπτεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

2. Οι κάθε φύσεως πόροι της Ε.Α.Α. κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό, τη διαχείριση του οποίου έχει η Ε.Α.Α., σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της παραγράφου 16 του άρθρου αυτού.

3. Η Ε.Α.Α. έχει υποχρέωση να τηρεί λογαριασμούς και αρχεία, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα αποτελέσματα χρήσης και να δημοσιεύει τις οικονομικές καταστάσεις, όπως ορίζεται ειδικότερα στον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της.

4. Ο έλεγχος των οικονομικών στοιχείων και των ετήσιων λογαριασμών και οικονομικών καταστάσεων γίνεται από δύο (2) ορκωτούς ελεγκτές. Τα στοιχεία αυτά και οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται σε μία (1) ημερήσια και μία (1) οικονομική εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας και την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και μαζί με την έκθεση πεπραγμένων και τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους υποβάλλονται από την Ε.Α.Α. στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και από αυτήν στον Πρόεδρο της Βουλής. Η Ε.Α.Α. υπόκειται στον καταστατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

5. Η Ε.Α.Α. δύναται να προβαίνει σε ανάθεση μελετών, έργων και σε πραγματοποίηση προμηθειών, με απευθείας ανάθεση ή με διαγωνισμό σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και όπως ο Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της ειδικότερα ρυθμίζει. Ειδικότερα, η Ε.Α.Α. δύναται, μετά από απόφαση του Υπουργού Ερ-

γασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να αναθέτει τηρουμένων των κειμένων σχετικών διατάξεων σε αναλογιστικούς οίκους, αναλογιστικές μελέτες ειδικού ασφαλιστικού ενδιαφέροντος. Στις περιπτώσεις που η κείμενη νομοθεσία προβλέπει διαγωνισμό, η Ε.Α.Α. συντάσσει την προκήρυξη του διαγωνισμού για την εκπόνηση των εν λόγω, προκηρύσσει το διαγωνισμό, προβαίνει στην κατά νόμο παραλαβή των μελετών και τις αξιοποιεί κατάλληλα.

6. Για την εκτέλεση της αποστολής της Ε.Α.Α. ιδρύεται στην Ε.Α.Α. Γραμματεία.

7. Με απόφαση της Ε.Α.Α. ορίζεται ο Διευθυντής της Γραμματείας και ο Αναπληρωτής του.

8. Στην Ε.Α.Α. λειτουργεί και δικαστικό γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν το τελευταίο. Για το σκοπό αυτόν αυξάνονται οι θέσεις των Παρέδρων κατά μία (1).

9. Για τη στελέχωση της Γραμματείας συνιστώνται είκοσι πέντε (25) οργανικές θέσεις προσωπικού. Οι θέσεις διακρίνονται ως εξής:

α) Δεκατέσσερις (14) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του Ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α). Το ειδικό επιστημονικό προσωπικό προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας τουλάχιστον δύο ετών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α) μετά από διαδικασία συνέντευξης και επιλογής από Επιτροπή αγαγνωρισμένου κύρους, τη σύνθεση της οποίας ορίζει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι προσλήψεις αυτές υπάγονται στον έλεγχο του Α.Σ.Ε.Π., αυτεπαγγέλτως ή κατ' ένσταση υποψηφίων. Οι αποδοχές του ειδικού επιστημονικού προσωπικού καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στην ανωτέρω διαδικασία συνέντευξης και επιλογής από την Επιτροπή, έχουν δικαίωμα να συμμετάσχουν και Δημόσιοι Υπάλληλοι ή υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ. κατηγορίας ΠΕ Αναλογιστών. Σε περίπτωση επιλογής τους, η θητεία τους στην Ε.Α.Α. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκειά της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελιχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοιόβαθμη προσωρινή θέση, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από την υπηρεσία.

β) Τέσσερις (4) θέσεις διοικητικού προσωπικού κατηγορίας ΠΕ.

γ) Τρεις (3) θέσεις διοικητικού προσωπικού κατηγορίας ΔΕ.

δ) Τέσσερις (4) θέσεις βοηθητικού προσωπικού κατηγορίας ΥΕ.

10. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να αποσπάται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων προσωπικό, που υπηρετεί στο Δημόσιο και το δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α), για την κάλυψη των οργανικών θέσεων της Γραμματείας της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, του κλάδου ΠΕ Αναλογιστών, καθώς και άλλο προσωπικό που έχει τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στις αντίστοιχες θέ-

σεις. Στις ίδιες αποφάσεις ορίζεται η χρονική διάρκεια της απόσπασης.

11. Αποσπασμένος στην Ε.Α.Α., που προέρχεται από το Δημόσιο και το δημόσιο τομέα, επανέρχεται αυτοδίκαια μετά τη λήξη της θητείας του στη θέση που κατείχε πριν από την απόσπασή του. Η θητεία του στην Ε.Α.Α. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκειά της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελιχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοιόβαθμη προσωρινή θέση του κλάδου του, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από τον φορέα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ειδικό επιστημονικό επίδομα του προσωπικού που υπηρετεί στη γραμματεία της Ε.Α.Α. ως αποσπασμένοι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι του δημόσιου τομέα κατηγορίας ΠΕ Αναλογιστών, ώστε ο μισθός τους να είναι ίσος με το μισθό των υπαλλήλων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου που υπηρετούν στις θέσεις της κατηγορίας του ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά παρέκκλιση των διατάξεων μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων. Επίσης, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου οργάνου της Ε.Α.Α., καθορίζονται τα επιδόματα και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τις πρόσθετες αποζημιώσεις, την υπερωριακή απασχόληση και την αποζημίωση μετακίνησης του προσωπικού που υπηρετεί σε αυτήν.

12. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να μεταφέρεται και να εντάσσεται ή να μετατάσσεται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων προσωπικό, που υπηρετεί στο Δημόσιο και το δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α), για την κάλυψη των οργανικών θέσεων της γραμματείας της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, του κλάδου ΠΕ Αναλογιστών, καθώς και άλλο προσωπικό που έχει τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στις αντίστοιχες θέσεις. Η επιλογή των μεταφερομένων και εντασσομένων γίνεται από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση της Ε.Α.Α. μετά από δημόσια ανακοίνωση, στην οποία καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις.

13. Με τον Κανονισμό της Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης ορίζεται η κατανομή του προσωπικού στις υπηρεσιακές μονάδες της Ε.Α.Α., ο τρόπος συγκρότησης του υπηρεσιακού συμβουλίου που θα επιλαμβάνεται των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Γραμματείας κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, καθώς και το όργανο που είναι αρμόδιο να κρίνει τα πιθανά αδικήματα του προσωπικού αυτού.

14. Οι ειδικότερες και τα προσόντα πρόσληψης του προσωπικού καθορίζονται από τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α.Α..

15. Το προσωπικό που αναφέρεται στις περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 9 του παρόντος άρθρου προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α), όπως ισχύει.

16. Με προεδρικό διάταγμα, μετά πρόταση του Υπουρ-

γού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και γνώμη της Ε.Α.Α., θεσπίζεται ο Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται:

α. Η εσωτερική λειτουργία της Ε.Α.Α..

β. Ο τρόπος σύστασης της επιτροπής πρόσληψης του εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού της παρ. 9 περίπτωση α' του παρόντος.

γ. Ο τρόπος διαχείρισης των πόρων της.

δ. Οι ειδικότητες των θέσεων του προσωπικού της Γραμματείας, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιακών μονάδων της, οι όροι εργασίας του προσωπικού της.

ε. Τα θέματα σύναψης συμβάσεων προμηθειών υλικών και υπηρεσιών και

στ. Κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία της Ε.Α.Α. και της Γραμματείας της.

17. Μέχρι την έκδοση του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α.Α., ο Πρόεδρος της Αρχής ορίζεται ως διατάκτης και υπόλογος, μπορεί να εκδίδει χρηματικά εντάλματα και τίτλους πληρωμής, να διαχειρίζεται το λογαριασμό της Αρχής, να συνάπτει συμβάσεις και να αποφασίζει για την ανάθεση προμηθειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α) «Περί Δημοσίου Λογιστικού», του Ν. 2286/1995 (ΦΕΚ 19 Α) «Προμήθειες του Δημόσιου Τομέα» και του Π.Δ. 3941/1996 (ΦΕΚ 266 Α) «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ.)», όπως ισχύουν.

18. Όπου από τις διατάξεις του παρόντος νόμου προβλέπεται εκπόνηση μελέτης της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής των άρθρων 10 και 11 του παρόντος, έως την έναρξη λειτουργίας της θεωρείται η εκπόνηση αναλογιστικής μελέτης σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 11

Επικουρικά Ταμεία, Κλάδοι ή Λογαριασμοί Ασφάλισης ως και κάθε άλλος φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης ανεξαρτήτως ονομασίας και νομικής μορφής, που λειτουργούν στο χώρο των τραπεζών με τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ. ή στερούνται νομικής προσωπικότητας, δύνανται με απόφαση των αρμόδιων οργάνων τους, να συνενώνονται σε Ενιαίο

Ταμείο Ασφάλισης που θα καλύπτει το προσωπικό ομοειδών επιχειρήσεων.

Η λειτουργία του Ταμείου θα διέπεται από τις περί Ταμείων Αλληλοβοηθείας διατάξεις και το καταστατικό του, που θα καταρτιστεί από τη γενική Συνέλευση του νέου νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου εντός δεκαοκτώ (18) μηνών από τη συνένωση. Μέχρι την κατάρτιση του νέου καταστατικού θα ισχύουν τα καταστατικά των επί μερους φορέων.

Η κινητή και ακίνητη περιουσία των φορέων που θα συνενωθούν μεταφέρεται στο νέο Ενιαίο Ταμείο ως καθολικό διάδοχο αυτών.

Άρθρο 12

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν αρίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 5 Ιουλίου 2002

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ
---	---

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Δ. ΡΕΠΠΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 10 Ιουλίου 2002

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΗΝΙΚΟΣ